

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନମାଳା
Tribal Language Study Series
Volume-IX

କୋୟା
KOYA

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ
ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE
HARIJAN & TRIBAL WELFARE DEPARTMENT
Government of Orissa

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନମାଳା
Tribal Language Study Series
Volume-IX

କୋୟା
KOYA

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ
ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE
HARIJAN & TRIBAL WELFARE DEPARTMENT
Government of Orissa

କୋୟା

(ବ୍ୟାକରଣ, ରଚନାବଳୀ, ଶବ୍ଦକୋଷ)

ସଂକଳକ :

ଡଃ ଧନେଶ୍ୱର ବେହେରା
ଶ୍ରୀ ପରମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟେଲ

ସ୍ୱଚ୍ଛକ :

ପ୍ରଭୁଧନୁ ମାଡ଼କାନି
ପଦ୍ମନାଭ ମାଡ଼କାନି

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ :

ଖଗେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

୧୯୯୧

ACKNOWLEDGEMENT

The study was carried out with financial assistance
from the Ministry of Welfare (T.D.) Govt. of India in 1989-90

KOYA

Compilation : Dr. Dhaneswar Bej
Paramananda Patel
Informants : Padmanav madkami
Pradyumna madkami
Supervisor : Khageswar Mohapatra

Academy of Tribal Dialects & Culture
Harijan & Tribal Welfare Department, Government of Orissa
Adivasi Exhibition Ground, Bhubaneswar-751009
1991

Price : Rupees Fifty five only

Printed at Laxmi Art Printers, Bhubaneswar

ମୁଖବନ୍ଧ

ପ୍ରାକ୍‌କାଳରୁ ଭାରତର ରାଜନୈତିକ ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଜନଜାତିର ବଳିଷ୍ଠ ନେତୃତ୍ୱ ଅଦ୍ୟାବଧି ପ୍ରବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନେ 'ଗଣ୍ଡ' ସଂପ୍ରଦାୟ ହୁଏତ ବୋଲି ସୂଚିତ । ବୌଦ୍ଧୋଲକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ମଧ୍ୟ ଏମାନେ ଭାରତର ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଦକ୍ଷିଣରେ ଗୋଦାବରୀରୁ ଉତ୍ତରରେ ବଙ୍ଗୋପସାଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ । ଏହି ବିପ୍ଳବୀ ଅଞ୍ଚଳ 'ଗଣ୍ଡପୁରୀ' ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଥିଲା । ଭାରତରେ ମୋଗଲ ଏବଂ ପରପର ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଧିକାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଦାସ ଜାତି ସମସ୍ତ ଗଣ୍ଡପୁରୀ ଏବଂ ସାମାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳର ଶାସକ ରହୁଥିଲେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଜନଜାତିର ସଂଗ୍ରାମ କାହାଣୀକୁ ଅଜଣା ନୁହେଁ । ଭାରତରେ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସମସ୍ତ ଜନଜାତି ସଂଖ୍ୟାର ଦ୍ୱାବିଂଶତ ୧୨% ଭାଗ । ଏହି ବିଷୟ 'ଗଣ୍ଡ' ଜନଜାତିର ଐତିହାସିକ ପ୍ରକାଶ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଏ । (୧) 'ରାଜଗଣ୍ଡ' - ଏମାନେ ହିନ୍ଦୁ ଶାସନର ସହ ସାମିଲ ହୋଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ଥିବା ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରାନ୍ତ ଗଣ୍ଡମାନେ ସମସ୍ତାନ୍ତରଣେ ଶାସକ ହୋଇଥିଲେ । ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର କଳିଙ୍ଗର, ହିନ୍ଦୁପୁରୀ, ସେଠିଲ, ବାଲ୍ୟାଟ ପ୍ରଭୃତି ଜିଲ୍ଲା; ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶର ଆଦିଲପାଟ୍ଟ ଜିଲ୍ଲା ଏବଂ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ଗୁଣ୍ଟୁର, ସୋନମାଳ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ଏମାନେ ବହୁଳାଂଶରେ ବସତି ପ୍ରାପ୍ତ କରି ରହିଛନ୍ତି । ଏକଦୂରନ୍ତ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଓ ସାମାନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଏମାନେ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି । (୨) 'ବସ୍ତରଗଣ୍ଡ' - ମାଡ଼ିଆ, ମୁଣିଆ, ଦାଲୁଲ ଏବଂ କୋୟା ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ନେଇ 'ବସ୍ତରଗଣ୍ଡ' ଗୋଷ୍ଠୀ । ସତ୍ୟତା ମୁଖ୍ୟତଃ ପ୍ରାଚୀନ ବିହାରୀ ହୋଇ ଏମାନେ ବସ୍ତର ଅଞ୍ଚଳକୁ ନିଜର ବସବାସ କରୁଥିଲେ ବୋଲି ଏମାନଙ୍କୁ ବସ୍ତରଗଣ୍ଡ ନାମରେ ଅଭିହିତ କରାଯାଏ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ବସ୍ତର ଜିଲ୍ଲା ବ୍ୟତୀତ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶର ଗୋଦାବରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ଓ ଓଡ଼ିଶାର କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର ମାଲକାନଗିରି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏମାନେ ବସବାସ କରନ୍ତି ।

ଭାରତରୁ ଏହି ଗଣ୍ଡମାନେ 'ଗଣ୍ଡ' ଭାଷାଭାଷୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଯାହା ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷା ପରିବାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦେନ୍ତୁଆ-ଦ୍ରାବିଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀର ଏକ ପ୍ରଶାଖା । ଏହି 'ଗଣ୍ଡ' ବା 'ଗଣ୍ଡ' ଭାଷାଭାଷୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନିଜକୁ 'କୋଇଲର' ବୋଲି ପରିଚିତ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଯାହାର ଅର୍ଥ 'ମଣିଷ' । ତେବେ ଭାଷା ଦୃଷ୍ଟିରୁ 'ଗଣ୍ଡ' ଭାଷାର ଅନେକ ଉପଭାଷା ରହିଛି । ଏ ମଧ୍ୟରୁ 'କୋୟା' ଅନ୍ୟତମ । 'ବସ୍ତରଗଣ୍ଡ' ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମାଡ଼ିଆ, ମୁଣିଆ, ଦାଲୁଲମାନଙ୍କ ଭାଷା ସହ ଏମାନଙ୍କ ଭାଷାର ସମାପତ୍ୟ ସଂପର୍କ ଖୁବ୍ ନିକଟ ।

ଆମ ଓଡ଼ିଶାର କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର ମାଲକାନଗିରି ଅଞ୍ଚଳର କୋୟାମାନଙ୍କ ଭାଷା ସ୍ଥାନୀୟ ଦେଶୀୟ-ଓଡ଼ିଆ ଏବଂ ତେଲୁଗୁ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ । ବସ୍ତର କୋୟା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଭାଷା ବିଶ୍ୱାସୀମାନ ଜମ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ । ତେଣୁ ଏମାନଙ୍କ ଭାଷା ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ଆମ ପକ୍ଷରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ । ଭାଷାର ଅଧିକ ପ୍ରଚାର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସଂହତ ହେବ । ଆମ ଅବସ୍ଥାରେ ପଞ୍ଜି ରହିଥିବା ଏହି କୋୟା ଜନଜାତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମୁଖ୍ୟତଃ ପ୍ରାଚୀନ ସାମିଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଆହୁରି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । ଏହି ଏକାଧାର ଉପରେ ଉଦ୍ଧୃତ

ରବେଷଣା ଏକାନ୍ତ କାମ୍ୟ । କେତେଜଣ ବିଦେଶୀ ଭ୍ରଷ୍ଟା ହଜାଣ କୋୟା ଭ୍ରଷ୍ଟା ଉପରେ ରବେଷଣା କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦୁର୍ଲଭ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଉପଯୋଗୀ ହେଉନଥିବାରୁ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ସରଳ ଭାବରେ ଆନ୍ଦେଜନା କରିବା ଦରକାର ।

ଶୁସ୍ଥିର କଥା, ଓଡ଼ିଶାର ଆଦବାସୀ ଭ୍ରଷ୍ଟାଗୁଡ଼ିକର ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଉନ୍ନତ ସ୍ୱାଧୀନ ନିର୍ମିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ 'ଆଦବାସୀ ଭ୍ରଷ୍ଟା ଓ ସଂସ୍କୃତ ଏକାଡେମୀ' ଏ ଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରି 'କୋୟା' ଭ୍ରଷ୍ଟାର ଏକ ସରଳ ବ୍ୟାକରଣ ଏବଂ ଶବ୍ଦ-କୋଷ ତଥା ଲେକଚର-ପାଠ-ରଚନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସହାୟକ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବାରୁ ମୁଁ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦିତ । ଏହୁପରି ଏକ ମହତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକାଡେମୀ ନିୟୁତ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଏହାର ଉତ୍ସାହର ପ୍ରଗତି କାମନା କରୁଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଦବାସୀ ଭୋଗ୍ୟ ଭ୍ରଷ୍ଟା ଉପରେ ରବେଷଣା କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି ।

ସାହିରାମ ମାଣ୍ଡା

ମସୂଦା

ହରିନିକ ଓ ଆଦବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା

ଭୂମିକା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ ଅନୁକୂଳ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଆଦିବାସୀ ଛାତ୍ରା ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଏକାଡେମୀ ପକ୍ଷରୁ ଆଦିବାସୀ ଛାତ୍ରାଣିକା ନିମନ୍ତେ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୁଲ, କସାନ, ଓରଓ, ସାଗ୍ରାଳୀ ଓ ଛାଡ଼ାସୁଆ ଛାତ୍ରା ଉପରେ ପୁସ୍ତକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରକଳ୍ପର ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗାଦବା, କୁଆଙ୍ଗ, ଖଡ଼ିଆ, କୋସୁଆ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀଆ ସଭର ଛାତ୍ରା ବିଷୟରେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଧରଣରେ ପୁସ୍ତକା ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି ।

- ୧ । କ୍ୟାବରିଣ
- ୨ । ବରନା (ବଲ୍ଲ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଗୀତ ଉଗ୍ରନାମାଳି ଇତ୍ୟାଦି)
- ୩ । ଶବ୍ଦକୋଷ : (କ) ଆଦିବାସୀ ଛାତ୍ରା - ଓଡ଼ିଆ / ଇଂରାଜୀ
(ଖ) ଓଡ଼ିଆ - ଆଦିବାସୀ ଛାତ୍ରା

ଏହି ପୁସ୍ତକା ଗୁଡ଼ିକ ନିତ୍ୟବ୍ୟବହାରି ଛାତ୍ରା ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସରଳ ଭାବରେ ଲେଖାଯାଇଛି । ଏହା ଉଭୟ ଆଦିବାସୀ ଏବଂ ଅଣ-ଆଦିବାସୀ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ 'କୋସୁଆ' ଛାତ୍ରା ପୁସ୍ତକାର ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ ଓ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି ତ: ଧନେଶ୍ୱର ଦେବ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ପରମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ । ଏ ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ଆଦିବାସୀ ଛାତ୍ରା-ସହାୟକ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମାଡ଼କାମି ଏବଂ ପଦ୍ମନାଭ ମାଡ଼କାମି, ମାଲକାନଗିରି । ଏହିପାଇଁ ଏମାନେ ଆମର ଧନ୍ୟବାଦାର୍ଥୀ ।

ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ, ଏହା ଆଗ୍ରହ ଲୋକଙ୍କର ସର୍ବ ବ୍ୟବହାରରେ ଲାଗିବ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହେବ ।

ଏପରି ଏକ ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରକଳ୍ପର ପୁରୁଷୋତ୍ତମତା କରିଥିବାରୁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଏବଂ ଏକାଡେମୀ ପରିଷଦଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଉପ-ସଂସ୍ପର୍ଶ ଓ ସହାୟତା ନିକଟରେ ଆମେ କୃତଜ୍ଞ ।

କୁବିନେଶ୍ୱର

ତା ୧ । ୧୦ । ୧୯୫୯

ଖଗେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

ସୂଚନା

ଏହି ପୁସ୍ତିକାରେ କୋୟା ଭାଷାର କଥାଗୁଡ଼ିକ ସୋମାନୁ ଲିପିଭିତ୍ତିକ ଆନୁର୍ଦ୍ଧାତକ ଧ୍ବନିତାତ୍ତ୍ବିକ ଲିପି (I.P.A.) ମାଧ୍ୟମରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । କୋୟା ଭାଷାର ଉଚ୍ଚାରଣ ଦୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଧରଣାବନା ନିମନ୍ତେ 'ବ୍ୟାକରଣ' ଅନ୍ତର୍ଗତ 'ଧ୍ବନିତତ୍ତ୍ବ' ଅନୁଲ୍ଲେଦିତ ଅନୁପରଣୀୟ, ଅବଶ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣଗତ ଦୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବୁଝାଇ ଓଡ଼ିଆ ଲିପିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯିବାର ପ୍ରୟତ୍ନ କରାଯାଇପାରେ । ତେବେ ଭାଷା ନିମନ୍ତେ ଧ୍ବନିତାତ୍ତ୍ବିକ ଲିପି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକୁଳ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେଉଥିବାରୁ ଏଭଳି ଏକ ଭାଷା ପିଣ୍ଡା ସହାୟକ ପୁସ୍ତିକାରେ ଓଡ଼ିଆ ଲିପି ପରିବର୍ତ୍ତେ ସୋମାନୁ ଲିପି ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଉପାଦେୟତା ସ୍ପୀକାର୍ଯ୍ୟ ।

ସଂକେତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା :

— (ମଝିରେ ଥିଲେ) ଶବ୍ଦ ସୀମା
(ପୂର୍ବରେ ଥିଲେ) ଉପସର୍ଗ
(ପରେ ଥିଲେ) ପର ପ୍ରତ୍ୟୟ

= ଶକ୍ତ ଶବ୍ଦ

+ ସ୍ବର ଶବ୍ଦ

/ ବିକଳ

< ବୃଦ୍ଧି ସୂଚ

() ସଂଯୋଜକ ବା ଅପସାରକ

~ ଚନ୍ଦ୍ରଚିହ୍ନ (")

? ବିସର୍ଗ

୨ ଡ

୩ ଢ

୪ ଢ

୫ ଢ

୬ ଅ

୭ ଶ

୮ ଛ

ସୂଚୀ

(ପ୍ରଥମ ଭାଗ)

ବ୍ୟାକରଣ

- ୦ । ଉପକ୍ରମଣିକା
- ୧ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପଦରଚନା
(୧) ସୂକ୍ଷ୍ମ ସୂଚୀ (୨) ସ୍ୱଳ୍ପଜାତ୍ୱିକ ବର୍ଣ୍ଣାକରଣ (୩) ବିଚରଣ (୪) ସଂସ୍କୃତ ସୂଚୀ (୫) ଅକ୍ଷର
- ୨ । ଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ୱ
୨.୦ ଶବ୍ଦ
୨.୧ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ରୂପ ରଚନା
(୧) ଲିଙ୍ଗ (୨) ବଚନ (୩) କାରକ
୨.୩ ବିଶେଷଣ
(୧) ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ (୨) ନିର୍ଦ୍ଧାରକ ବିଶେଷଣ (୩) ସଂଖ୍ୟା ଶବ୍ଦ
୨.୪ ହିସ୍ତା
(୧) ଅସମାପିକା ହିସ୍ତାପଦ (୨) ସମାପିକା ହିସ୍ତାପଦ (୩) ପ୍ରାପ୍ତପଦକ
(୪) କାଳ (୫) ଭାବ (୬) ଲିଙ୍ଗ-ବଚନ-ସ୍ୱରୂପ
- ୩ । ବାକ୍ୟ ସଂରଚନା
(୧) ସରଳ ବାକ୍ୟ (୨) ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ (୩) କଟିଳ ବାକ୍ୟ
(୪) ଅସ୍ପଷ୍ଟିକ ବାକ୍ୟ (୫) ପଦକ୍ରମ (୬) ଅନ୍ତରାଳ

(ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ)

ଶୀତ, ଗନ୍ଧ, ରଚନା ଓ ପଞ୍ଚଲିଖନ

(ତୃତୀୟ ଭାଗ)

ଶବ୍ଦକୋଷ

(କ) କୋଷା - ଓଡ଼ିଆ / ଇଂରାଜୀ

(ଖ) ଓଡ଼ିଆ - କୋଷା

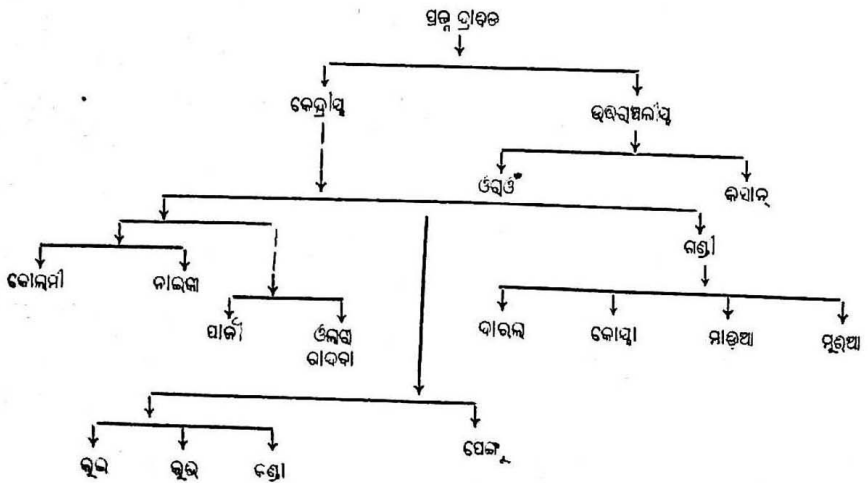
ଉପଦ୍ୱ୍ୟମଣିକା

ଓଡ଼ିଶା ଏକ ଆଦବାସୀ ବହୁଳ ରାଜ୍ୟ । ଏହି ରାଜ୍ୟରେ ଶତକଳା ୨୩ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ହେଉଛନ୍ତି ଆଦବାସୀ । ଏମାନେ ୬୨ଟି ଜାତିରେ ବିଭକ୍ତ ଏବଂ ଆର୍ଯ୍ୟ, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଓ ମୁଣ୍ଡା (ଅକ୍ଷିକ) ହିନ୍ଦିୟ ଗୋଷ୍ଠୀଭୁକ୍ତ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଆଦବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ 'କୋୟା' ଅନ୍ୟତମ । ଏମାନେ ଓଡ଼ିଶାର କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର ମାଲକାନଗିରି ସମ୍ବନ୍ଧଜନରେ ବିଶେଷତଃ ବାସକରନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶା ବ୍ୟତୀତ ସୀମାବର୍ତ୍ତୀ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ମଧ୍ୟ କେତେକାଂଶରେ ପରିଦ୍ରଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ।

ଏହି କୋୟାମାନେ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷାଗୋଷ୍ଠୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ୧୯୮୯ ଜନଗଣନା ହିସାବରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୮୭,୨୭୧ । ମାଲକାନଗିରିର ମାସଲ, ମାନକୋଣ୍ଡା, ମୋଟୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏମାନେ ବସବାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାଷାରେ ଆଞ୍ଚଳିକତା ଦୈଷମ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ମାଲକାନଗିରିର ଉତ୍ତରାଂଶ ମାସଲ ଆଡ଼କୁ ଏମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ଦେଖିଆ ଓଡ଼ିଆର ପ୍ରଭାବ ବିଶେଷଭାବରେ ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳ ମୋଟୁରେ ତେଲୁଗୁ ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ବେଶ୍ ପରିଲକ୍ଷିତ ।

ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷା ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ 'କୋୟା' ଭାଷାର ସ୍ଥାନ ନମ୍ନ ନକହୁ ମଧ୍ୟରୁ ଅନୁମେୟ ।

କୋୟା ଭାଷାର ନିକଟତମ ନାହିଁ । ଏହି ଭାଷା ଉପରେ ବ୍ୟବହାରର ଉପରାଜ୍ୟ ପ୍ରଭାବ କରୁଥିବାରୁ ତାହା ମାଲକାନଗିରି ଅଞ୍ଚଳର କୋୟା ଭାଷାକୁ ନେଇ ରଚିତ । ବ୍ୟବହାର ବ୍ୟତୀତ କୋୟାମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚ, ଶୀତ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଅଞ୍ଚଳ ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

କୋୟା - ବ୍ୟାକରଣ

୧) ସ୍ଵନମଳ ସଂରଚନା

୧.୧. ସ୍ଵନମ ସୂଚୀ

କୋସ୍ଵା ଭଣାର ମୂଳ ଧ୍ଵନି ସମୂହ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଵନମ ରୂପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ।

ସ୍ଵନମ	ସମତୁଲ୍ୟ ଓଡ଼ିଆଧ୍ଵନି	ଉଦାହରଣ
i	ଇ	irki (ଇର୍କି) କୋଳେ
u	ଉ	ukam (ଉକାମ୍) ନଈକ
e	ଏ	et (ଏଡ଼) କୁଲ
o	ଓ	sonde (ସୋଣ୍ଡେ) ଓଷ୍ଠ
a	ଆ	ari (ଆରି) ପିଠା
ɔ	ଅ	owar (ଅଓ଼ର) କୁଣ୍ଡ
y	ୟ	reya (ରେୟା) କୋରୁଡ଼ି
w	ଓଁ	weak (ଓୱେକ୍) କୋକା
b	ବ	bor (ବଡ଼) ନାଭି
bh	ଭ	lobha (ଲଭା) ପଂସା
c	ଚ	cakur (ଚକୂର) ଶୁଙ୍ଘ
ch	ଛ	pocha (ପୋଛା) ଛାଡ଼ାମୁଣା
ɖ	ଢ	ɖokke (ଡକ୍‌କେ) ଏଣୁ ଅ
ɗh	ଢ଼	boɗhi (ବୋଢ଼ି) ଚନ୍ଦା
d	ଦ	dupot (ଦୁପଟ୍) ଚୁରୁର
dh	ଧ	dhupam (ଧୁପାମ) ଧୂପ
g	ଗ	godar (ଗୋଡ଼ାର) ସମୁଦ୍ର
gh	ଘ	ghaltolit (ଘାଲ୍‌ଲୋଲିଟ୍) ବହୁଳ
h	ଘ	tahaka (ତାହାକା) ଉପାଡ଼କା
j	ଜ	jitam (ଜିତାମ୍) ଦକାମା
jh	ଝ	Majha (ମାଝା) ଷୁଭ
k	କ	kepa (କେପା) କପିକା

kh	କ	dukham maḍḍanad (ଦୁଃଖମ୍ ମାଢ଼ାନାଦ୍) ଦୁଃଖ କରିବା
l	ଲ	lokam (ଲୋକାମ୍) ଗୁଣକାମ୍
m	ମ	mokke (ମକ୍କେ) ଗୁଣ
n	ନ	noṛe (ନରେ) ଦକ୍ଷିଣ
ṇ	ଣ	muna (ମୁଣା) ଅଳ
ḡ	ଙ	ragg (ରାଘ) ରାଗ
p	ପ	poim (ପୋୟମ୍) ଧରିବା
r	ର	roya (ରୋୟା) ଚେରବା
ṛ	ୠ	roṛṛakai (ରୠରୠକାୟ) ବାମହାତ
s	ଷ	sokka (ସକ୍କା) କମିଳ
t	ଟ	tikir (ଟିକିରୁ) ଅଶ୍ରୁ
th	ଠ	thoṇḍa (ଠଣ୍ଡା) ଲାଠି
t	ଡ	tooka (ଡୋକା) ଲଞ୍ଜ
th	ଢ	auth (ଅଉଥ୍) କାଥା

୧.୧. ସ୍ଵଳପ ସମୁହର ସ୍ଵଳ ତାତ୍ତ୍ଵିକ ବର୍ଗୀକରଣ

(କ) ସ୍ଵରସ୍ଵଳ :

	ଅଗ୍ର	କୈନ୍ଦ୍ରିକ		ପଶ୍ଚି
ଉଚ୍ଚ	i			u
ମଧ୍ୟ		e	o	
ନିମ୍ନ			a	

ବ୍ୟଞ୍ଜନସ୍ଵଳ :

	ଓଷ୍ଠ୍ୟ	ଦନ୍ତ୍ୟ	ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ	ତାଲବ୍ୟ	କଣ୍ଠ୍ୟ	କଣ୍ଠମୂଳାନ୍ତ
→ ଅସଂଘାତ	p	t	ʈ	c	k	?
← ଶ୍ଵା	ph	th	ʈh	ch	kh	
→ ସଂଘାତ	b	d	ɖ	j	g	
← ମହାସଂଘାତ	bh	dh	ɖh	jh	gh	

	→ସଂଘର୍ଷ		s						h
ପ୍ରବାସ	ନାସିକ୍ୟ	m	n	ṅ	ñ	ṅ			
	ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ		l						
	ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ				r				
	→କର୍ମ		r						
ଅର୍ଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତ		w		y					

(ଖ) ଅଧିପତିଙ୍କ ନି ପୁନିମ

ଅନୁନାସିକ୍ୟ	— / - /	କ୍ଷେତ୍ର	kuūjo (କୁଞ୍ଜ)	ଶବଳ
ଘର୍ଷଣ	— / - / ,,	ଉପରେ	āla (ଅଲ)	ସେପକ
ସହଜ	— / - / ,,	ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ	it-pe (ଇଡପେ)	ତଳେ
କଳାପାତ	— / ? / ,,		mati? (ମାତି)	କନ୍ତୁ, ସେ

୧ : ୩ ପୁନିମମାନଙ୍କର ବିତରଣ :

ପୁନିମ	ଆଦ୍ୟ	ମଧ୍ୟ	ଅନ୍ତ୍ୟ
o	ogga (କୁଚକ)	kook (କୁକ)	gorga (ଗର)
a	ara (ବାରଣ)	kokaṛ (କୁଚକ)	gala (ଗଳ)
e	era (ଧର)	kisneger (କିସନେଗ)	gatimane (ଗତିମାନ)
i	ika (ଇକ)	koie (କୋ)	gurri (ଗୁର)
o	oṛ (ଓର)	pouyur (ପୁୟ)	toto (ଡା)
u	ukam (ଉକ)	kulum (କୁଲ)	laaru (ଲାରୁ)
b	bokwal (ବକୋଧ)	urbo (ଉର)	jabob (ଜାବ)
bh		labha (ଲାଭ)	
c	cakur (କକ)	palcakur (ପାଲକ)	kañic (କାନ୍)
ch		pacha (ପାଚ)	
ḍ	ḍokke (ଢକ)	uḍḍanad (ଉଡନ)	
dh	dhupam (ଧପ)		
g	godar (ଗୋଡ)	tagga (ଡାଗ)	tagg (ଡାଗ)
gh	ghaltolit (ଘଟ)		

h		tahaka (ତାହାକା)	
j	jitam (ଜିତମ)	wañjoi (ବାଞ୍ଜୌ)	wañj (ବାଞ୍ଜ)
jh		majha (ମାଞ୍ଜା)	
k	kepa (କେପା)	jakatond (ଜାକାଟନ୍ଦ)	garok (ଗାରକ)
kh		dukham (ଦୁକ୍ଖମ)	
l	lakam (ଲକାମ)	gadilon (ଗାଡିଲନ୍)	ajjal (ଆଜାଲ)
m	mokke (ମକ୍କେ)	amma (ଆମ୍ମା)	aim (ଆଇମ୍)
n	nore (ନୋରେ)	odanad (ଓଡାନାଡ)	en (ଏନ୍)
ṅ		muṅa (ମୁଂଗା)	
ḡ		aḡagga (ଆଂଗ୍ଗା)	aug (ଆଂଗ୍)
ñ		uñjpa (ଉଞ୍ଜପା)	añ (ଆଞ୍)
p	poim (ପୌମ)	apakaya (ଆପାକାୟା)	tap (ତାପ)
r	roya (ରୌୟା)	burem (ବୁରେମ)	mar (ମାର)
r̄		raumara-(ରୌମାରା)	ittor (ଇଟ୍ଟର୍)
s	sakka (ସାକ୍କା)	usor (ଉସର୍)	us (ୟୁସ)
t	tikir (ତିକିର୍)	ata (ଆଟା)	aṭ (ଆଟ)
th	thonḡa (ଥନ୍‌ଗା)		
t	tooka (ତୁକା)	auta (ଆଉଟା)	et (ଏଟ)

ଅକ୍ଷର

w -	wek (ବେକ)	owar (ଓୱାର)	awo (ଆୱୋ)
y -	yayo (ଆୟୋ)	oiya (ଓୟା)	oiya (ଓୟା)

ଉପରୋକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ଅନୁକ୍ରମରେ ପ୍ରକାଶ :

- (କ) ଉପର ଉପର ଧ୍ୱନି ଅଂଶ, ମଧ୍ୟ ଓ ଅଧ୍ୟାୟ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧ୍ୱନିରେ ପ୍ରକାଶ ହୁଅନ୍ତୁ ।
- (ଖ) ṅ, ḡ, r, ph ଶବ୍ଦର ଅଂଶରେ ପ୍ରକାଶ ହୁଏ ନାହିଁ ।
- (ଗ) kh, jh, h, bh ଶବ୍ଦର ଅଂଶ ଓ ଅଧ୍ୟାୟରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।
- (ଘ) dh, gh, ph, th ଶବ୍ଦର ମଧ୍ୟ ଓ ଅଧ୍ୟାୟରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

୧. ଟ. ସଂଯୁକ୍ତ ସ୍ଵର

(କ) ସ୍ଵର ଅନୁକ୍ରମ

ସ୍ଵର ସ୍ଵଳ ସମୂହ ଆନୁକ୍ରମିକ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚିତ ହୋଇପାରନ୍ତି । କେହି କେହି ସ୍ଵଳ ଅନୁକ୍ରମରେ ରହିପାରନ୍ତି ତାହାର ସୂଚନା ନିମ୍ନଲିଖିତ ନକସାରେ ଅନୁଷ୍ଠୟ ।

	ଠ	a	e	i	o	u
ଠ	√	√		√		
a		√	√	√		√
e			√	√		√
i	√	√		√		√
o						√
u		√		√		√

(ସମ୍ଭାଷ୍ୟ - √ ଚ୍ଚୈତ)

ଠଠ - kook - ଶିଳ

ଠa - poggok - ସୂର୍ଯ୍ୟପଟ

ଠi - sim - ଅହେ

aa - gaal - ବାସୁ

ae - tipaer - ଦବତ

ai - aiwanad - ବାସୁବା

au - auka - ମାଗିତା

ee - beera - ଦୋଷି

eu - keu - ଭାଦ

- io - leiond - ଅବବାହକ
- ia - malsuriar - ଛାତ୍ରୀ
- ii - tiipa - ମିତ୍ର
- iu - galariuka - ବନସ୍ତ୍ରୀ
- ou - pouyur - ପାଣି
- ua - duar - ଦ୍ଵାର
- ui - kikeuika - ମାଛମାଟି
- uu - kuuk - ଛତୁ

ଚିନିପୁର ବିଶିଷ୍ଟ ଅନୁକ୍ରମ

- oie - koie - କଣ୍ଠା
- aio - aiondo - ମନଲୋକ
- eio - leiond - ଅବବାହକ

(ଖ) ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଅନୁକ୍ରମ

- bb - asalrabbo - ମୁଲଧନ
- bw - grabwerkaya - ନୃସିଂହ
- cc - erccakacer - ଦାସୀ
- dd - add - ଝେ (ସ୍ତ୍ରୀ)
- dg - porpdgana - ପୂର୍ଣ୍ଣପୁରୀ
- dk - badkanad - ବହୁବା
- dl - podla - ଗୁଳ୍ମ
- dp - idpor - ଗୁଳ୍ମ
- dr - idriuka - ବନ୍ଧିକଣ୍ଠ
- dw - wedweda - ବନବାସିନୀ
- gg - ogga - କୁହନା
- gl - pagla - ପାଗଳା

gt	-	tegta	-	ଭୂତିକା
hh	-	oħh	-	ହୋ
hk	-	poħk	-	ଅନ୍ତ
hn	-	telacihna	-	ଛତା
jg	-	warñjg	-	ଅଜ୍ଞାନ
jj	-	ojjal	-	ଭୂଲ
ñm	-	keñma	-	ଏକକା
kk	-	ukka	-	କଲ୍ପନା
kl	-	siklem	-	ଦ୍ଵାର
km	-	sokminda	-	ସ୍ଵପ୍ନ
kr	-	bukram	-	ବାକ୍ସ
ks	-	meksanad	-	କଳାକା
kw	-	unkwiřsi	-	ଦ୍ୟୁତ
lk	-	ilka	-	ନୀଳ
ll	-	alia	-	ଗୁଡ଼ିକା
ln	-	itkeln	-	ଇଟାପର
lg	-	celgga	-	ମହର
lp	-	nelpařa	-	ରତ୍ନକା
lr	-	balřoke	-	ବିକିଷିକି
ls	-	ilska	-	ପିଞ୍ଜର
lt	-	řolřořd	-	ପରଲୋକ
lu	-	alailluk	-	ତା ନ ହେବେ
ly	-	kolya	-	କୋଳିଆଳୀ
mb	-	ambot	-	ପଣ୍ଡା
mk	-	kamka	-	କଳକା
mm	-	amma	-	କଳସ
mr	-	řamr	-	ଶାଗୁଣ
ms	-	gumstalo	-	କାଗୁଣ

- mp - kimpette - ଦୟାସିଳ
 mꞥ - simꞥa - କୋମ୍ପ
 mw - somwaram - ସୋମବାର
 nd - endanad - ନାନ୍ଦବା
 ng - bongolai - ବଣ ମଣିଷ
 nj - unjowin - ସମୁଦ୍ରରେ
 nk - tanke - ବ୍ୟାଧକାରୀ
 nl - urkanlon - ପଶୁମାନଙ୍କର
 nm - anmanap - ଅନୁମାନ କରାଯାଏ
 nn - inna - ଭଲ
 nt - awoanta - ସେବୁଡ଼ିକ
 nw - inwad - ଏହାର
 nꞥ - oratꞥnꞥ - ନାହିଁ
 nj - banjal - ଭଜନ
 nꞥ - waꞥꞥa - ବାଞ୍ଛା
 ꞥc - aꞥc - ଧର୍ମ
 ꞥj - iꞥjeana - ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 gg - augga - ମାଂସ
 gk - adigk - କେଶ
 gr - sigram - ଅଳଙ୍କାର
 pm - kapmurndit - ଗୁରୁତ୍ୱିକା
 pp - uppe - ବଡ଼ମୁଣ୍ଡ
 pꞥ - pipꞥo - ମୁହଁଦ୍ୱାର
 pꞥ - saptugganad - ସପ୍ତାକରଣ
 rb - urb - ଶାଳ
 rd - irdanad - ଲୁହାକାରୀ
 rg - arge - ଭଲ ପ୍ରସ୍ତୁତି

rk	- arkawaṅḍ	- ବଳିଆ
rl	- irlope	- ମଧ୍ୟରେ
rm	- irm	- ଛପେଇବା
rn	- garna-poidit	- ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ
rg	- kargg	- ଡକାଇବା
rp	- arpanad	- ଅଗ୍ରାଧରଣ
rr	- erra	- ଗୋଡ଼ାଲି
rs	- ursonta	- ସେମାନେ ନିଜେ
rw	- irwa	- ଏମ ନଈର
ry	- beryayo	- ଦେଠେଇ
rd	- garde	- ଗଧ
rg	- garga	- ଛତା
rj	- erj	- ବାଲୁ
rk	- arka	- ଲଙ୍କାବା
rm	- urm	- ବସିବା
rn	- mirndanad	- ପାଳଟିବା
rg	- sirgge	- ଘନ
rp	- jorpanad	- ଘୋଡ଼ାଡ଼ିବା
rj	- itkegarra	- ଲଟା
rñ	- warñjg	- ଅଇଁଠା
rs	- orspanad	- ଡରାଇବା
rt	- marța	- ବଉଳିବା
ry	- erepuryo	- ଛଅ
dd	- budde	- ଝେରୁ
dr	- kaṅdrum	- ବରୁଣ
ds	- pōṅdsopit	- ପଢ଼ାଇବା
sg	- musgațel	- ଚରୁ ଘା
sk	- ilska	- ପିଠିବା

sm	-	tosma	-	ଭଜାଡ଼ିବା
sn	-	wasnam	-	କନ୍ଦିତା
sp	-	ospa	-	ଭୁଲାଇବା
ss	-	tossa	-	ଅଜାଡ଼ିବା
st	-	ostel	-	ପ୍ରମାଦସ
st	-	kaşam	-	ଦଣ୍ଡ
sw	-	biswas	-	ବଶସ୍ତ
tg	-	natatgañta	-	କାହ୍ନୁଦଣ୍ଡ
tk	-	natke	-	ଗେଣ୍ଡ
tl	-	watle	-	ଦୁହଳ
tm	-	atma	-	ଅତ୍ମା
tn	-	jatne	-	ସଜାଇବା
tp	-	ittpe	-	ତଳେ
tr	-	awatrend	-	ସଉତୁଣି
tt	-	ittor	-	କଂସା
tw	-	potwerker	-	କଟାସୁ
tb	-	lotbat	-	ଓଟ
tk	-	itke	-	ଝିଲିକା
tl	-	batlakagga	-	କାନ୍ଦିବର
tm	-	kuşmam	-	ଅରଥ
tr	-	naşra	-	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
tt	-	aspitte	-	କେଳପାତ
tw	-	becuñwela	-	ଝେରବେଳେ
ty	-	kaşya	-	କାଠି
yh	-	ayh	-	ହାସ

୧. ଝ ଅକ୍ଷର

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଵରମ ଅକ୍ଷରକୁ ନୁହନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଅକ୍ଷରରେ ଏକାଧିକ ସ୍ଵରମ ବ୍ୟବହାରନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ସ୍ଵରଧ୍ଵନି ଗୁଡ଼ିକ ଅକ୍ଷରକ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷରର ନେତୃତ୍ଵରେ ଥାଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵରଧ୍ଵନି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ବା ଚ୍ଵେଦ୍ଧି ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅକ୍ଷର ସହଯୋଗରେ ଚିତ୍ରିତ ।

କୋଷ୍ଠା ଭାଷାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଵରମ ସମନ୍ୱୟ ଅକ୍ଷରମାନ ଲକ୍ଷଣାତ୍ମକ । (ସକେତରେ ସ୍ଵରଧ୍ଵନି ନମନ୍ତେ / ଅ / ଏବଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନଧ୍ଵନି ନମନ୍ତେ / କ / ବ୍ୟବହୃତ) ।

- ଅ - ଠ (ଅଡ଼େ)
- ଅଜ - aʃ (ହାଟ), id (ଏହା)
- ଈଅ - ni (ଏବ)
- ଅକକ - irm (ରପେଇବା)
- ଈଅକ - kak (ଆଝ)
- କଅକକ - gand (ଗୁଡ଼ୁଡ଼ି)

ସ୍ଵରମ ସହଯୋଗରେ ଯେପରି ଅକ୍ଷର ଚିତ୍ରିତ ହୁଏ, ସେପରି ଅକ୍ଷର ସହଯୋଗରେ ଶବ୍ଦ ଚିତ୍ରିତ ହୁଏ । କୋଷ୍ଠା ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦରେ ଅନୁଚ୍ଚ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇ ବା ତିନି ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହୃତ । ଏକାକ୍ଷରକ କିମ୍ବା ବହୁ ଅକ୍ଷରକ ଶବ୍ଦ ଆନୁ-ପାତକରୂପେ ସ୍ଵଲ୍ପ । ନିମ୍ନରେ ଭିନ୍ନ ଅନୁଚ୍ଚର କେତେକ ଶବ୍ଦର ପୁଷ୍ଟାନ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

ଦୁଇ ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ

- ଅଈଅ - (aṭa) କେଳ
- ଈଅଈଅ - kore (କୋଲଅ)
- କଅଅ - kai (ହାଟ)
- ଅଅ - ai (ଆ)

ତିନି ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ

- ଅଅଈଅ - oimo - ଅଡ଼େ
- ଅଅଈଅ - auka - କାଠ
- ଅଈଅଈଅ - amode - କଢ଼ା
- କଅଅଈଅ - kuṭi - ଖିଡ଼ିକ

ଚାରି ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ

- ଅଈଅଈଅଈଅ - apakaya - ବାଲଗଣ
- କଈଅଈଅଈଅ - kosakayu - ଏକ୍ସିପୋଡ଼
- ଈଅଅଈଅଈଅ - keugoba - କାଳଗିରି

କଥକଥକଥ - taufau - ବକବା

୩୫ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶବ୍ଦ

ଅକଥକଥକଥକଥ - usahaṭoṇḍo - ଡାସ

କଥକଥକଥକଥ - kikeuika - ମାଲକାତ

କଥକଥକଥକଥ - riukanatṭa - ବାଟିମାଟି

୩୬ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶବ୍ଦ

କଥକଥକଥକଥକଥ - taumaṭa - ବାଣିଜୀ

କଥକଥକଥକଥକଥକଥ - loṛeitugganad - ଲଢ଼ିବା

୩୭ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶବ୍ଦ

କଥକଥକଥକଥକଥକଥକଥ - surkacerde - kaṭanad - କୁଟା ମାଗିବା

୨) ବ୍ୟାକରଣିକ ସଂରଚନା

୧୦ ଶବ୍ଦ

କୋପା ସ୍ୱାଧୀନେ ବ୍ୟାକରଣିକ ଗଠନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଭାଷାର ସ୍ୱାଭାବ ଅବଧାରଣାୟ । ଧୂଳି ସଂଯୋଗରେ ଠିକ ଶବ୍ଦ ଗଠନ ମୂଳ ଉପାଦାନ । ମାତ୍ର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ କିମ୍ବା ପରସ୍ପର ସହଜ ନିୟମାନୁସାରେ ଭବରେ ବିନ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ଭବର ଅଭିପ୍ରାୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ, ତାହା ଉପାଦାନ ବ୍ୟାକରଣ ଉପରେ ନିର୍ଭରକାରୀ । ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ରୂପ ରଚନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନାନା ଭାବରେ ରୂପାନ୍ତରଣ ହୁଏ । ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତର ଓ ଅର୍ଥ ଅନୁସାରେ ରୂପ ରଚନା କରାଯାଏ । ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଅକ୍ରମ, ପ୍ରକ୍ରମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୂଳ ବା ହ୍ୟାପତ ଓ ମୁକ୍ତ ବା ବନ୍ଧ ଶବ୍ଦ ଭାବରେ ଏକ ବ୍ୟାକରଣିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଶେଷ୍ୟ, ବିଶେଷଣ, ସଙ୍ଗନାମ, କ୍ରିୟା, ଅବ୍ୟୟ ଇତ୍ୟାଦି ପଦ ଭାବରେ ବିଭାଜନ କରାଯାଇଥାଏ । ଗଠନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କୋପା ଶବ୍ଦର ସ୍ୱରୂପ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।

କ) ମୌଳିକ ଶବ୍ଦ :

ara - ବାଉଣା	et - କୁଳ	kai - ହାତ
ari - ଶିଳା	en - ହାତ	kaṭul - ଝଟ

ଖ) ବ୍ୟାପକ ଶବ୍ଦ :

- ଘ) ଯୌଗିକ ଶବ୍ଦ - ଶବ୍ଦ ସହଜ ଶବ୍ଦ ଯୋଡ଼ି ଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦ ତିଆରି କରାଯାଏ । ଯେଉଁ ଛଳରେ ଯୋଡ଼ାଯାଇଥିବା ଅଂଶ ସ୍ପଷ୍ଟ ନିଶ୍ଚିତରେ ଏକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ କରାଯାଇପାରେ, ସେ ଯୌଗିକ ଶବ୍ଦ ବୋଲି ଚିହ୍ନିବାକୁ ହେବ ।
- guram (ଅଶ୍ୱ) + koṭam (ଶାଳା) = guramkoṭam (ଅଶ୍ୱଶାଳା)
- darba (ଦୂବ) + gar (ଘାସ) = (ଦୂବଘାସ) darbagar
- (ଅ) - ଶବ୍ଦ - ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ ।

(୧) ପ୍ରମାଣିକ

- କଲକାଡ଼ି - palokmilok
- କଥାକାଟ୍ଟା - maṭa muṭa
- ଲୋଟାପତା - rantakonta
- ରଜାବତା - waṅtagiṅṭa
- ସୁନାଗ୍ରାମ - bagram sigram

(୨) ବିପଦପ୍ରାର୍ଥକ - ପରମ୍ପରା ବିପଦପ୍ରାର୍ଥକ ବୋଧକ ଶବ୍ଦର ଯୋଗେ ଗଠିତ ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ—

- mablokam - ଅକାଶ ପାତାଳ
- papampunem - ପାପପୁଣ୍ୟ
- abadham - ମିଛସତ
- narkapaval - ଦୁନରାତି
- labhamnastam - କଳକଣ୍ଠ
- gundagap - ଖାଲ ଡିପ
- saecheṛra - ଭଲ ମନ୍ଦ

୩) ସହସମ୍ବନ୍ଧାନ୍ୱୟ :

ସାର୍ଥକ + ସାର୍ଥକ

tindan (ଖାଇବା) + uṅḍanad (ପିଇବା) = tindanuṅḍanad (ଖାଇବା ପିଇବା)

ସାର୍ଥକ + ନିରର୍ଥକ

sadwa satram — ପାଠଶାଳା

paḍiyo paṭa — କାମଦାମ

tapli kuṅḍa — ବାସନ କୁସନ

୪) ପ୍ରତିଧ୍ୱନିମୟକ :

koṭ koṛer - ମାରିକୁଳିତାର ଅଣ୍ଟା ଦେବା ପୁଞ୍ଜାବସ୍ଥାର ଡାକ

buk buk - କୁକୁରର ଶ୍ଵେ-ଶ୍ଵେ

weroḡ weroḡ - କରୁଣର ମ୍ୟାରି ମ୍ୟାରି

୫) କଟିଳ ଶବ୍ଦ :

ମୂଳ ଶବ୍ଦ ସହଜ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯୋଗକରି ନୂତନ କଥା ରଚନା ଅର୍ଥ ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ତିଆରି କରାଯାଏ । ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଯୁକ୍ତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ମୂଳ ଶବ୍ଦ ସହଜ ମିଶିରହେ, ସେହି ଜଳରେ କଟିଳ ଶବ୍ଦ ଯୋଗକରି ବୋଲି ଚୁଟିବାକୁ ହେବ ।

ଉଦାହରଣ :

ପ୍ରତ୍ୟୟ / a / ସଂଯୋଜନରେ

/ ilsk / ପାଣିଖୋଷା + / a / > / ilska / ପହୁଡ଼ା

/ ett / ଉପରକୁ + / a / > / etta / ଟେକନା

/ wark / କର୍କିବା + / a / > / warka / କମିବା

/-nad / ସଂଯୋଗରେ :

irda	-	ଲୁଟିବା
irdanad	-	ଲୁଟାଇବା
ada	-	ଫଳବା
adanad	-	ଫଳାଇବା
ospa	-	ଭୁଲିବା
ospanad	-	ଭୁଲାଇବା
ora	-	ପାଟିବା
oranad	-	ପଟାଇବା
oṛa	-	ହାରିବା
oṛanad	-	ହରାଇବା
occa	-	ପୁରୁବା
occanad	-	ପୁରାଇବା
ogga	-	ମାଡ଼ିବା
ogganad	-	ମାଡ଼ାଇବା

୧୧ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ରୂପ ରଚନା

ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ରଚନାରେ ତନୋଟି ଦର୍ଶକ ଲକ୍ଷଣୀୟ - ବିଜ୍ଞ, ବଚନ ଓ କାରକ ।

କୋଣ୍ଠା ଝୁପାରେ ବିଜ୍ଞ ଚୁରୁଚୁପୁଣ୍ଠି । କାରଣ ତଦନ୍ତୁଆରେ ରୂପ ରଚନାରେ ତାରତମ୍ୟ ସଙ୍ଘେ । ଯଥା :

mane tiñā mindend - ସୁରୁଷ ଖାଇଛି ।

naṭar tiñāminde - ହାଁ ଖାଇବୁ ।

pilla tiñāminde - ପିଲା ଖାଇଛି ।

ବିଶେଷ ଓ ସମାପିତା ବିଧି ସହଜତା କରିବା ଲିଙ୍ଗପଦ ଅନୁଚି ପ୍ରଶାସିତ ହୁଏ । କୋସ୍ତାରେ ବିଧି ଲିଙ୍ଗ ସୁରୁତ୍ତ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଭ୍ରତସୁଲିଙ୍ଗ ପ୍ରଶାସିତ ହୁଏ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ମନୁସ୍ମୃତିର ପଞ୍ଚମୋକ୍ଷର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଶେଷରେ / ପାତ୍ / ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଶେଷରେ / ଡାଉଡା / ଶବ୍ଦକୁ ମୂଳ ଶବ୍ଦର ଅଗ୍ରରୁ ଯୋଡାଯାଏ । ନମୁନାଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିବେ ଲିଙ୍ଗ ବିଭେଦ ହରୁପଣ କରାଯାଇପାରେ ।

କ) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲିଙ୍ଗ ସଂବର୍ଣ୍ଣ ପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ :

babal (ବାପା) - iya - (ପା)

mamal (ମାମୁଁ) - paye - (ମାମି)

ଖ) ବିଶେଷ ସହଜ ଲିଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନାହୀନ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ :

patduwo (ଅଣ୍ଡିର ବାବ) - daḍḍa duwo (ମାଉ ବାବ)

pat erjo (ଅଣ୍ଡିର ଭଲ) - daḍḍa erjo (ମାଉ ଭଲ)

ଗ) ସଂଜ୍ଞାମ ସଂରଚନା

add (ସେ) - (ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ)

uṇḍ (ସେ) - (ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ)

ଘ) ବହୁବଚନର ସଂରଚନା :

anta (ସେମାନେ) - (ସୁରୁତ୍ତ / ସ୍ତ୍ରୀ)

maneanta - ସୁରୁତ୍ତମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ)

naṭaanta - ସ୍ତ୍ରୀ ମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ)

କିଭର ପ୍ରାଣୀ - anta

neikanta (କିଲ୍ଲର ଗୁଡ଼ିକ)

ଅଗ୍ରାଣୀ - gaṭi

puggar gaṭi (ଗୁଲ୍ ଗୁଡ଼ିକ)

କୋସ୍ତା ଭାଷାରେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଏକ ଲିଙ୍ଗଲିଙ୍ଗର ଏକବଚନ ରୂପ ସମାନ । ଏହି ଭାଷାରେ ଲିଙ୍ଗ ବିଭେଦ କୋସ୍ତାରେ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରକାଶ ନାହିଁ ।

୧.୧.୧ ବଚନ :

କୋସ୍ତା ଭାଷାରେ ବଚନ ଦ୍ୱିବିଧ — ଏକବଚନ ଓ ବହୁବଚନ । ବିଭେଦନାହିଁ ଯେ, ଦ୍ୱିବଚନ ନାହିଁ । ଏହା ‘ଦୁଇବୋଧକ’ ଶବ୍ଦ ସଂଯୋଗରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ଏକବଚନ ବିଭକ୍ତ ପ୍ରାଣୀ :

ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ - werṇḍ - werṇḍmane (ଜଣେ ମଣିଷ)

ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ - Ø - naṭaṛ (ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ)
ନୂନଲିଙ୍ଗ - Ø - nei (ବୃକ୍ଷ)

ବହୁବଚନ ଶବ୍ଦକ ପ୍ରତ୍ୟୟ :

ମୁଁ ଲିଙ୍ଗ - anta - maneanta (ଲେଖମାନେ)
ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ - anta - naṭaṛ anta (ସ୍ତ୍ରୀ ମାନେ)
ନୂନଲିଙ୍ଗ - anta - neik anta (ବୃକ୍ଷମାନେ)

ଏକ ବୋଧକ ଶବ୍ଦ :

- i) ମନୁଷ୍ୟ ବାଚକ - weronḍ
- ii) ଜନ୍ତୁ ବାଚକ - werotḥ

ଯୁକ୍ତବୋଧକ ଶବ୍ଦ :

arka - ହଲେ
renḍ - ଘୋଡ଼ାଏ
irwr - ଉକସ୍ତେ, ଦୁହେଁ

ବହୁଲୁ ବୋଧକ ଶବ୍ଦ :

saretor - ସମସ୍ତେ
gaṭi - ବହୁତ / ଗୁଡ଼ାଏ
ekua - ବହୁତ ବେଶୀ
sare - ସବୁ
ortunḍ - ପ୍ରତ୍ୟେକ
anta - ସୁପ୍ତକ / ମାନେ

ଅଲିଙ୍ଗବଚନ ଶବ୍ଦ :

takur - କନ୍
churuf - ଶିଳେ

୧. ୧. ୩ ବାଚକ :

କୋସ୍ତା ଲିଙ୍ଗର ବାଚକ ବିଭକ୍ତି-ପ୍ରତ୍ୟୟ ସିଧା ସଲଖ ନାମ ଧାତୁ ସହ ଲିଖିତାଏ । ଉଦାହରଣସହ ପଞ୍ଚମୀମ ପ୍ରଥମ ସୁପୁଂସ ବାଚକର / na / , ବହୁବଚନ / man / ସହ ବିଭକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୟର ପ୍ରୟୋଗ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

କାରକ	ଏକବଚନ		ଦ୍ଵିବଚନ	
	କାରକ-ପ୍ରତ୍ୟୟ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	କାରକ-ପ୍ରତ୍ୟୟ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ
କର୍ମ	n	nan	r	manar
କର୍ମ	k	nak	nk	manank
କରଣ	walla	nawalla	walla	manwalla
ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର	k	nak	nk	manank
ଅପାଦାନ	ggak	nayaggak	gak	mannagak
ସମ୍ପର୍କ	wa	nawa	w	mannaw
ଅଧିକାରଣ	yag	nayag	g	mannag

୧. ୨. ସଙ୍ଗନାମ

କୋଣାର୍କ ସଙ୍ଗନାମ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣାଳୀର ସୂଚୀ

(କ) ସୂଚ୍ୟକାରକ : ପୁଂଲିଙ୍ଗ

ଏକବଚନ

ଦ୍ଵିବଚନ

ପ୍ରଥମ ସୂଚ୍ୟ nan (ନ୍)

mannar (ଅମ୍ଭେ)

ଦ୍ଵିତୀୟ ସୂଚ୍ୟ nimma (ଚ୍)

mir (ତୁମେ)

ତୃତୀୟ ସୂଚ୍ୟ onḍ / unḍ (ଋ : ଯେ)

ur (ସେମାନେ) ଓ

add (ସ୍ତ୍ରୀ : ଯେ)

au (ସେମାନେ) ଓ

(ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ରୂପ) :

	ଏକବଚନ	ଦ୍ଵିବଚନ
ପ୍ରଥମସୂଚ୍ୟ	na	man
ଦ୍ଵିତୀୟ ସୂଚ୍ୟ	nim	mi / ir
ତୃତୀୟ ସୂଚ୍ୟ	un / on	ur (ଋ)
	ad	au (ସ୍ତ୍ରୀ)

ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଅନର୍ଥକରା ସୂଚକ : bennd' (କିଏ)

(ଡ) ଅସ୍ପଷ୍ଟ-ନାମକ (ବସ୍ତୁ, ବ୍ୟୟ, ଧାନ)

ନଦେଶକ	ଏକକକଳ	ବହୁକକଳ
ନକଟକରା	iw (ଏହା)	iwanta (ଏଗୁଡ଼ିକ)
ଦୂରକରା	aw (ତାହା)	awoanta (ସେଗୁଡ଼ିକ)
ସୂଚକ	agga (ସେଠାରେ)	

ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଅନର୍ଥକରାସୂଚକ ତଥା ସମ୍ବନ୍ଧସୂଚକ :

କଣ	-	bata'
କେବେ	-	bepor'
କେଉଁଠି	-	begge
କିପରି	-	bela
କେଉଁଆଡ଼େ	-	beke'
କାହିଁକି	-	batank
କେତେ	-	bechof'

ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧସୂଚକ ପ୍ରାପ୍ତବଦ ସମାନ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

୧. ୨. ୯. ସଙ୍ଗୀତ ପଠଗୁଡ଼ିକର ରୂପ ରଚନା ମୂଳତଃ ନାମକର ସଦୃଶ ହେଲେ ହେଁ, କେତେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଙ୍ଗୀତର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପ ସହଜ ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ନହୋଇ ସମସ୍ତ ରୂପ ସହଜ ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥାଏ ।

ଏକକକଳ		ବହୁକକଳ
କରା	n	r
କର୍ମ, ସମ୍ପାଦକ	k	nk
କରଣ	walla	walla
ଅପାଦାନ	ggak	gak
ସମ୍ବନ୍ଧ	wa	w
ଅଧିକରଣ	yag	g

ସଙ୍ଗୀତ ପଠର ରୂପ ରଚନା :

ସୂକ୍ଷ୍ମ ମୂଳକ ରୂପାବଳୀ —

(୧) ପ୍ରଥମ ସୂଚକ 'ନୁ'

କରା	ଏକକକଳ
nan	ନୁ

ବହୁକକଳ
manar / mamina (ଅନୁ, ଅନୁମାନେ)

କର୍ମ	nak - ମୋତେ	manank (ଆମମାନଙ୍କୁ)
କରଣ	nawalla - ମୋଦ୍ୱାରା	manwalla (ଆମଦ୍ୱାରା)
ସଂପ୍ରଦାନ	nak - ମୋତେ	manank (ଆମମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ	naya ggak - ମୋଠାରୁ	mannagak (ଆମମାନଙ୍କଠାରୁ)
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ	nawa - ମୋର	mannaw (ଆମମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ	nayag - ମୋଠାରେ	mannag (ଆମମାନଙ୍କଠାରେ)

(ଖ) ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ 'ତୁ'

ଏକବଚନ

କର୍ତ୍ତା	- nimma - ତୁ
କର୍ମ	- nik - ତୋତେ
କରଣ	- niwala - ତୋଦ୍ୱାରା
ସଂପ୍ରଦାନ	- nikink - ତୋତେ
ଅପାଦାନ	- niyagak - ତୋଠାରୁ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ	- niwa - ତୋର
ଅଧିକରଣ	- niyag - ତୋଠାରେ

ବହୁବଚନ

mir	- ତୁମେ, ତୁମେମାନେ
mik	- ତୁମକୁ, ତୁମମାନଙ୍କୁ
niwala	- ତୁମଦ୍ୱାରା
miwala'	- ତୁମମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
mikink	- ତୁମକୁ, ତୁମମାନଙ୍କୁ
miyagak	- ତୁମଠାରୁ, ତୁମମାନଙ୍କଠାରୁ
miwa	- ତୁମର
miwad	- ତୁମ ମାନଙ୍କର
miyag	- ତୁମଠାରେ
miyagak	- ତୁମମାନଙ୍କଠାରେ

(ଗ) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ 'ସେ' (ସଂ)

ଏକବଚନ

କର୍ତ୍ତା	- unq - ସେ
କର୍ମ	- unk - ତାକୁ
କରଣ	- unwalla - ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା
ସଂପ୍ରଦାନ	- unk - ତାକୁ
ଅପାଦାନ	- unagak - ତାଠାରୁ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ	- unwa - ତାର
ଅଧିକରଣ	- unag - ତାଠାରେ

ବହୁବଚନ

ur	- ସେମାନେ
urkink	- ସେମାନଙ୍କୁ
ad	- ତାହା
urwalla	- ତାହାଙ୍କଦ୍ୱାରା
urkink	- ସେମାନଙ୍କୁ
uragak	- ସେମାନଙ୍କଠାରୁ
urwad	- ସେମାନଙ୍କର
uragak	- ସେମାନଙ୍କଠାରେ

ସେ (ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ)

ଏକବଚନ

କର୍ତ୍ତା - add - ସେ
 କର୍ମ - adink - ତାକୁ
 କରଣ - adinwalla - ତାହାଦ୍ୱାରା
 ସଂପ୍ରଦାନ - aink - ତାକୁ
 ଅପାଦାନ - adinagak - ତାଠାରୁ
 ସମ୍ବନ୍ଧ - adinad - ତାର
 ଅଧିକରଣ - adinag - ତାଠାରେ

ବହୁବଚନ

au - ସେମାନେ
 awing - ସେମାନଙ୍କୁ
 awinwalla - ସେମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା
 awing - ସେମାନଙ୍କୁ
 awinagak - ସେମାନଙ୍କଠାରୁ
 awinaw - ସେମାନଙ୍କର
 awinag - ସେମାନଙ୍କଠାରେ

ଘ) ପୁଂଲିଙ୍ଗ 'କଏ'

ଏକବଚନ

କର୍ତ୍ତା - benond - କଏ
 କର୍ମ - benonk - ତାହାକୁ
 କରଣ - benonwala - ତାହାଦ୍ୱାରା
 ସଂପ୍ରଦାନ - benonk - ତାହାକୁ
 ଅପାଦାନ - benonagank - ତାହାଠାରୁ
 ସମ୍ବନ୍ଧ - benonad - ତାହାର
 ଅଧିକରଣ - benonag - ତାହାଠାରେ

ବହୁବଚନ

benor - ଦେଉଁମାନେ
 benork - ଦେଉଁମାନଙ୍କୁ
 benorwalla - ଦେଉଁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
 benorkink - ତାହାକୁ
 benoraggak - ଦେଉଁମାନଙ୍କଠାରୁ
 benorawo - ଦେଉଁମାନଙ୍କର
 benorag - ଦେଉଁମାନଙ୍କଠାରେ

ଙ) ଅସ୍ତ୍ରଲିଙ୍ଗ ('ନକ୍ସେ') /-soyan/

ଏକବଚନ

କର୍ତ୍ତା - nan - soyan - ନକ୍ସେ
 କର୍ମ - naksoyan - ନକ୍ସକୁ
 କରଣ - nansayan - ନକ୍ସଦ୍ୱାରା
 ସଂପ୍ରଦାନ - naksayan - ନକ୍ସକୁ
 ଅପାଦାନ - naksayanakaich - ନକ୍ସଠାରୁ
 ସମ୍ବନ୍ଧ - nasayantad - ନକ୍ସର
 ଅଧିକରଣ - nasayantag - ନକ୍ସଠାରେ

ବହୁବଚନ

mannarsoyan - ନକ୍ସମାନେ
 mansayakink - ନକ୍ସମାନଙ୍କୁ
 mansayanwalla - ନକ୍ସମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା
 mansayan - ନକ୍ସମାନଙ୍କୁ
 mansayangak - ନକ୍ସମାନଙ୍କଠାରୁ
 mansayannad - ନକ୍ସମାନଙ୍କର
 mansayananaaga - ନକ୍ସମାନଙ୍କଠାରେ

୨. ୩ ବିଶେଷଣ :

କୋସ୍ତା ଭଷାର ବିଶେଷଣ ସ୍ଥାନୀୟ ପଦସମୂହ ଦୁଇଟି ବ୍ୟାପକ କରିରେ ବିଭକ୍ତ ।

- କ) ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ, ଙ) ନିର୍ଦ୍ଦାରିକ

୨. ୩.୧ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ :

ଏହି ଶ୍ରେଣୀୟ ବିଶେଷଣର ବିଶେଷ୍ୟ ସହଜ ଲିଙ୍ଗପଦ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରକ୍ଷା କରାଯାଏ । ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ ପଦ ଉଭୟ ଗୁଣଧାରକ ବିଶେଷଣ ତଥା ବିଷୟ ବିଶେଷଣ ଭାବେ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇପାରେ ।

(ବିଶେଷଣ + ବିଶେଷ୍ୟ)

- sok pikir - ସୁଦୃଢ଼ ବାଳିକା
- sok pekal - ସୁନ୍ଦର ବାଳିକା
- bayam pekal - ତରୁଆ ପିଲା
- kasta er - ଚରମ ପାଣି
- ballan muitonđ - ଅଲଗୁଆ ଗୁଡ଼ା

୨. ୩. ୨ ନିର୍ଦ୍ଦାରିକ

ଯେଉଁ ବିଶେଷଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ନକରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି, ବସ୍ତୁ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରେ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦାରିକ ଶ୍ରେଣୀୟ । ଏଗୁଡ଼ିକର ଲିଙ୍ଗ ଅଗୁଣାରେ ରୂପ ଭେଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଇପାରେ ।

(କ) ସଦନାମିକ :

- ପଦ୍ମକ ପଦସ୍ୟ - /nawa, niwa / ମୋର, ଯୋର
- ପ୍ରଶ୍ନ ବାଚକ - /benonđ, benor / କିଏ, କେଉଁ
- ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ - /id, ad, unđ / ଏହା, ତାହା, ସେ

(ଙ) ପରିମାଣାତ୍ମକ

- /edu/, /wer/, /rend/ ଶାଢ଼ୀ, ଏକ, ଦୁଇ
- ଅଂଶକାରକ - /sudut/, /palok/ ଅଳ୍ପ, ଅଂଶିକ
- ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବାଚକ - /sure/, /gati/, /ekua/ ସତ୍ୟ, ଦେଶୀ, ଅଧିକ

୨. ୩. ୩ ସଂଖ୍ୟାଗଣକ

କୋସ୍ତା ସଂଖ୍ୟା ଗଣନା ପଦ୍ଧତିରେ କେତେକ ଦୈନିକ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପଦାଳିଆଏ । ମାନବୀୟତା ଅଞ୍ଚଳର କେତେଗୁ ପ୍ରବଚିତ କୋସ୍ତାମାନେ କେତେଗୁ ସଂଖ୍ୟା ଗଣନା ପଦ୍ଧତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରବଚିତ କୋସ୍ତାମାନେ

ସାଧାରଣତଃ ଦଶ ଗଣନା ପରେ ଏଠାର ବାର, ତେର ଇତ୍ୟାଦି ଓଁକ୍ଷା ଗଣନା ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିଥାନ୍ତି । ନିମ୍ନରେ ମାଲିଙ୍ଗାଲିଖିତ ଅକ୍ଷରର କୋଷ୍ଠା ଗଣନା ପଦ୍ଧତିର ଚାଲିକା ଦିଆଗଲା ।

କୋଷ୍ଠା ଗଣନା ପଦ୍ଧତି

- ଏକ - ଓଁରଟ, ଅଶ୍ଵ - warot/ond
- ଦୁଇ - ରେନ୍ଦ୍ - rend
- ତିନି - ମୁଣ୍ଡ - mund
- ଚାରି - ମାଲୁ - malu
- ପାଞ୍ଚ - ଆଇଦ୍, ଏଇଙ୍ - aid/eig
- ଛଅ - ଆରୁ - aru
- ସାତ - ଏଡୁ - edu
- ଅଠ - ଏନ୍ମେଦ୍ - enmedd
- ନଅ - ତମେଦ୍ - tomedd
- ଦଶ - ପାଦି - paddi
- ଏଗାର - ପାଦାକୋଣ୍ଡ - padakonḍ
- ବାରି - ପାନ୍ନେଣ୍ଡ - pannend
- ତେର - ପାଦାମୁଣ୍ଡ - padamund
- ଚଉଦ - ପାଦନାଲୁ - padnalū
- ପଞ୍ଚଦଶ - ପାଦିଏନ୍ - padien

- ଷୋଳ - ପାଦାଆରୁ - padaaru
- ସତର - ପାଦ୍‌ଏଡୁ - padeḍu
- ଅଠର - ପାଦ୍‌ଏନମେଦ୍ - padenmedd
- ଉତ୍ତେଜଣ - ପାଦ୍‌ତମେଦ୍ - padtoḿedd
- କୋଡ୍‌ଏ - କିରୁଓଁ, କଡେକ୍ - irwe/koḍek
- ଦଶଶ - ମୁପ୍ପେ - muppe
- ଗୁଲିଶ - ନାଲପେ - nalpe
- ପରୁଶ - ଏରାଇ - erai
- ଷାଠିଏ - ଆରୁଓଁ - arwe
- ସତ୍ତୁଣ୍ଡ - ଡାବେଇ - ḍabei
- ଅଷ୍ଟି - ଏନ୍‌ବେଇ - enbei
- ନବେ - ତମ୍ବେଇ - tombei
- ଶହେ - ଓଁଦା - wanda
- ଏକ ହଜାର - ଓଁଦ୍ - wei

(୧) କୋଷ୍ଠା ବାରର ନାମ

- ରବି - ଅଦ୍‌ଓଁଦ୍‌ସ୍
- ସୋମ - ସମ୍‌ଓଁଦ୍‌ସ୍
- ମଙ୍ଗଳ - ମଙ୍ଗଳ୍‌ସ୍
- ବୁଧ - ବୁଦ୍‌ଓଁଦ୍‌ସ୍
- ଗୁରୁ - ନାକମ୍‌ଓଁଦ୍‌ସ୍
- ଶୁକ୍ଳ - ଶୁକ୍ଳ୍‌ଓଁଦ୍‌ସ୍
- ଶନି - ଶାନିଓଁଦ୍‌ସ୍

୧.୪ କ୍ରିୟା

କୋଷ୍ଠା ବିଷୟ କ୍ରିୟାପଦ ରଚନାର ଉତ୍ତମ କ୍ରିୟା ପ୍ରାଚୀନତମ ଅର୍ଥାତ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ତାହା ସହଜ କ୍ରିୟା ନିଶ୍ଚଳାତ୍ମକ ପ୍ରତ୍ୟୟ (ସମ୍ଭୂତ)ର ସଂଯୋଗ । ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟ ସମ୍ଭୂତ ହେଲେ କାଳ-ସ୍ଵର ସୂଚକ ଏବଂ ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ । କୋଷ୍ଠା କ୍ରିୟାପଦ ଅସମାପିତା ଓ ସମାପିତା ଭେଦରେ ଦ୍ଵିବିଧ । ଏଇ କ୍ରମରେ କ୍ରିୟାପଦ ନମ୍ନୁ ସୂତ୍ରରେ ନିଶ୍ଚାରିତ ହୋଇପାରେ ।

$$\text{ଧାର୍ଯ୍ୟ (+ କାଳ / ସ୍ଵର) + } \left\{ \begin{array}{l} \text{ଅସମାପିତା କ୍ରିୟା ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ} \\ \text{ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ} \end{array} \right.$$

୨.୪.୧ ଅସମାପିକା କ୍ରିୟାପଦ

ଏହି କ୍ରିୟାପଦ ଯୌଗିକ ସମାପିକା କ୍ରିୟା ବା ପଦବନ୍ଧ ସଂରଚନାରେ ଏବଂ ଜଟିଳ ବାକ୍ୟରେ ଉପବାକ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଯୋଜନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅସମାପିକା କ୍ରିୟାର ଦ୍ଵି ବିଧି ରୂପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ ।

କ) ଧାତୁ + ପ୍ରତ୍ୟୟ

ଖ) ଧାତୁ + କାଳ / ସ୍ଵର + ପ୍ରତ୍ୟୟ

କ) ଧାତୁ + ପ୍ରତ୍ୟୟ

କ୍ରିୟାର୍ଥ କ୍ରିୟା :— /-dan /

oṅḍ tin-dam adtoṅḍ - ସେ ଖାଇବାକୁ ଯିବ

ସୃଷ୍ଟିମୂଳକ ସଂଯୋଗ :— /-k/

nime kettank nane wattan

ତୁମେ କହୁଲ ମୁଁ ଅସିଲ

ଅସମ୍ପନ୍ନତା ସୂଚକ :— /-i /

/ tung / (କଣ୍ଠବା) → / tung-i / କଣ

/ kē-kē / କାନ୍ଦିବା → / kei kei / - କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି

/ tull / ଡେଇଁବା → / tulli tulli / ଡେଇଁ ଡେଇଁ

ଖ) ଧାତୁ + (କାଳ-ସ୍ଵର) + ପ୍ରତ୍ୟୟ :

ଏହି ସଂରଚନାରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଧାତୁ ସହ ଅନ୍ତର ଅସମ୍ପନ୍ନତା ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଏବଂ କୃଦନ୍ତ ବିଶେଷଣ ରୂପ ଯୋଗ ହୋଇଥାଏ ।

tung/-t-a (ଯାନ୍ତା କରୁଛି)

/ - a / - ବିଶେଷଣରୂପ

/ - t / - ଅନ୍ତର ସୂଚକ

ସୃଷ୍ଟିମୂଳକ / ku / ଯୋଗରେ ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା ନିଶ୍ଚିତ ରୂପ

/tungku/ → tung-t-ku (ଉଡ଼ି କଲା) ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ ।

ସେହିପରି;

/tungtuku/ → tung-o-ku (ଉଡ଼ି ନ କଲା) ନିସେଧାର୍ଥକ

ସମ୍ଭାବନାସୂଚକ ସ୍ଵର /kanna/ ଯୋଗରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କ୍ରିୟା ନିଶ୍ଚୟରୂପ ହୋଇଥାଏ ।

tung - t - kanna (ଉଡ଼ି ଥିଲା)

tung - o - kanna / tungokanna / (ଉଡ଼ି ନ ଥିଲା)

୨.୪.୨ ସମାପିକା କ୍ରିୟାପଦ

କୋଷ୍ଠା ଭାଗରେ ସମାପିକା କ୍ରିୟା ପଦ ନିମ୍ନ ସୂତ୍ରରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟିତ ହୋଇପାରେ ।

ଧାତୁ + (କାଳ/ଭାବ) + ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ।

ଏହି କ୍ରମରେ ସମାପିକା କ୍ରିୟା କ୍ଷର ଦ୍ଵିବିଧରୂପରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

କ) ଧାତୁ + ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ

ଖ) ଧାତୁ + କାଳ/ଭାବ + ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ

କ୍ରିୟାପଦ ଗଠନର ଉପାଦାନ :

- ୧) ପ୍ରାତପଦକ ବା ଧାତୁ
- ୨) କାଳ
- ୩) ଭାବ
- ୪) ପୁରୁଷ-ଲିଙ୍ଗ-ବଚନ

୨.୪.୨.୧ ପ୍ରାତପଦକ

କୋଷ୍ଠା କ୍ରିୟା ପ୍ରାତପଦକ ମୌଳିକ ଓ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ଭେଦରେ ଦ୍ଵିଭିନ୍ନ । ଏହା ସହ ସକର୍ମକ, ଅକର୍ମକ ତଥା ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ ହୋଇଥାଏ । ସକର୍ମକ, ଅକର୍ମକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ ହେଲେ ସ୍ଵଳ ବିଶେଷରେ ଧାତୁର ଲୁପ୍ତ-ସ୍ଵଳମିତ ପରବର୍ତ୍ତନ ଦିଶିଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ମୌଳିକ ଏବଂ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ଧାତୁର କେତେକ ଉଦାହରଣ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

ମୌଳିକ :

tung	-	ଦଶକା
daṭ	-	ଦେଇବା ଭାବ୍ୟ

ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ :

ଧାତୁ	+	ପ୍ରତ୍ୟୟ	→	ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତରୂପ
ta	+	ra	→	tara ଅଣିକା
wa	+	ra	→	wara ଆସିକା
naḍo	+	m	→	naḍom ଚାଲିକା
i	+	m	→	im ଦେକା
we	+	danad	→	wedanad ସିଂହେଇକା
ta	+	danad	→	tatanad ଅଣାଇକା

ଏହାଛଡ଼ା ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରୁ ମଧ୍ୟ କ୍ରିୟା ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ :

	ବ୍ୟେଞ୍ଜ୍ୟରୂପ		କିୟାରୂପ
wiṭ (ଓଁଟ୍)	ଠାଟ + d	wid (ଓଁଇ)	ଅଲଗା ହେବା
puggar ଫୁଲ	+ d	puyd	ଫୁଟିବା
taggu ଶୁଣ	+ al	tagal	ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିବା
muṭa ଅଳ	+ c	muc	ନନ୍ଦ କରିବା
gṇṇṭa ଗଲା	+ gg	gṇṇagṇ	ବ୍ୟାଘ୍ରବା

ଇତ୍ୟାଦି

୨. ୪. ୨. ୨ କାଳି

କୋସ୍ତା କିୟାପଦ ଦ୍ୱୟ କାଳରେ ରୂପାନ୍ୱିତ ହୁଏ ।

1) ଅଣ-ଅନ୍ତତ ଓ 2) ଅନ୍ତତ ।

ଅଣ-ଅନ୍ତତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ପ୍ରତ୍ୟୟ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଣ-ଅନ୍ତତ	da / ad, it
ଅନ୍ତତ	at > t

ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ :

ପ୍ରଥମ ସେଟ୍,

nane	datan	-	ମୁଁ ଗାଏ
nane	attan	-	ମୁଁ ଗଲି

୨ୟ ସେଟ୍,

tung it an	-	ମୁଁ କରିବି
tung t an	-	ମୁଁ କରିଲି

୨. ୪. ୨. ୩ ଭାଜ

କୋସ୍ତା ବ୍ୟାଞ୍ଜର ଭବ, କାଳ ପଦ୍ଧ ଏକ ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ତେବେ ଅନୁଜ୍ଞା / ଅଦେଶାତ୍ମକ ଭବ ଧାତୁ + ସ୍ୱରୂପସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗରେ ନିଷ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ । ଅନୁଜ୍ଞା / ଅଦେଶାତ୍ମକ ଭବ ପାଇଁ ଏକଦେଶରେ /a/, /n/ ଓ ବହୁଦେଶରେ /aṭ/ କରାଯାଏ ।

nima kudd - a	}	ଭୂ ବସ୍ତୁ
kudd-aṭ		ଭୂମେ ବସ
		ଭୂମେ ମାନେ ବସ

୨. ୪. ୨. ୪ ପୁରୁଷ-ବଚନ-ଲିଙ୍ଗ

ସମାପିତା ହିସାବଦର ଶେଷ ଉପାଦାନ ପୁରୁଷ-ବଚନ-ଲିଙ୍ଗ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ । କୋସ୍ତା ଭାଷାରେ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ ପାଇଁ କେବଳ ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲଭୁଥିବା ବେଳେ ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ ପାଇଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ ହୋଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ଏହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଗଲା ।

	ଏକ ବଚନ		ବହୁବଚନ	
କ	{	ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	/ -an /	/ -am /
		ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	/ -in /	/ -ir /
ଖ	{	ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ (ସ୍ତ୍ରୀ)	/ -ond /	/ -or /
		ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ (ସ୍ତ୍ରୀ)	/ -e /	/ -ak /

ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହିସା ରୂପରେ ଲାଗିବାକ୍ଷଣି କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୂପ ସ୍ୱଳ୍ପମିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସଂଘଟିତ ହୋଇଥାଏ । ନିମ୍ନରେ ଏହାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଗଲା ।

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଏକବଚନ	/ - an /	>	/ - ana /
				/ - on /
				/ - n /
				/ - a /
	ବହୁବଚନ	/ - am /	>	/ - ma /
				/ - om /
				/ - ama /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ବହୁବଚନ (ସ୍ତ୍ରୀ)	/ - ak /	>	/ - aku /
				/ - o /
				/ - k /

୨. ୪. ୩ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳକ ରୂପାବଳୀ :

କ) ଧାତୁ -/tung/- କରଣ (ଧାତୁ + କାଳ-ଭାବ + ପୁରୁଷ ବଚନ) ଅଣ-ଅଭାବ (ବର୍ତ୍ତମାନ)

	ଏକବଚନ	
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	tung-it-an	(ମୁଁ) କରେ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-it-in	(ତୁମେ) କରେ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-it-ond	(ସେ) କରେ (ସ୍ତ୍ରୀ)
	tung-it-e	(ସେ) କରେ (ସ୍ତ୍ରୀ)

	ବନ୍ଧୁବଚନ	
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	tung-it-am	(ଅମ୍ଭେ) କରୁ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-it-ir	(ତୁମ୍ଭେ) କର
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-it-or	(ସେମାନେ) କରନ୍ତୁ (ସ୍ତ୍ରୀ)
	tung-it-ak	(ସେମାନେ) କରନ୍ତୁ (ପୁ)

ଅନ୍ତତ - ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	tung-t-ana	(ମୁଁ) କଲି
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-t-ini	(ତୁ) କଲୁ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-t-onḍ	(ସେ) କଲ (ସ୍ତ୍ରୀ)
	tung-t-e	(ସେ) କଲ (ପୁ)

ବନ୍ଧୁବଚନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	tung-t-am	(ଆମ୍ଭ) କଲୁ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-t-ir	(ତୁମ୍ଭେ) କଲ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	tung-t-or	(ସେମାନେ) କଲେ (ସ୍ତ୍ରୀ)
	tung-t-ak	(ସେମାନେ) କଲେ (ପୁ)

ଖ) ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କାଳ ନିଜସ୍ୱପୁରୁଷ

	ଏକବଚନ	
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ମୁଁ ଯାଏ	nane datan
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	ତୁ ଯାଉ	nime detin
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ସେ ଯାଏ (ସ୍ତ୍ରୀ) (ପୁ)	onḍ datonḍ add datte

ବନ୍ଧୁବଚନ

ପୁରୁଷ		
ପ୍ରଥମ	ଆମେ ଯାଉ -	mame datom
ଦ୍ୱିତୀୟ	ତୁମେମାନେ ଯାଅ -	mir datir
ତୃତୀୟ	ସେମାନେ ଯାଅନ୍ତୁ -	or dator (ସ୍ତ୍ରୀ) aw datow (ପୁ)

ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଧୁମାନ

	ଏକବଚନ	
ପୁରୁଷ		
ପ୍ରଥମ	ମୁଁ ଯାଉଅଛି -	nane añjar mantan
ଦ୍ୱିତୀୟ	ତୁ ଯାଉଅଛୁ -	nimme añjar minden
ତୃତୀୟ	ସେ ଯାଉଅଛି -	onḍ añjar mantonḍ

ପୁରୁଷ

ବହୁବଚନ

ପ୍ରଥମ	ଅନୁମାନେ	ଭାଇଅଛୁ	-	mame aňjař mantom
ଦ୍ୱିତୀୟ	ଭ୍ରମାନୁମାନେ	ଭାଇଅଛ	-	miř aňjař minedři
ତୃତୀୟ	ସେମାନେ	ଭାଇଅଛନ୍ତି	-	oř aňjař minedoř
		ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ତ୍ତମାନ	ଏକବଚନ	
ପ୍ରଥମ	-	ମୁଁ	ଭାଇଅଛୁ	- nane aňjminedn
ଦ୍ୱିତୀୟ	-	ତୁ	ଭାଇଅଛୁ	- nimme aňjomantin
ତୃତୀୟ	-	ସେ	ଭାଇଅଛୁ	- oňd aňjomantond

ବହୁବଚନ

ପ୍ରଥମ	-	ଅନୁମାନେ	ଭାଇଅଛୁ	-	mamme aňjminem
ଦ୍ୱିତୀୟ	-	ଭ୍ରମାନୁମାନେ	ଭାଇଅଛ	-	miř aňjmantiri
ତୃତୀୟ	-	ସେମାନେ	ଭାଇଅଛନ୍ତି	-	oř aňjmantoř

ନିତ୍ୟପ୍ରକୃତ ଅଙ୍ଗତ କାଳ

ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ	ମୁଁ	ଭଲ	-	nane atan
ଦ୍ୱିତୀୟ	ତୁ	ଭଲ	-	nime atin
ତୃତୀୟ	ସେ	ଭଲ	-	oňd atond (ସଂ)
				add atte (ସ୍ତ୍ର)

ବହୁବଚନ

ପ୍ରଥମ	ଅନୁମାନେ	ଭଲ	-	mame atom
ଦ୍ୱିତୀୟ	ଭ୍ରମାନୁମାନେ	ଭଲ	-	mir atir
ତୃତୀୟ	ସେମାନେ	ଭଲେ	-	oř atoř (ସଂ)
				aw attow (ସ୍ତ୍ର)

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗତ ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ	ମୁଁ	ଭାଇଅଛ	-	nane aňjoř matan
ଦ୍ୱିତୀୟ	ତୁ	ଭାଇଅଛ	-	nime aňjoř matin
ତୃତୀୟ	ସେ	ଭାଇଅଛ	-	oňd aňjoř matond

କନ୍ଦୁକବଚନ

ପ୍ରଥମ	ଅନ୍ତେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	-	mame	añjor	matom
ଦ୍ୱିତୀୟ	ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	-	miṛ	añjor	matir
ତୃତୀୟ	ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	-	or	añjor	mator

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗର ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ	ମୁଁ ଯାଇଥିଲୁ	-	nane	añju	matan
ଦ୍ୱିତୀୟ	ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	-	nime	añju	matin
ତୃତୀୟ	ସେ ଯାଇଥିଲୁ	-	oṅḍ	añju	matonḍ

କନ୍ଦୁକବଚନ

ପ୍ରଥମ	-	ଅନ୍ତେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	-	mame	añju	matom
ଦ୍ୱିତୀୟ	-	ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	-	miṛ	añju	matir
ତୃତୀୟ	-	ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	-	or	añju	mator

ନିତ୍ୟପ୍ରତ୍ୟୟ ଭେଦର ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ	-	ମୁଁ ଯିବି	-	nane	adtan
ଦ୍ୱିତୀୟ	-	ତୁ ଯିବୁ	-	nime	adtin
ତୃତୀୟ	-	ସେ ଯିବ	-	oṅḍ	adtonḍ (ଦ୍ଵଃ)
				add	adtte (ସ୍ଵ)

କନ୍ଦୁକବଚନ

ପ୍ରଥମ	-	ଅନ୍ତେମାନେ ଯିବୁ	-	mame	adtom
ଦ୍ୱିତୀୟ	-	ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯିବ	-	miṛ	adtir
ତୃତୀୟ	-	ସେମାନେ ଯିବେ	-	or	adtor (ଦ୍ଵଃ)
				aw	adtow (ସ୍ଵ)

ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭେଦର ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ	-	ମୁଁ ଯାଇଥିବି	-	nane	añjor	mantan
ଦ୍ୱିତୀୟ	-	ତୁ ଯାଇଥିବୁ	-	nime	añjor	mantin
ତୃତୀୟ	-	ସେ ଯାଇଥିବ	-	oṅḍ	añjor	mantonḍ

କହୁକବଳ

- ପ୍ରଥମ - ଅନ୍ତେମାନେ ଯାଇଥିବୁ - mame añjor mantom
- ଦ୍ୱିତୀୟ - ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବ - mir añjor mantir
- ତୃତୀୟ - ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ - or añjor mantor

ପ୍ରସ୍ତୁତି ଭାବସଂଗ - ଏକକବଳ

- ପ୍ରଥମ - ମୁଁ ଯାଇଥିବି - nane añj mantan
- ଦ୍ୱିତୀୟ - ତୁ ଯାଇଥିବୁ - nime añj mantin
- ତୃତୀୟ - ସେ ଯାଇଥିବ - onđ añj mantonđ

ବହୁକବଳ

- ପ୍ରଥମ - ଅନ୍ତେମାନେ ଯାଇଥିବୁ - mame añj mantom
- ଦ୍ୱିତୀୟ - ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବ - mir añj mantir
- ତୃତୀୟ - ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ - or añj mantor

ନାସ୍ତିବାଚକ :

ନାସ୍ତିବାଚକ ରୂପ /-o / ପୂର୍ବରୁ କେତେକ ଧାରାର ଅନ୍ତମ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ଆଗମ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା :

- ପ୍ରଥମ - ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ - nan an - n - on
- ଦ୍ୱିତୀୟ - ତୁ ଯିବୁ ନାହିଁ - nimma an - n - in / an - n - on
- ତୃତୀୟ - ସେ ଯିବି ନାହିଁ - unđ an - n - ođ (ଫୁ)
- add an - n - o (ଝା)

ଅନୁଜ୍ଞା

- ଦ୍ୱିତୀୟ ପୂର୍ବରୁ ତୁ ଯା - nimma an
- ତୁମେମାନେ ଯାଅ - mir añt
- ତୃତୀୟ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଯାଉ - onđ aninđ (ଫୁ)
- add ane (ଝା)

ସହମୂଳକ / ku /

- ସହ ବେଳୁ tung - it - ku
- ସହ ନ କବଳୁ tung - o ku

୨. ୪. ୪ କ୍ରିୟାର ରୂପାନ୍ତରଣ

(କ) ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ କ୍ରିୟା

ମୂଳଧାରୁ ସହ ପରପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗରେ ଚିତ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

(i) / -nad /

irda - ଲୁଚିବା > irdanad - ଲୁଚୁଛନ୍ତି

ada - ଗଲିବା > adanad - ଖାଇଲିବା

(ii) / -is /

tung - କରୁବା > tungis - କରୁଛନ୍ତି

ud - ଦେଖିବା > udis - ଦେଖାଇବା

(ଙ) ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ

/ d- / କ୍ରିୟା ପୂର୍ବରୁ ବସିଥାଏ ।

ମୁଁ ଯିବି - nane adtan → ମୁଁ ଯିବି କି ? -nane d-adtan

ତୁ ଯିବୁ - nime adtin → ତୁ ଯିବୁ କି ? -nime d-adtin

ସେ ଯିବି - onḍ adtonḍ → ସେ ଯିବି କି ? onḍ d-adttonḍ

୨. ୫ ନିପାତ (ପ୍ରକାର୍ଯ୍ୟ ଶବ୍ଦ)

(i) ସଂଯୋଜକ /ni/ ଏବଂ

(ii) କେନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବକ / tagat / - ଠିକ୍ / ଠାରୁ

/ tag / - ଠାରେ

(iii) ସର୍ତ୍ତ ମୂଳକ /okwela / - ଯଦି / ଯଦି

(iv) କ୍ରିୟା ବ୍ୟବହାରକ / praye / - ପରେ

/ becuṭwela / - ସେତେବେଳେ

(v) ଅନୁସର୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟୟ / bela / - ସେତେବେଳେ

/ maidik / - ଯେଉଁ

/ lekan / - ସତ୍ତ୍ୱେ

୩) ବାକ୍ୟ ରଚନା

ବାକ୍ୟ ରଚନାରେ ବୁଝାନ୍ତି କଣ୍ଠରେ ବରଦ୍ର ହୋଇପାରେ ।

୧) ପୂର୍ଣ୍ଣରୈଚ ବାକ୍ୟ ୨) ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ ।

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଭାଷାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣରୈଚ ବାକ୍ୟର ବିଧି ରୂପ ଦେଖାଯାଏ ।

ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ଵରୂପ ପ୍ରସ୍ତୁତ୍ୟ :

ସରଳ ବାକ୍ୟ —

oṅṅ lottage adutoṅṅ - ସେ ସରଳ ଯାଉଛି ।

ପୌରାଣିକ ବାକ୍ୟ —

oṅṅ kotok adtoṅṅ o ramtink kailitan

ସେ ଲଟକ ଯିବ ଓ ରାମଙ୍କୁ ଭେଟିବ ।

କଟିଳ ବାକ୍ୟ —

oṅṅ atke nane adtan

ସେ ଗଲେ ମୁଁ ଯିବି ।

୩. ୧ ସରଳ ବାକ୍ୟ

ସରଳ ବାକ୍ୟ ଏକମାତ୍ର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଉପବାକ୍ୟ । ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ କର୍ତ୍ତା ଓ ସମାପିକା କିମ୍ବା ସମନ୍ୱିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଚରୁବିଧି ଭବ୍ୟୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଯଥା —

ସାମାନ୍ୟ କଥନ ଅନ୍ତବାଚକ —

nawe elar sundoram - ମୋର ଭଉଣୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।

ନାନ୍ତବାଚକ —

nane kaye kawal ile - ମୁଁ ଓଲ ଭୁଝିଁ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ —

niwe elar bala sundoram ?

ତୁମର ଭଉଣୀ କଣ ସୁନ୍ଦରୀ ?

ଅଦେଶ - niman - ତୁ ଯାଆ

ଅନୁରୋଧ —

alsi nakig im

ଦୟାକରି ମୋତେ ଦିଅ ।

୩. ୨ ପୌରାଣିକ ବାକ୍ୟ —

ଏ ପ୍ରକାର ବାକ୍ୟ ଏକାଧିକ ମୂଖ୍ୟ ଉପବାକ୍ୟ ସମନ୍ୱିତ ଏବଂ ସେ ହେଉ ଏକାଧିକ ସମାପିକା କିମ୍ବା ପୁରୁ ହୋଇପାରେ । ମାତ୍ର କର୍ତ୍ତା ସମସ୍ତ ଉପବାକ୍ୟରେ ଏକା ହୋଇପାରେ । ଯାହାର ଶେଷ ସଂଯୋଜକ ଅବ୍ୟୟ ବା ବାକ୍ୟ ଉପବାକ୍ୟ ସମୂହ ସମୂଚ୍ଚ ହୋଇଥାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଏହାର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ।

ସଂଯୋଜକ ଶବ୍ଦବଦନ ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ —

୧ - nimme kude, nane wadtan.

ତୁମେ ବସ, ମୁଁ ଆସୁଛି ।

୨ - du kette, nane nikig tintan.

ବାପ କନ୍ଦୁଳା, ମୁଁ ତତେ ଖାଇବି ।

ସଂଯୋଜକସ୍ତୁତ୍ତ ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ —

oṅṅ wattank nane atan

ସେ ଆସିଲା ଏବଂ ମୁଁ ଗଲି ।

nawe ile ki nawe elarte ile.

ମୋର ନାହିଁ କି ମୋ ଭଉଣୀର ନାହିଁ ।

miḍ ate perke nakig kaṣṭam ate.

ତୁମେ ଲୋପରେ ମୋତେ ଖରାପ ଲାଗିଲା ।

୩. ୩ କଟିଳ ବାକ୍ୟ

କଟିଳ ବାକ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ ଉପବାକ୍ୟ ଏବଂ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପବାକ୍ୟ ଥାଏ । ଏଥିରେ ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତା ଓ ସମାପିକା ନିଶ୍ଚା ରହେ । ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପବାକ୍ୟସମୂହ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସଂଯୋଜକ ପଦ ବ୍ୟବହାରକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପାଦାନରେ ପରସ୍ପର ସହଜ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପବାକ୍ୟ ସମୂହ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ ।

କ) ସହ-ସମୂହସ୍ତୁତ୍ତ —

munen benon wadtoṅṅo oṅṅ tintoṅṅ

ଆରେ ଯିବ ଆସିବ, ସିଏ ଖାଇବ ।

ଖ) ନିଶ୍ଚା ବଶେଷପାତ୍ରକ —

oḍ atteperke nane wadtan.

ସେ ଗଲପରେ ମୁଁ ଆସିଲି ।

er uṅḍan wele oḍ rartōṅḍ.

ପାଣି ପିଇଥିଲା ବେଳେ ସେ ପଡ଼ିଲେ ।

ଗ) ଉଦ୍ଧାରପାତ୍ରକ :

nime kettank nane wadtan.

ତମେ କହିଲ ବୋଲି ମୁଁ ଆସିଲି ।

୩. ଝ ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ

ଏକ ନ୍ୟୁମ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଉପବାକ୍ୟର ସମସ୍ତ ରଚନାକା ନଥିଲେ, ସେହି ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟତ୍ତବା ରଚନାକୁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

(୧) ଉଦେଶ୍ୟବଦ୍ଧ ଉପବାକ୍ୟ :

- an - ଯାଅ ware - ଆସ
- da - ଚାଲ ware - ଚାଲିଆ
- waraṭ - ଚାଲିଆସ

(୨) ଉକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗର ଅଂଶବିଶେଷ :

- adtin ki ? - ଯଦ କ ?
- ehṭ ହେଁ

୩. ଞ ପଦକ୍ରମ

କୋସା ବାକ୍ୟ ପ୍ରଥମତଃ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଉଦେଶ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟଟି ବିଧେୟ । ଉଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ବିଷୟ, ବିଧେୟ ହେଉଛି ବକ୍ରବ୍ୟ । ବାକ୍ୟରେ ସାଧାରଣ କ୍ରମ ହେଉଛି - ପ୍ରଥମେ ରହେ ଉଦେଶ୍ୟ, ତାପରେ ରହେ ବିଧେୟ । ଉଦେଶ୍ୟ ଭାଗରେ ସଂଜ୍ଞାପକ ବା ତଦନୁପ ପଦବକ୍ତ ରହେ ଏବଂ ବିଧେୟ ସ୍ଥାନରେ ରହେ ସମାପିକା କ୍ରିୟା ସମନ୍ୱିତ ପଦବକ୍ତ । ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ପର୍କଗାତ୍ମକ ବାକ୍ୟରେ (equational) କ୍ରିୟା ଅବଲୁପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଉଦେଶ୍ୟ ସ୍ଥାନସ୍ଥ ସଂଜ୍ଞା ପଦବକ୍ତ ବିଶେଷ କ୍ରମରେ ବିସ୍ତାରିତ ହୁଏ ଏବଂ ଶୀର୍ଷରେ ରହେ ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ବା ପ୍ରଧାନ ବିଷୟ । ବିଧେୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସମାପିକା କ୍ରିୟାର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଭାଗରେ ବିସ୍ତାର ହେବ ।

ବାରକସ୍ତୁତ୍ତ ବିଶେଷ୍ୟ

oḍ ṭegote warastond ।

ସେ ତାଙ୍କରେ ପିଟିଲା ।

ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା :

oḍ tindan adtonḍ

ସେ ଖାଇବାକୁ ସିଦ୍ଧ ।

ବିଧେୟ ସ୍ଥାନସ୍ଥ ସମାପିକା କ୍ରିୟା କର୍ମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ସାଧାରଣ କ୍ରମ ହୁଏ କର୍ତ୍ତା-କର୍ମ-କ୍ରିୟା । ଯଥା :

nane aug tinen (ମୁଁ ମାଂସ ଖାଏ) । ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ ଉଦେଶ୍ୟରେ ଏହି କ୍ରମରେ ପଢ଼ାବର୍ତ୍ତନ

କରି କର୍ମ କର୍ତ୍ତାର ପୂର୍ବରେ କମ୍ପା କ୍ରିୟାର ପରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ।

aug nane tinen - ମାଂସ ମୁଁ ଖାଏ ।

nane aug tinen - ମୁଁ ମାଂସ ଖାଏ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

ଗୀତ, ଗଳ୍ପ, ରଚନା ଓ ପଦ୍ୟ ଲିଖନ

ବିବାହ ଗୀତ (ପେଣ୍ଡୁଲ୍ ପାଠା)

- ୧ । ଜମ୍ବା ବଜା ନମ୍ବାଲେ, ନମ୍ବାଲଜା ନମ୍ବାଲେ,
ନାନଲେ ଡେଁସ୍‌ସାଲେ ।
- ୨ । କେଲ କନ ନାନଲେ କେଲ କନ ନାନଲେ,
ନାନଲେ ଡେଁସ୍‌ସାଲେ ।
- ୩ । ମାନା ସ୍ବାସ୍‌ଲ୍ ନାନନାନ୍ ମାନା ସ୍ବାସ୍‌ଲ୍ ନାନ
ନାନଲେ ଡେଁସ୍‌ସାଲେ ।
- ୪ । ଗାଲ୍ ଓଁସ୍‌ସାଲେ ଆଟନାନ୍ ଗାଲ୍ ଓଁସ୍‌ସାଲେ ଆଟ,
ନାନଲେ ଓଁସ୍‌ସାଲେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ -

ବିବାହ ଗୀତ

- ୧ । ଚୁଡ଼ିରେ ଲଜାସାଧା ଚୁଡ଼ି ଦେଇଲଜା ଭଲ ଚୁଡ଼ି,
ଉଡ଼ିଠାଁ ଲେ ଚୁଡ଼ି ।
- ୨ । କହ-ଲେ କହ ଉଡ଼ିଠାଁ-ଲେ, କହଲେ ଉଡ଼ିଠାଁ,
ଉଡ଼ିଠାଁ ଲେ ।
- ୩ । ଅମ ମାଥଙ୍କ ଘରଲେ ଉଡ଼ିଠାଁ, ଅମ ମାଥଙ୍କ ଘର
ଉଡ଼ିଠାଁ ଲେ ।
- ୪ । ଧବନ ବହଲେ ଦେହରେ କାଟୁନାହିଁ ଉଡ଼ିଠାଁ,
ପବନ ବହଲେ କାଟୁନ, ଉଡ଼ିଠାଁଲେ ଉଡ଼ିଠାଁ ।

ଭାବାର୍ଥ :-

ହେ ଭଲ, ହେ ଭୁନ ଉଡ଼ିଠାଁ, ଅମ ଦପାଳ ତ ମନ । ତୋ ସୁରୁଣା ସାଜ ସାଧକ ସହ ତୁ ନେତେ ସୁଫରେ ଥଲୁ । ଏବେ ତୁ ସୁରୁଣା ସାଜ ସାଧ, ମା ବାପ, ଗାଁ ମାଟି ଗୁଡ଼ି, ନୂଆ ସଂସାର କରୁ । ତୁ ନୂଆ ସଂସାର, ନୂଆ ସାଥ ଧାରଲେ ସୁଖ, ତୋର କରୁ ପିତା-ମାତାକୁ ଓ ସୁରୁଣା ସାଧମାନଙ୍କୁ ଭୁଲୁ ନାହିଁ ।

ରାମ ଭଜନ

- ୧ । ଦେଲ ଜଳ କେଲ ଦାଦା, କେଲ କେଲ କେଲରାମ୍,
କେଲ କେଲ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୨ । ନମ୍ନା କାକା ନମ୍ନା ଦାଦା, କେଲ କେଲ କେଲରାମ୍,
କେଲ କେଲ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୩ । ମାଦା ଅଗ୍ର ନାଭୁ ଦାଦା, କେଲ କେଲ କେଲରାମ୍,
କେଲ କେଲ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୪ । ଏ ରେ ଗୁଡ଼ ଦାଦାଲ୍ ଦାଦା, କେଲ କେଲ କେଲରାମ୍,
କେଲ କେଲ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୫ । ଦେଖେ ସିଙ୍ଗାଲ୍ ଦାଦାଲ୍ ନାନ, କେଲ କେଲ କେଲରାମ୍,
କେଲ କେଲ ସୀତାରାମ୍ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :

ରାମ ଭଜନ

- ୧ । କହରେ କହ ଶବ୍ଦ, କୟ କୟ କୟରାମ୍
କୟ କୟ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୨ । ଭୁଲ କାକା ଭୁଲ ବାବା, କୟ କୟ କୟରାମ୍
କୟ କୟ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୩ । ଆମର ଏକା ବାଁ ଶବ୍ଦ, କୟ କୟ କୟରାମ୍
କୟ କୟ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୪ । ଏ ରେ ଗୁଡ଼ ବାଁକୁ ସିଦା ଶବ୍ଦ, କୟ କୟ କୟରାମ୍
କୟ କୟ ସୀତାରାମ୍ ।
- ୫ । ଦେ ରଖଣୀ, ଧିକା ଶବ୍ଦ, କୟ କୟ କୟରାମ୍
କୟ କୟ ସୀତାରାମ୍ ।

ଭାବାର୍ଥ :

ରାମ, ସୀତାଙ୍କର କୟ ହେଉ । ହେ ରାମ-ସୀତା, ତୁମେ ସେଇ ନିବାରକ । ଆମକୁ ତୁମେ ସେତେ ମୁକ୍ତକର । ତୁମେ ନିରାକାର ରାମ, ତୁମେ ମା ସୀତା । ତୁମ ନାମ ପୁରାଣ କଲେ, ସେଇ ଦୁର ହୁଏ । ହେ ରାମ-ସୀତା, ଆମ ବାଁର ସମସ୍ତ କେକହୁ ତୁମେ ନିରୋଗୀ କରି ସୁଖ-ଶାନ୍ତ ଦଥ ।

ଓଁକାପାଣ୍ଡୁମ୍ ପାଠା

- ୧ । ପେଡ଼ମାକରୁ କରୁଲି କରୁଣ୍ଡୁଲ ମାମାୟା,
ପେଡ଼ମା କରୁ କରୁ ।
ରେରେ ଲଧ୍ଵ ରେରେ ଲ ରେଲଣ୍ଡୁଲ ରେରେଲ,
ରେରେଲରେଲ ।
- ୨ । ଲଧ୍ଵ କରୁ କରୁ ଲି କରୁଣ୍ଡୁଲ ମାମାୟା,
କରୁ ଅଲଡ଼ ଓଁକା ।
- ୩ । ମାଉ କରୁ କରୁ ଲି କରୁ ଓଁକା ମାମାୟା,
କରୁ ଅଲଡ଼ ଓଁକା ।
- ୪ । ରେ ରେ ଲଧ୍ଵ ରେରେଲ ରେଲ ଓଁକା ରେରେଲ
ରେରେଲ ରେଲ ।

ଓଁକ୍ରୀ ଆନୁବାଦ :

ଚୈତ୍ର ପଦ

- ୧ । ଶିକାର ଜନ୍ତର ଶିଙ୍ଗ, ଶିଙ୍ଗ ହେ ମାୟୁ,
ଶିକାର ଜନ୍ତର ଶିଙ୍ଗ ।
ରେରେ ଲଧ୍ଵ ରେରେଲ, ରେଲ ଓଁକା ରେରେଲ,
ରେ ରେ ଲରେଲ ।
- ୨ । ହରିଣ ଶିଙ୍ଗ ଶିଙ୍ଗ ହେ ମାୟୁ,
ଶିଙ୍ଗ ହଲଲ ଅଧ ।
- ୩ । ରସୁଲ ଶିଙ୍ଗ ଶିଙ୍ଗହେ ଶିଙ୍ଗ ହେ ମାୟୁ,
ଶିଙ୍ଗ ହଲଲ ଅଧ ।
- ୪ । ରେ ରେ ଲଧ୍ଵ ରେରେଲ ରେଲ ଓଁକା ରେରେଲ
ରେରେଲ ରେଲ ।

ଭାବାର୍ଥ :

ପୁନଃ ମାୟୁ, ତୁମେ ଗ୍ରାମଦେବୀ ବା ମାଟି ମା' କୁ ଭଲ ଭାବରେ ପୂଜା ଦାଅ । ଯେପରି ତାଙ୍କ ଅନୀତାଦରୁ ଶିକାର ଭବିଷ୍ୟତେ ଭଲ ଶିକାର ମାରି ଅର୍ଥିଦେ । ଉତ୍ତୁଲ ଶିକାର ପାଇଲେ ଶିଙ୍ଗାରେ ପୁନଃ ଓଁ କରୁଣ୍ଡୁଲ ଓଁକାର ହାର ଶିଙ୍ଗାଲ ନୟୁକରୁ । ଶିଙ୍ଗର ରକ୍ତପାତ ହେଲେ, ଅମର ଭଲ ଫଳ ଓ ଦର୍ଶି ହେବ ।

କଗୁଲୀ ଓ ବାଳକର କଥୋପ-କଥନ

- ୧ । କଂଗାଡ଼ କଂଗାଡ଼ ବେଗେ ଉଠି ତନ,
- ୨ । ତାତ୍ ମାଡ଼ାତାତ୍ ।
- ୩ । ଆ, ମାଡ଼ାତାତ୍ ଉଠି ବାତା ତଗୁନ ?
- ୪ । କରଣ୍ଡା ଗଡ଼ ।
- ୫ । ଆ, ଗଡ଼ ଉଠି ନିମା ବେଲ ପେଲତନ ?
- ୬ । ସୁନାମ୍ ସୁନାମ୍
- ୭ । ଆ, ସୁନାମ୍ ନିମା ବାତା ମାଡ଼ିତନ ?
- ୮ । ଲନ ମେଖିତାନ
- ୯ । ଆ, ଲନ ବେଲ ତନତ ?
- ୧୦ । ତେଣା ତେଣା ।
- ୧୧ । ଆ, ଲନ ବେନଣ୍ଡ ମାଗଣ୍ଡ ?
- ୧୨ । ତେଣା ତର
- ୧୩ । ଆ, ଦର ବେଗେ ତଣ୍ଡ ?
- ୧୪ । ଦରୀ ତଣ୍ଡ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

- ୧ । କଗୁଲି ଲେ କଗୁଲୀ ତୁ କେଉଁଠି ଶୋଉଛୁ ?
- ୨ । ଗାଲ ଗରରେ ।
- ୩ । ସେ ଗରରେ ଶୋଇ ତୁ କଣ ଖାଉଛୁ ?
- ୪ । ନାଲି କନ୍ଦା ।
- ୫ । ସେ କନ୍ଦା ଖାଇ ତୁ କପଣ ଡଗୁଛୁ ?
- ୬ । ରୁନ ରୁନ (ଧଳା ଧଳା) ।
- ୭ । ସେ ରୁନରେ ତୁ କଣ କରୁଛୁ ?
- ୮ । ପର ଲିପୁଟି ।
- ୯ । ସେ ପର କପଣ ଦୁଝିବ ?
- ୧୦ । ଧଳା ଧଳା ।
- ୧୧ । ସେ ପରେ କିଏ ରହୁବ ?
- ୧୨ । ଦୋରା ସାହେବ ।
- ୧୩ । ସେ ସାହେବ କେଉଁଠାରେ ?
- ୧୪ । ଦରୀରେ ।

ବିମୁକ୍ତକ

- ୧ । ଦୁଃଖ ଗାଦେ ଗାଦେ ସ୍ୱାକ୍ଷା ଦୁଃଖ ଗାଦେ ଗାଦେ ।
- ୨ । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଗାଦେ ମାନସ୍ୱାମୀ, ଦୁଃଖ ଗାଦେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ।
ରେରେ ଲୟ ରେରେଲ ।
- ୩ । ଓଁକ୍ଷୁ ଗାଦେ ଗାଦେ ସ୍ୱାମୀ ଓଁକ୍ଷୁ ଗାଦେ ଗାଦେ ।
ରେରେ ଲୟ ରେରେଲ ।

ଓଁକ୍ଷୁଆ ଅନୁବାଦ

ମହୁଲ ପଦ

- ୧ । ଅଧା ଗଦା ବିହନ ବାପା, ଅଧା ଗଦା ବିହନ ବାପା ।
- ୨ । ସୁର ଗଦା ବିହନ ଆମର ବାପା, ଅଧା ଗଦା ବିହନ କୋର,
ରେରେ ଲୟ ରେରେଲ ।
- ୩ । ଧାନ ଗଦା ବିହନ ବାପା, ଧାନ ଗଦା ବିହନ,
ରେରେ ଲୟ ରେରେଲ ।

ଭାବାର୍ଥ

କୋଣ୍ଠା ଆଦିବାସୀମାନେ ମହୁଲଗର ମୂଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାରର ବିହନ ନେଇ ସମର୍ପଣ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ବିହନ ସମର୍ପଣ କରି କହନ୍ତି—ଆମେ ବର୍ଷର ଅଧା ବିହନ ମାଟି ମା'କୁ ସମର୍ପଣ କରୁଛୁ । ମାଟି ମା' ତୁମେ ଓଁକ୍ଷୁ ମନରେ ଗ୍ରହଣ କର । ହେ ମାଟି ମା' ତୁମର ଗଳାରେ ଆମେ ସୁନାଈ ଫୁଲର ହାର ପିନ୍ଧାଇବୁ । ତୁମେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଅଧିକ ଫୁଲ ଦାଅ । ଏହା ତୁମଠାରେ ଆମର ଜାମନା ।

ଏ ତେଜ୍ ପାଠା

- ୧ । ଦାବୀ ଗାତ୍ତୁ ପୁଣି ଡାର ଦାବୀ ଗାତ୍ତୁ ପୁଣିଲେ ।
ପୁଣି ମିହିୟ ଓଁକ୍ଷୁତାର ପୁଣି ମିହିୟ ଓଁକ୍ଷୁଲେ ।
- ୨ । ସାର ସାର ଓଁକ୍ଷୁ ତାର ସାର ସାର ଓଁକ୍ଷୁଲେ,
ଗୁଡ଼ ମେଜ ଆଇମାତାର ଗୁଡ଼ ମେଜ ଅରମାଲେ ।
- ୩ । ଅର୍ଦ୍ଧାପୁଣି ନିଓଁକ୍ଷୁ ତାର ଅର୍ଦ୍ଧା ମାର୍କା ନି ଓଁକ୍ଷୁଲେ ।
ସାର୍ ସାର୍ ଓଁକ୍ଷୁତାର ସାର ଓଁକ୍ଷୁଲେ ।
- ୪ । ଅର୍ଦ୍ଧା ଦୋ ନିଓଁକ୍ଷୁତାର ଅର୍ଦ୍ଧା ଗୁମ୍ବ ନିଓଁକ୍ଷୁଲେ,
ସାର ସାର ଓଁକ୍ଷୁତାର ସାର ସାର ଓଁକ୍ଷୁଲେ ।

- * । ଅର୍ଦ୍ଧା ଅସ୍ତାଲ୍ କଲେଷ୍ଟ ଚାରି ଅର୍ଦ୍ଧା ପଦାତ୍ ଲଲେ ଲେ ।
ଗୁଡ଼ ମେଠ ଅଲମାଜାର ଗୁଡ଼ ମେଠ ଅଲମାଲେ ।
- ୬ । ପଦ୍ ପଦ୍ ପଦ୍ ପଦ୍ ଚେନା ଚାରଲେ ଓଢ଼ିଲଚାରଲେ,
ପଦ୍ ପଦ୍ ପଦ୍ ପଦ୍ ଚେନା ଲାରଲେ, ଓଢ଼ିଲଚାରଲେ ।

ଭାଲୁ ଉଠା ଗୀତି

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

- ୧ । ଭୁଣ ଗାସ ରଜା ଡୋର ଭୁଣି ସାସ ଡୋର ହେ,
ରଜା ଡୋଲ ଖୋଲିଆ ଡୋର ରଜା ଡୋଲିଆ ।
- ୨ । ସର୍ ସର୍ ଅସିଯା ରୁ ସର୍ ସର୍ ଅସି ଯା,
ପଛ ପୁଷ୍ପା ଦେବନା ରୁ ପଛ ପୁଷ୍ପା ଦେବନା ।
- ୩ । ବାଟର ହୁଙ୍ଗା ଡୋର ଖଲୁ, ବାଟରେ ଅମ୍ଳ ଡୋର ହେ,
ସର୍ ସର୍ ଅସି ଯା, ସର୍ ସର୍ ଅସିଯା ।
- ୪ । ବାଟରେ ଚୁମୁଣି ଫଳ ଡୋର ବାଟରେ କେନ୍ଦୁଫଳ ଡୋର ହେ,
ଗାଲ ଖାଲ ସର ସର ଅଭୁହୁ ସର ସର ଆ ।
- ୫ । ବାଟରେ ଦେଡ଼ଶୁର ନାହିଁ ଖୋର, ବାଟରେ ଦେଡ଼ଶାଶୁ ନାହିଁହେ,
ପଛ ପୁଷ୍ପା ଦେବନା, ପଛ ପୁଷ୍ପା ଦେବନା ।
- ୬ । ଚଟ୍ ପଟ୍, ଚଟ୍ ପଟ୍ ଉଠି ଦଉଡ଼ରେ, ଉଠି ପଲାରେ,
ଉଠିଯା, ଉଠିଯାରେ, ହେ ଜଲୁରେ ।

ବ୍ରଜିଶ୍ ସମୟର ଗୀତି

- ୧ । ପାଲେ ପୁଆରୁ ପୁଇଛଲେ ପିଲନରୁ,
ମାନାକାଲମ୍ ଏଉତାଲେ ପିଲନରୁ ।
- ୨ । ଡରର ଲନ୍ଦର ପିଲନରୁ, ଡରର ଲନ୍ଦର ପିଲନରୁ ।
- ୩ । ଅକ୍ଷୟ ମିତ୍ରାଟ ପିଲନରୁ, ଗୁଣା ସାଟ ମିତ୍ରାଟ୍ ପିଲନରୁ, ମାନାକାଲମ୍ ଏଉତାଲେ ।
- ୪ । ଏକନ୍ ପରୁ ଓଢ଼ାବତର ପିଲନରୁ, ଗୁଣାତ୍ ପରୁଓଢ଼ାବତର ପିଲନର ।
- ୫ । ମେଣା ସାଟ ମିତ୍ରାଟ ପିଲନରୁ, ପାତକ୍ ସାଟ ମିତ୍ରାଟ ।
- ୬ । ପାଲେ ପୁଆରୁ ପୁଇଛଲେ ପିଲନରୁ, ମାନାକାଲମ୍ ଏଉତାଲେ ପିଲନରୁ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

- ୧ । କୁଡ଼େଇ ଫୁଲ ଫୁଟିଲରେ ପିଲମାନେ ଅମକାଳ ପହୁଡ଼ଲେରେ ପିଲମାନେ ।
- ୨ । ଡୋ ଡୋ ଶବ୍ଦ କରିବେ, ଘୋ ଘୋ ଶବ୍ଦ କରି ଆସିବେ ପିଲମାନେ ।
- ୩ । ପହ ଆଡ଼ୁଆଳରେ ଲୁଚ, ଖଣ୍ଡୁ ଆଡ଼ୁଆଳରେ ଲୁଚ ।
- ୪ । ଦ୍ଵାଜା ଉପରେ ଚଢ଼ି ଆସିବେ, ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି ଆସିବେ । ବୁକୁକ ଦେଖାଇବେ, ପିଲମାନେ ।
- ୫ । ପଞ୍ଚତ ଆଡ଼ୁଆଳରେ ଓ ଗୁଣ୍ଠାରେ ଲୁଚ ପିଲମାନେ ।
- ୬ । କୁଡ଼େଇ ଫୁଲ ଫୁଟିଲରେ ପିଲମାନେ, ଆମ କାଳ ପହୁଡ଼ଲେ ।

ଢ଼େଗ

- ୧ । ସୁଡ଼ୁଲ୍ ପେକାଲ୍, ପେଟ ସେଟ ସକଳା କେରୁପ ମିନେଣ୍ଡ ।
- ୨ । ସୁଡ଼ୁଲ୍ ପେକାଲ୍, ରୁଣ୍ଡି ରୁଣ୍ଡି ଅର୍ଡୁରୁ କଲ୍ ସ ମିନେଣ୍ଡ ।
- ୩ । ସୁଡ଼ୁଲ୍ ପେକାଲ୍, କେଲ କେଲ ପେଟପ ମିନେଣ୍ଡ ।
- ୪ । ସୁଡ଼ୁଲ୍ ପେକାଲ୍, ମେଟା ମେଟା କଲ କଲ

କେସୁର ଉଡ଼ିଲଣ୍ଡ - ୧୧

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ନାଁ ଦିଆ

- ୧ । ଗ୍ରେଟ ପିଲ୍ ଡକଲ୍ ଡକଲ ନାମା ପିନ୍ଧୁ - ମକା
- ୨ । ଗ୍ରେଟ ପିଲ୍ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଲୁଣ୍ଡ ମାପୁଡ଼ - ମୁଣ୍ଡା
- ୩ । ଗ୍ରେଟ ପିଲ୍ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୁଡ଼ କାନ୍ଦୁ - ଟେଣ୍ଡେଲ ପକ୍ଷୀ
- ୪ । ଗ୍ରେଟ ପିଲ୍ ପଞ୍ଚତ ପଞ୍ଚତ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୁଲୁଣ୍ଡ - ଶିଙ୍ଗ

ପେଣ୍ଡୁଲ୍ ପାଟା

- ୧ । ବାରେ ପକେଟା ନକ ବାରେ ସୁଟେଡ଼ା ।
- ୨ । ବାରେ ରାଜା ନକ ବାରେ ସୁଟେଡ଼ା ।
- ୩ । ନକ ରେରେ ସୁସୋ ରେରେଲ ।
- ୪ । ବାବାନ୍ କୁମ୍ପାୟ ମାନେଡ଼ା ।
- ୫ । ନକ ମାସକନା ଗୁଡ଼େୟ ।
- ୬ । ମସୁଲ ଇକା ଓଁରସୁଡ଼ା ।
- ୭ । ନକ ରେରେ ସୁସୋ ରେରେଲ ।
- ୮ । ମହୁଡ଼ ପକେଟା ନକ ମହୁଡ଼ ସୁଟେଡ଼ା ।

- ୧ । ମନ୍ତ୍ର ଶୁଭ୍ରା ନମ ମନ୍ତ୍ର ଶୁଭ୍ରା ।
- ୧୦ । ନମ ରେରେ ଶୁଭ୍ରା ରେରେଲ ।
- ୧୧ । ନୁନେତେ ନରତ୍ତ୍ୱେତ୍ତା ନମ ନରତ୍ତ୍ୱେତ୍ତା
- ୧୨ । ବାବାନ୍ କୁମ୍ଭାମ୍ ମାତାନ୍ନବ୍ରତ୍ତେ ଶୁଭ୍ରା ।
- ୧୩ । ନମ ରେରେ ଶୁଭ୍ରା ରେରେଲ ।
- ୧୪ । ମାମା ବାବାଙ୍କ ପଟେ ନିଶ୍ଚାଳେ ।
- ୧୫ । ନମ ବାବାଙ୍କ ପଟେ ନିଶ୍ଚାଳେ ।
- ୧୬ । ନମ ମନ୍ତ୍ରଶୁଭ୍ରା କାଲ୍ ତାତ୍ତ୍ୱେତ୍ ।
- ୧୭ । ନମ ଶୁଭ୍ରାତେ କାଲ୍ ଉତ୍ତ୍ୱେତ୍ ।
- ୧୮ । ନମ କାଲ୍ ଉତ୍ତ୍ୱାଙ୍କ୍ ପଟେ ନିଶ୍ଚାଳେ ।
- ୧୯ । ଅଦନ୍ ମାଲଦେ ନମଙ୍କ୍ ଶୁଭ୍ରାତେଶ୍ଚା ।
- ୨୦ । ନମ ରେରେ ଶୁଭ୍ରା ରେରେଲ ।

ବିବାହ ଗୀତ

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :

- ୧ । ମନ୍ତ୍ରଣି ପେଟୁ ଝିଅ ମନ୍ତ୍ରଣି ନମ୍ ।
- ୨ । ମନ୍ତ୍ରଣି ସଂସର୍ଗ ଝିଅ ମନ୍ତ୍ରଣି ସଂସର୍ଗ ।
- ୩ । ନମା ରେରେ ଶୁଭ୍ରା ରେରେଲ ।
- ୪ । ବାପା କୁମ୍ଭା ମାନେ
- ୫ । ଝିଅ କାକରପର ନମା ହୁଅନ୍ତୁ ।
- ୬ । ସୁଖି ନେସର ଗୁଡ଼ାଆନ୍ତୁ ।
- ୭ । ନମା ରେରେ ଶୁଭ୍ରା ରେରେଲ ।
- ୮ । ଚେକ୍ଚୁଆ ପେଟୁ ଝିଅ ଚେକ୍ଚୁଆ ନମ୍ ।
- ୯ । ଚେକ୍ଚୁଆ ସୁଦ୍ଧା ଝିଅ ଚେକ୍ଚୁଆ ସୁଦ୍ଧା ।
- ୧୦ । ନମ ରେରେ ଶୁଭ୍ରା ରେରେଲ ।
- ୧୧ । ଶୁଭ୍ରାଳ ଧୋଇବା ଝିଅ ଶୁଭ୍ରାଳ ଧୋଇବା ।
- ୧୨ । ବାପା କୁମ୍ଭା ରହୁଥିଲେ ନମାହୁଅନ୍ତୁ ।
- ୧୩ । ନମ ରେରେ ଶୁଭ୍ରା ରେରେଲ ।
- ୧୪ । ଅମ ବାପାଙ୍କ ପେଟେ ସୁଭୁକାନ୍ତୁ ।

- ୧୫ । ସିଂହ ଦାସଙ୍କ ପେଟ ପୁରୁନାହିଁ ।
- ୧୬ । ସିଂହ ଖଣ୍ଡିଆ ପାତ୍ରରେ ମଦ ପିଇଲେ ।
- ୧୭ । ସିଂହ ଦେବୁ ପାତ୍ରରେ ମଦ ପିଇଲେ ।
- ୧୮ । ସିଂହ ମଦ ପିଇବାପରେ ତାଙ୍କ ପେଟ ପୁରୁନାହିଁ ।
- ୧୯ । ହେଥପାଇଁ ସିଂହକୁ ବନ୍ଦି ଦେଲେ ।
- ୨୦ । ନଳା ରେରେ ରାସୁଆ ରେରେଲ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :

- ବାରେ - ମଇଁଷି
- ନଳା - ସିଂହ
- ମଦୁଲ - ମେଘ
- ମକଡ଼ - ଠେକୁଆ
- କାଲି - ମଦ

ପାନାମ୍ ପେସ୍ପାନାଦ୍

- ୧ । ତାଲେଇ କୁପାର୍ ମାନ୍ଦାନ୍ ଭାବେ ।
- ୨ । ମାନ୍ଦେନେ ମାନ୍ଦେତ ।
- ୩ । ପିଟି ଗୁଡ଼ମିନ୍ କୁପାର୍ ଆତ୍ମାଙ୍କ ।
- ୪ । ଆନ୍ଦେନେ ଓଁମତ୍ତ ।
- ୫ । ଅନ୍ଦେନ ବାବାଲ୍ ଓଁମତ୍ତ ।
- ୬ । ମାନ୍ଦାଙ୍କ ବାତ୍ମାନ୍ ମାତ୍ତା ।
- ୭ । ଅନ୍ଦେନ ଓଁମତ୍ତ ।
- ୮ । ନିଦୋଡ଼ି ସାୟା ମୁନେ-ମୁଆଲ୍ ଭୟାଲ ।
- ୯ । ଭୟାଲ୍ ପେକ୍ତ୍ତ ନେକ୍ତେ ।
- ୧୦ । ବଡ଼େସ୍ତା ମୁରୁରୁ ବୁଆଡ଼ୋ ନଳା ।
- ୧୧ । ବଡ଼େସ୍ତା ମୁରୁରୁ ବୁଆଡ଼ୋ ।
- ୧୨ । ମାନ୍ଦା ମାନ୍ଦାନ୍ ଭାବେ ନଳା, ବୁଆଡ଼ି ଏସ୍ତେଡ଼ୋ ।
- ୧୩ । ନଳା ରେରେ ରାସୁଆ ରେରେଲ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନବାଦ

କନ୍ୟା ବିଦାୟ ଗୀତ

- ୧ । ମୁଣ୍ଡରେ ଖୋସା ଥିଲେ ।
- ୨ । ଆମେ ଆମ ଘରେ ରହି ଆସନ୍ତୁ ।
- ୩ । ବେକ ଭଲକୁ ଖୋସା ଥିବାରୁ,
- ୪ । ଆମକୁ ଅନ୍ୟ ଘରେ ବନ୍ଧି କରିଲେ ।
- ୫ । ଦାସୀ ଅନ୍ୟ ଘରେ ବନ୍ଧି ନଲେ ।
- ୬ । ଆମକୁ କଣ ରଖି ଥିଲ ।
- ୭ । ଅନ୍ୟ ଘରେ ବନ୍ଧି କରିଲେ ।
- ୮ । ତୋର ସାଙ୍ଗ ମା ଘରୁର ଥିବା ମୁଖଳ,
- ୯ । ବାହାର କରି ଚାଲୁଛୁ ।
- ୧୦ । ଦାଣ୍ଡରେ କାପ୍ରା ଚଢ଼େଇର ଅଣ୍ଟା, ବିଅ ।
- ୧୧ । ଦାଣ୍ଡରେ କାପ୍ରା ଚଢ଼େଇର ଅଣ୍ଟା ।
- ୧୨ । ଆମେ ଥିଲେ ଦାଣ୍ଡ ଝାଡ଼ୁ ଦେଇଆନ୍ତୁ ।
- ୧୩ । ନିଜ ଭେରେ ଶୁଣୁ ଭେରେଲ ।

ପେଣ୍ଡୁଲ ପାନାମ୍ ଅଦାଲ୍ ପାଟା

- ୧ । ବାରେ ପଶେଇ ନନ୍ ବାରେ ସୁଖେଡ଼ା
- ୨ । ବାରେ ଶୁଭା ନନ୍ ବାରେ ଶୁଖେଡ଼ା ।
ନନ୍ ଭେରେ ଶୁଣୁ ଭେରେଲ (ବୋଷା)
- ୩ । ମସିଡ଼ ପଶେଇ ନନ୍ ମସିଡ଼ ସୁଖେଡ଼ା
- ୪ । ମସିଡ଼ ଶୁଭା ନନ୍ ମସିଡ଼ ଶୁଖେଡ଼ା ।
ନନ୍ ଭେରେ ଶୁଣୁ ଭେରେଲ ।
- ୫ । ବାବାନ ବୁଝିମାମ୍ ମାନେଡ଼ା
- ୬ । ନନ୍ ମାୟ ଇନା ବୁଝେଇ
- ୭ । ମସିଲ ଇନା ଓଁରସେଡ଼ା
- ୮ । ବୁଝେଇ ମରଠେଡ଼ା ନନ୍ କରଠେଡ଼ା

- ୧ । ବାବାନ୍ କୁଟମାମ ମାଦାନ୍ ଇତ୍ତକେ ଗୁଡ଼େଇ ।
ନନା ବେରେ ରାସୋ ବେରେଲ ।
- ୧୦ । ମାମା ବାବାଙ୍କ ପଟେ ନିଶ୍ଚାଲେ ।
- ୧୧ । ନନା ବାବାନ୍ ପଟେ ନିଶ୍ଚାଲେ ।
- ୧୨ । ନନା ମର୍ଦ୍ଦ ଚୁଣ୍ଡେ କାଲି ଇତ୍ତକେ ।
- ୧୩ । ନନା ଚୁଣ୍ଡେ କାଲି ଇତ୍ତକେ ।
- ୧୪ । ନନା କାଲି ଇତ୍ତକେ ପଟେ ନିଶ୍ଚା ।
- ୧୫ । ଆଦନ ମାଦାଦେ ନନାଙ୍କ ଓଁମୁତୋଣ୍ଡ ।
ନନା ବେରେ ରାସୋ ବେରେଲ ।
- ୧୬ । ଚାଲେଡ଼ କୁପାର ମାଦାନ୍ ଇତ୍ତକେ ।
- ୧୭ । ମାନ୍ ଲେନେ ମାନେଡ଼ ।
- ୧୮ । ପିତ୍ତଗୁଡ଼ୁ ମୁନ୍ କୁପାର ଆଦୁତାଡ଼ ।
- ୧୯ । ଅନ୍ ଲେନେ ଓଁମୁତୋଣ୍ଡ ।
- ୨୦ । ଅନ୍ ଲେନେ ବାବାଲ ଓଁମୁତୋଣ୍ଡ ।
- ୨୧ । ମାନାଡ଼ ବାବ ବାଲ ମାଲୁତା ।
- ୨୨ । ଅନ୍ଲେନେ ଓଁମୁତୋଣ୍ଡ ।
- ୨୩ । ନିତେଡ଼ ସାସୋ ମୁଦେ ମୁସାଲ ଇସାଲ ।
- ୨୪ । ଇସାଲ ପେନେ ନେଲେଡ଼ ।
- ୨୫ । ବଡ଼େସୋ ମୁକୁର ଦୁଆଡ଼େ ନନା ।
- ୨୬ । ବଡ଼େସୋ ମୁକୁର ଦୁଆଡ଼ ।
- ୨୭ । ମାମା ମାଦାନ୍ ଇତ୍ତକେ ନେନନା ।
- ୨୮ । ଦୁଆଡ଼ ଏସେଡ଼ ।
- ୨୯ । ନନା ବେରେ ରାସୋ ବେରେଲ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ହିଅ ଶାଶୁ ଘରକୁ ଯିବାବେଳେ ବୋଲା ଯାଉଥିବା ଗୀତ

- ୧ । ମଝି ଶେରେ ହିଅ ମଝି ନନ୍ଦ ଦୁଅନ୍ତା ।
- ୨ । ମଝି ବୋଷି ହିଅ ମଝି ବୋଷି ଦୁଅନ୍ତା ।
- ୩ । ଠେକୁଆ ଶେରେ ଠେକୁଆ ନନ୍ଦ ଦୁଅନ୍ତା ।

- ୪ । ଠେକୁଆ ଘୋଷି ବିଅ ଠେକୁଆ ଘୋଷି ହୁଅନ୍ତା ।
- ୫ । ବାପାଙ୍କ କୁହୁମ୍ଭୁ ରହୁଥାନ୍ତେ
- ୬ । ବିଅ ଶିଖିବ ପଣ ରୁଣ୍ଡ ହୁଅନ୍ତା ।
- ୭ । ମେଘ ପଣ ଗୁଣ୍ଡ ଯାଆନ୍ତା ।
- ୮ । ଶୁଭନରେ ଧୁଅନ୍ତେ ବିଅ ଧୁଅନ୍ତେ
- ୯ । ବାପାଙ୍କ କୁହୁମ୍ଭୁ ରୁହନ୍ତେ ଯଦ ରୁଣ୍ଡ ହୁଅନ୍ତେ ।
- ୧୦ । ଆମ ବାପାଙ୍କ ପେଟ ପୂରନାହିଁ ।
- ୧୧ । ବିଅ ବାପାଙ୍କ ପେଟ ପୂରନାହିଁ ।
- ୧୨ । ବିଅ ଖଣ୍ଡିଆ ମାଟିପାଟ ମଦ ଆଣିଲେ,
- ୧୩ । ବିଅ ମାଟିପାଟର ମଦ ପିଇଲେ
- ୧୪ । ବିଅ ମଦ ପିଇବାରୁ ପେଟ ପୂରନାହିଁ ।
- ୧୫ । ଦେଖିପାଇଁ ବିଅକୁ ବନ୍ଦି କଲେ ।
- ୧୬ । ମୁଣ୍ଡରେ ଖୋଦା ରହୁଥାନ୍ତା ଯଦ
- ୧୭ । ଆମ ଘରେ ଥାଆନ୍ତା
- ୧୮ । କାଳ ଉପରେ ଖୋଦା ବହୁବାରୁ
- ୧୯ । ଅନ୍ୟ ଘରେ ବନ୍ଦି କଲେ ।
- ୨୦ । ଅନ୍ୟ ଘରେ ବାପା ବନ୍ଦି କଲେ
- ୨୧ । ଅମଳୁ କଣ ରାଗ ଥଲ
- ୨୨ । ଅନ୍ୟ ଘରେ ବନ୍ଦି କଲେ ।
- ୨୩ । ତୋ ସାଙ୍ଗ ମା ହୁମୁମ୍ଭା ଥବା ମୁସଲ
- ୨୪ । ମୁସଲ ହଠାତ୍ ବିଶି ହେବ ।
- ୨୫ । ବାପାର ଥଣ୍ଡ ବାଣ୍ଟିଲେ ବିଅ
- ୨୬ । ବାପାର ଥଣ୍ଡ ବାଣ୍ଟି
- ୨୭ । ଆମଠି ଥାଆନ୍ତୁ ଯଦ ଲେ ବିଅ
- ୨୮ । ବାଣ୍ଟି ସତା କରନ୍ତୁ ।
- ୨୯ । କଳ ରେରେ ରହେ ରେରେ

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ —

ମର୍ଦ୍ଦିନୀ ବଡ଼ ଚଣ୍ଡ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା, ମର୍ଦ୍ଦିନୀ ରୁଆ ମା ବେରୁଁ ଜନ୍ମ ହୋଇପରେ ତା' ମାଠାରୁ ଯେପରି ଚୋର ଥାଏ ଓ ତା ମାଠାରୁ ଶୀର ପିଇବାପାଇଁ ମା ଦେହରେ ଯେପରି ସଜି ହୋଇ ଅଲ କରେ, ସେହୁପରି ଠେକୁଆ ଗ୍ରେଟ୍ ଜବ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାର ସନ୍ତାନକୁ ଜନ୍ମ କରି ସେହୁ କରେ । ସିଅଲେ, ତୋ ବାପାଙ୍କର ଯଦ କୁହୁଁଥା ଅଥାନ୍ତେ, ସମାଲର ସିଗିର ଯେପରି ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା ହୋଇ ରୁଣ୍ଡ ହୁଏ ଏବଂ ବର୍ଷା ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ନିର୍ମୂଳ ହୁଏ, ସେହୁପରି ବାପାଙ୍କର କୁହୁଁଥା ଏକାଠି ଠୁଲ ହୋଇ ସିଅକୁ ବଦାସ୍ ଦେଇ ସୁଲିଯାଇଥାନ୍ତେ, ସିଅଲେ, ବାପାଙ୍କର କୁହୁଁଥା ଯଦ ଅଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସୁନ୍ଦର ଧୋଇବା ପରି ଭଲ ରାଧୁଆ ପାଧୁଆ କରିଥାନ୍ତେ । ଆଉ ବାପାଙ୍କର କୁହୁଁଥା ଥିଲେ ଅସିଥାନ୍ତେ, ସିଅଲେ ଆମ ବାପାଙ୍କ ଫେଟ୍ ସୁଖ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ମାଟି ପାଟରେ ମଦ ଆଣିଥିଲେ । ସିଅଲେ ମାଟି ପାଟର ମଦ ବାପା ପିଇଲେ । ସେହୁ ମଦ ପିଇବାରୁ ବାପା ଫେଟ୍ ସୁଖିଲ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସିଅକୁ ବନ୍ଦି କଲେ । ମୁଣ୍ଡଭାଗରେ (ପୁଅ ପିଲ ପରି) ସଦ ଖୋସା ଆଆନ୍ତା, ତେବେ ଆମ ସରେ ରହୁଥାନ୍ତୁ । ନୀଳ ଭାଗରେ ଖୋସା ଧବାରୁ ତୋତେ ଅନ୍ୟ ସରେ ବନ୍ଦି କଲେ । ସିଅଲେ ଆମକୁ କାଏ କରି ରଖ ଦେଇଥିଲ ନା ଅନ୍ୟ ନାହା ପାଖରେ ଆମର କଣ ଥିଲ ଯେ ବାପା ପର ସରେ ବନ୍ଦି କଲେ । ସିଅଲେ ତୁ ପ୍ରତିଦିନ ତୋ ମା ସଙ୍ଗେ ଚୋର ଯେଉଁ ଝୁମୁକା ଥିବା ମୁଣ୍ଡଲରେ ଧାନ କୁହୁଥିଲ, ସେହୁ ମୁଣ୍ଡଲ ଧରି ଶାଶୁସରେ ମନେପକାଇ ଝୁରି ହେଉଥିବୁ, ସିଅଲେ, ତୁ ଥିଲେ, କାନ୍ତା ତାର ସୁନ୍ଦର ଅଣ୍ଡରେ ଧାନ ଖୁଣି ଖୋଳି ଖାଇଲ ପରି ତୋ ମା ସର ଦାଣ୍ଡିକୁ ସଫା କରିଥାନ୍ତୁ ।

ମା, ନାଟେ ନୁଇ ତେଡ଼ିନିଙ୍କ୍ ବିଜିର୍ଡ଼ିଙ୍କ୍ ଦାର୍ କାସ୍

ମାନକସ୍,

ମାଲକାନଗିର ଦା ବି: ଡଃ ଅ ସାଇକ୍ ।

ମହୋଦୟ - - - - - ପମାପେସୁ ।

ମହାଶୟ,

- ୧ । ସ୍ଵାଧୀନ ନାନୀମ୍ କଦେକନ, ମାଲକାନଗିର ଗାମ୍ପଞ୍ଚାୟତ ଗଣ୍ଡିଅଗୁଡ଼ା ନାଟେ ଅଣ୍ଡ ଫ୍ରେଡ଼ କେନାମ୍ପିନେର ।
- ୨ । କାଟେନ୍ ନାରୁସ୍ ଏର୍ ଇଣ୍ଡାମିଙ୍କ୍ ଅଣ୍ଡ ନଟେ ବୁରୁମ୍ ଅଞ୍ଜିନେର ।
- ୩ । ନାଟେନୁଲପେ ମଦଲ୍ ନୁଇକ୍ କଲେ ।
- ୪ । ଅବିଙ୍କ୍ ନାରୁସ୍ ଗାଟି ଅପ୍ ବଦା ଅସମିନେର ।

*। ଅବଧି, ଅନୁବଦ୍, ମାତ୍ରମିନେମ୍ବକ, ନ୍ନାକ୍, ତାପିନ୍, ମାକଙ୍କ, ବାସ୍ତାଗୁଣି ମା ନାଟେ ଅନ୍ତ ନୁଲ ହେଉଁକେ ଥାଏ ଅସ୍ତେର ।

ନାକ୍ - ଗଣ୍ଡିଆ ଗୁଡ଼ା
ତା ୨୨-୧୧-୮୫

ମାରେଙ୍ଗ୍
୧। ଇମ୍ପୀ ମାତ୍ରକାମି
୨। ଲୁକା କବାସୀ
୩। ପଡ଼ିଆମି ବାସ୍
୪। ଉକ୍ତା ଯୋଡ଼ି
୫। ଇମା ମାତ୍ର

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ —

କୁଳ ଭିନ୍ନସ୍ଥାନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଗ୍ରାମରେ କୃଷ ଖୋଲାକାବାପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ

ମାନନସ୍ତ,

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୁଳ ଭିନ୍ନସ୍ଥାନ ଅଧିକାରୀ, ମାଲକାନଗିରି

ମହୋଦୟ - - - - - ସମାପ୍ତେଷୁ ।

ମହାଶୟ,

- ୧। ନିବେଦନର କାରଣ ଏହିକ ଯେ, ମାଲକାନଗିରି ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗଣ୍ଡିଆଗୁଡ଼ା ଗ୍ରାମର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ।
- ୨। ଏହି ଗ୍ରାମର ଲୋକେ ପିଲବା ପାଣି ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ମାଇଲ ଦୂରକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।
- ୩। ଗ୍ରାମ ଭିତରେ ଅଦୌ କୃଷ ନାହିଁ ।
- ୪। ଲୋକମାନେ ଏହାଦ୍ୱାରା କଷ୍ଟ ଅନୁଭବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି ।
- *। ଏହି ଅନୁରୋଧ କରେକ, କୁଳ ଭିନ୍ନସ୍ଥାନ ସଦସ୍ତ୍ର ହୋଇ ଅମ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ କୃଷ ଖୋଲାକା ବାଧକ କରବା ହେବେ ।

ଗଣ୍ଡିଆଗୁଡ଼ା
ତା ୨୨-୧୧-୮୫

“କିର”
ଅପରେଟର ବିଶ୍ୱେନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରାମବାସୀ
୧। ଇମ୍ପୀ ମାତ୍ରକାମି
୨। ଲୁକା କବାସୀ
୩। ପଡ଼ିଆମି ବାସ୍
୪। ଉକ୍ତା ଯୋଡ଼ି
୫। ଇମା ମାତ୍ର

ଲଢ଼ିତା କୁକାକାଷ୍ଠାତ୍ ବଞ୍ଚିଦେ ସ୍ଵାମୀକ୍ ପିତ୍

ଗଣ୍ଡି ଅଗ୍ରତା

ତା ୨୦ | ୧୧ | ୮୫

ନିମ୍ନ ବାବା,

- ୧। ନା ସାଲମ୍ ଅଭମ୍ ।
- ୨। ମାମ୍ନା ସାରେତମ୍ ଭରତେ ସାସ୍ତେ ମିନେମ୍ ।
- ୩। ସ୍ଵାସ୍ତ୍ୟନ୍ କରଣ୍ଡ଼, ନି, ସାମାନ୍ କରଣ୍ଡ଼, ସାସ୍ତେ ଭଲେକଣ୍ଡ଼, ମାତା ।
- ୪। କହେ ସାସ୍ତେ ମିନେର ।
- ୫। ନିମ୍ନା ଓଁକାର୍ଠାକ୍, ସାରେତୋ ଦୁକାମ୍ ମାତମିନେର ।
- ୬। ସାମାନ୍ ମାକଦକ୍, କ ନେଲତେ ତେଜ ସକ୍ତା ମାତ୍ ଭକ୍ତମ୍ ।
- ୭। ମାତ୍ରିନ୍ ନାକ୍‌ବାରେ ଭକ୍ତମ୍ ।
- ୮। କହେ ଲନ୍ ଡାବକ ଭଲେ ।
- ୯। ନାହେନ୍ ଦୁକାନ୍ ତାତା ବାକ୍ ମାତ୍ତମ୍ ।
- ୧୦। ନିମା ଓଁକାର୍ଠାକ୍ ସାସ୍ତେ ଅଦ୍ତା ।
- ୧୧। କଲିନ୍ ମାକକ୍, ଏକକ୍, ଓଁକାର୍ଠା ରୁପି ଲଅସିମ୍ ।
- ୧୨। ମାମ୍ନା ନକକ୍, କେପି ମିନେମ୍ ।

(ମାରେକ୍)

ନି, ସେମାତ୍ ବାମାଲ୍

<p>ପ୍ରେରକ</p> <p>ବାମା ମାତକାମି ନାର - ଗଣ୍ଡି ଅଗ୍ରତା ପଞ୍ଚ - ମାଲ୍‌ନାନ୍‌ଗି କ - କୋରାସ୍ତ</p>	<p>ପ୍ରାପ୍ତେସ୍ତ</p> <p>ଭର୍ମା ମାତକାମି ନାର - କାଲ୍‌ମେଲ୍ ପ - କାଲ୍‌ମେଲ୍ କ : କୋରାସ୍ତ</p>
--	---

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ପିତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଘରର ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ଦର୍ଶାଇ ପତ୍ର

ଓଡ଼ିଆଗୁଡ଼ା
ତା ୨୦ ୧୯୮୧

ପୁରୁଣା ବାପା,

- ୧। ମୋର ଭୂମିରୁ ପ୍ରତ୍ୟାମ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବେ ।
- ୨। ଅମେ ସମସ୍ତେ ଏଠାରେ ଭଲରେ ଅଛୁ ।
- ୩। ବୋଉ ଓ ରାମ ଦେବୁ ସାମାନ୍ୟ ଶରୀର ଅଛନ୍ତି ।
- ୪। ଏବେ ଭଲ ଅଛନ୍ତି ।
- ୫। ଆପଣ ନ ଆସିବାରୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ଶରୀର ।
- ୬। ରାମ ପାଇଁ ଏ ମାସରେ ଜାମା ପ୍ୟାଣ୍ଟ କରାଗଲା ।
- ୭। ଉତ୍ତମ ଶର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।
- ୮। ବର୍ତ୍ତମାନ ସରେ ପଇସା କିଛିହେବନା ନାହିଁ ।
- ୯। ଶ୍ରୀ ଦୋକାନରେ କରକ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତୁ ।
- ୧୦। ଆପଣ ଆସିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।
- ୧୧। ନ ହେଲେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ପାରିବେ ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ଅମପାଇଁ ପଠାଇବେ ।
- ୧୨। ଅମେ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହୁଛି । ଭଲ ।

ଆପଣଙ୍କର ସ୍ନେହାଧୀନ
ବାମା

<p>ସ୍ତମ୍ଭକ</p> <p>ବାମା ମାତାମି</p> <p>ଶ୍ରୀମ - ଓଡ଼ିଆଗୁଡ଼ା</p> <p>ପୋ - ମାଲକାନଗିରି</p> <p>ଜ - କୋରାପୁଟ</p>	<p>ପ୍ରାପ୍ତପୁ</p> <p>ରମା ମାତାମି</p> <p>ଶ୍ରୀମ - କାଲମେଲ</p> <p>ପୋ - କାଲମେଲ</p> <p>ଜ - କୋରାପୁଟ</p>
---	--

ଡାକଟିକେଟ

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ

ମାନନୀୟ,

ପଦ୍ମଶିକ୍ଷା ସରକାରୀ ହାଇସ୍କୁଲ, ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ,

ମହୋଦୟ - - - - - ସମାପେଷୁ ।

ମହାଶୟ,

୧। ନିବେଦନର କାରଣ ଏହିକ ଯେ, ନିମ୍ନେ ନାମକରେ କଥ ନାକଲ୍, ଏତଳ ଓ୍ଵାସକ୍, ମାନାକ୍, ନାନେ ସୁଲ୍, ଅନ୍ତ ପାର୍ଡଲ୍ ।

୨। ଆଦିନେ ସେକେର କୁର୍ତ୍ତୁର ମାକ୍ତର ନାକଲ୍, ନେଟେ ଅଶାକ୍, ରେଣ୍ଡ, ଭନାମ୍ ।

ପଦ୍ମଶିକ୍ଷା

କା ୨୫ । ୧୧ । ୮୫

କର

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସିପ୍

ସମା ମାକ୍ କାମି

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ -

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ

ମାନନୀୟ,

୧। ନିବେଦନର କାରଣ ଏହିକ, ଗଡ଼ନାକ୍ ସାଧାର୍ ମୋତେ କ୍ଷମ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ସୁଲ୍ କୁ ଯାକ୍ତାରୁ ନାହିଁ ।

୨। ଶ୍ରେଣିର ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛୁ, ମୋତେ ଅଜ୍ଞତାରୁ ନାକ୍ଷର୍ୟନ୍ତ ହୁଇଥିବ କୁଟି ଦିଅନ୍ତୁ ।

ପଦ୍ମଶିକ୍ଷା

କା ୨୫ । ୧୧ । ୮୫

କର

ଅପକ୍ଷେର ଛୁଟି

ସମା ମାକ୍ କାମି

ପେଦୁଝାଲ୍, ଡକରକେ ପେନ୍ଦେଁ ଝେଁଝୋଡ଼୍

- ୧। ପେଦୁଝାଲ୍, ଗଭ୍ ପେନ୍ଦେଁ ନାଡ଼ାକାନେ ଅସୁଫ, କାସ୍ତାରେ ପେଦେଡ଼ ପସିସ୍, ପେନ୍ଦେଁ ନାଡ଼କ ମାଡ଼ଗ୍ ।
- ୨। ଝେଁଝର ମାଡ଼େକକ୍, ନାଡ଼କ ଇଡ଼କେ ଥାରେ ମାଡ଼କ ନାଡ଼କ ଅଲ, କାଡ଼େ ଝେଁଝସାନେ ଦନାଡେ ନାଡ଼ ଚୁ ଧନକ ।
- ୩। କଲ୍ କେସ୍ କେସ୍ ଥାରେ ପାନ୍ଦସ୍ ମାଧକେ ।
- ୪। କାଡ଼େକେ ପୁକେ ମାଡ଼ାକେ ଦି ନାସ୍ ବକେଡ଼ ଝୁଡ଼େ ।
- ୫। ଆ, ଦନାଡେ 'ଡୁ' ଚନ୍ଦେ ଝେଁଝୋଡ଼ ପେଦୁଝାଲ୍, ଚନ୍ଦାନ୍ ଉସ୍ତାନ୍ ଝୁଡ଼ିଡ଼ସିକେ ।
- ୬। ଡକର ପେଦୁଝାଲ୍ ଚନ୍ଦାକେ ଉସ୍ତାକେ ଝୁଡ଼ିକପେ ଉଡ଼ି କେଡ଼େ, ବାଲ୍ ଅଡ଼କେ ରେଣ୍ଡଦନା ଆଡ଼କେ ଚନ୍ଦସ୍ ଚନ୍ଦସ୍ ଝୁଡ଼ିକସ୍ ।
- ୭। ପେଦୁଝାଲ୍ କେରୁଦଣ୍ଡ ଯେ, କାନେ ପେନ୍ଦେଁ ନାଡ଼ାକାନେ ଝେଁଝେ କେସ୍ ମାଡ଼ାନ୍, ଝେଁଝର ମାଡ଼େ ନାଡ଼କେ ଥାରେ ମାଡ଼କ ନାଡ଼କ ଅଲ ।
- ୮। ନାକ୍ ଆଡ଼ ଦନାଡେ 'ଡୁ' ଚନ୍ଦ ।
- ୯। ଅପନ୍ ମାଲଦକ୍, ନାନେ ଚନ୍ଦାକେ ଉସ୍ତାକେ ଝୁଡ଼ିକସିକେ ।
- ୧୦। ଇ ରକ୍ ଝେଁଝ ଡକର କେଡେ ଯେ, ଅପନ୍ ମାଲଦକ୍, ଅଲ୍ପୁଡ଼ ।
- ୧୧। ନକ୍ସେ ନାଡ଼, କାଡ଼େକେ ପୁକେ ମାଡ଼କ ।
- ୧୨। 'ଡୁ' ଦେ ମକ୍ତେ ଉଦାଲ ମାଡ଼କାନ୍ ।
- ୧୩। ଡକର ଅଣ୍, ମାଣ୍ଡୁଲ୍ କୁଣ୍ଡେକକ୍, ଝୁଡ଼ାକେ ଝୁଡ଼ିକେ ।
- ୧୪। କାଡ଼େକେ ଅଗେ ପୁକେ କାଲାଡେ ଅକ୍ଷେକକ୍ ଓଡ଼େ ।
- ୧୫। ପୁକେ ମାସ୍ତେ ପେକେକେ କୁଣ୍ଡେକକ୍, କାଲାଡାଲ୍ ଝୁଡ଼ିକି ଏକ ଏକ ଉଡ଼େ ।
- ୧୬। ଡକର ପାଡ଼େକ୍ କେଡ଼କେ, ଚପା କାକର ଚୁ ଚନ୍ଦକ୍, ଉଡ଼କାନ୍ ।
- ୧୭। ଇ ପାଡ଼େ କେସ୍ 'ଡୁ' ଅଗାକ୍, ଅକ୍ତେ ।
- ୧୮। ପେଦୁଝାଲ୍ ମିଣ୍ଡେ 'ଡୁ' ଚନ୍ଦେ ପାଲ୍ଡ଼ ।
- ୧୯। ଅନାକ କକ୍ସ ପେଦୁଝାଲ୍, ଡକର କିକା ଝୁଡ଼କେ ।
- ୨୦। ଅଦନାଡେ ଅଡ଼ ଝୁଡ଼ାମଡେ ମାଡ଼କେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ବୁଢ଼ା-ବୁଢ଼ାଙ୍କ ପୋଡ଼ୁଣ୍ଡ ଗପ

- ୧। ବୁଢ଼ା ମାଣ୍ଡିଆ ବୁଢ଼ିକାପାଠି ଡକରକୁ ଗଲ ହାଣିବା ବେଳେ ଦେବତାଙ୍କ ନାମଧର ଗଲ ହାଣ୍ଡିଲ ।
- ୨। ଗୋଟିଏ ଗଲକୁ ମାଣ୍ଡେଲେ ସବୁ ଗଲ ମରଦାଲ୍ ଓ ଏକାକେ ମାଣ୍ଡିଆ ରଖିଦେବା ଦିନପରେ ମୋଡେ ବାଦ ଖାଉଦେଲ ।

- ୩। ଏହଠାର କହୁ କହୁ ସେ ସବୁ ମୁଁମ ଶେଷ କଲ ।
- ୪। ଖଲାରେ ପୁଜା କରବା ଦନ ପାଟେଇ ଆସିଲ ।
- ୫। ସେ ଦନ ବାବ ଖାଇବ ବୋଲି ବୁଢ଼ା ଝିଆପିଆ ଛୁଡ଼ିଦେଲ ।
- ୬। ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ାର ଝିଆପିଆ ଛାଡ଼ି ଦେବା ଦେଖି ପଲ୍ଲବଲ, କଣ ହେଲ ବୁଲ ଦନ ହେଲଣି ଝିଆପିଆ ଛୁଡ଼ିଦେଲ ।
- ୭। ବୁଢ଼ା କହଲ ଯେ, ମୁଁ ତଜବ ମାଗବା ବେଳେ କହୁଥିଲି, ଗୋଟିଏ ଗର ମାଗିଦେଲେ ସବୁଗଠ କାଟି ହୋଇଯାଉ ।
- ୮। ମୋତେ ସେଦନ ବାବ ଖାଇଯିବ ।
- ୯। ଚେଣୁକର ମୁଁ ଝିଆପିଆ ଛୁଡ଼ି ଦେଲ ।
- ୧୦। ଏହି କଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ା କହଲ ଯେ, ସେଥିପାଇଁ ତୁମେ ତିନୁ କରୁଛ ।
- ୧୧। ତୁମେ କାଲିକ ଖଲାରେ ପୂଜାକରି ଦଥ ।
- ୧୨। ମୁଁ ବାବର ମୁହଁରୁ ରକ୍ଷା କରିବ ।
- ୧୩। ବୁଢ଼ା ଗୋଟିଏ ମାଟି ହାଣ୍ଡିକୁ ଚଢ଼ି ବଢ଼ିବ କର ଦେଲ ।
- ୧୪। ଖଲାରେ ପୁଜା କରିବା ସମୟରେ ସେ ହାଣ୍ଡିକୁ ନେଇଲେ ।
- ୧୫। ପୁଜା ଶେଷ ହେବା ପରେ ହାଣ୍ଡିକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଦେଇ ନାଚ କରି କରି ବୁଲିଲ ।
- ୧୬। ବୁଢ଼ା ଗାଁରେ କହୁଲ, ତିନି ବଢ଼ିବ ବାବକୁ ଦେଖିଲ ।
- ୧୭। ଏହି ଗାଁ ଶୁଣି ବାବ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲ ।
- ୧୮। ବୁଢ଼ାକୁ ଆଉ ବାବ ଖାଇ ପାରିଲ ନାହିଁ ।
- ୧୯। ସେଠାରୁ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା ବରକୁ ଚାଲି ଆସିଲେ ।
- ୨୦। ସେହି ଦିନରୁ ସେମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ରହୁଲେ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :-

- ପେଡ଼ୁଆଲ - ବୁଢ଼ା
- ଢେଁସୋଡ଼ - ଗପ
- ତୁ - ବାବ
- ତକର - ବୁଢ଼ା
- ପାଟେ - ଗାଁ

ବାଣୀ ଗପ

- ୧। ଅଣ୍ଟ ନାଟେ, କଥା ତୁକର ମୁଲକଣ୍ଡ ଅକରଣ୍ଡର ମାଷର ।
- ୨। ଉକ୍ତି ମଦଳ ସିଲକଲ ଇଲକଲ ମାଷ ।

୩। ଅଦକ୍ଷ ଉନ୍ନତ ପଦ୍ମିନୀ ଓ ପୁଣ୍ୟସେବକ ମାତୃକା ।

୪। ଅଶ୍ରୁ ଗଳ୍ପ ଅଭିଭାଷଣ ବାବାନନ୍ଦ ଲେକେତ୍ର, ଉତ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ତତ୍ତ୍ୱମୁକ୍ତି, କେଳିତଳଣ, ମିତ୍ର ଦେବ୍ୟ ମାୟା, ଦେବୁର ମାର୍ଚ୍ଚ ।

୫। ଉତ୍ତର ଅଦକ୍ଷ କୁମାରୀ କେଶରୀ, ମାତ୍ର ମାତ୍ର ମାୟା ଲଳିତ ।

୬। କମାଳା କେଶି ବାବାନନ୍ଦ କେଶରୀ - ନାନା ଅଶ୍ରୁ ମେଲିତା ଓ ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ର ପେଦେଇ କେଶରୀ, ମିତ୍ର ଉତ୍ତର ଆତ୍ମ ।

୭। ଉତ୍ତର ଉତ୍ତର କେଶରୀ ମିତ୍ର ଦେଲି ଅନା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାୟା ପୁଷ୍ପିକା ।

୮। ଅଲ୍ପ ଲଳିତେ ଉତ୍ତରୀ "ଶାରଦାମୁଖୀ" କଳିତ୍ୱାଡ଼େ, ବାବାନନ୍ଦ, ମାତ୍ର ଧାକ୍ଷୟ, ଅତ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀର କଳି ଓ ପ୍ରାଣେନାପ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ ପେଦେଇ ।

୯। ନୀଳକଣ୍ଠ ଓ ପୁଣ୍ୟ ପୁଣ୍ୟେ ଆତ୍ମ ।

୧୦। ଅନାକ୍ଷ, ଆନାକ୍ଷ, ଆରବେ ଅଶ୍ରୁ ଏକ୍ଷୁ ଚେତା ।

୧୧। ଆରାଧା ଅଧିମାତ୍ର ଉତ୍ତର, ମୁଖା ପେନାର, ଓ ପ୍ରାଣି ଏବଂ ମିତ୍ରାକ୍ଷ, ଏକ୍ଷୁ ନାରୀ ଉତ୍ତର ।

୧୨। ଅରୁଚ ଅଶ୍ରୁକଳା ଓ ପୁଣ୍ୟ ଆତ୍ମକୁର, ମୁଖାକ୍ଷ, ସ, କାତ୍ର ଅତ୍ତ ।

୧୩। କି ଏକ୍ଷୁ ନାରୀ ଉତ୍ତର କଳେ ପଦ୍ୟ ମାତ୍ର, କଳେ ପଦ୍ୟ ନାସ୍ତେ ଏକ୍ଷୁ ନାରୀ କେଶରୀ ମାତ୍ର ଲକ୍ଷେ ଅଶ୍ରୁ, ମୁଖୁର ଏକ୍ଷୁ ଓ ପୁଣ୍ୟ ଅୟତ୍ତା ।

୧୪। ଆଦକ୍ଷ, ତତ୍ତ୍ୱଲ ଗାଣି କେଶରୀ ।

୧୫। ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷ, ପଦ୍ୟ ମୁକ୍ତିକ୍ଷ ଲଳିତାକ୍ଷ ।

୧୬। ଲଳି ଦେବଦେଶି ଆତ୍ମାପାୟେ ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷ ତଳା ମେଲେୟ, ପେରପ୍ତା ।

୧୭। ଆଦକ୍ଷ, ତତ୍ତ୍ୱଲ ମୁକ୍ତିକ୍ଷ ଅନୁପତର କେଶେ ନିକ୍ଷ, ମାର୍ଚ୍ଚ ମାୟାତ୍ର ପୁଷ୍ପିକା ।

୧୮। କି ମାତ୍ରା ଓ ପ୍ରାଣକ୍ଷ କେଶି କାତ୍ର ମାତ୍ର, କେଶେ ଅଲେ ଉତ୍ତରକ୍ଷ, ମାର୍ଚ୍ଚ ମାୟାତ୍ର ପୁଷ୍ପିକାକ୍ଷ ।

୧୯। ଲଳିଦେୟ ଦେଲି ଅତ୍ତା, ତତ୍ତ୍ୱକ୍ଷ ତଳା ବେଶିଅ ପେରପତା ।

୨୦। ତତ୍ତ୍ୱଲ ଚେନାଲ, କୁପାଲ, ଅଦକ୍ଷ, ଅତ୍ତ ମୁକ୍ତିକ୍ଷ, କଳିତ୍ୱାଡ଼େ, କାଶି ତାତାକ୍ଷ, ମୁକ୍ତିକ୍ଷ, ଉତ୍ତରୀ ।

୨୧। ମୁକ୍ତିକ୍ଷ ମାତ୍ରାକ୍ଷ, ଦତ୍ତା କୁତ୍ତର ଅତି, ତତ୍ତ୍ୱଲ ମୁଖା କେଶୁ, ଓ ପ୍ରାଣି କାତ୍ତ୍ୱ କେଶୁ ଅର୍ଚ୍ଚ ଉତ୍ତରୀ ଓ ପୁଷ୍ପିକା ।

୨୨। କର୍ଣ୍ଣ କୁତ୍ତରା ଅତ୍ତେ ତତ୍ତ୍ୱଲ ମୁକ୍ତିକ୍ଷ, କେଶେଶିବା, ମୁକ୍ତିକ୍ଷ, କେଶ ଓ ପ୍ରାଣି କାତ୍ର ପଦ୍ୟ ଆତ୍ତ ।

୨୩। ଅନା ଅନା, ଅରବେ ଅଶ୍ରୁ ମେଶାର ସପେ କେନାର ଏକ୍ଷୁ ।

୨୪। ଅରାଧା ପାଳିଶ ଉତ୍ତରୀ ଦତ୍ତା ନୋକ୍ଷ, ମୁଖା କାଳିକେଶୁ ପର ଓ ପ୍ରାଣି କେନାରା ଉତ୍ତର ।

୨୫। ଅତ୍ତର କାଳିକା ଅରବ୍ ଓ ପୁଣ୍ୟ ଅଭିଭାଷଣ ମୁଖାକ୍ଷ, ପେଦେଇ ଅଶ୍ରୁ ।

୨୬। କାଳିକା ଅତ୍ତ ମୁକ୍ତିକ୍ଷ, ଦେଲି ଅଦକ୍ଷକାର ଦାଦକ୍ଷ, କେଶ ମିଶ୍ରେ ଲଳି ମାତ୍ରା ଓ ପୁଣ୍ୟ ।

- ୧୬ । ଅରଳ୍ ତଳଶିଳ୍ ସ୍ଵପ୍ନସ୍ତୁ ଆଶ୍ରମପୁଂ ଗରା ଅଶ୍ରମୁତା ନ ଓଲ୍ଲିକାନ୍ତ ଅରାପାପ ଓଷ୍ଠି, ଅରୁ ତନାକ୍ ଚାପନ ବ୍ରହ୍ମତା ।
- ୧୭ । ମୁକ୍ତଗ୍ର ନରୀ କୁମ୍ଭାତ୍ କେତ୍ରି ପିତୃପତ୍ନ ଚେତ ଓପୁତେନା ଅଦ୍ରାନ୍ ଇନ୍ଦ୍ର ସେଇସ ମାନ୍ଦ୍ର ।
- ୧୮ । ସିଦ୍ଧାଚ୍ଚର ଅରାପାପ ଉକ୍ତି ମାନ୍ଦାନ୍ ତଳଶିଳ୍ ତଳାତ୍ ପରୁ ଅପିତ୍ରେ ।
- ୧୯ । ତଳଶିଳ୍ ମାକାତାଲ୍ ବେଶ୍ୟା ଏମୁଲ୍ ଚଳିବାଲ୍ ଅସରୁ ସେଇତା ।
- ୨୦ । ମିତ୍ରେ ବାଚାକ୍ ଓପୁତେନା ଅଦ୍ରାନ୍ ମୁକ୍ତ ଗ୍ଵା ଏମୁଲ୍ ପଦ୍ୟା ।
- ୨୧ । କୁରେ ଅଟି ତନିବାଲ୍ ।
- ୨୨ । ମାର୍ ମାୟାୟ ମାନ୍ଦାକ୍ ନକେ ବେଗେ ପୁଟିତା ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :

ବାଞ୍ଛାଗପ

- ୧ । ଗୋଟିଏ ଶାଁରେ କୋୟା ବୁଢ଼ା-ବୁଢ଼ୀ ଥିଲେ ।
- ୨ । ତାଙ୍କର ଆଦୌ ପିଲା ପିଲି ନ ଥିଲେ ।
- ୩ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ ।
- ୪ । ଧନେ ନିଜେ ବାବାଜି ତାଙ୍କ ସଠରେ ଆସି ବୁଢ଼ା-ବୁଢ଼ୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, ତୁମର କେତେ ସିଅ କେତେ ପୁଅ ।
- ୫ । ସେମାନେ ଅତି ଦୁଃଖରେ କହିଲେ, ଅମର ପୁଅ ସିଅ ନାହାନ୍ତି ।
- ୬ । ଏ କଥା ଶୁଣି ବାବାଜି କହିଲେ, ମୁଁ ଜଣେ ଭଲ ଗୁଣିଆର ନାମ କହୁଛି - ତୁମେ ତା ପାଖକୁ ଯାଅ ।
- ୭ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଦେଖା ଦେଖି କରାଇଲେ, ତୁମର ନିକଟ୍ଵ ପୁଅ ସିଅ ନେବ ।
- ୮ । ବାବାଜିଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ, ସେମାନେ ଗୁଣିଆ ପାଖକୁ ସୋମବାର ଧନ ଯିବାକୁ ନାହାରିଲେ ।
- ୯ । ସୋମବାର ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେମାନେ ବାହାର ଗଲେ ।
- ୧୦ । ଯାଉ ଯାଉ ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ପୋଖର ପଡ଼ିଲା ।
- ୧୧ । ସେମାନେ ନେଇଥିବା ସ୍ଵତ ଶଣ୍ଠି ଲିକୁ ଉତାଳାଗାରେ ରଖି ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲେ ।
- ୧୨ । ସେତକବେଳେ ଭଲୁଆଟିଏ ଆସି ସ୍ଵତ ଶଣ୍ଠି ଲିକୁ ବାମୁଡ଼ି ନେଇଗଲା ।
- ୧୩ । ପୋଖରରେ ଏମାନେ ଗାଧୋଇଥିବାବେଳେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ମଚରଟିଏ ଆସି ବୁଢ଼ୀର ଯୋନିଦ୍ଵାର ଦେଇ ଗୋକୁ ପସିଲେ ।
- ୧୪ । ସେଥିପାଇଁ ବୁଢ଼ୀ କହୁଡ଼ି କାନ୍ଦିଲା ।
- ୧୫ । ମନ ଦୁଃଖରେ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀକୁ ସରକୁ ଅଖିଲା ।
- ୧୬ । ଏମିତି କେତେ ମାସ ବଢ଼ିଲା ପରେ ବୁଢ଼ୀର ସେଟ ଅସ୍ତେ ଅସ୍ତେ ବର୍ଦ୍ଧିଲା ।
- ୧୭ । ସେଥିପାଇଁ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ କ୍ଷୁଦ୍ରଲେ ଏବେ ତାଙ୍କର ପୁଅ କିମ୍ପା ସିଅ ନନ୍ଦୁ ନେବ ।

- ୧୮। ଏ ଯେ ପଢ଼ିବା ଲୋକ ଶୁଣି ଅଟରେ ହୁଏଲେ । ଏମିତି କେତେ ମାସ ଲୋକ ବୁଢ଼ାର ପେଟ ଧରେ ଧାରେ ବଢ଼ିଲ ।
- ୧୯। ବୁଢ଼ା ବସି ଉଠି ପାରୁ ନ ଥିବାରୁ ବୁଢ଼ାକୁ ଗୁଣିଆ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ କହିଲ ।
- ୨୦। ବାଟରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ବୁଢ଼ା ଲାଗି କିଛି ଭେଟାଣ ଗଣ୍ଠିଲି ବାରି ଧନୁ-ଶର ଇତ୍ୟାଦି କବାଟ ପାଖରେ ରଖିଦେଇ ବୁଢ଼ା ଖୋଜିଲ ।
- ୨୧। କୁକୁଡ଼ା ତାକଶୁଣି ପାହାନ୍ତିଆରୁ ବୁଢ଼ା-ବୁଢ଼ାକୁ ଉଠାଇ ଦେଲ ।
- ୨୨। ବୁଢ଼ା ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ଧନୁଶର ଓ ଖାଇବା ଗଣ୍ଠିଲି ଧରି ଚାଲିଗଲ ।
- ୨୩। ଯାଇ ଯାଇ ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଝରଣା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲ ।
- ୨୪। ଗଣ୍ଠିଲିକୁ ସେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଥର ଉପରେ ରଖି ଝରଣାକୁ ଦାନ୍ତ ସଫାକାପାଇଁ କଲ ।
- ୨୫। ସେତକଦେଲେ, କୁଆଟିଏ ଆସି କିଛି ଖାଇ ଖାନ୍ତି ନେଇଗଲ ।
- ୨୬। ସେକରେ ଏତେବାଟ ଯାଇ ପାଣିବ ନାହିଁ କିଛି, ସେ ସରକୁ ଫେରି ଆସିଲ ।
- ୨୭। ବୁଢ଼ା ସୁଖି ସେ ସନ ସାତରେ ବୁଢ଼ାପାଇଁ ମାଣିଆ ଚୂନାରେ ପିଠା ତିଆରି କରି ଧନୁଶରକୁ କବାଟ ପାଖରେ ରଖି ନିଜେ କବାଟ ପାଖରେ ଖୋଜିଲ ।
- ୨୮। ବୁଢ଼ା କୁକୁଡ଼ା ତାକ ଶୁଣି ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ଗୁଣିଆ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲ ।
- ୨୯। ସେ ବାହାରିଲ ଦେଲେ କବାଟ ପାଖରେ ଖୋଜିଥିବା ବୁଢ଼ାର ପେଟ ଉପରେ ବଢ଼ିଗଲ ।
- ୩୦। ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବୁଢ଼ାର ପେଟରୁ ବଡ଼ କଇଁଚଟିଏ ବାହାରି ଆସିଲ ।
- ୩୧। ବୁଢ଼ା କିଛି କଷ୍ଟ ହେଉଛି ଓ ବୁଢ଼ାକୁ ଗୁଣିଆକୁ ତାକ ଯିବାକୁ ମନାକଲ ଓ କଇଁଚକୁ ପୋଡ଼ି କାଟିବାକୁ କହିଲ ।
- ୩୨। ସେମାନେ ଏବେ ବୁଢ଼ିଲେ ସେ ଆଉ ତାଙ୍କର ପୁଅଟିଏ ହେବା ଅସମ୍ଭବ ।
- ୩୩। ଏ ସବୁ ହୁଇ ଆଶାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଖୁସିରେ ରହିଲେ ।

ଗ୍ୟାନ୍ କାଉଁଡ଼ାର

- ୧। ନମେ ଡେବଟ୍ ପୁଲେ
- ୨। ଏ ହେଁ ନାନେ ଡେବଟ୍ ପୁଲାନ ।
- ୩। ଡେବଟ୍ ଅଣ୍ଟୁ କେଲ୍ ପୁଁ
- ୪। କାଉଁଡ଼ାର ଉକ୍ତ ଗାଦେମ୍ ଉତ୍ତୁ ଓଁ ସ୍ତାସ୍ତାତେ ।
- ୫। ଅଦ୍ କାଲଦେ କୁଣ୍ଡେକ୍ ଉତ୍ତେ ।
- ୬। ଅଭେ ପାରିଲ ପାରିଲ ଅଭଲ ।
- ୭। ଉତ୍ତେ କୁଣ୍ଡେ ମଦଲ୍ ଏବ୍ ମିନେ ।
- ୮। ଅଦ୍ ଅଣ୍ଟୁ ଉପାସ୍ କତା ।

- ୧। ଅଶ୍ୱି ସୁଦ୍ଦାଲକ ଗାୟ କୁଣ୍ଡେତାରେ ଓଁହୁକ୍ତେ ।
- ୧୦। କୁଣ୍ଡେତାରେତୁ ଏବଂ ପର ଗାୟ ଓଁହୁକ୍ତେ ।
- ୧୧। କାଓ୍ଵାର ଏବଂ ଉତ୍ତୁକ୍ତ ମନ୍ ଓଁହୁକ୍ତ ପାରୁଥାକେ ।

ଓଢ଼ିଆ ଅନୁବାଦ —

ବୁଦ୍ଧିଆ କାଉ

- ୧। ଚୁମେ ଗପ ଜାଣିଛ ।
- ୨। ହିଁ ମୁଁ ଗପ ଜାଣିଛ ।
- ୩। ଗପଟିଏ କୁହ ।
- ୪। କାଉଟିକୁ ଶୁଣ ଶୋଷ ଦେଉଥିଲ ।
- ୫। ସେ ଦୂରରେ ମାଠିଆଟିଏ ଦେଖିଲ ।
- ୬। ସେଠାକୁ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଗଲ ।
- ୭। ଦେଖିଲ ମାଠିଆର ଉଲେ ପାଣି ଅଛି ।
- ୮। ସେ ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ପାହୁଲ ।
- ୯। ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ଅଣି ମାଠିଆରେ ପକାଇଲ ।
- ୧୦। ମାଠିଆର ପାଣି ଉପରକୁ ଉଠିଅସିଲ ।
- ୧୧। କାଉଟି ପାଣି ସିଲ ମନ ଉଠିରେ ଉଡ଼ଗଲ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :

- କାଓ୍ଵାର - କାଉ
- ଉତ୍ତୁକ୍ତ - ଶୋଷ
- ସୁଦ୍ଦାଲକ - ଗୋଡ଼

ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରସ୍ତୋଗ

- ୧। ତାକୁ ଚୁମଡ଼େ ଅର ଦେଲିନେ - ବୁଦ୍ଧି ନଜାଣି ବାଟର ଘୋଷ ।
- ୨। ମଦଳଦେ ମୁକ୍ତେ ଲଲେ ମାରିନ ଧେଦର ଗୋପାଲ - ମୁଲରୁ ମାଲପ ନାହିଁ ସୁଅ ନାମ ଗୋଷାଳଅ ।
- ୩। ସେଣ୍ଡୁଲ୍ ଲଚନ ଅପାଉର ଧାନେ - ବାହାପର ବେଳେ ବାଲଗଣ ରୁଅ ।
- ୪। କୁହୁମାମ୍ ଓଁହୁକ୍ତେ କରୁ ନେଦ୍ କନେ - କୁଣ୍ଡିଆ ଅସିଲ ବେଳେ କୁକୁଡ଼ା ଖୋଜା ।
- ୫। ଗୁଡ଼ଲ୍ ସୁଦ୍ଦୁ ଗାଦରକ୍ କେଜାନେ - ଅଲ୍ଲବିଦ୍ୟା ଉତ୍ତୁକ୍ତ ।

- ୭। ଓଁକ୍ଷୁରଂ ସୁନଂସ୍ତୁ ବୃକାମ୍ - ଗୁଣ ଶ୍ରେଣୀ ଗୁଣିଥା ।
- ୮। ନାଟକେ ପିତୃ ମମତ୍-ତେ ମୁଠେର - ଗାଁ କନ୍ୟା ସଂସାରି ନାକ ।
- ୮। ନାଲିଦେ ମେଟେ ସାଧେକ୍ - ଦୂର ପଦ୍ମତ ସୁନ୍ଦର ।
- ୯। କୃତାଙ୍ଗ ଶେଣେ - ଶ୍ରେଣୀକୁ ଠେଙ୍ଗା ।
- ୧୦। ଓଁକ୍ଷୁରଂ ଦେସାମ୍ - ଭକ୍ତକୁ ଦର ।

ଗୋଟି ମାଆଟେ - କଥୋପକଥନ

- ନ ପେଦକ୍ ବାତେ ? — ତୁମ ନାମ କଣ ?
- ନାତ୍ରେ ପେଦକ୍ ଧନେଶ୍ୱର — ମୋର ନାମ ଧନେଶ୍ୱର ।
- ନମେ ବାତେ ମାତୃପିତୃ ? — ତୁମେ କଣ କରୁଛ ?
- ନାନେ ମେମ୍ବେଶନ୍ ମାତୃପିତୃ — ମୁଁ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଛି ।
- ନ ସୁଲିତା ପେଦେକ୍ ବାତେ ? — ତୁମ ସୁଲିତା ନାମ କଣ ?
- ମାତ୍ରେ ସୁଲିତା ପେଦେକ୍ ଡୋକାକୃଷ୍ଣା — ଆମ ସୁଲିତା ନାମ ପେଡାକୃଷ୍ଣା ।
- ନମେ ଦେଶରକାରି ମିତେନ ? — ତୁମେ କେତେ ପାଠ ପଢ଼ିଛ ?
- ନାନେ B.A. ପାଠ୍ ମାତୃପିତୃ — ମୁଁ B.A. ପାଠ୍ କରୁଛି ।
- ନତ୍ରେ କେନ୍ଦ୍ର ବେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର ? — ତୁମ ପର କେନ୍ଦ୍ର କିଛିରେ ?
- ମାତ୍ରେକେନ୍ଦ୍ର କୋରୁକ୍ଷ କିଛିରେ — ଆମ ପର କୋରୁକ୍ଷ କିଛିରେ ।
- ମିତ୍ରେ ବାବାନେ ପେଦେକ୍ ବାତେ ? — ତୁମ ବାପାଙ୍କ ନାମ କଣ ?
- ନା ବାବାନେ ପେଦେକ୍ ଦାନବକ୍ଷୁ — ମୋ ବାପାଙ୍କ ନାମ ଦାନବକ୍ଷୁ ।
- ମିତ୍ରେ ସ୍ୱାସୁନେ ପେଦେକ୍ ବାତେ ? — ତୁମ ମାଆଙ୍କ ନାମ କଣ ?
- ନାତ୍ରେ ସ୍ୱାସୁନେ ପେଦେକ୍ କଲ୍ୟାଣା — ମୋ ମାଆଙ୍କ ନାମ କଲ୍ୟାଣା ।
- ମିତ୍ରେ ନାଟକେ ପେଦେକ୍ ବାତେ ? — ତୁମ ଗାଁ ନାମ କଣ ?
- ମାତ୍ରେ ନାଟକେ ପେଦେକ୍ ପେଡାକୋଷ୍ଠା — ଆମ ଗାଁର ନାମ ପେଡାକୋଷ୍ଠା ।
- ନକ୍ତ ବେଦକ୍ଷୁ ତାମ୍ବୁ ? — ତୁମେ କେତେ ବୟ ?
- ମାମେ ସେଦକ୍ଷୁ ତାମ୍ବୁ — ଆମେ ପାଞ୍ଚ ବୟ ।
- ନା ଦାବାଲି ସରପଞ୍ଚ ମିତେନ — ମୋର ଡେକ୍ସଲ ସରପଞ୍ଚ ଅଛନ୍ତି ।

ଆନ୍ଧେ ବିଶ୍ୱାସ

ନାଟକେ ପେଦେଡ଼ ଉଡ଼ାଲ ଗୁଡ଼େମ୍ ।
 ଆ ନାଟକେନେ ସେଦଂତ୍ୱାଲ ଅଭୁଣ୍ଡ ଡକରି ମାତୁଡ଼ ।
 ସେଦଂତ୍ୱାଲେ ପେଦେଡ଼େ ଆଦା ଓ କୁଳକେନେ ପେଦେଡ଼େ ଅସ୍ତସ୍ତ ।
 ସେଦଂତ୍ୱାଲ୍ ଡକରିଲ୍ ମାର୍ ମାୟାକ୍ ଇଡ଼େ ମାତୁଡ଼ ।
 ଅଶ୍ରୁକେନେମ ବନଡେ ସେଦଂତ୍ୱାଲ, କେରି କରୁଉଡ଼ ଅଞ୍ଜଳ୍ ମାତୁଡ଼େ ।
 ସେଦଂତ୍ୱାଲ କେତୁଡ଼ ଡକରିଲେ ମାନାଙ୍କ୍ ପେକାଲ
 ଇଲେନ୍ ବି ମାୟାକ୍ ଇଲେ ।
 ବାଆ ଓଡ଼ାଡେନ୍ ବକେଡ଼ ଦାଆ ।
 ଅଙ୍କାଙ୍କ୍ ମାନୁଡ଼େ ଦୁଖାମ୍ କେଡ଼କାଡ଼ ।
 ଓଡ଼ ଓଡ଼ାଡ଼େ ବକେଡ଼ ଏଡ଼େଡ଼ ।
 ଓଡ଼େଡ଼େ ଦୁଖାମ୍ କେଡ଼େଡ଼ ।
 ଓଡ଼ାଡ଼େ ଅଶ୍ରୁ ଓଡ଼ାଡ଼େ ଅନ୍ ଇଡ଼େଡ଼ ଓ କେଡ଼େଡ଼େ
 ଇଦକାଙ୍କ୍ ଏରୁମିୟ ଡାନ୍ ।
 ଡକରି ଏରୁ ମିୟ ଅକଡ଼ାଙ୍କ୍ ଡାଡ଼େ ।
 ଅଶ୍ରୁଲେଖ ଅରଡେ, ରେଶ୍ରଲେଖ ଅରଡେ, ଅଶ୍ରୁ ଓଡ଼ାଡ଼ାମ୍ ଅରଡେ ।
 ଇଡ଼ୁ ମାଡ଼େଡ଼େ ଫୁଲାର ମୁଲଡା ।
 ଡକରିନେ ପେକାଲ ଆୟୁ ଓ ଆନ୍ଡେ ।
 ଆଦ୍ ନାଟକେ ମୁଲଡ଼ାଙ୍କ୍ ପାରେ ରୋଟି କେଡ଼େଡ଼େ ।
 ନାଟକେ ମୁଲଡ଼ାଙ୍କ୍ କେଡ଼େଡ଼େ ଇଦ୍ ଆନ୍ଧେ ବିଶ୍ୱାସ ।
 ସେଦଂତ୍ୱାଲ, ଡକରି ମନ୍ ଦୁଖାମ୍ଡେ ଲେନଡେ ପାଲିୟ ଓଡ଼ାଡ଼େଡ଼ ।
 ମିଶ୍ରେ ବେସୁର୍ ଆନ୍ଧେ ବିଶ୍ୱାସେଡ଼େ କାଲଲି ହିଲାର୍ଟ୍ ଅସୁଡ଼ ଅରଡ଼େ ।

ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଦୂରହେଲା

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ —

ବନ୍ଦୁର ନାନ ଉଡ଼ାଲଗୁଡ଼ା ।
 ସେହି ବନ୍ଦୁରେ ଗୁଡ଼ାଟିଏ, ହୁଡ଼ାଟିଏ ହଲେ ।
 ହୁଡ଼ାର ନାନ ଆଦା ଓ ଗୁଡ଼ାର ନାନ ଅସଂହ ।
 ହୁଡ଼ା, ହୁଡ଼ାଙ୍କର ସୁଅ ଝିଅ ନ ହଲେ ।
 ବକେ ବକେରେ ହୁଡ଼ା ହୁଡ଼ା ଦୁହେଁ ସାହସଲେ ।

ବୁଢ଼ା ହେଲ “ବୁଢ଼ାଲେ ଆମର ପିଲା ନାହିଁକି ସିଲ ନାହିଁ ।
 ଚାଲ ଗୁଣିଆ ପାଖକୁ ଡିବା ।
 ତାକୁ ଆମ ଦୁଃଖ କହବା ।”
 ସେମାନେ ଗୁଣିଆ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
 ନିଜର ଦୁଃଖ କହିଲେ ।
 ଗୁଣିଆ ଗୋଟିଏ ଶୁଣିଲ ପକ୍ଷ ଦେଲ ଓ କହିଲ, ଏହାକୁ ସ୍ଥାନ କରି ଶାଲଦେବ ।
 ବୁଢ଼ା ସ୍ଥାନ କରି ପଥକୁ ଖାଇଦେଲ ।
 ମାସେ ଖଲ, ଦମାସ ଗଲ, ବର୍ତ୍ତେ ବି ଗଲ ।
 ମହୁଲ ଗହରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଲ ।
 ବୁଢ଼ାର ପିଲା ହେଲନାହିଁ ।
 ସେ ଗାଁ ମୁଞ୍ଚିଆକୁ ସବୁ କଥା କହିଲ ।
 ଗାଁ ମୁଞ୍ଚିଆ କହିଲ ଏହା ଅଛ ବଣାସ ।
 ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ମନ ଦୁଃଖରେ ଦରକୁ ଫେରିଲେ ।
 ଆଉ ଦେବେ ଅଛ-ବଣାସରେ ପଢ଼ ଦୁଇଗଣା ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :

ପେଦେଡ଼େ - ନାମ	ମାରୁ - ବୃକ୍ଷ
ନାଟେ - ବସ୍ତ୍ର	ମାସାକ - ଝିଅ
ପେଦୁଢ଼ୁଲ - ବୁଢ଼ା	ଓଁଦାକେ - ଗୁଣିଆ
ତକର - ବୁଢ଼ା	ଲତୁ - ମହୁଲ
ମାଡ଼େ - ଗହ	
ଦୁକାର - ଫୁଲ	
ସେକାଲ - ପିଲା	
ମୁଇତଣ - ମୁଞ୍ଚିଆ	
ଲେନ - ଘର	

ଚାରି ଲକ୍ଷଣ ନାୟକ

ଶବ୍ଦର ସଂକଳନରେ ଆନୋଲନ ଅବଳ ମାତ୍ରରେ ।
 ଶାବ୍ଦମ୍ ମାନନଲ ଇ ଆନୋଲନରେ କାବଲଇସ୍ ମାତ୍ରରେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ, ତାମାଦୋରା, ସମରଥ ମାଡ଼ା, ଗୋପୀନାଥବୋଲି ଲୋକ କୋରାସୁଟରେ ଗାଦେମ୍ ଆଦିବାସୀକୁ ଭିରେ କାଲିକାସ, ମାତ.ତତ୍ ।

ଆନ୍ଦୋଳନ ମାନେଇ ମିଶ୍ରେ ମାନ୍ଧିଲି ହାଟିନେ ସରେ ମାତ୍ତତ୍ ମାତ.ତତ୍ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ ଭାଷଣ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଗୋରା ପୋଲିସ୍, ପିତ ଓ, ସ ଆଗେ ଏଭିସ୍ ମାତ.ତତ୍ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକଦିଙ୍କୁ ଗୁଣ ବାକ୍, ମାତାଙ୍କୁ କେତ.ତତ୍ ।

ଓଡ଼ି ଗୋରା ମାନେଇତା ଗୋଟି କେନ୍ଦ୍ର ଆରୁତ୍ତେ ।

ଗୋରା ପୋଲିସ୍ ଗୁଲି ଚଳିମାତ.ତତ୍ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ ଆଗେ ତୁଲିଆତ.ତତ୍ ।

କୋରାସୁଟ ଚେନ୍ନୁଲଗୁମା ନାଟେନ୍ ଅଗ୍ରତ୍ତେ, ପୁଟୁଟ୍ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ -

ବୀର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ

ଭରତରେ ସ୍ଵାଧିନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ସୁଲିଆଏ ।

ବହୁଲେନ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଘୋର ଦେଇଆନ୍ତ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ, ତାମାଦୋରା, ସମରଥ ମାଡ଼ା, ଗୋପୀନାଥ ବୋଲି ଆଉ କୋରାସୁଟର ଅନେକ ଆଦିବାସୀ ଏଥିରେ ଯୋଗ ଦେଇଆନ୍ତ ।

ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀମାନେ ଥରେ ମାଧଲି ହାଟରେ ସସ କରୁଆନ୍ତ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ ଭାଷଣ ଦେଇଆନ୍ତ ।

ଗୋରା ପୋଲିସ୍ ଆପି ସେଠାରେ ପହଂଲେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକକୁ ଗୁଣଣ ବନ୍ଦ କରବାକୁ ଦେଲେ ।

ସେ ଗୋରା ଲୋକଙ୍କୁ କଥା ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।

ଗୋରା ପୋଲିସ୍ ଗୁଲି ଚଳାଇଲେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ ସେଠାରେ ମରଗଲେ ।

କୋରାସୁଟ ଚେନ୍ନୁଲଗୁମା ଗାଁରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :

ଗାଦେମ୍ - ଅନେକ

ମିଶ୍ରେ - ଥରେ

ଆଗେ - ସେଠାରେ

ଅଗ୍ରତ୍ତେ - ତାଙ୍କର

ପୁଟୁଟ୍ - ଜନ୍ମ

ଚରକାଡ଼ ମାମାନ ଚରକାଡ଼ ଆନୁମାନ୍

ଚରକ ଚାଲୁକର ପର୍ଯ୍ୟମାତ୍ତା ।
 କର ଗାରବାମ ବଦାଜ ପରପତେ ।
 କର ଗାରବାଦରାସ ବାରଅଲ୍ ପିଲ ସୁଃଖତା ।
 ଚରକ ଚାନ୍ ଗୁଡ଼-ତାରେ ଅପା ଭରସିମାତ୍ତ ।
 ଅକ ଅପାମାଡ଼ାତାନ୍ ବେକଅପା ପାଣିମାତ୍ତେ ।
 କର ଦନାଲେ ଅପାମାଡ଼ ଅଡ଼ରି ପିଲକ ପଲସ୍ ସାର ଭୃତ୍ତ ଓଁନୁର ।
 ଅଶ୍ରଦନ ଅପକାଟା ଅଡ଼ରି ଚାଲୁକର ଚାର୍ଯ୍ୟତତ୍ତ ମାତ୍ତା ।
 ଠିକ୍ ଅବେରତ୍ତେ ପାଶ୍ଚତେଅପା ଚାଲୁକର ତାଲେତାଗା ରାଲ୍ତା ।
 ଚାଲୁକର ଅବଗନ୍ ବୁଲିଆତ୍ତେ ।
 କରପିଲସାରେ ସାୟୋ ଚଳିଆତ୍ତାଜ କରକାଷ୍ଟାତେ ଲେନେ ମାଲସ୍ତୁତା ।
 ଅଶ୍ରଦନ କରଲେ ଭୃତ୍ତ ଭୃତ୍ତ କରପିଲକ ଭୃତ୍ତେ ।
 ତାନ୍ ପାୟୁରତେ ବତ୍ତେ ପେଇତା ।
 କରଲେ କରପିଲକ୍ତେ କେତ୍ତା ।
 ଅଦ୍ଦେ ମିରେ ନାରକେ ବେନେ ଭୃତ୍ତତ୍ତ ।
 କରପିଲ କେତ୍ତା, ମାମା ମାନ୍ନେ ମା ସାଭକାଶନ, ଲେନ୍, ଗନ୍ତା ଭୃତ୍ତିତମ ।
 ଅବେନାଶ୍ର ନାଟି କରଲେ ଓଁସା ଭୃତ୍ତା, କରପିଲନାକେ ଅଦ୍ଦେତାଗ, ଭୃତ୍ତେକ୍ତେକ୍ତେ, ଓଁସା ପତ୍ତସ୍ତାରେ ଭୃତ୍ତା ।
 ଅଶ୍ରଦନେ କରଲେ ମେଶ୍ଟେ ଅପିଲକ୍ତେ ପାତସ୍ ମାତ୍ତେ ।
 ନେଶ୍ର ମିକେ ବେଗେ ଭୃତ୍ତତ୍ତ ।
 କରପିଲ କେତ୍ତା ନେଶ୍ର ମାନ୍ନେ ହୁରକେତାରେ ଭୃତ୍ତିତମ୍ ।
 ଅଦ୍ନାଶ୍ର ନାଟେ କରପିଲ ହୁରକେତାରେ ଭୃତ୍ତିମାତ୍ତା ।
 କରଲେ ବେଡ଼ୁଲକ ।
 ଅଦ୍ ନାଟେ ଚକଶଲେନ୍, ଅଷ୍ଟ ହୁରକେତତ୍ତ ।
 କରପିଲକ୍ତେ ପରସ୍, କେତ୍ତା, ଅନ୍ନମାଟ୍ ନାକେ ସାଲୀରେ ହୁସା ମାତମାତ୍ତତ୍ତ ।
 ନେଶ୍ର ମିକକ୍ତେ କରସି ନାକେ ଗାଟି ସାଦେ ଅତ୍ତାନ୍ ।
 ମିକକ୍ତେ ନାକେ ନେଶ୍ର ନା କେନେ ଅସ୍ ସାଲ ଭୃତ୍ତ ମାଡ଼ ଉନ୍ତାନ୍ ।
 କରପିଲ ଗାଟି ହୁଅମ୍ ଅତ୍ତା ମେଶ୍ଟେ କେତ୍ତା ମାମା ମାନ୍ନେ ଅବେରତ୍ତ ।

ଅନୁମୋଦିତେ ମାତୁ ବେତାପେରତ୍ନା ଅସ ବେପିନିଞ୍ଜେତକେ ସାଲ ଅଦ୍ତା ।
 ଇଞ୍ଜେତ ମାଞ୍ଜେ ନିର୍ତ୍ତା ପଟେତକ୍ ଅଲଆଦତମ୍ ।
 କରଣେ କରପିଲକ୍ କପଟ ସୁଦାଙ୍କ ପାରତ୍ତ୍ୱକସ୍ ହୁଁ ଇଞ୍ଜୋ ବେତ୍ତେ ।
 ତାନପେରକେ କଇଲେ ପିଲକ୍ ହୁରକେତାଗେ ପଇତ୍ତ୍ ତାଲେତାଗା ତୋଷି ତାକମାତ୍ତେ ।
 ଅସ୍ତ ଅସ୍ତ ଅରଦେ ଅସ୍ତ ନାଗତକ ରେଶ୍ଟ୍ ନାଷ୍ଟାମ୍ ଅର୍ ଶର୍ତ୍ତ୍ୱାତା ।
 ରେଶ୍ଟ୍ ଅରଦେଲେପେ ଅସ୍ତ ବତ୍ତ୍ୱେ ଅର୍ତ୍ତ୍ୱେ ମେଶ୍ଟେଅସ୍ତ ଇତ୍ତ୍ ଅର୍ ।
 ଇତ୍ତ୍ ଅରଦେ ଆକେ କେଟ୍ଟି ରାଲକ୍ ଅଦ୍ତା ମେଶ୍ଟେ ବତ୍ତ୍ୱେ ଅରଦେ ଅର୍ତ୍ତେ କାଲ ପିତ୍ତ୍ୱ ରାଲକ୍ ଅଦ୍ତା ।
 ଅଦେ ମାଲଦେ କଇଲେ କରପିଲକ୍ କେତ୍ତେ ।
 ବଶେ ଇବେଶ୍ଟ୍ ଅରଦେଲେପେ ବେନ୍ ଅରଦେ ଅରକେ ମାନାଙ୍କ ସାଲ ଅଦ୍ତେ ।
 କରପିଲ କେରତ୍ତା ମାମା ଇତ୍ତ୍ ନାଲକ୍ ଅରଦେ ଆଦ୍ତେ ନମେ ତାକାକ୍ ପାରତ୍ତ୍ୱା ।
 ଅବକ୍ ବତ୍ତ୍ୱେ ଅରଦେ ଆକେ ସାଲଆଦ୍ତା କଇଲେ ରେକେଷ୍ଟି ବତ୍ତ୍ୱେ ଅରଦେ ଅସ୍ତନାରକେ ।
 ଅରକେ କଇଲେତେ ବେକେ ନାରଗି ଆଦ୍ତାଙ୍କ ଅତ୍ତଗି ରାଲତା ।
 ହୁର୍ନେ ପାର୍ଟି ଆରତା ।
 କରପିଲ ମାନକେ ମିଶ୍ ପାର୍ଟିଆଦ୍ତା ।
 ପେରକେ ଅସ୍ତତର୍ ପିଲେତକ୍ କଇଲେ ପଇତ୍ତ୍ ବେତ୍ତେ ।
 ବଦେ ନମ୍ ନାକୁ ଗାଟି ବଲ୍ତେ ।
 ନେଶ୍ଟ ନିକୁ ନାନା ଆକତେ ମାତ୍ତୋନ୍ ।
 କରପିଲେ ଗାଟି ନାଷ୍ଟାମ୍ ପତେନ୍ ଅଦ୍ତେ ।
 କରପିଲେ କେତ୍ତେ, ମାମା, ବାଜା ଅଦାନ୍ ମାତ୍ତା ।
 ଅଦ୍ତା, ଇଞ୍ଜେ ନାକୁ ପତ୍ତପି ପେରଶ୍ଟେ ।
 ପେରକେ ବେତ୍ତେ ନାଲେ ବେତ୍ତେ ଅଦ୍ତୋନ୍, ଅଦ୍ତୋନ୍ ଚିନ୍ତେ ।
 ବକଲେ ଇଦ୍ଦେଷ୍ଟି ଗାଟି ସାଦେ ଅଦ୍ତେ ।
 କେତ୍ତା ନମ୍ ପେରତ୍ତା ଅସ ନାଲ୍ ନକେ ବେପିତାନ୍ ।
 ବେଦେ ଦିନା ଅଦ୍ତେ ପେରକେ କରପିଲେ ପେରପି ବେତ୍ତେ ଅଦ୍ତା ।
 କଇଲେ ଉତ୍ତେ କର ଇଞ୍ଜେ ତଦାକ୍ ଲେବେତ୍ ଅଦ୍ତେ ।
 ଅସ୍ତତର୍ କଇଲେ କରଦକ୍ ଗାଟି କେତ୍ତେ ।
 ବଦେ ନ ଗୋଟେ ନାଲେ ଇଦ୍ଦଦନା ନକେ ବେପି ମାତ୍ତୋନ୍ ।

ନେତ୍ର ନିଦେ ନାନ୍ଦେ ନିକାମେ ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ ।
 ଶରଣ କେଶି କର ଶ୍ରୀଧାନ ଚନ୍ଦ୍ରମାତରେ ।
 କେଉଁଠା ମାମା ନେତ୍ର ନିକାମେ ନାକେ ନିକାମେ ଚନ୍ଦ୍ରତ ।
 ଆନ୍ତେ ମିରେତ ନାକୁ ପିଲେକେ ବେତ ମାରତତ ।
 ଅଦକ ନିକାମେ ନିକାମେ ନିକୁ ଆଡୁକେ ନିକୁ ପାପାନ୍ ଅଦ୍ଦେ ।
 ଆଦକ ନିକାମେ ଅନ୍ତ କାମ୍ ମାତାକ୍ ଅଦ୍ଦେ ।
 କଲଲେ କର ମାଟେକେ ଶୁକି ଅରୁତା ।
 କରକେଉତା, ମାମା ନିକାମେ ଚନ୍ଦ୍ରାକ ନାମେ ନିକାମେ ଅଭବାଲ୍ ଶୁକିତ ।
 ଅଭବାଲ୍ ଚନ୍ଦ୍ରାକ ପରକ୍ଷପର ଦରେ ମାରତ ।
 ବେଲକ ନାମା କର୍ପର ଦରେତାଲ ଅଭବାଲ୍ ତାଗେ ଶୁକିତାନ୍ ।
 କଲଲେ ନିମାଟେକେ ସାମକେମ୍ ଅଦ୍ଦେ ।
 ଡେବକ, କରୁ ଅଭବାଲ, ତେଲେଇ ନିଶୁ, ମାସଲେ କମାମାକ୍ତେ ।
 ଅଭବାଲକେ କରୁ ନିକାମେ ଡେଲେଇ ଡେବକ ନିଶୁଧରକେ ଅଦ୍ଦେ ।
 ଅଦ୍ଦେକେ କର କର୍ପର ଦରେତାଗେ କୁତ କୁଦ୍ଦେ ।
 କରକେ କେ କୁଦ୍ଦେଗାଲ ଦରେତାକ ଅଦ୍ଦେକି ଅଭବାଲକେ ।
 ତେଲେଇକେ ପେଲମେଣ୍ଡେ କର ପାରସ୍ ମିରତେ ।
 କଲଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାକ ମାତୁକେଗାଲ କରକେ ଅଡୁକ ଚନ୍ଦ୍ରୋକ୍ଷ କରକେସିଲ ଚନ୍ଦ୍ରତେ ।
 କଲଲେ ମାନ୍ନାଷ୍ଟାକେ ତାକ ପାଦକ ତାରେ ମାନ୍ନତେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ

ଚନ୍ଦ୍ରର ମାୟାର ଚନ୍ଦ୍ରର ଭଣିକା

କୁତାଟି ମାନ୍ନକୁଡ଼ା ପାଲିଆପ ।
 କୁକୁଡ଼ା ଅଣ୍ଡା ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ ଭଲ ।
 କୁକୁଡ଼ା ଅଣ୍ଡା ଭସ୍ମମାଜ ରୁଆ କଲକଲ ।
 କୁଡ଼ା ତାର କରକ୍ଷରେ ବାଲକେ ଲଗାଇଲଲ ।
 ଗୋଟିଏ ବାଲକେ ଗହରେ ବଡ଼ ବାଲକେ ପା ଥଲ ।
 କୁକୁଡ଼ା ନିକାମେ ବାଲକେ ଗହରେ କୁଆମାକକୁ ଧର ତର ବୁଲି ଅସୁଆପ ।
 ଦିନେ ବାଲକେ କୁତାକେ ମାଲ କୁକୁଡ଼ା ଡେବକି ବାସପଲା ।

ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ପାଲୋ ବାଲଗଣ ମାରି ବୁକୁଡ଼ା ମୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ମାରିବୁକୁଡ଼ା ସେହଠାରେ ମରିଲେ ।

ବୁକୁଡ଼ା କୁଆଗୁଡ଼ାକ ମା' ମରିଯିବାରୁ ମନଦୁଃଖରେ ସରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ସେନେ ଶଲୁଆ ଭିଲୁଭିଲୁ କୁକୁଡ଼ା କୁଆମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ।

ତା ପାଟିରୁ ଲଳ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ଶଲୁଆ ବୁକୁଡ଼ା କୁଆମାନଙ୍କୁ କହିଲା, ଭଣଜା ଭ୍ରମେ ରାତରେ କେଉଁଠି ଶୋଇବ ?

ବୁକୁଡ଼ା କୁଆ କହିଲେ, ମାମୁଁ ଆମେ ଆମର ମାଲିକଙ୍କ ସର କୋଠରେ ଶୋଇ ।

ସେଦିନ ରାତରେ ଶଲୁଆ ଆସି ଦେଖିଲା, ବୁକୁଡ଼ାକୁଆ ଯାଇ ସେ କୋଠରେ ନ ଶୋଇ, ଅଲଗା ଜାଗାରେ ଶୋଇଲେ ।

ଅନ୍ୟଦିନ ଶଲୁଆ ପୁଣି ସେ କୁଆମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, ଆଜି ଭ୍ରମେ କେଉଁଠି ଶୋଇବ ?

ବୁକୁଡ଼ା କୁଆ କହିଲେ ଆଜି ଆମେ ନାଉରୁମ୍ପାରେ ଶୋଇବୁ ।

ସେ ଦିନ ରାତରେ ବୁକୁଡ଼ାକୁଆମାନେ ନାଉରୁମ୍ପାରେ ଶୋଇଥିଲେ ।

ଶଲୁଆ ବଡ଼ କରୁଛି ।

ସେ ରାତରେ ବୁଡ଼ାଘରକୁ ଯାଇ ନାଉରୁମ୍ପା ସହକ ବୁକୁଡ଼ା କୁଆମାନଙ୍କୁ ଧରାଧରାଇ କହିଲା, ଭକୋମାନେ ମୋତେ ସବୁବେଳେ ଠକି ଦେଉଥିଲେ ।

ଆଜି ଭ୍ରମମାନଙ୍କୁ ପାଇ ମୁଁ କହୁଡ଼ା ଖୁସି ହୋଇଛି ।

ଭ୍ରମମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଜି ମୋ ସରକୁ ନେଇ ଭଲ ଭଲ ଭୋଗାଣ କରି ଖାଇବି ।

ବୁକୁଡ଼ାକୁଆ ମାନେ ବହୁତ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଲେ, ଏବଂ କହିଲେ ମାମୁଁ ଆମେତ ନିନ୍ଦାତ ହେବ ।

ସେଥିପାଇଁ ଆମକୁ ବଡ଼ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରି ଖାଇଲେ ସୁଖା ହେବ ।

ଏବେତ ଆମେ ଭ୍ରମ ଫେଟିକୁ ନିଅଣ୍ଟା ହେବୁ ।

ଶଲୁଆ ବୁକୁଡ଼ାକୁଆମାନଙ୍କର କପଟ ରୁସି ନ ପାରି ହିଁ ବୋଲି କହିଲା ।

ଶେଷରେ ଶଲୁଆକୁଆମାନଙ୍କୁ ନାଉରୁମ୍ପାରେ ଧରି ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଦୁଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଦିଆଯାଏ ।

ପାଉ ଯାଉ ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଦୁଇଟି ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁମ୍ଫା ପହଞ୍ଚିଗଲା ।

ଦୁଇଟି ଗୁମ୍ଫା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଖସିତା ଗୁମ୍ଫା ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ପଥରୁଆ ଗୁମ୍ଫା ।

ପଥରୁଆ ଗୁମ୍ଫାରେ ଉଲେ ଝୁଣ୍ଟି ପଡ଼ିଯିବକୁ ହୁଏ ଏବଂ ଖସିତା ଗୁମ୍ଫାରେ ଉଲେ ଗୋଟ ଖସି ପଡ଼ିଯିବାକୁ ହୁଏ ।

ସେଥିପାଇଁ ଶଲୁଆ ବୁକୁଡ଼ାକୁଆମାନଙ୍କୁ କହିଲା, ଭକୋ ଏ ଦୁଇଟି ଗୁମ୍ଫା ଭିତରୁ କେଉଁ ଗୁମ୍ଫାରେ ଉଲେ ଆମକୁ ସୁଖା ହେବ ।

ବୁକୁଡ଼ାକୁଆ ମାନେ କହିଲେ, ମାମୁଁ ପଥରୁଆ ଗୁମ୍ଫାରେ ଉଲେ ଭ୍ରମେ ସୁଖିଆବିବ ନାହିଁ ।

ଏଣୁ ଖସିତା ଗୁମ୍ଫାରେ ଉଲେ ସୁଖା ହେବ ।

କଲ୍ୟାଣ ଯଜ୍ଞାଣୀ ଶକ୍ତି ଲାଭରେ ପାଉଥିଲ ।

ସଠାକୁ କଲ୍ୟାଣର ଲୋକ ଧର୍ମପଥକୁ ଦେଲେ ପହଞ୍ଚାଇ ।

ନାଉଥିଲା କ୍ଷତିଗଣ ।

କୁକୁଡ଼ା କୁଥମାନେ ମନଇଚ୍ଛା ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ତମେ ।

ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା କୁଥକୁ କଲ୍ୟାଣ ଧର୍ମ କହିଲ,

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳା ଭୂମେ ମୋତେ ବହୁତ ଠକଲ ।

ଆଜ୍ଞା ତୋତେ ମୁଁ ଜଳଖିଆ କରିବି ।

କୁକୁଡ଼ାକୁଆ ବଡ଼ ବସବରେ ପହଞ୍ଚାଇ ।

କୁକୁଡ଼ାକୁଆ କହିଲ, ମାୟୁଁ, ଯାହା ହେବାର ଥିଲା ହୋଇଲେ,

ଏବେ ମୋତେ ପାଳ ବଡ଼କର ।

ପରେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ବଡ଼ହେବି, ସେତେବେଳେ ମୋତେ ଖାଇବି ।

କଲ୍ୟାଣ ଯଜ୍ଞାଣୀ କହୁତ ଶୁଣି ହେଲ ।

କହିଲ ତୁ କହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିବି ।

କେତେ ଦିନ ଗଲା ପରେ କୁକୁଡ଼ା କୁଥା କହି ବଡ଼ ହୋଇଗଲା ।

କଲ୍ୟାଣ ଦେଖିଲା, କୁକୁଡ଼ା ବର୍ତ୍ତମାନ ଖାଇବାକୁ ଭଲ (ଠିକ୍) ହୋଇଛି ।

ଏବେ କଲ୍ୟାଣ କୁକୁଡ଼ାକୁ ଠାକ କହିଲା, ଭଦନା ତୋ କଥାରେ ମୁଁ ଏତେ ଦିନ କୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲି ।

ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ତୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଖାଇବି ।

ଏକଥା ଶୁଣି କୁକୁଡ଼ା ଉପାସ ଦେବା କଲ ।

ହେଲ — ମାୟୁଁ ଆଜ୍ଞା ଭୂମେ ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଖାଇବି ।

କଲ୍ୟାଣ ଭୂମେତ ମୋତେ ପିଲୁକୁ ନତ କରିବି ।

ଏଣୁ ଭୂମେ ନିଜ ଯାତରେ ମୋତେ ମାଧ୍ୟମେ ଭୂମକୁ ପାପ ଲାଗିବି ।

ଏଣୁ ଭୂମକୁ ଚୋଟିଏ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କଲ୍ୟାଣ କୁକୁଡ଼ା କଥାରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ହୋଇଲେ ।

କୁକୁଡ଼ା କହିଲା ମାୟୁଁ, ଦରର ପଥା ମନିରେ ଭୂମେ ତୁଲି ଉପର କରିବି ।

ତୁଲି ପିଆ ଉପର ଛୁଟି କଥା କହିଲ, ଯେଉଁନିଜ ମୁଁ ଛୁଟି ଉପର କଣ ଦେଲି ତୁଲିର ପଡ଼ିବି ।

କଲ୍ୟାଣ ଏକଥାରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ହୋଇଗଲା ।

କାଠ, କମ୍ପ, ତୁଲି, ମାଟିପାଥ, ତେଲ, ମସଲ ଯୋଗାଇ କଲ ।

ତୁଲିର ନିଆଁ ଲାଜି ମାଟିପାଥ ରତ୍ନ ତେଲ ପରକ ଦେଲ ।

ସେତେବେଳେ କୁକୁଡ଼ା ଛୁଟି ଉପର କଥାରେ ବସି ଛାତ ଛୁଟିଲା ।

କକରୋକକ ଡାକ ଛାଡ଼ି ଛାନ୍ଦ କଣା ସିଧା ତଳେ ରୁଲୀର ମାଟି ପାଟରେ ମଳତ୍ୟାଗ କରି କୁକୁଡ଼ା ଉଡ଼ି ପଳାଇଲେ ।
 ହଲୁଆ ନରୁର ଥିଲେ ସୁଧା କୁକୁଡ଼ାର ମାଂସ ନଖାଇ କୁକୁଡ଼ାର ମଳ ଖାଇଲ ।
 ହଲୁଆ ମନଦୁଃଖରେ ନିଜ ଗୁମ୍ଫାରେ ରହୁଲ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :-

- ଦରକାଡ଼ - ଚଉର
- ଆନୁମାର - ଭଜନା
- ଡକଣ - ବୁଢ଼ୀ
- କର - କୁକୁଡ଼ା
- ଗାରବୀମ - ଅଣ୍ଡା
- ଆପା - ବାଇଗଣ
- ତାଲୁଡ଼କର - ମାରିକୁକୁଡ଼ା
- ସ୍ଵାସ୍ଵୋ - ମା
- କଇଲେ - ହଲୁଆ
- ଗାଟି - ବହୁତ
- ସାତେ - ଟଙ୍କା
- କୁଡ଼େ - ଡରଦାର
- ମେଣ୍ଡେ - ଧନ
- ହୁକେ - ଲାଭହୁୟା
- ଅଲଦାଲ - ଭୁଲି
- ଢେଉଳି - କାଠ
- କାନ୍ - ନିଆଁ
- କାନ୍ - ଡେଲ

ଚେତୁଡ଼ା ପାଢ଼ିଯୁଦ୍ଧା କଷ୍ଟାମ୍

ଢେଉପୁଟ, ସମରକାଲ, ସମଦୁଡ଼ାଲକି କେଉଣ୍ଡ ।
 ମିଶ୍ରି ସାବରକର ଓଡ଼ାନ୍ଦା ଡକ୍ତର ନାବୁସିଙ୍ଗ, ନାସାଟ, ତାସଲପୁଟ ।
 ସମ ଦୁଡ଼ାଲର ଆସୁଟେ ଓଡ଼ାନ୍ଦା ଡକ୍ତର ନାବୁସିଙ୍ଗ, ଅଗାଳକ, ହୁଲକାତାର ଓଡ଼ାନ୍ଦା ।
 ଚେ, ନାନା ରଗମ୍, ଚେଟଲ, ନପ୍ପ ପକ୍ଷି ଲାହୁଳ, ଡେଉଟ,

ଓଁକ ନାରୁଣ୍ଡ ବଳ ଅଭର ।

ସମଦୁତାଲର ଚଳାତା ନାରୁଣ୍ଡିକ୍, ଅସ୍ ଏଭସି ସମସ୍ତକାକ୍, କେଭର, ମାତ୍ରା ଚଳରକ୍ ନାଭମ୍ ।

ସମସ୍ତକାଲ ଉଡ଼ିଣ୍ଡେ କଲେ ଓଁକ ଓଁକ କେନାବ୍, ନେଲ୍‌ରାଲ ମିନେବ ।

ଇଦୁଆନାଉଡ଼ି ଉକ୍, ଚାଟି କପାମ୍, ପେକାତା ।

ସମଦୁତାଲଚକ୍, ଉଡ଼ି, କପାତେ କେଭଣ୍ଡ, ମିକକ୍‌ନାନ୍, ଓଁକା ମୁଲଡ଼ିଲତା ମାନେ ତାତାକକ୍, କେଶ୍ ମାତ୍ରାନ୍ ।

ମାତ ମିରୁ ଓଁକ ଓଁକ ନାଭକ୍, ଆଉକ ପାଦକ୍‌ଚର ।

ଇଦାନ୍ତା ବାତାକ୍, ନ, ବେଲ ଅଭ ।

ଇ କପାମ୍, କଲ୍‌ଓଁକ୍ ଅଭକାନାବ୍, ବାତୁକାଓଁକାଲ୍, ମାତ୍ରା ?

ସମ ଦୁତାଲର ଇନ୍ ମକଚକ୍ ଉଡ଼ି, ଉନ୍ ମକଚକ୍, ଇଣ୍ଡ, ଉଡ଼ି କାଓଁକା ଅଭର ।

ଇରୁ ଲପେଚକ୍, ଅର୍ତ୍ତ୍ତ କେଭଣ୍ଡ, ସମସ୍ତକ ମାମ୍, ଗୁକ୍, ଓଁକା ମାନେ ଅଭକ୍‌ଚମ୍ ।

ସମସ୍ତକାଲ୍, କପାମ୍, ଅସ୍ କେଭଣ୍ଡ, ଇଦାନ୍ତା ବେଲଚଲ୍‌ରେ ।

ଇଦାନ୍ତା ବେଲ ଅଭ, ଅଦୁଭର ଆଲସି ଦକାଲ୍, ଅଭର ।

ଅକ୍‌ଚେ ଅର୍ତ୍ତ୍ତ ଉସି ଓଁକାସ୍, ଏଭଭଣ୍ଡ ।

ବାରେ ଚକ୍ ଉଡ଼ି ନାଭ୍‌ର ଆକାମାକ୍ ଇଷ୍ଟ କେଭଣ୍ଡ ।

ଅଚେଚନାକ୍, ମାତ୍ରା

ସମସ୍ତକାଲ୍, କେଭଣ୍ଡ, ମୁକ୍‌ରାକ୍, ନାନା ମା ଦୁତାଲକ୍ ଓଁକା ମାଦାଚକ୍, ଅଭକାକ୍, କେଶ୍ ମାତ୍ରାନ୍ ।

ଇରୁ କପାମ୍, କଲ୍‌ଓଁକା ଓଁକ ଓଁକ ମାନେକ୍, ଅଭକ୍ ଚାଭର ।

ମୁକ୍ ସମସ୍ତକାକ୍, କେଭଣ୍ଡ, ଅସ୍ ସମସ୍ତକା,

ନ ଦୁତାଲକାଦ୍, ବୁକା ତାପ୍ ଇଲେ ।

କରୁକ୍ ଉଷେ ଓଁକା ମାନକ୍, ଅଭକ୍ ମାଭର ।

ନାନା ସୟା ନା ବଣ୍ଡାନ୍, ଉଡ଼ିମିନେକ୍ ।

ସମସ୍ତକାଲ୍, ଗାତ୍ରା ଅସ୍, କେଚୁକ୍, ଶ୍ରେ, ଅଲକାକ୍‌କେ ଇମାନେ ଚଳଚର ବେଲ ?

ମୁକ୍, କାଭସ୍, କାଭସ୍‌ସେ କେଭଣ୍ଡ, ନକ୍ଷା, ଉଡ଼ାନ୍, ଓଁକ ଓଁକ ନାରୁଣ୍ଡ କାମ୍, କାଲମ୍, ଏଭସ୍, ଚଳଚ୍ଚେ ।

ନ ଦୁତାଲକ୍ ବୁଲକାତାର ଅଷ୍ଟ ଓଁକାବାଦ୍, ମାକ୍‌କ୍‌କ୍, ପାପାମାନେ ସକେଚିଚ୍ ଚଳ୍‌ଚ୍ଚେ ।

ଉକ୍ କାବାଓଁକା, ପର୍ବ କ୍ଷୟାସମ୍, ଇଲକଣ୍ଡ ମାତ୍ରା ।

ଛନ୍ଦ ବେଦିରେ ପାପାନ୍ ପାହୁର ମାତ ମାତ୍ତର ।
 ଯମରାଜାଲ ଲ ମାଟା ବେଢ଼ି ଦାଦାବେଲ ଦେଦଣ୍ଡ ।
 ମୁନ ବେଦଣ୍ଡ, ଯମରାଜ, ଲଲେ ବାଟିନାକେ ମିରୁର ।
 ସାଠୁ ଓଁ ବୁଝୁଠୁକେ ଲ ଦାଦୁର ।
 ଅଲଟ୍ ମାନେ ଲରେ ।
 ଅନଟ୍ ନାରୁଣ୍ । ସାଠୁନି ମୁନେନ ଡଳତର ।
 ଉର୍ଦ୍ଧିକ ଗାମ୍ ପାପାନ୍ ପାତ୍ତରା କାମୀମ୍ ଦର୍ଦ୍ଦତା ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :

ମନ୍ଦ କର୍ମର ପଲ

ଏକଦା ଯମରାଜ, ଯମଦୂତମାନଙ୍କୁ କହିଲେ : ତୁମେ ସବୁ ଓଁ ବୁଝି ଚଷମ ଶହେ ମଲ ଲୋକଙ୍କୁ ଆଣି ମୋତେ ଦିଅ ।
 ଯମଦୂତଗଣ ଚରୁଣ୍ଡାଣ୍ଡ ଶହେଟା ମଲ ଲୋକ ଆଣିବା ପାଇଁ ପୁଅଗକୁ ଆସିଲେ ।
 ସେମାନେ, ମହାମାୟା, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ, ଅନାବୁଝି ଏବଂ ଭୋଗ ବୈରାଗ୍ୟର ଏମିତି ନୀଳ ବିଚ୍ଛାଳ ଦେଲେ ଯେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ
 ଟଳି ପଡ଼ିଲେ ।
 ଯମଦୂତମାନେ ସବୁ ମଲ ଲୋକଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଯମରାଜାଙ୍କ ପାଖେ ପହଞ୍ଚି କହିଲେ, ଆମେ ମଲ ଲୋକଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଆସିଛୁ ।
 ଯମରାଜ ଦେଖିଲେ, ସାମନାରେ ହଜାର ହଜାର ମଲ ମଣିଷ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।
 ଏସବୁ ଦେଖି ତାଙ୍କ ମନରେ ଭୀଷଣ ଖୋଧ ଜାତ ହେଲା ।
 ଯମଦୂତମାନଙ୍କୁ ସେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, ମୁଁ କେବଳ ଶହେଟା ମଲ ଲୋକ ଆଣିବାକୁ ଉତ୍ତମାନଙ୍କୁ କହିଥିଲି ।
 ଅଥଚ ଉତ୍ତମାନେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ମାରି ପକେଇଛନ୍ତି ।
 ଏ ସବୁ କାହିଁକି ଏବଂ କେମିତି ହେଲା ?
 ଏ ନିର୍ଦୋଷ ଲୋକଗୁଡ଼ାକୁ ମାରି ଦେବାର କି ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ?
 ଯମଦୂତଗଣ ଜଣେ ଅନ୍ୟର ମୁହଁକୁ କେବଳ ବୋକାଙ୍କ ପରି ଚାହିଁ ରହିଲେ ।
 ତାଙ୍କ ଭାବୁ ଜଣେ କହିଲା, ଯମରାଜ ! ଆମେ ତ କେବଳ ଶହେଟା ଲୋକ ମାଗିଥିଲୁ ।
 ଯମରାଜ ହେଉଠି ହେଲେ ! ତେବେ ପୁଣି ଏ ବାକି ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କ ମଲେ କିପରି ?
 ଯମରାଜଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଯମଦୂତମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କାହାରି ପାଦରେ ହେଲେ ନଥିଲା ।
 ଏସବୁ ହେଲ କେମିତି, ତାହା ଦିଏ ନୁହେଁ ଆଜି ଫେଲେ ।
 ସେହିକିବେଳେ ଜଣେ ମୁନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।
 ଯମରାଜ ଚଳିତ ଦେଖି ସେ କହିଲେ, ଏଥିରେ ବିଚଳିତ ହେବାର କିଏ ଅଛି ?

ଶୂନ୍ୟ ସଦୃଶ ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ପିଧା କଥା ।

ଉପରାଜ କହିଲେ : ମୁଁ ମୂଳକ ମୋ ଦୁର୍ଦ୍ଦମାନଙ୍କୁ ଶହେ ଲୋକଙ୍କୁ ମାର ଅଣିବାକୁ କହିଥିଲି ।

ଏମାନେ ହଜାର ହଜାର ନଦୋଷ ଲୋକଙ୍କୁ ମାର ଅଣିଛନ୍ତି ।

ମୂଳ ଉପରାଜଙ୍କୁ ଭୁଲାଇବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ : ନା ଉପରାଜ, ଅପରାଜର ଦୁର୍ଦ୍ଦମାନଙ୍କର କୌଣସି ଭଲ ନାହିଁ ।

ଏମାନେ ତ ନେକଲ ଶହେ ଜଣଙ୍କୁ ହିଁ ମାରୁଥିଲେ ।

ମୁଁ ନିଜେ ମୋ ଅସ୍ତ୍ରରେ ଦେଖିଛି ।

ଉପରାଜ ବ୍ୟାଧିବ୍ୟାଧି ହୋଇ ପଶୁଥିଲେ : ତେବେ ଏ ଲୋକମାନେ ମଲେ କେମିତି ?

ମୂଳ ହସ ହସ ମୁଣ୍ଡରେ ଚାନ୍ଦି ଭୁଲାଇଲେ : ଏ ଯେଉଁ ହଜାର ହଜାର ମୂଳ ଲୋକ ଆପଣ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜର ମରଣ ଅନୁପାରେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ବରଣ କରିଛନ୍ତି ।

ଅପରାଜ ଦୁର୍ଦ୍ଦମାନେ ଧରଣକୁ ଯାଇ ଅନାଚାର୍ଯ୍ୟ, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଏବଂ ମହାମାରୀ ଆଦି ପୃଷ୍ଠି କରିଥିବାରୁ, ସଂସାରର ଯେତେକ ପାର୍ଥୀ ମଣିଷ ଅକାଳ ମୁଖ୍ୟ ବରଣ କଲେ ।

ସେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଆତ୍ମୀୟ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଥିଲା ।

ସେମାନେ ସତ୍ୟ ପାପ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରହୁଥିଲେ ।

ଉପରାଜ ଏହା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଚମକ ଉଠିଲେ ।

ସୁନସ୍ତ ମୂଳ କହିଲେ ଉପରାଜ ଦୁର୍ଦ୍ଦମାନଙ୍କୁ ଏମିତି ଅନେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ନିଜର କାଳ ପୂରଣ ଆଦରୁ ମଧ୍ୟ ମରଣପାଇଁ ।

ସେ ପ୍ରକାର ମଣିଷ ଦେଖିବନ୍ତି, ଏହି ପାପୀମାନେ ସେମିତି ଲୋକସବୁ ମୁଖ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟର ଭୟରେ ହିଁ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଥାନ୍ତି ।

ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ମନକର୍ମର ଫଳ ପାଇବନ୍ତି ।

ଶର ଅର୍ଥ :

ଦେଉଳା - ମଦ

କଷ୍ଟାମ୍ - ଫଳ

ଉର୍ବ - ସେମାନେ

ନାନାରାମ୍ - ମହାମାରୀ

ଦେଉଳ - ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ଶିକ୍ଷକୋଷ

କୋଷା-ଶିକ୍ଷା / ଇଂରାଜୀ

ଅ

ଅ (o) - ଅହେ hallo
ଅଇମ୍ (oim) - ନିର୍ମାଣ foundation
ଅଇସ୍ (aiya) - ଝିଙ୍କା porcupine
ଅହର (awor) - ଲୁଣ salt
ଅକ୍ୱେଲ୍ (okwela) - କାଲେ lest
ଅକ୍ୱେଲ୍ (okwela) - ଯଦି if
ଅକ୍ୱେଲ୍ (okwela) - ଯଦି though
ଅଗ୍ଗା (ogga) - ଲମ୍ପଟ୍ଟା jump
ଅଗ୍ଗା (ogga) - ଦଳବାଁ tread
ଅଗ୍ଗାନାଦ୍ (ogganad) - ମାଡ଼ିବା trail
ଅଙ୍ଗୁର (ongur) - ଅଙ୍ଗୁର grape
ଅକ୍କନାଦ୍ (occanad) - ପୂରଣା to fill
ଅକ୍ଜନ୍ (ojon) - ଓଜନ weight
ଅଜ୍ଜାଲ୍ (ojjal) - ରୁଲ୍ଲ oven
ଅଟେଲ୍ (otel) - ହୋଟେଲ୍ hotel
ଅଟ୍ଟସ୍ପାନାଦ୍ (otspanad) - ହରାଇବା defeat
ଅଟ୍ଟାଟ୍ଟେ (otatonḍ) - ନାବିକା sailor
ଅଟ୍ଟାନାଦ୍ (otranad) - ହାରିବା be defeated
ଅଟାନାଦ୍ (otanad) - ନେବା take
ଅଧର୍ମାମ୍ (adharmam) - ଅଧର୍ମ impurity
ଅବୋଟାର୍ (obotar) - ଅବତାର
ଅବ୍ସାନାଦ୍ (oranad) - ଡାକିବା burst
ଅବ୍ସାନାଦ୍ (oranad) - ଫୁଟିବା blow
ଅସ୍ତାନାଦ୍ (olsanad) - ସିଝିବା to sew
ଅଷ୍ଟେଲ୍ (ostel) - ପ୍ରାଣାବାସ hostel

ଅସାନାଦ୍ (osanad) - ପଶିବା enter
ଅସାନାଦ୍ (osanad) - ମାତବା
ଅସା (ospa) - ଚୁଲାଇବା
ଅହ୍ (ohh) - ହୋ ho
ଅହ୍ (ohh) - ଓଃ oh
ଅହ୍ଟାନାଦ୍ (ohotanad) - ଡାକିବା split
ଅହ୍ଟାନାଦ୍ (ohotanad) - ଫୁଟିବା boil

ଆ

ଆଇ (ai) - ଆହ ah
ଆଇର୍ୱା (aiwa) - ଅଳସା get tired
ଆଇର୍ୱାନାଦ୍ (aiwanad) - ବାଧାବା cause pain
ଆଉର୍ୱା (auwa) - କାମ୍ ଷ୍ଟାମ୍ steam
ଆଉକା (auka) - ମାରିବା (ଜୀବନରେ) kill
ଆଉକାନାଦ୍ (aukanad) - ହତ୍ୟାକରଣ murder
ଆଉକାନାଦ୍ (aukanad) - ହତ୍ୟାକରଣ slay
ଆଉଗ୍ଗା (augga) - ମାଂସ meat
ଆଉଗ୍ଗା (augga) - ମାଂସ flesh
ଆଉଟା (auta) - ବାସିବା smell
ଆଉଟା (auta) - ବାସିବା stale
ଆର୍ୱା (awa) - ସେଗୁ those
ଆର୍ୱାନ୍ତା (awoanta) - ସେଗୁ those
ଆର୍ୱାଟ୍ରେଣ୍ଡ୍ (awatrend) - ହାତୁଣ୍ଡା
ଆର୍କାୱାନ୍ଦ୍ (arkawand) - ହଳା farm-hands
ଆର୍ଗିମ୍ପାନାଦ୍ (argimcanad) - ଜଣିବା digest
ଆର୍ଗେ (arge) - (ଓର୍ଗ୍) ତଳ lower lip
ଆକା (acca) - କିଣିବା buy

ଆଜା (acca) - ଖରଦ purchase
 ଆର୍ଡ୍ (aĩc) - ଧଡ଼ border
 ଆର୍ (at) - ଦାନ fair/market
 ଆଟ୍‌ଆନା (aṭanna) - ଆଠଗା an eight anna

piece

ଆଟା (aṭa) - ଖେଳ game
 ଆଟାଓଁଢ଼ା (aṭawaṅḍa) - ଅଭିନେତା actor
 ଆଟପ୍ପାପାଦ୍ (arwopadd) - ବସ୍ତ୍ର boar
 ଆଟ୍‌କା (arka) - ଲଘୁବା bend

ଆଟ୍‌ରାୟଦାନାଦ୍ (arṣraida nad) - ହୁମୁମ ଦେବା
 order

ଆଟ୍‌ରାୟଦାନାଦ୍ (arṣraida nad) ଅନୁମତ ଦେବା
 allow

ଆଡ଼ାଗା (aragga) - ଅମୁଡ଼ା hog plum
 ଆଣ୍ଡେ (ande) - କୁନ୍ଦ son-in-law

ଆତ୍ମା (atma) - ଆତ୍ମା soul

ଆଦ୍ (ad) - ତାହା, ସେହି that

ଆଦାନାଦ୍ (adanad) - ଘଟଣା to happen

ଆଦାଠ୍‌ଢ଼ା (adarand) - ରାଶୀ printed snake

ଆଦାରଣ୍ଡାଲ୍ (adarandil) - କାଣ୍ଡୁମଳ ସାଧ
 grass snake

ଆଦିଓଁଢ଼ାମ୍ (adiwaram) - ରବି sunday

ଆଦିକ୍ (adigk) - ତେଣୁ hence

ଆଦୁର ଗାଡ଼ା (adurgarra) - ବରଫ ice

ଆଦୁର ଗାଡ଼ା (adurgarra) ବୁଆ ପଥର hail stone

ଆଦୁର ଗଣ୍ଡା (adurgarra) - ଚୁଆର snow

ଆଦ୍ (add) - ସେ (ସ୍ତ୍ରୀ) she

ଆନମାନପ୍ (anmanap) - ଅନୁମାନ କରିବା guess

ଆନା (anna) - ଅଣ anna

ଆନିରଜକିନ୍ ମାଇଡିକ୍ (anirojokin maidigk) -
 ଭର (ବେତାଳ ଶାଢ଼ି) for ever

ଆପାକାୟା (apakaya) - ବାରିକଣ brinjal

ଆପିସ୍ (apis) - ଅଫିସ୍ office

ଆପୁ (apu) - ଅଫିମ opium

ଆବା (aba) - ବାଃ bravo

ଆମଦେ (amode) - ଜଢ଼ା castor seed

ଆମ୍‌ଦେନିୟ (amdeniya) - ଜଢ଼ା ତେଲ castor oil

ଆମାନାଦ୍ (amanad) - ବିକ୍ରୟ sell

ଆମାସ୍ (amas) - ଆମାବାସ୍ୟା new moon

ଆମ୍ମା (amma) - ବିକ୍ରୟ sale

ଆମ୍‌ବୁ (ambot) - ଶସ୍ତ୍ର ox

ଆର୍ (ar) - ସଡ଼କରସ୍ଥା road

ଆର୍‌ଆମାନାଦ୍ (arampanad) - ଓଢ଼ାକରା prevent

ଆର୍କାଉର୍କ୍ ଆଦାନାଦ୍ (arokaur adanad) - ଦଣ୍ଡାଦେବା

ଆରପାନାଦ୍ (arpanad) - ଅଣ୍ଡା ତରବା make cool

ଆରା (ara) - ବାରଣ୍ଡା verandah

ଆରାନେଲ୍ (aranel) - ଦର ତଟାଣ floor

ଆରି (ari) - ପୁର pancake

ଆରି (ari) - ପିଠା cake

ଆଲ୍‌ଓଁଢ଼ା (alwa) - ଚୋରବେଳା munch

ଆଲ୍‌ଓଁଢ଼ାନାଦ୍ (alwanad) - ପାକୁଲାଇବା

ଆଲ୍‌ମେର୍ (almer) - ଆଲମାରା almirah

ଆଲ୍ (ala) - ସେପରି such

ଆଲାଇଲୁକ୍ (alailluk) - ତାଳଦେଲେ otherwise

ଆଲାନାଦ୍ (alanad) - ବୁଣିବା knit

ଆଲା (ଜାଗା) (alla) (jaga) - ଅଣ୍ଡା (ଅଣ୍ଡାକାଣ)

cool place

ଅହା (alla) - କାକର dew
 ଅହା (alla) - ଗୁଡ଼ିକା string
 ଅହାମ୍ (allam) - ଅବା ginger
 ଅହ୍ନିପେତେ (allipette) - କାଲ tree ant
 ଅଲୁମ୍ (alum) - ଜଉ lac
 ଅଲୁମାଟି (alumaṭi) - ଅଳୁ potato
 ଅଶ୍ରି ଆନାଦ୍ (asriñcanad) - ଅଶାକଶବା hope
 ଅସ୍ପିଟ୍ଟେ (aspitte) - କେଳଗ୍ରାଣ black drongo
 ଅସାଲ୍ରାବ୍ (asalrabbo) - ମୂଳଧନ capital
 ଅସ୍ପାନାଦ୍ (arspanad) - ଶୀତଳାକା coll
 ଅସେୱେଲାଆତନ୍ଦ୍ (asewellaatand) - ମାତାଲ୍
 drunkard
 ଅହମା (ahoma) - ଚୁପିବା press
 ଅହା (aha) - ଅହା oh
 ଅୟ (ayh) - ହାୟ alas
 ଅୟାୟ (ayay) - ଧର୍ମମାତା god mother

ଇ

ଇଞ୍ଚାନ୍ତା (iwanta) - ଏସବୁ these
 ଇଞ୍ଚାନ୍ତା (iwanta) - ଏସବୁକ these
 ଇକା (ika) - ଚକିତା tear
 ଇକାନାଦ୍ (irkanad) - ଲଟକିବା be suspended
 ଇକାନାଦ୍ (ikanad) - ଡାକ୍ତରୀ thar
 ଇକି (irki) - କୋଇଲି coal
 ଇଗିର୍ (iggir) - କେର catechu
 ଇଚ୍ଚୁଆନା (iccuṭana) - ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ still
 ଇଞ୍ଜେଆନା (iñjeana) - ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ till

ଇଟ୍ଟେ (itke) - ଝିଞ୍ଜିକା grass hopper
 ଇଟ୍ଟେଲେନ୍ (itkeln) - କିଆର brick-built
 house
 ଇଟ୍ଟେଗାଞ୍ଜା (itkegarra) - କିଆ brick
 ଇଟ୍ଟା (itṭa) - ଚୁଲିବା touch
 ଇଟ୍ଟପାନ୍ଦ୍ (itṭapand) - କାଶୁଆ cashew nut
 ଇଟ୍ଟିପିଟ୍ଟେ (itṭipite) - ଶୁଆ parrot
 ଇଟ୍ଟେ (itpe) - ତଳେ under
 ଇଟ୍ଟର୍ (itṭor) - କଂସା bell metal
 ଇଟ୍ଟପାନ୍ଦ୍ (ittapand) - ତେନ୍ତୁଳା tamarind
 ଇଦ୍ (id) - ଏହା it
 ଇଦ୍ (id) - ଏହୁଟି this
 ଇଦ୍ ପର୍ (idpor) - ଚାଳ thatched
 ଇଦ୍ ପର୍ (iddpor) - ଗୁଡ଼ roof
 ଇଦ୍ରିକା (idriuka) - ଗ୍ରୀକ୍ସ grig
 ଇଦାନାଦ୍ (idanad) - ବଢ଼ାଇବା extend
 ଇର୍ଦାନାଦ୍ (irdanad) - ଲୁଚାଇବା conceal
 ଇଡିକ୍ (idigk) - ଏହାକୁ it
 ଇନ୍‌ୱାଦ୍ (inwad) - ଏହାର its
 ଇନ୍ତା (inta) - ତାରିଖ date
 ଇନ୍ତାୱେଇନାଦ୍ (intaweidanad) - ପହଞ୍ଚିବା
 swim
 ଇନ୍ନା (inna) - ଭଲ as
 ଇନ୍ତାଗାଞ୍ଜା (intagarra) - ଛଣ straw
 ଇନ୍‌ସ୍ପିଟ୍ଟେ (inispite) - ପରଦର୍ଶକ inspector
 ଇନ୍‌ସ୍ପିଟ୍ଟି (inispiti) - ଦାସ୍ତାବୀ inspector of
 police

ଇମ୍ (im) - ଦେବା give	ଉକାମ୍ (ukam) - ନକ୍ଷତ୍ର star
ଇମ୍ପ୍ (irm) - ଛପେଇବା print	ଉକ୍ (ukur) - ଚୁମ୍ବର spoon
ଇର୍ (ir) - ଏମାନେ these	ଉକ୍ (ukur) - ଚମ୍ପୁ skimmer
ଇର୍ବା (irwa) - ଏମାନଙ୍କର theirs	ଉକା (ucca) - ମୂତ urine
ଇର୍ବାଲୋପେ (irwurlope) - ମଧ୍ୟରେ (ଦୁଇଜଣ)	ଉକାନାଦ୍ (uccanad) - ଯେଉଁଠା
	ଉକାନାଦ୍ (uccanad) - ଛେପ ଫକାଇବା spit
ଇର୍ଲୋପେ (irlope) - ମଧ୍ୟରେ (ଦୁଇରୁ ଅଧକ)	ଉକ୍ (uccul) - ରୋଷ saliva
	ଉକ୍ଷାନାଦ୍ (uṣṇanad) - ଶୋଇବା sleep
ଇଲ୍କା (ilka) - ନାଳ canal	ଉକ୍ଷ୍ପା (uṣṭpa) - ବେଇବା extinguish
ଇଲ୍କା (ilka) - ମୁଣ୍ଡାଣ mouth of the river	ଉକ୍ଷ୍ପାନାଦ୍ (uṣṭpanad) - ଯୋଡ଼ିବା cleanse
ଇଲମ୍ (ilom) - ଲୁହା iron	ଉକ୍ଟକାନ୍ (ukṭkan) - ପଶୁମାନଙ୍କର urinal
ଇଲମ୍, ଗୋସୁମ୍, (ilom gosum) - ଲୁହାସିନ୍ଧୁ	ଉକ୍ଟାନାଦ୍ (uṣṭanad) - ଚୁଲିବା
	ଉଦାନାଦ୍ (uṣṭanad) - ଚାଷକରିବା till
	ଉଡମ୍ (uṣom) - ଚିଟିବା suck
ଇଲସ୍କା (ilska) - ଫୁଟାବା sprinkle	ଉଡ଼ସା (uṣṣapa) - ଘୁମୁରିବା revolve
ଇଲା (illa) - ଏହିପରି thus	ଉଡ଼ସା (uṣṣapa) - ଘୁମୁରିବା revolve
ଇସ୍ପର (ispor) - ଇଶ୍ଵର god	ଉଡ଼ସାନାଦ୍ (uṣṣpanad) - ଚୁଲିବା turn
ଇସ୍ତାମ୍ନାନାଦ୍ (istam naranad) - ଇଚ୍ଛା କରିବା	
	around
	ଉଡ଼ା (uṣa) - ଚାହିଁବା look
ଇସ୍କୁଲ (iskul) - ବିଦ୍ୟାଳୟ school	ଉଡ଼ାନାଦ୍ (uṣṭanad) - ଚୁଲିବା wonder
ଇସାଫ୍ (isaf) - ଧାନ୍ୟ comb	ଉଡ଼ାନାଦ୍ (uṣṭanad) - ଦେଖିବା behold
	ଉଡ଼ସା (uṣṭrasa) - ନକଲ କରିବା copy
	ଉଡ଼ମ୍ (uṣum) - ଯେବା
	ଉଡ଼ା (uṣṭa) - ସେ (ପୁରୁଷ) he
	ଉଡ଼ାନାଦ୍ (uṣṭanad) - ପିଇବା drink
	ଉଡ଼େସନ୍ତା (uṣṭesonta) - ସେ ନେଇ itself
	ଉଡ଼ା (utta) - ଗୁଡ଼େଇବା warpup

ର

ଉକ୍ (unk) - ଚୋର him
 ଉକ୍ (uk) - ବ୍ୟତୀତ without
 ଉକା (ukka) - ଚାଲିବା to throw down
 ଉକାନାଦ୍ (ukkanad) - ଡାକିବା call

ଉଚ୍ଚେ (ମାଟା) utte (maṭa) - ବୃଥା (ବୃଥାକଥା)
 idle talk (vain talk)
 ଉଚ୍ଚେକାର୍ଚ୍ଚ (uttekarccc) - ବାଳେ (ବାଳେ ଖରଚ)
 petty expense
 ଉଚ୍ଚେଗଟ୍ଟି (uttegotṭi) - ଗପ କରଣା gossip
 ଉନ୍ଦୁଆଦ୍ (unwad) - ତାର his
 ଉନ୍ଦୁଜିଉ (unjowin) - ସମ୍ବନ୍ଧରେ about
 ଉରପାଲ (urpal) - ଗୋଧୁ guana
 ଉପିରୁ (upir) - ନିଶ୍ୱାସ breath
 ଉପ୍ପେ (uppe) - ବଡ଼ମୁଷା musk rat
 ଉର୍ବା (urba) - ଶାଳ speat
 ଉମ୍ବିକାଡ଼ (umcikar) - ପାଉଁଳିକା pat
 ଉର୍ (ur) - ସେମାନେ they
 ଉର୍ବୁଆଦ୍ (urwad) - ତାଙ୍କର his
 ଉର୍ବୁଆଦ୍ (ସେମାନଙ୍କର) - their
 ଉର୍କ (urk) - ତାକୁ him
 ଉର୍ବୁଆଦ୍ (urwewim) - ମହୁମାଛ bee
 ଉର୍କିକ୍ (urkigk) - ସେମାନଙ୍କୁ them
 ଉରଗାଲ୍ (urgal) - ଝଡ଼ storm
 ଉରସନ୍ତା (ursonta) - ସେମାନେ ନିଜେ themselves
 ଉରୁବୁ (uruwe) - ମହୁ honey
 ଉଲ୍ (ul) - ଡୋଲି closed litter
 ଉଲ୍ଲି (ulli) - ପିଆଜ onion
 ଉସ୍ (us) - ଡାଗ snare
 ଉସ୍ ଅହାନ୍ତା (us ahantaṅṅa) ଡାସି hanging
 ଉସର୍ (usar) ବୁଲୁଥିଲ୍ whistle
 ଉସର୍ଦ୍ଦାନାଦ୍ (usordanad) ସୁଟିମାରିବା
 whistle

ଉଷା (uska) - ବାଲି sand
 ଉର୍ଷ୍ୱାନାଦ୍ (urskanad) ଘୋଡ଼ା (ମରା) burn
 ଉସାନାଦ୍ (usanad) - ଲିପିବା smear
 ଉସିତ୍ (usit) - ଅଭିଷିକା boiled
 ଉସେପିଟ୍ଟେ (usepitte) - ଚାଲେ swallow
 ଉହୁତାନାଦ୍ (uhutanad) - ଭଙ୍ଗିବା

ଏ

ଏଇଗରୁପି (eigorupi) - ପାଞ୍ଚଟଙ୍କିଆ
 a five rupee note
 ଏଇମ୍ (eim) - ଓଲଟାଇବା sweep
 ଏଇଦାନାଦ୍ (eudanad) - ପହଞ୍ଚିବା reach
 ଏଇସାୟାମ୍ (eusayam) - ବ୍ୟବସାୟ commerce
 ଏକାମ୍ (ekam) - ସବୁଆଡ଼େ throughout
 ଏକାମ୍ ଆଦାନାଦ୍ (ekam adanad) - ବ୍ୟସିବା
 spread
 ଏକାନାଦ୍ (ekanad) - ଚାହୁଣିବା select
 ଏକଟ (ekaṅṅa) - କଙ୍କଡ଼ା crab
 ଏକ୍କାକେର (erccakacer) - ଡାଆ sickle
 ଏକ୍କାନାଦ୍ (eccanad) - ଡାକିବା throw
 ଏକ୍କାନାଦ୍ (eccanad) - ଡାକିବା throw
 ଏଟେଗଟ୍ଟେଲ୍ (etegotrel) - କେନ୍ଦ୍ରୀୟ
 scorpion
 ଏଟ୍ (et) - ଭଲ bear
 ଏଟ୍ମାୟ୍ (etmaw) - ଗରୁ rhinoceros
 ଏତ୍ (et) - ଭଲ winnowing fan
 ଏଟ୍ଟା (etta) - ଡେଇଁବା

ଏଦସୁଟି (eddsuti) - ଶ୍ରୀସ୍ୱତ୍ୱଟି summer
vacation

ଏନ୍ଦା (enda) - ନାଚବା dance

ଏନ୍ଦନାଦ୍ (endenad) - ନାଚବା

ଏଦେମାତାନାଦ୍ (edemaṇad) - ହେଜକା

ଏନ୍ (en) - ଦନ୍ତାହାତୀ tusker

ଏନ୍ (en) - ହାତୀ elephant

ଏନିନନ୍ଦ (enināṇḍ) - ମହତ୍ତ୍ୱ mahout

ଏମିସ୍କୁଲ (emiskul) - ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ
Middle School

ଏମାମାଟି (emamaṭi) - ଶାରୁ arum

ଏମୁଲ (emul) - ବର୍ଦ୍ଧିତ turtle

ଏର (er) - ଜଳ water

ଏରଏର୍ (eren) - ଜଳହସ୍ତୀ hippopotamus

ଏରୱୋ (erwo) - ଘୋଷଣା tank

ଏରୱିସିବା (erowisiba) - ମେଲିବା open

ଏରୱୁନ୍ଦୋ (erwuṇḍo) - ଶଳା brother-in-law

ଏରକାକାର୍ (erkakar) - ପାଣିଭୁଞ୍ଜୀ little
cormorant

ଏରକୂଏର୍ (erkuer) - ଜଳପତା waterfall

ଏରଦେଉନ୍ଦୋ (erdeuṇḍo) - ଜଳଦେବତା

ଏରପୁକ (erpuk) - ଜୋଡ଼ା shoes

ଏରମିଦାନଜାଗା (ermidanjaga) - ବାଟ bathing
place

ଏରମିମ୍ (ermim) - ବାଧୋଇବା bathe

ଏରା (erra) - ରାତନାକ୍ରି crimson

ତେଲା ପାଣ୍ଡେ (tella pande) - ଧଳା white

ଏରେକ (erek) - ଚଢ଼ି slippers

ଏରେପୁରୁ (erepuryo) - ଜଞ୍ଜା earth worm

ଏଲପ୍ (elar) - ଭଉଣୀ sister

ଏଲମ୍ପେଟ୍ଟେ (elumpette) - ଉଲ୍ଲ white ant

ଏସ୍କେମାତାନାଦ୍ (eskemaṇad) - ଅଟ୍ଟାକରିବା
cut jokes

ଏହେସାନାଦ୍ (ehesanad) - ପାଲୁଡ଼ିବା winnow

ଓ

ଓୱାଇସ୍ (wais) - ଯୌବନ youth

ଓୱେକ୍ (wek) - ବୋଲା foolish

ଓୱେକି (werki) - କାଠ wood

ଓୱେକିନନ୍ଦ (werkināṇḍ) - କାଠଚ୍ଛେଦୀ wood cutter

ଓୱେକିନିଲନ୍ (werkinlon) - କାଠଘର wooden
house

ଓୱାର୍କୁକ୍ (warkuk) - ରୁଡ଼ା flattened rice

ଓୱାଗ୍ଗସାନାଦ୍ (waggsanad) - ବଙ୍କାଇବା bend

ଓୱାଞ୍ଚକାନାଦ୍ (wañckanad) - ବୁଞ୍ଚା ଭାବା bow

ଓୱିକାରିନାନାଦ୍ (wiccarināṇad) - ଚେତାଇବା
think

ଓୱାଞ୍ଚଲ୍ (wañcol) - ବନ୍ୟା barren

ଓୱାଞ୍ଚି (wañi) - ଧାନ paddy

ଓୱାଞ୍ଚିରୁକା (wañiucca) - ରୁଡ଼ା frill

ଓୱାଞ୍ଚା (waṇa) - ରଖିବା keep

ଓୱାଞ୍ଚାନାଦ୍ (waṇanad) - ପକାଇବା throw

ଓୱାଞ୍ଚକା (waṇka) - କମିବା shake

ଓୱାଞ୍ଚକାନାଦ୍ (waṇkanad) - ବକିବା twist

ଓୱାଞ୍ଚକାନାଦ୍ (waṇkanad) - ବୋଳିବା besmear

ଓୱାଞ୍ଚକିକେ (waṇkike) - ବାଲିଆ trout

ଓ଼ା଼ଡ଼କଡ଼ (warkit) - ଅରବା tremble
 ଓ଼ା଼ଡ଼କ୍ତ (warmit) - ଆଙ୍ଗୁଳି finger
 ଓ଼ା଼ଡ଼ସା (warasa) - ଠୁକବା rattle
 ଓ଼ା଼ଡ଼ସାନାଦ୍ (warśanad) - ମାରିବା beat
 ଓ଼ା଼ଡ଼ସାନାଦ୍ (warśanad) - ପ୍ରହାରକରିବା beat
 ଓ଼ା଼ଡ଼ସାନାଦ୍ (warśanad) - ବାଡ଼େଇବା hammer
 ଓ଼ା଼ଡ଼ି (wir) - ଛାଡ଼ିବା leave
 ଓ଼ା଼ଡ଼ିସାନାଦ୍ (wirśanad) - ତ୍ୟାଗକରିବା leave
 ଓ଼ା଼ଡ଼ିସି (wirsi) - ଛଡ଼ା without
 ଓ଼ା଼ଡ଼ିସି (wirsi) - ବିନା without
 ଓ଼ା଼ୟା (wara) - ରନ୍ଧିବା cook
 ଓ଼ା଼ୟାଲ (wantalon) - ରୋଷେଇଘର kitchen
 ଓ଼ା଼ୟନ୍ଦ (wend) - ରୂପା silver
 ଓ଼ା଼ୟତାମାଡ଼ା (wattamara) - ଥଣ୍ଡାଗଛ pollard
 ଓ଼ା଼ୟଲେ (watle) - ଦୁର୍ବଳ weak
 ଓ଼ା଼ୟାନାଦ୍ (witanad) - ବୁଣିବା (ଧାନ) sow
 ଓ଼ା଼ୟାନାଦ୍ (watanad) - ଶୁଖିବା become dry
 ଓ଼ା଼ୟତାକିକେ (watita kike) - ଶୁଖୁଆ dried fish
 ଓ଼ା଼ୟରୂପି (wandarupi) - ଶହେଟଙ୍କା a hundred
 rupee note
 ଓ଼ା଼ୟିଦ୍ (wid) - ଗଳ lane
 ଓ଼ା଼ୟିଦ୍ଓ଼ା଼ୟିଦା (wedweda) - ଚମତକାରୀ
 ଓ଼ା଼ୟିଦାନାଦ୍ (wedanad) - ସ୍ଥିତିବା
 ଓ଼ା଼ୟିଗିଗିଟି (waniriggiti) - ବର୍ଷିକା rain
 ଓ଼ା଼ୟିନେଲ (wennel) - ଅଳ୍ପଜଳ light
 ଓ଼ା଼ୟିନେଲପୁ଼ୁକ (wennel puruk) - ଲୁଲୁକିଆ
 ଓ଼ା଼ୟିନେଲପୁ଼ୁକ glow worm

ଓ଼ା଼ୟିପାରାଟନ୍ଦ (weparatand) - ଦେଘଣ୍ଟ
 merchant
 ଓ଼ା଼ୟିପାମାଡ଼ା (wepamara) - ନିମ neem tree
 ଓ଼ା଼ୟିରୁକାଡ଼ (werkar) - ବିଲେଇ cat
 ଓ଼ା଼ୟିରୁକ (werki) - ବାଓ wood
 ଓ଼ା଼ୟିରୁକାଡ଼ (wergadd) - ଏକମହଲ one storey
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଟ (werot) - ଗୋଟିଏ a, one
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଦାମ୍ (wiradam) - ଶତ୍ରୁ enemy
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଦାନାଦ୍ (werdanad) - ଭୟ କରିବା fear
 ଓ଼ା଼ୟିରୁ (wara) - ଆସିବା come
 ଓ଼ା଼ୟିରୁମ୍ (waram) - ସପ୍ତାହ week
 ଓ଼ା଼ୟିରୁମ୍ (werem) - ଗଛର ଚେର root
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wala) - ଦ୍ଵାରା, ଦେଇ through
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wala) - ଜାଲ net
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wala) - ଡାଲ shield
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wil) - ଧନୁ bow
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wisam) - ବିଷ poison
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wasnam) - ଚନ୍ଦ୍ରିକା
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ ଆଦାନାଦ୍ (wasnam adanad) -
 ମନ୍ଦିରର ସ୍ଵାସ୍ମି ସ୍ଵାସ୍ମି smell
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (waspanad) - ଶୁଖିଲା ବାସ୍କି bask
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (warsam) - ବର୍ଷ year
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wisampall) - ବିଷାକ୍ତ fang
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wisrikanad) - ବିଚାର କରିବା consider
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (warsakalam) - ବର୍ଷା ଋତୁ
 rainy season
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wisi) - ମାଡ଼ି fly
 ଓ଼ା଼ୟିରୁଲ (wisurk) - ବିଷାକ୍ତ ବିଷାକ୍ତ winged ant

ଓହାତାନାଦ୍ (wahatanad) - ପର୍ଚ୍ଚ parch
 ଝେହେକୁମକାୟା (wehekumkaya) - କାକୁଡ଼
 (cucumber)
 ଝେହେମ୍ (wehem) - ଝାଙ୍ଗିକା hang
 ଝେହେମ୍ (wehem) ହୁଲୁକା hang

କୋକ୍ (kook) - କିଙ୍ଗ horn
 କୋନ୍ଦା (koonda) - ବଲ୍‌ବ bullock
 କୋଏ (koie) - କଣ୍ଟା screw
 କୋଏ (koie) - କଣ୍ଟା thorn plant
 କୋୟ (koim) - କାଟିକା cut
 କୋୟେ (kowe) - ବାନର monkey
 କୋ (gk) - କୁ to
 କୋକା (kokar) ଓରଣା veil
 କୋଗା (kagga) - ହର heron
 କୋର୍ (korcco) - ବ୍ୟୟ expenditure
 କୋକା (kocca) - କାମୁଡ଼ିବା bite
 କୋର୍କାମ୍ (korccam) - ଶାଳ sal tree
 କୋଟ୍ (kot) - କୋଟ coat
 କୋତାନାଦ୍ (kotanad) - କୁଣ୍ଡିକା gore
 କୋଟମାନ୍ (kotman) - କୁଳହେକା
 କୋଟମାମ୍ (kotmam) - ଉମ୍ବର elk
 କୋଟ୍ଟା (kotsta) - କର୍ମିକା to give birth
 କୋଟ୍ଟାୟାର୍ (kottyar) - କୋଡ଼ daughter-in-law
 କୋଟ୍ଟେ (kotte) - କୋଳା horse gram
 କୋଟ୍ଟେଇ (kottei) - କୋଇଲି cauldron

କଣ୍ଡା (kanda) - ଆଖି eye
 କନ୍ଦାଲ୍ (kondal) - ଝରା stammerer
 କୋପାମ୍ (kopam) - ତେଜକା tease
 କୋପାମ୍ (kopam) - ରୁଷିକା be angry
 କୋପାମ୍ ଆଦାନାଦ୍ (kopam adanad) - ଝଗିଡ଼ିକା
 କୋପାମ୍ ଆଦାନାଦ୍ (kopam adanad) - ରୁଷିକା
 angry
 କୋମୋଲ୍ (komolo) - କମ୍ବଳ blanket
 କୋମ୍ଲକାୟା (komlakaya) - କମଳା orange
 କୋମ୍ମା (komma) - ଗଛରଶାଖା branch
 କୋର୍ (kor) - କୁକୁଡ଼ା cock
 କୋର୍ବିନ୍ ପାନ୍ଦାନାଦ୍ (korwin pandanad)
 ଉପବାସ କରବା fast
 କୋର୍ପିଲ୍ (korripila) - କୁକୁଡ଼ାଆ chicken
 କୋୟା (kolya) - ବୋକସିଆଳୀ fox
 କୋସାକାୟା (kosakaya) - ଏଣ୍ଟିପୋକ
 eri-silk worm
 କୋଆହାତାନାଦ୍ (kaiahatanad) - ପତାଲକା
 extend
 କୋ (kai) - ହାତ hand
 କୋକାପ୍ପି ଓହାତାନାଦ୍ (kaiktappi wahsanad) -
 ଗଳ ମାରିବା clap
 କୋତାଓ (kaitawo) - ମିଷ୍ଟି sugar candy
 କୋୟାମ୍ (kaim) - କାଡ଼ିକା
 କୋୟାନାଦ୍ (kailanad) - ଭେଟିକା meet
 କୋୟିଲ୍ (kailit) - ମିଳିବା (ମିଶିରିବା) unite
 କୋୟାନାଦ୍ (kaudanad) ହସିକା laugh
 କୋୟାନାଦ୍ (kailanad) - ହାତୁଡ଼ିକା

କାଉଲପିଲ (kaulepila) - ଯାଆଁ ଲା twin
 କାରୁଣ୍ଡିନ୍ (karwin) - ଭୋଗବ୍ରତ fasting
 କାକ (kako) - ଅଇ grand mother
 କାର୍କକାୟା (karkakaya) - ଦୁର୍ଗଣା emblic
 myrobalan
 କାକାଜନା (kakajona) - କାଜରା millet
 କୋକ୍ (kokaṛ) - କନ୍ୟା bride
 କାକାକ୍ (kakaṛ) - କାଈ crow
 କାର୍କାପୋଇତା (karkapoita) - କଳକି ବା
 କାକାଲ୍ (kakal) - କଳେଇ uncle
 କାର୍ଗ୍ (kargg) - ଡକାଇବା call
 କାଞ୍ (kañc) - କାଚଜାତୀୟ glassware
 କାଞ୍ (kañc) - କାଚ glass
 କାର୍ ମାଡାନାଡ୍ (karcc maṇad) - ଶର୍ତ୍ତ କରିବା
 spend
 କାକିତ୍ (kacit) - ଦାଣ୍ଡିବା bite
 କାକେର (kacer) - କାଞ୍ଚା sickle
 କାଞ୍ଜାନାଡ୍ (kañjanad) - ବୋହୁବା carry
 କୋଟାନାଡ୍ (koṭanad) - ଡୁଣ୍ଡିଦେବା plunge
 କାଟ୍‌କି (kaṭki) - ଆଖିର କଳକ collyrium
 କାଟ୍‌ୟା (kaṭya) - କାଠି cubes
 କାଟାନାଡ୍ (kaṭanad) - ଡୋହୁବା bore
 କାଟୁଲ୍ (kaṭul) - ଖଟ cot
 କାଟୁଲ୍ (kaṭul) - ଚୋରୁ wooden sandals
 କାଟୁଲ୍‌କାଲ୍ (kaṭṭulkal) - ଖଟପତ୍ର pestle
 କାଟ୍‌ପିଟ୍ (kaṭpyit) - ଗଡ଼ା rot
 କାଡ଼ି (kaṛi) - ଗୁର arrow
 କାନ୍ଦାଦାକ୍ (kaṇḍaddak) - ଚେମା spectacles

କାନ୍ଦାଗୁଇନା (kaṇḍa guinda) - ଆଖିକୋରଡ଼
 socket of the eye
 କାନ୍ଦାପିହା (kaṇḍāpīhita) - ବୁଲ୍‌ବା
 କାନ୍ଦ୍ରି (kaṇḍri) - ଆଖିର ମଇଳା eye wax
 କାନ୍ଦ୍ରି (kaṇḍri) - ଅଶ୍ରୁ tear
 କାନ୍ଦ୍ରୁମ୍ (kaṇḍrum) - ବୁଲୁଡ଼ wasp
 କାଟ୍‌କା (katta) - ଗଳ୍ପ story
 କାଟିର (katir) - କଣ୍ଠିର scissors
 କାଟିର (katir) - ଖଣ୍ଡି fishing trap
 କାନ୍ଦୁଲ୍ (kandul) - ଦୁରଡ଼ red gram
 କାନ୍ଦ୍ରିଫୁଜ୍ (kanwarfūj) - କଳଶୁ ଆଙ୍ଗୁଳି
 little finger
 କାନିନେଲା (kaninella) - ଗୁରା bhadra
 କାପ୍‌ମୁଣ୍ଡିତ୍ (kapmuṇḍit) - ଗୁରୁଣି ବା creep
 କାପା (kapa) - ତରଳିଷା melt
 କାପା (kapa) - ତରଳିଷା warm
 କାପା (kapa) - ଉଷ୍ମ କରିବା warm
 କାପି (kapi) - ଗୁ tea
 କାବା (kaba) - ବୋବା booby
 କାବୁର ଇଦାନାଡ୍ (kabur idanad) - ଖବର ଦେବା
 inform
 କାମ୍‌କା (kamka) - ହଳଦୀ turmeric
 କାମୋକାକାଲ୍ (kamokakall) - ଶିଳା curry stone
 କାମୋକାକାକୁର (kamokacakur) - ଖେଚେଡ଼
 hodgepodge
 କାମ୍‌କାରାଗ୍ (kamkaragg) - ହଳଦିଆ yellow
 କାମ୍‌କାପିଞ୍ଜର (kamka piñjor) - ଉଦଭଦଳିଆ lark
 କାମ୍‌କାପିଞ୍ଜର (kamka piñjer) - ହଳଦୀ ବସନ୍ତ
 golden oriole

କାମାର୍ (kamar) - କମାର୍ blacksmith
 କାମ୍ପାକି (kampanaki) - ତେଜପତ୍ର bay leaf
 କାମ୍ପୋନିୟା (kamponiya) - ଅଭର otto
 କାରୱିନ୍ ମାନ୍ଦାନାଦ୍ (karwin mandanad) -
 ଅନାହାରରେ ରହବା starve
 କାରୱିନ୍ (karwin) - ଭୃଷଣାଦ fasting
 କାରୱାନାଦ୍ (karwanad) - ଫୋଡ଼ାବା (ଘର) burn
 କାର୍ଗ୍ଗା (kargga) - ଡାକବା call
 କାର୍କାନା (karkana) - କାରଖାନା factory
 କାରଟ୍ (karot) - କୋଲୋଗାନ୍ଦ hornbill
 କାର୍ପେଣ୍ଟ (karpenṭ) - ବଜେଇ carpenter
 କାର୍ଗୁପ୍ (karigup) - କଳା black
 କାରିସିନ୍ନା (karicinna) - ଭଲ (ଲଲ) Blotch
 କାରିତାର୍ (karitars) - ଚିତ୍ର painted snake
 କାରିବାଲ୍ (kariballa) - କଳା ପଟା black board
 କାଲ୍ (kal) - ଗୋଡ଼ leg
 କାଲ୍ (kall) - ମଦ wine
 କାଲ୍ ପାଉର (kalpairi) - ଗୋଡ଼ଖଣ୍ଡ anklet
 କାଲ୍ ପାନାଦ୍ (kalpanad) - ମିଳାଇବା (ଘୋଡ଼ିବା)
 join
 କାଲ୍ ପାନାଦ୍ (kalpanad) - ମିଳାଇବା (ଗୋଲାଇବା)
 mix
 କାଲ୍ ବିପିମୋଷ୍ଟା (kalbipimosta) - ଖସିଯିବା slip
 କାଲ୍ ଗୋଦେ (kallabode) - ପଥର stone
 କାଲ୍ ବାଟ୍ (kalibat) - ମଦ ଦୋକାନ grog shop
 କାଲ୍ଲାମ୍ (kallam) - ଘର barn
 କାଲ୍ଲାମ୍ ଏସାନାଦ୍ (kalam eusanad) - ବ୍ୟୟ
 spend
 କାଲ୍ଲାମ୍ (kalam) - ଋତୁ season

କାଲେଜ (kaleja) - କଲେଜ college
 କାଲେମ୍ (kalem) - କାଠି କଲମ reed pen
 କାଲେମ୍ (kalem) - କଲମ pen
 କାଷ୍ଟାମ୍ ମାଞ୍ଚାନାଦ୍ (kastam mananad) - ଦଣ୍ଡଦେବା
 inflict punishment
 କାଷ୍ଟାମ୍ (kastam) - ଦଣ୍ଡ punishment
 କାଷ୍ଟା (ଏର୍) kasta (er) - ଗରମ (ଗରମ ପାଣି)
 (hot) hot water
 କାର୍ସାନାନ୍ଦା (karsanonḍa) - ଖେଳାଳୀ player
 କାର୍ସାନବାୟୁଲ୍ (karsan bayul) - ଖେଳ ପଡ଼ା
 play ground
 କାସାର୍ (kasar) - କଂସାସ୍ତ୍ର brazier
 କାହାୟମ୍ (kahaim) - ଝାଡ଼ିବା dust
 କାୟା (kaya) - ଏକ ପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଫଳ ବୃକ୍ଷେଣ a fruit
 କାୟାକୁଚିର (kayakucir) - ଭୋଗାସ୍ତ୍ର curry
 କାକେ (kike) - ମାଛ fish
 କାକେଉକା (kike uika) ମାଛକାଠ scales
 କାକେପିଠାନ୍ଦାନ୍ଦ (kikepoidangnd) - କେଉଟ
 fisherman
 କାର୍କାଲ୍ (kircal) - ମାଛରଜା king-fisher
 କାକି (kitki) - ଝରକା window
 କାକିପେଟ୍ଟେ (kimpeṭṭe) - ଘଷିଲି matches
 କାକିଲ୍ (kilas) - ଶ୍ରେଣୀ class
 କାର୍ସନାଲ୍ (kirsonal) - କାର୍ସିନି କାର୍ସିନି
 kirosene
 କାର୍ସି (kirsa) - ମୁହଁବା pinch
 କାକି (କେଁକେଲ୍) - kis (wenel) ଜ୍ୱଳନ୍ତ (ଅଗ୍ନି)
 blazing fire
 କାକିନାଦ୍ (kiskanad) - ଆହୁଡ଼ିବା stratch
 କାକି (kiska) - ଡାକିବା poke

କିସାନାଦ୍ (kiskanad) - ବାମ୍ଫ ଶୁବା scratch
 କିସନେଗେଡ୍ (kisneger) - ଉତ୍ତେଜ୍ fire pan
 କୁଇଗ (କୁଇ) kuigg (nui) - ଘୋର (ଗର୍ଭାବକୁଅ)
 deep (deep well)
 କୁକ୍ (kuuk) - ଛତୁ mushroom
 କୁଉଞ୍ଜ (kuuñjo) - ଶରୀର narrow spede
 କୁଉଟା (kuuṭa) - ଛେଟେଇବା limp
 କୁଉଫି (kuuṭi) - ଝିଡ଼ିକ window
 କୁର୍କା (kurka) - ଦୁଲେଇବା doze
 କୁକ୍‌କାଲ (kukkal) - ଡୋକାସ leopard
 କୁକ୍‌କାନାଦ୍ (kuccanad) - ଡୁଗୁଲିବା loosen
 କୁଞ୍ଜପିଟେ (kuñjo piṭe) - ଯେସ୍ owl
 କୁଞ୍ଜାର୍ (kuñjar) - ବେଣୀ plat
 କୁଟ୍‌ମାତର (kuṭmator) - ଆତ୍ମୀୟସ୍ତନ relatives
 କୁଟ୍‌ମାମ୍ (kuṭmam) - ଅତିଥ୍ୟ guest
 କୁଟାଲ୍ (kuṭal) - ଗ୍ରେଷ୍ଟା lame
 କୁଞ୍ଜା (kuṇḍa) - କଲସ jar
 କୁଞ୍ଜା (kuṇḍa) - ଢାଣ୍ଡି earthen pot
 କୁଦା (kudda) - ବସିବା sit
 କୁନୁଗାଇ (kunoggai) - କଢ଼ଣୀ elbow
 କୁପାର୍ (kumar) - ଡୋବା chignon
 କୁମ୍‌କାମ୍ (kumkam) - ପିତ୍ତର red earth
 କୁମା (kuma) - କୁମ୍ଭାର potter
 କୁମାନଲନ୍ (kumanlon) - କୁମ୍ଭାରଖାନା potter's
 workshop
 କୁର୍କ (kurk) - କଂସ thigh
 କୁର୍କି (kurki) - ପିସ୍ ହିପ
 କୁର୍ରା (kurra) ଛତା heifer

କୁଲ୍ (kul) - ମଜୁରୀ wages
 କୁଲ୍‌ଦନ୍ତ (kuldand) - ଝାଲୀ fireman
 କୁଲ୍‌ଦନ୍ତ (kuldand) - ମଜୁରୀ labourer
 କୁଲୁମ୍ (kulum) - ପୁସ୍ pus
 କୁସ୍‌ପାନାଦ୍ (kuspanad) - ବସାଇବା set
 କେଉ (keu) - କାନ ear
 କେଉଗବା (keugoba) - କାନଢିର ear-drum
 କେଉମୁଦା (keumudda) - କାନଢୁଲ ear ring
 କେକାଞ୍ଜାବାଦ୍ (kegka watanad) ରଞ୍ଜବା
 କେକ୍‌ଚୁରା (keccura) - ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା question
 କେକ୍‌ଚୁରାନାଦ୍ (keccuranad) - ପଚାରିବା ask
 କେଞ୍ଜା (keñja) - ଶୁଣିବା hear
 କେଞ୍ଜା (keñja) - କାନେଇବା over hear
 କେଞ୍ଜାନାଦ୍ (keñjanad) - ମାନିବା obey
 କେଞ୍ଜାମା (keñjama) - ଏଡ଼ିବା avoid
 କେରାକାୟା (kerakaya) - ବଦଳା plantain
 କେତାନାଦ୍ (ketanad) - ବୋଧିବା instruct
 କେତାନାଦ୍ (ketanad) - ବୋଧିବା recite
 କେଲକ୍ (kelok) - ଲୋମ୍ fur
 କେଲକ୍‌କୋଇଦାନନ୍ତ (kelkkoidand) - ଚାଣ୍ଡାର
 barber
 କେଲା (kella) - କେଉ say
 କେପା (kepa) - ଜରିବା watch
 କେସ୍‌ପା (kespa) - କାନେଇବା shoulder
 କେୟା (keya) - କାନ୍ଦିବା weep

ଗ

ଗଉଳିଆମ୍ (gorakojam) - ଗୁହାଳ cowshed
 ଗଉର (gora) - ଢୋ umbrella
 ଗରୁଡ଼ଭୀଷ (goradotars) - ଢମଣ hybrid cobra
 ଗରୁଡ଼ଗମା (goradbama) - ପତ୍ତା udder
 ଗରୁଡ଼େଲ (goradel) - ଛାଞ୍ଚିଆ hatchet
 ଗରୁଡ଼େଲ (goradel) - କୁରାଡ଼ି axe
 ଗଣ୍ଡଗସ୍ (gandoras) - ସିଂହ lion
 ଗଣମାନେ (gotimane) - ଚାକର servant
 ଗଦାର୍ (godar) - ସମୁଦ୍ର sea
 ଗଦା (goda) - ଆଖିଚୋଳା eyeball
 ଗଦସ୍ତେରୁକସ୍ (gobwer niy) - ନଡ଼ିଆ ତେଲ
 coconut oil
 ଗଲ (gola) - ଗଉଡ଼ milkman
 ଗଲାଲ୍ (golal) - ଗଉଡ଼ milkman
 ଗରୁ (gor) - ନଖ nail
 ଗରା (gorra) - ମାଣ୍ଡିଆ ragi
 ଗରାନାଦ୍ (goranaad) - ଚାକିରା pull
 ଗସ (gosa) - ଚୌପିନ loin cloth
 ଗହମା (gohama) - ଚନ୍ଦନ wheat
 ଗାଆଲ୍ (gaal) - ବାୟୁ air
 ଗାଆଲ୍ (gaal) - ପବନ wind
 ଗାଜୁକ୍ (gajuk) - ଚୁଡ଼ା bracelet
 ଗାଆଳ ସୁଟା (ganijai sutta) - କେମ pipe steak
 ଗାଟକ୍ (gatak) - ଗଣ୍ଡି joint
 ଗାଟି (ଗଡ଼) (gati) (erk) - ଉଚ୍ଚ ଫିଭର high fever

ଗାଟି (ବିଦାଓ୍ଵାଣ୍) gati (bidawanti) - ଖୁର୍
 (ଖୁର୍.ବେଦ) object (object proverty)
 ଗାଟିମୁର୍ଜାମ୍ (gatimurkam) - ନିହାତ (ନିହାତ ମୁର୍ଖ)
 utter fool
 ଗାଟିରଜ୍ଜକ୍, ବାଦକ୍ ଶୁଣ୍ (gatirojok badktono) -
 ଦୀର୍ଘ (ଦୀର୍ଘଜୀବନ) long life
 ଗାଟିଲାବାମ୍ (gatilabam) - ପ୍ରଭୁ (ପ୍ରଭୁରାଜକ୍)
 huge profit
 ଗାଡ଼ (gaff) - ବାସ grass
 ଗାଡକ୍ (garok) - ଦାଢ଼ି beard
 ଗାଡକନଦାନାଦ୍ (garoidanad) - ବାସ ଗାଟିକା mow
 ଗାଡଗ (garago) - ଖାଲେଇ creel
 ଗାଡ଼ଦେ (garde) - ରସ ass
 ଗାଡ଼ପିଟେ (garpopite) - ବାୟା ଚଢ଼େଇ weaver
 bird
 ଗାଡ଼କମ୍ କରାୟାନାଦ୍, garram koriyanad) -
 ଶିଅର ଶେବା shave
 ଗାଡ଼ (gari) - ଚଳେଇ push in
 ଗାଣ୍ଡେ (gante) - ବଣ୍ଡି bell
 ଗାଣ୍ଡେ (gante) - ବଣ୍ଡା clock
 ଗାଦ୍ (gadd) - କୋଠା room
 ଗାଦା (gadda) - କେ kite
 ଗାଦି (gaddi) - ଗାଡ଼କେରା carriage
 ଗାଦିଲନ୍ (gaddilon) - ଗଣ୍ଡାର store
 ଗାର୍ନୀ ପଇବ୍ (garna poidit) - ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ lunar
 eclipse
 ଗାନ୍ (gand) - କୁହୁଡ଼ fog
 ଗାମାମ୍ (garbam) - ଶୁଣ୍ egg
 ଗାମାମ୍ ଚକ (garbamdoki) - ଅଣ୍ଡାଖୋଳଣ

ଗାରମାଗା (garbam magga) ଅଣ୍ଡାକେଶର yolk
 ଗାବୁ କାମ୍ପା (gabwu kampa) - ଗନ୍ଧେଇବା stink
 ଗାମୁଗା (garmugga) - ଲାଗୁଡ଼ିବା cling to
 ଗାମ୍ପା (gampa) - ଅମାର granary
 ଗାଲାରୁକା (galariuka) ବନସୀଛତ fishing rod
 ଗାଲମ୍ (galam) - ବନସୀକଣ୍ଠା hook
 ଗିନେ (gine) - ଗାଟିଆ bowl
 ଗିନେତାପେଲ (ginetapeli) - ବାସନ utensils
 ଗିଲଗାଲ ଅଦାନାଦ୍ (gilagalaadanad) - ଭୁଷୁଡ଼ିବା
 collapse
 ଗିଲସ୍ (gilas) - ଗିଲସ glass
 ଗେଞ୍ଜର୍ (geñjer) - ଚୋରଣି rice water
 ଗେଞ୍ଜର୍ (geñjer) - ଗେଲ rice gruel
 ଗେଞ୍ଜର୍ଘାନାଦ୍ - geñjwañcanad) - ଗାଲବା
 ଗେଞ୍ଜରକା (geñjsokka) - ଗେଞ୍ଜି banian
 ଗେଟା (geṭa) - ଝରୁ hoof
 ଗେରେମ୍ (gerrem) - ଶର feather
 ଗୁର୍ଗ୍ (gurg) - ଠେକ pipkin
 ଗୁଗେ (guge) - ଢେଙ୍କି dragon fly
 ଗୁଗେ (guge) - ପ୍ରଜାପତି butter fly
 ଗୁକା (gucca) - ଓଡ଼ିଶବା
 ଗୁଞ୍ଜେ (guñje) - ଶୁଳ୍ପ pillar
 ଗୁଞ୍ଜେ (guñje) - ଶୁଣ୍ଠା peg
 ଗୁଞ୍ଜିଟ୍ (guññjit) - ବଡ଼ବଜ୍ର thunder
 ଗୁଞ୍ଜେ (gurse) - ଲୁଡ଼ିଆଦର hut
 ଗୁଞ୍ଜାନାଦ୍ (guranad) - ରୁଣ୍ଡବଜ୍ର
 ଗୁଞ୍ଜି (gurđi) - ଅନ୍ଧ blind
 ଗୁଞ୍ଜି (gurđi) - ଢେଙ୍କି one-eyed
 ଗୁଞ୍ଜି (guri) - ପିଞ୍ଜର cage

ଗୁଞ୍ଜମ୍ (gurum) - ଅଣ୍ଡାକେଶ testicle
 ଗୁଞ୍ଜେ (gure) - ବଗିଚା garden
 ଗୁଣ୍ଡାଲମାଡ଼ା (gundalmarā) - ରୁଣ୍ଡବା grind
 ଗୁଞ୍ଜେ (guñde) - ଛତ chest
 ଗୁଟ୍ଟା କୁଉଲ୍ (gutta-kuul)) ଠିକା (ଠିକାମୁଲ୍) hired coolie
 ଗୁଦାଡ଼ (guddar) - ଦୋବାଲ spade
 ଗୁଦାଡ଼ (guddar) - ଗୋଡ଼ native spade
 ଗୁବୁଡ଼୍ଵାଲ୍ (gubwal) - ପହାଡ଼ hill
 ଗୁମ୍ମଡ଼ (gummd) - କଞ୍ଚା pumpkin
 ଗୁମ୍ମାଲ (gumstal) - କରଣୀ clerk
 ଗୁମ୍ମାମ୍ (gummam) - ଚଉକା door frame
 ଗୁରୁଡ଼୍ଵି (gurwi) - ଗୁରୁ (ଧର୍ମଦାକ) preceptor
 ଗୁରା (gura) - ଗୟଳ bison
 ଗୁରାଗାଡ଼ (gurragar) - ବୁଦବାସ lawn grass
 ଗୁରାମ୍ (guram) - ଗୋଡ଼ horse
 ଗୁରାମକଟାମ୍ (guramkoṭam) - ଅଣ୍ଡାଲ stable
 ଗୁଲପ୍ରାଗ୍ (gulapragg) - ଗୋଲଗା rose
 ଗୁସ୍କୋଘାନାଦ୍ (gusko wiranadd) ଅତ୍ୟନ୍ତ suicide

ଘ

ଘାଲ୍ ଘେଲ୍ (ghaltolit) - ବହୁବା flow

ଘ

ଘୋଟ (coint) - ଚୈତ୍ର chaitra
 ଘୋଟା (corka) - ଚରଣା spinning wheel
 ଘୋଟା (corka) - ଚଉକ chair

କଲେଗାନୀୟ (colegganiyo) - ବାଦାମ ତେଲ groundnut oil
ଗୁଗୁର (cakur) - ଗୁଡ଼ boiled rice
ଗୁକେଲ୍‌ଫୁଣ୍ଡ (cakelwand) - ଧୋବା washer man
ଗୁଣ୍ଡାଲ (caṅḍal) - ଚନ୍ଦ୍ର weaver
ଗୁଡ଼ୁ (cadwa) - ଶିକ୍ଷା education
ଗୁଡ଼ୁକାନାଦ (cadwiccanad) - ପଢ଼ାଇବା teach
ଗୁମାରାଲ (camaral) - ଜମାର shoe maker
ଚିଚି (cici) - ଛୁଫି fie
ଚିକୂପକାୟା (cikupkaya) - ଖିମ୍ବ bean
ଚିଟାକି (ciṭaki) - ନଥି file
ଚିଟାଲ ଉପ୍ପେ (ciṭkaluppe) - ଗୁଣ୍ଡୁମ୍ବୁଣ୍ଡା squirrel
ଚିଟାଟଣ୍ଡ (citraṅḍ) - ଚିତ୍ରକର artist
ଚିଦାଗଟା (cidagaṭa) - ଚେତା butt in
ଚିମଟା (cimṭa) - ଚିମିଟା tongs
ଚୁନାମ (cunnam) - ଚୁନା lime
ଚେମ୍ବା (cemba) - ଚେର ewer
ଚେଲ୍‌ଗା (celgga) - ମଟର pea
ଚେଲ୍‌ଗା (celogga) - ବାଦାମ groundnut
ଚେଲ୍‌ଗା (celogga) - ଚଣା millet

କ

କକାତଣ୍ଡ (jokatṅḍ) - ସାକ friend
କଜେଇବା 'jojeiba) - କଜେଇବା amit slime
କର୍ପାକାଦ୍ (jarpanad) - ଯୋଗାଡ଼ିବା make arrangements

କର୍ପାକାଦ୍ (jarpanad) - ଯୋଗାଡ଼ିବା (ଯୋଗ) add
କନ୍ନା (jonna) - ମଜା maize
କନ୍ନାକାରୀ (jollakara) - କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ cumin seed
କାକେଟ୍ (jaket) - କାକେଟ୍ jacket
କାଜେଲ୍ (jaṭel) - କଟି matted hair
କାଜୁମ୍ (jarum) - ବଜ୍ରକାନ୍ତ pangolin
କାଜୁନେ (jatne) - ସଜାଇବା decorate
କାଜା (jata) - ଚକ grind stone
କାବଦ୍ (jabob) - ଜବାବ reply
କାବା (jaba) - କାନ୍ଧ shoulder
କାବାଦ୍ କେତାନାଦ୍ (jabab ketanad) - ଉତ୍ତର ଦେବା answer
କାବାରୁଦାସ୍ତ (jabardast) - ଦଖଲ କରବା occupy
କାବୁଫୁ (jabwo) - ଅସ୍ୱସ୍ଥ unhealthy
କାମା (jama) - କମା deposit
କାମିନ୍ (jamin) - କାମିନ୍ bail
କାମିନ୍‌ଗୁ (jaminḅḅa) - କାମିନ୍‌ଦାର bailer
କାକାଟ୍ (jallor) - ଚୁକ୍‌ଚୁକ୍ strainer
କେକ୍‌ସେନ୍ (jegksen) - କ୍ରସ cross
କେଇଲ୍ (jeil) - ଜେଲ୍‌ଖାନା jail
କେଟ୍‌ୟା (jeṭiya) - କୋକ leech
କେର୍ (jer) - ଶୁଭ୍ର centipede
କେଲ୍ (jel) - କେଲ୍ imprisonment
କିରା (jira) - କିରା surpass
କିରା (Jira) - ଜିତା win
କିରେ (jire) - ଅସରଣ cockroach
କିଟାମ୍ (jitam) - ଦରମା dues, salary
କିମ୍‌କିକେ (jimmakike) - କେବୁଟ୍ minnow
କିଲା (jilla) - ଜିଲ୍ଲା district

ଜୁରୁଗ୍ (jurugk) - ଝୁରୁଆ runner bean

ଜୁହାର (juhar) - ଗ୍ରାହଣା prayer

ଟ

ଟାଉଟାଉ (tauṭau) - ବଳିବା rebuke

ଟାଉଟାଉମାଟା (tauṭaumata) - ବଖାଣିବା speak

ଟିକ୍ନା (tikna) - ଠିକଣା address

ଟିକଟଲନ (tikotolon) - ଟିକଟ ବର booking office

ଟିକେଟ୍ (tiket) - ଟିକଟ ticket

ଟିକର (tikir) - ଅଣ୍ଟା waist

ଟେଗା (tega) - ଚଢ଼ା cudgel

ଟଟକୁଚିରି (totokuccir) - ଲେଉଟିଆ amaranth
tender

ଟଟକୁଚିରି (totokuccir) ଶାଗ greens

ଟଟକୁଚିରି (totokuccir) - ଖଟା spinage

ଟାଟ୍ (tat) - ଆଳିଆ dish

ଟାଟା (tata) - ଝୁଣ୍ଡ basket

ଟାଟି (tati) - ଚଟେଇ mat

ଟିପିପିଟେ (tipipite) - ତାହୁଳ water hen

ଟୋଗା (togda) - ଲତା creeper

ଟୋଗା (togda) - ଚଢ଼ଇ ଓହ୍ଲାଇ discending root

ଟପ୍ (top) - ଟୋପି cap

ଟେବୁଲ୍ (tebul) - ଟେବୁଲ table

ଟିରମପିଟେ (tirmopite) - ଟେଟ୍ଟେଇ tattler bird

ଟେରାଲ୍ (teral) - ଟେର squint

ଡ

ଡୋଗକାଦାନା (dogkaadanad) - ଡେରିବା

ଡୋଗାଟ୍ (dogkat) - ଗର୍ଭାବସ୍ଥା pregnancy

ଡୋଗାଟ୍ (dogkat) - ଗର୍ଭ womb

ଡକ୍‌କେ (dokke) - ଏଣ୍ଡ୍ରା garden lizard

ଡକ୍‌ଗିଡାନାଡ୍ (doggidanad) - ଲୁଣ୍ଠିକା plunder

ଡକ୍‌ଗାନାଡ୍ (dogganad) - ଡକାୟତ dacoity

ଡକ୍‌ନାଡ୍ (dogganad) - ଚୋରିକରିବା steal

ଡକ୍‌ଗାଲ୍ (doggal) - ଚୋରି theft

ଡକ୍‌ଗାଲ୍ (doggal) - ଚୋର thief

ଡକ୍‌ଡ଼ାର୍‌ସା (dondarsa) - ଧଣ୍ଡା water snake

ଡକ୍‌ଣ୍ଡି (dondi) - ନୋସ ନୋସ ring

ଡକ୍‌ମ୍ପାର୍‌ବୁଲା (dampar bula) - ପଟ୍ଟା rib

ଡକ୍‌ରାଲ୍ (doral) - ପେଟ୍‌ଟ୍‌ ଗ୍ଲୁଟ୍‌ଟନ୍ glutton

ଡକ୍‌ଲ୍ (dol) - ଡୋଲ swing

ଡକ୍‌ଲ୍‌ଡକ୍‌ (doldond) - ପରଲୋକ next world

ଡକ୍‌ଲାନାଡ୍ (dolanad) - ମରିବା die

ଡକ୍‌ଲେପିକାନାଡ୍ (dolapeika nad) - ବାଜିବା beat

ଡକ୍‌ଟେର (dakter) - ଡାକ୍ତରୀ lady doctor

ଡକ୍‌କାବାଙ୍ଗାଲ୍ (dakobangla) - ଡାକ୍‌ବଙ୍ଗାଳା

dak bungalow

ଡାକ୍‌ଟ୍ରୋକାନା (daktrokana) - ଡାକ୍‌ଟ୍ରୋକାନା

hospital

ଡାଗ୍‌ଗୋସା (daggohisa) - ଜାଣିବା cough

ଡାଡ୍‌ଡାରୁଓ (dardaruwo) - ବାଉଁଶ tigress

ଡାଡ୍‌ଡାନେଇ (dardaneil) - କୁଡ୍‌ bich

ଡାଡ୍‌ଡାମାଲ୍‌ (daddamallo) - ମୟୂର peahen

ଡାନ୍‌ଡାଗାରିୟେ (dandagariye) - ବାକ୍‌ armlet

ଡାନ୍‌ଡାଗାରିୟେ (dandagariye) - ଡେଙ୍ଗୁ bangle

ଡାନ୍‌ଡାମ୍‌ ମାଜାନାଡ୍ (dandam maranad) -

ବନ୍ଧୁବନ୍ଧେଇ bow

ଦାବା (daba) - ଟିଣ tin
 ଦାମର (damr) - ଶାଗୁଣା vulture
 ଡିଗ୍ଗା (digga) - ଓହ୍ଲାଇବା descend
 ଡିଗା (diga) - ଉଡ଼ିବା
 ଦୁର୍ଦ୍ଦ (duwa) - ଦାଦ tiger
 ଦୁକ୍କୁର ଉପ୍ପେ (dukkur uppe) - ବୁଝିଆମୁଷା rat
 ଦୁର୍ଦ୍ଦ (duppi) - ବାଡ଼ି stick
 ଦେୱା (dewa) - ତାଡ଼ିବା
 ଦେଗା (degga) - ଦେଗା tall
 ଦେଗା (ମେଟା) degga (metta) - ଉଚ୍ଚ (ଉଚ୍ଚପର୍ବତ)
 lofty (lofty mountain)
 ଦେରା (dera) - ଡେରା hood
 ଦେରା (dera) - କୋବ୍ରା cobra-de-capello

ଡ

ଡେକା (toaka) - ଲୁଗା tail
 ଡେମ୍ (toam) - ଦେଖାଇବା show
 ଡୋଲା (toala) - ତଡ଼ିବା excel
 ଡୋଡ଼ାକାଲ୍ (toitakal) - ଗୋଦରା elephantiasis
 ଡଗ୍ଗ (togg) - ଅଳ୍ପ dirt
 ଡଗ୍ଗ (togg) - ଡେରା fountain
 ଡର୍ (tor) - ଉଡ଼ିବା with
 ଡର୍ଦ୍ଦନ୍ତ (torḍanḍa) - ଗାରିଶ charioteer
 ଡନ୍ଡି (tondit) - ଦୃଷ୍ଟିବା be seen
 ଡରୋବୁଜ (torobuj) - ଡରୋବୁଜ water melon
 ଡଲ୍‌କା (tolka) - ଡମ୍‌ସ୍କିନ୍ skin
 ଡଲ୍‌କା (tolka) - ଡରୋବୁଜ bark
 ଡୋ (tola) - ଡୋଲ୍‌କା lead
 ଡୋ (tola) - ଡୋଲ୍‌କା

ଡୋ (tola) - ଡରୋବୁଜ chase
 ଡୋସିଦାନାଦ୍ (toṣpīdanād) - ଡୋସିଦାନାଦ୍
 ଡୋସନାଦ୍ (toṣpanād) - ଡୋସନାଦ୍
 ଡୋସମା (toṣma) - ଡୋଲ୍‌କା spoil
 ଡୋସା (toṣsa) - ଡୋଲ୍‌କା spoil
 ଡୋସ୍ ଅଦାନାଦ୍ (toḥas oḍanād) - ଡିରକ୍‌ଟ୍‌ ଅରଷ୍ଟ୍‌ ଅରଷ୍ଟ୍‌ ଅଦାନାଦ୍ (toḥas oḍanād) - ହାତକଡ଼ି
 handcuff
 ଡୋୟାନାଦ୍ (toyanād) - ଡୋୟାନାଦ୍ swell
 ଡୋୟାପାନ୍ଦା (toyapāṇḍa) - ଡୋୟାପାନ୍ଦା fig
 ଡୋୟାକାୟା (taakakaya) - ଡୋୟାକାୟା beleric
 myrobalan
 ଡୋୟାକେମ୍ (tāitem) - ଡୋୟାକେମ୍ talisman
 ଡୋୟା (tag) - ଡୋୟା at
 ଡୋୟା (tag) - ଡୋୟା in
 ଡୋୟା (tagla) - ଡୋୟା stumble
 ଡୋୟାଲ୍‌ଡ୍ (taglit) - ଡୋୟା strike
 ଡୋୟାକ୍ (tagak) - ଡୋୟା from
 ଡୋୟାକ୍ (tagak) - ଡୋୟା from
 ଡୋୟାକ୍ (tagak) - ଡୋୟା since
 ଡୋୟା (tagga) - ଡୋୟା towards
 ଡୋୟାୟା (taṛkaya) - ଡୋୟା palm fruit
 ଡୋୟାକେଲ୍ (tatakela) - ଡୋୟାକେଲ୍ bring
 ଡୋୟାକାଦ୍ (tatanadd) - ଡୋୟାକାଦ୍ bring
 ଡୋୟାଲ୍ (tatal) - ଡୋୟା grand father
 ଡୋୟା (tana) - ଡୋୟା police station
 ଡୋୟାକେ (tanke) - ଡୋୟା ପକ୍ଷିକା pledge
 ଡୋୟାକେ ମାଡ଼ାନାଦ୍ (tanke maṛanād) - ଡୋୟାକେ

ଢେରା fast

ଟାପ୍ପ (tappo) - କୋରମାନା fine
 ଟାପ୍ପ (tappo) - ଅପରାଧ offence
 ଟାପ (tap) - ଚଣ୍ଡି ବା extort
 ଟାପା (tapa) - କାଠପିତ୍ତ ladder
 ଟାପମାଠାନାଦ୍ (tapmaṇad) - ଭୁଲ କରିବା
 commit mistake
 ଟାମ୍ (tam) - ତମ୍ବା copper
 ଟାମ୍ମୁଣ୍ଡ (tammunḍ) - ଭାଇ brother
 ଟାରା (tara) - ଆଣ bring
 ଟାରା (tara) - ଚଢ଼ିବା climb
 ଟାରାଓକିକେ (tarowakike) - ଡୋଡ଼ା eel
 ଟାରାନାଦ୍ (taranad) - ବିସ୍ତାରଣା spread
 ଟାଲ୍ (tal) - ଟାଳ plate
 ଟାଲ୍ଲା (talla) - ଚକଟା pillow
 ଟାଲ୍ଲାକୋଏ (tallakoie) - ମୁଣ୍ଡକଣ୍ଠା hair clip
 ଟାଲକତତ୍ତାନାନ୍ଦା (talkotindanāṇḍa) - ଭକ୍ଷା alms
 ଟାଲକିତାନ (talkitan) - ମାଗିବା beg
 ଟାଲକପୋଠସାନାଦ୍ (talokpoṭṣanad) - ବଦାରିବା
 ଟାଲକିତାନାନ୍ଦ (talkitindanān) - ଭକ୍ଷମାଗିବା beg
 ଟାଲକେଲକା (talakelka) - ମୁଣ୍ଡବାଳ hair
 ଟାଲଗାଡ଼ା (talagarā) - ଚକଟା pillow
 ଟାଲମିହିମ୍ (talamihim) - ନୁଆରିବା nod
 ଟାସ (tas) - ଡାକ୍ କାର୍ଡ cards
 ଟାସିଲ୍ ଦାର୍ (tasildar) - ତହସିଲଦାର tahsildar
 ଟାର୍ସୋଉକା (tarsō uika) - ମାଛକାଠ slough
 ଟାର୍ସନ୍ (tarson) - ହୋଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ mustard seed
 ଟାର୍ସନ୍ନିୟୋ (tarsoniyo) - ହୋଣ୍ଡ ତେଲ mustard oil

ଟାର୍ସପୁତି (tarsō puti) - ସାପହୁଣ୍ଡା snake hill
 ଟାହାକା (tahaka) - ଭଗାଡ଼ିବା uproot
 ଟାହାରୁଗ୍ଗା (tiartugga) - ଗଢ଼ିବା build
 ଟାପ୍ପା (tiipa) - ମିଠା sweet
 ଟାୟମ୍ (tiiram) - ବଳ victim
 ଟାନ୍ଦାନ (tindan lon) - ଖାଇବା ବର
 refreshment room
 ଟାନ୍ଦାନାଦ୍ (tindanad) - ଆହାର କରିବା eat
 ଟାନ୍ଦାକା (tinakai) - ଡାହାଣ ହାତ right hand
 ଟାପାଏର୍ (tipaer) - ସରବ sarbet
 ଟାୟମ୍ ଇଡାନାଦ୍ (tiram idanad) - ବଳଦେବା
 immolate
 ଟିସା (tisa) - ଗଢ଼ିବା bring out
 ଟାହତାନାଦ୍ (tohtanad) - ବାନ୍ଧିବା bind
 ଟେଗା (teggā) - ଛୁଣ୍ଟିବା break
 ଟେଗ୍ଟା (tegtā) - ଚୁଟିବା
 ଟେଣ୍ଡା (teṇḍā) - ଟେଣ୍ଡା water lifter
 ଟେଡା (teda) - ଉଠିବା rise
 ଟେଡା (teda) - ଚେଇଁବା
 ଟେରାନାଦ୍ (teranad) - ସରିବା end
 ଟେଲ୍ ସିମ୍ (telspim) - ବୁଝାଇବା understand
 ଟେଲ୍ଲାଉଲି (tellauli) - ରସୁଣ garlic
 ଟେଲ୍ଲାକାଗ୍ଗା (tellakagga) - ଗେଣ୍ଡାକାନ୍ତ grey crane
 ଟେଲ୍ଲାଚିନ୍ନା (telacihna) - ଛତ୍ତ patch
 ଟେଲ୍ଲାଦୁର୍ପା (telladurpa) - ପଦ୍ମ lotus
 ଟେଲ୍ଲାପୁଲ୍ଲା (tellapulla) - ଚଳ flint
 ଟେଲ୍ଲାବାଆକୋ (tellabaako) - ଗୁଜରାଟୀ gander
 ଟେରସୋପାନାଦ୍ (tersopanad) - ପାଖି

ତେମେନ୍ (tehem) - ଭଣ୍ଡିବା peep
ତୁଆଲ୍ (tual) - ଚଉକିଆ towel
ତୁଙ୍ଗାତୁଙ୍ଗା ମାଡ଼ାନାଡ଼ (tugka tugka maṛanad) - ଝଗଝଗ କଣିକା mince
ତୁଙ୍ଗା (tugka) - ଲେଦକା
ତୁନ୍ଦକା ମାଡ଼ା (tunka maṛa) - ଓଜନ କଣିକା weigh
ତୁନ୍ଦକା ମାଡ଼ା (tunka maṛa) - ଚଉକିଆ weigh
ତୁନ୍ଦକା ମାଡ଼ାନାଡ଼ (tunkamaṛanad) - ତୋଳିବା pluck
ତୁପାଇ (tupai) - ବନ୍ଧୁକ gun.
ତୁପେଇ (tupei) - ଚକଟ sulphur
ତୁପାୟ (tupaya) - ତୋପ cannon
ତୁମ୍ମା (tumma) - ଝିଙ୍କିବା sneeze
ତୁରୁସା (tursa) - ଠେକିବା push
ତୁରୁସା (tursa) - ଠେକିବା push
ତୁଲସ୍ (tulos) - ତୁଳସୀ holy basil
ତୁଲ୍ଲା (tulla) - ଡିଆଁ jump
ତୁଲ୍ଲା (tulla) - ଡେଇଁବା jump
ତୁଷାନାଡ଼ (tusanad) - ପରଷିବା serve
ତୁସାନାଡ଼ (tusanad) - ବାଦିବା deal out
ତୁସାନାଡ଼ (tusanad) - ବାଣ୍ଟିବା deal
ତୁର୍ସାନାଡ଼ (tursanad) - ଠେକିବା push
ତୁର୍ସା (tursa) ଅଡ଼େଇକା

୩

ଦୁଆଡ଼ (duat) - ଦୁଆଡ଼ inkpot
ଦୁଆର (duar) - ଡାହଣୀ gate
ଦୌଠାଡ଼ (dowat) - ଧୋଡ଼ dhoti.

ଦୌଠେଲିକିକେ dowelkike) ଫଳା flounder
ଦୌଠାଡ଼ (diwar) - କାର୍ତ୍ତିକ karttika
ଦୌଠାଡ଼ (diwar) - ଦେମନ୍ତ dewy
ଦିବ୍‌ସ୍‌ତୁଠା (dibwa waṭa) - ଚଢ଼େଇକା
ଦେଠ୍‌ତୁ (dewota) - ଦେଠ୍‌ ଗୁଡ
ଦେଠ୍‌ତୁ (dewi) - ଦେଠ୍‌ goddess
ଦୁକାନ (dukan) - ଦୋକାନ shop
ଦର୍କାନାଡ଼ (dorkanad) - ପାଇବା find
ଦର୍କିଟ୍ (dorkit) - ମିଳିବା (ପାଇବା) found
ଦୁଖାମ୍ ମାଡ଼ାନାଡ଼ (dukham maṛanad) - ଦୁଃଖକଣିକା regret
ଦଗେର (doger) - ପାଖରେ beside
ଦେଠ୍‌କାନାଡ଼ (deṁckanad) - ଗାଳିଦେବା chide
ଦଦାନାଡ଼ (dadadanad) - ବସାଇବା ache
ଦାଦପେପିର (dadapepir) - ପୂର୍ବପୁରୁଷ fore father
ଦାଦାଲ୍ (dadal) - ବଡ଼ଭାଇ elder brother
ଦାନିଆ (dania) - ଧନିଆ coriander
ଦାନିଆ ଆକି (dania aki) - ଧନିଆଁ ଗଟ coriander tea
ଦନାମ (dinam) - ବାର day
ଦିପେମ୍ (diipem) - ଦୀପ lamp
ଦୁପଟ୍ (dupot) - ଗୁଡ଼ର sheet
ଦୁପେମ୍ (dupem) - ଧୂପ incense
ଦୁପେମ୍‌କାର (dupemkara) - ଧୂପକାଠି incense stick
ଦୁର୍ପାପୁଗାର୍ (durpa puggar) - କନ୍ଦ water lily
ଦାରବାଗାର୍ (darbagarr) - ତୁଣିଗାସ holy grass

ଦୁମ୍ (dumm) - ଧୂଳ dust
 ଦୁମ୍ଭିକ୍ ପାନାଦ୍ (dumuhic panad) - ଝାଣେ
 duster
 ଦୁର୍ମୁଷ (durmus) - ଧୁର୍ମୁଷ rammer
 ଦମେ (dome) - ଡାଆଁଣ gnat
 ଦାର୍ଜି (darji) - ଦରଳ tailor
 ଦରବା (dorba) - ଡୁର୍ଲ୍ ଡୁର୍ଲ୍ lungs
 ଦାରି (dari) - ଦେଶ୍ୟ hariot
 ଦୁଲ୍ ଶାକକେ (dulgakike) - ଢଗ୍ଗର carp
 ଦାସ୍ରା (dasra) - ଅସ୍ୱିନ aswina
 ଦେଶେମ୍ (desem) - ଦେଶ country
 ଦୋସାମ୍ (dosam) - ଦୋଷ crime
 ଦାସ୍ରାକାଳମ୍ (dasrakalam) - ଶରତ sharata
 ଦାୟାତୁଗ୍ଗି (dayatuggi) - ଦୟାକରଣ take pity on

ଝ

ଧର୍ମାମ୍ (dharmam) - ଧର୍ମ religion
 ଧୂପାମ୍ (dhupam) - ଧୂପ incense

ନ

ନୋକାନାଦ୍ (nookanad) - ମଜ୍ଜିବା stir
 ନୋଟ୍ (not) - ନୋଟ୍ currency note
 ନୋଫେ (noffe) - ଦଉଡ଼ string
 ନୋର୍କା (norka) - କରଲ hell
 ନୋରାନାଦ୍ (noranad) - କାଟିବା grind
 ନୋହକାନାଦ୍ (nohokanad) - ମାଝିବା anoint
 ନୋହକାନାଦ୍ (nohokanad) - ମାଝିବା scour

ନୋହକାନାଦ୍ (nohokanad) - ରଗଡ଼ିବା grind
 ନାଆକା (naaka) - ଚୁଟିବା lick
 ନାଆତାନାଦ୍ (naatanad) - ଓଦାକରଣ wet
 ନାଆଡ଼ (naati) - ଅଗଦା great grand son
 ନାଉକାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ (naukartand) - କର୍ମରାଜ officer
 ନାଉଦ୍ (nawad) - ର of
 ନାଉଦ୍ (nawad) - ମୋର my, mine
 ନାକ୍ (nak) - ମୋତେ me
 ନାକା (naka) - ରୁଚିବା taste
 ନାକ୍କା (nakka) - ଝିର mule
 ନାକ୍କା (nakka) - ଚିଲୁଆ jackal
 ନାଗେଲ୍ (naggel) - ଲଙ୍ଗଳ plough
 ନାଟାତଗାଣ୍ଡା (natatganṭa) - ବାଜ୍ଜରୀ wall clock
 ନାଟା (natṭa) - କାନ୍ଥ wall
 ନାଟ୍ କାନାଦ୍ (narṭkanad) - ବଧୁବା kill
 ନାଟ୍ କାନାଦ୍ (narṭkanad) - ହାଣ୍ଡିବା cut
 ନାଟ୍ମ (narṭma) - ଚାଲିବା walk
 ନାଟ୍ସା (narṭspa) - ଚଳାଇବା drive
 ନାଟ୍ (nari) - ନାଟ୍ pulse
 ନାଟ୍ କେ (natke) - ଚୋଡ଼ା snail
 ନାଟ୍ କେ (natke) - ଶାମୁକା oyster
 ନାଟ୍ ପିକ୍ କର (nati pikir) - ନାଟ୍ ପି
 grand daughter
 ନାଟ୍ ପିଲା (nati pilla) - ନାଟ୍ grand son
 ନାନ୍ଦା (nanda) - ଚିଲୁକା drench
 ନାନ୍ଦାନାଦ୍ (nandanad) - ବହୁକା
 ନାନ୍ଦାନାଦ୍ (nandanad) - ଚୁଟିବା
 ନାନ୍ (nan) - ନ୍ଠି i

ନାନେସନ୍ତା (nanesanta) - ମୁଁ ନିଜେ myself
 ନାମ୍ (nam) - ଢଳାଇବା drench
 ନାର୍ (nar) - ଗ୍ରାମ village
 ନାରାଉପ୍ (naraup) - ଚଳିଯାଇବା transplant
 ନାଲକେ (nalke) - ଢଳ tongue
 ନାଲି (nalli) - ଚୁରପୋକ bug
 ନାସ୍ (nas) - ନାସ snuff
 ନାଷ୍ଟାମ୍ (naṣtam) - କ୍ଷୟ loss
 ନାଷ୍ଟାମ୍ ମାଡ଼ାନାଦ୍ (naṣtam maṇad) - ନଷ୍ଟକରିବା
 spoil
 ନି (ni) - ଓଠ o
 ନି (ni) - ଏବଂ and
 ନିର୍ଘା (niwa) - ତୋର thy
 ନିକ୍ (nik) - ତୋତେ thee
 ନିକ୍ତି (nikti) - ଚକ୍ର balance
 ନିର୍ଘା (nira) - ଛାଇ shadow
 ନିତାନାଦ୍ (nitanad) - ଛାଡ଼ିଦେବା stand
 ନିମ୍ମା (nimma) - ଆମେ thou
 ନିମ୍ମା (nimma) - ତୁ thou
 ନିବ୍ (nib) - ନିବ୍ nib
 ନିମ୍ମେସନ୍ତା (nimmesanta) - ତୁମେ ନିଜେ yourself
 ନିର୍କାୟା (nirkaya) - ଗୁରୁତ୍ତ୍ଵ wart
 ନିରସ୍ପା (nirspa) - ଜାଳିବା fire
 ନିଲାରାଗ୍ (niilaragg) - ନିଳ blue
 ନିୟା (niya) - ତେଲ oil
 ନିୟା (niya) - ଚଢ଼ି fat
 ନେ (nei) - ଚୁରୁର dog
 ନେଟାର୍ସା (neitarsa) - ଗୋବର cobra

ନେଟାର୍ସା (neitarsa) - ଧୂଳିଆ ନାଗ sand viper
 ନେନ୍ଦ୍ରପାଣ୍ଡି (neṅḍpaṇḍi) - କାମୁ black berry
 ନେଟୁରୁ (neturu) - ରକ୍ତ blood
 ନେରସାନାଣ୍ଡ (nersanaṅḍ) - ଶିଷ୍ୟ disciple
 ନେରସପାନାଦ୍ (nersapanad) - ଶିଖାଇବା teach
 ନେରାମ ମାଡ଼ାନାଦ୍ (neram maṇad) - ନିନ୍ଦା
 କରିବା condemn
 ନେଲା (nella) - ମାସ month
 ନେଲା (nella) - ଚନ୍ଦ୍ର moon
 ନେଲାଝେନେଲ୍ (nella wenel) - ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ
 moon light
 ନେଲକାୟା (nelkaya) - ଝିଲି embleic
 myrebalan
 ନେଲପାଟା (nelpata) - ଗଡ଼ିବା roll
 ନେଲପାଟାନାଦ୍ (nelpatanad) - ଘେରିବା roll on
 the ground
 ନେରସାନାଦ୍ (nersanad) - ଶିଖିବା learn
 ନେହେକ (nehek) - ଚନ୍ଦ୍ରହାର girdle
 ନେହେକ (nehek) - ମାଳ circular anklet
 ନୁ (nui) - କୂଅ well
 ନୁଗ୍ (nuugk) - ଗୁଣି gingelly
 ନୁକା (nuuka) - ଗୁଣି rice
 ନୁଗ୍‌ନିନିୟା (nugkinniya) - ଗୁଣି til oil
 ନୁଲ୍ (nul) - ଚୂଳା cotton
 ନୁଲ୍‌ଏଟ୍ (nuleṭ) - କପା cotton plant
 ନୁଲ୍ (nulle) - ମଶା Mosquito
 ନୁଲ୍‌ଏଲ୍ (nulewala) - ମଶା Mosquito
 curtain

ପ

ପଟକାତ (poatikar) - ବଦଳିଲେ relinquishing	ପଟସାନାଦ୍ (poṛsanad) - ପୋଡ଼ା (ତା) burn
ପଠାନାଣ୍ଡ (paḍanāṅḍ) - କେଳା snake charmer	ପଠିୟେ (poṛiye) - ପଞ୍ଚା field
ପଠିମ୍ (poim) - ଧରିବା hold	ପଠ୍ଟିପିଟ୍ଟି (paṅḍṣopit) - ପଠ୍ଟିଲଗ
ପାକ (pa?k) - ଅନ୍ତ intestine	ପଠ୍ଟିପିଟ୍ଟିକାର (potwerker) - ବନ୍ଧା wild cat
ପାକି (parki) - ଭୁକ୍ଷା louse	ପଠ୍ଟିଆନାଦ୍ (paḍuanad) - ପଠ୍ଟିବା read
ପାଗ୍ଗାକ୍ (paggak) - ଧୁଆଁ ପତ୍ର tobacco leaf	ପଠ୍ଟି (paḍla) - ଚୂଳ୍ମ shrub
ପାଗ୍ଗା (paggā) - ତମାକ୍ ତobacco	ପପିୟା (popiya) - ଅମୃତଭଣ୍ଡା papayya
ପା (pacca) - ଛୁଣ୍ଟାଲଗା tattered cloth	ପର୍ (poṛr) - ଉପରେ on
ପାକିକେ (paṭkike) - କଢ଼ି ଚଢ଼ି climbing fish	ପର୍ଗାଦ୍ (porgadd) - ଉପର ମଞ୍ଚ up stairs
ପାଠ୍ଟିକାର (paṭṭikar) - ଲୋଭବା want	ପରପାନାଦ୍ (poṛpanad) - ପାଳିବା (ପୋଷା) tame
ପାଠ୍ଟିକାୟା (paṭṭikaya) - ପାଠ୍ଟିକା parbal	ପରପାନାଦ୍ (poṛpanad) - ପାଳିବା observe
ପାଠ୍ଟିକାୟା (paṭṭikaya) - ଛୁଣ୍ଟା snake gourd	ପରସାନାଦ୍ (poṛsanad) - ବାନ୍ତିକରିବା vomit
ପା (paṭa) - ପେଟ belly	ପରିକି (poriki) - ନିତ nit
ପା (paṭṭa) - ପାକଶଳୀ stomach	ପରିକା ମାଡ଼ାନାଦ୍ (pariikhyamaṇad) - ପରୀକ୍ଷା କରିବା examine
ପାଟେର ପାଟା (paṭer poggā) - ବନ୍ୟା flood	ପଲ୍ଲେ (palle) - ଚୂଣ୍ଡା rice dust
ପାଟେର (paṭer) - ନଦୀ river	ପଲ୍ଲେ (poles) - ପିପାସା sepyo
ପାଟେର ଆଗାନାଦ୍ (pargo aganad) - ଲମ୍ବିବା stretch	ପଲ୍ଲେ (poles) - କନେଷ୍ଟବଲ constable
ପାଟେର (ସୁଜ) pargo (suj) - ଲମ୍ବି (ଲମ୍ବିକୃଷ୍ଟି) long- vacation	ପାସ୍ତାପିସ୍ (paṣṭapāpīs) - ଡାକଦର post office
ପାପ୍ (paṛad) - ସୂର୍ଯ୍ୟ sun	ପାସ୍ତିନାମୁଡ଼ାବର ଅମ୍ବାନାଦ୍ (paṣṭiṅṅaḍabro aṅanid)- ମନଅର୍ଡ଼ର money order
ପାପ୍‌ଗାନା (paṛdgana) - ସୂର୍ଯ୍ୟ ପତ୍ତ solar eclipse	ପାସ୍ତମେନ (paṣṭāmen) - ଡାକବାଲି postman
ପାପ୍‌ଗାର (paṛd puggāro) - ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ sunflower	ପାସ୍ତମେଟେର (paṣṭāmeter) - ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର postmaster
ପାପ୍‌ସା (paṛsa) - ଦାହିବା burn	ପାସ୍ତସିଲ (paṣṭāsil) - ଡାକମୋଡ଼ର seal
	ପାସ୍ପାନାଦ୍ (paṣpanad) - ଆରମ୍ଭ କରିବା begin
	ପାସ୍ତଲିଟ୍ (paṣṭalit) - ଭଣ୍ଡିବା float
	ପାସ୍ (paṣam) - ଡାକିବା pour

ପଢ଼େ (poye) - ମାଉଁ maternal aunt
 ପଢ଼େ (poye) - ଶାଶୁ mother-in-law
 ପାଞ୍ଚଣ୍ଡା (paanḍa) - ମାର୍ଗସିର margasira
 ପାଞ୍ଚଣ୍ଡା (ପିଲେ) paanta (sile) - ପୁରୁଣା (ପୁରୁଣା କୁଣା)
 tattered cloth
 ପାଆଲ୍ (paal) - ଦୁଧ milk
 ପାଇଦାନାଦ (paidanad) - ବାଟିକା burst
 ପାଇନ୍ (pain) - ଲୋଷମାନ fine
 ପାଇସା (paisa) - ଖଇସା piece
 ପାଇୟୁର୍ (paiyur) - ମୁଖ face
 ପାଇଲ (paula) - ଚାରିଅନା a four anna piece
 ପାକାତାମାନ୍ (pakataman) - କଢେଇକା
 ପାକା (pagka) - ଫ୍ୟା fan
 ପାଗୁନ୍ (pagun) - ଫାଲ୍‌ଗୁନ୍ phalguna
 ପାଗାମ୍ (pagam) - ପଦା tether
 ପାଗଲ (pagla) - ପାଗଲ insane
 ପାକାରାଗ୍ (paccaragṛ) - ହରୁଣ green
 ପାକେବର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱେର (pacigobwero) - ଗଇଡ଼
 green caconut
 ପାଞ୍ଚେକାୟା (pañcekaya) - ଖସ୍ତା jack-fruit
 ପାଞ୍ଚେଦାରା (pañcedara) - ଚିନି sugar
 ପାକାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ୍ର (pakaryanṅḍ) - ଛାତ୍ର student
 ପାଟାପାରା (paṭapara) - ଗାଈନୀ sing
 ପାର୍କ (park) - ଗୁମ୍ଫା cave
 ପାର୍ଦାପେୟା (pardapeya) - ବାମୁଡ଼ା steer
 ପାଞ୍ଚା (pañṭa) - ଫସଲ crop
 ପାଞ୍ଚା (pañṭa) - ଅମଳକଟକା reap
 ପାଞ୍ଚା (pañṭa) - ଅମଳକ import

ପାଞ୍ଚାକାଲମ୍ (pañṭakalam) - ବସନ୍ତ spring
 ପାଞ୍ଚେପିଟେ (pañṭepiṭe) - ଚରଚିଆ sparrow
 ପାଞ୍ଚା (pañṭa) - କୋଳ plum
 ପାଞ୍ଚାକୋଲକ (pañṭatakelka) - ଖାଣ୍ଡି କୋଳ
 grey hair
 ପାଞ୍ଚାନାଦ୍ (pañṭanad) - ଖାଣ୍ଡି ripen
 ପାଞ୍ଚେ (pañṭe) - ବେଙ୍ଗ frog
 ପାଞ୍ଚେମାଟି (pañṭemaṭi) - ଲୁମ୍ପ lump sugar
 ପାଦାମ୍ (padam) - ପାଦ foot
 ପାଦାମ୍ (padam) - ତଳପା sole
 ପାଦ (padda) - ସୁସୁଗା hog
 ପାଦିରୁପି (paddirupi) - ଦଶ ଟଙ୍କା
 a ten rupee note
 ପାନ୍ (pan) - ପାନ୍ betel
 ପାନ୍‌ଚେ (panṭe) - ଅଶ୍ୱତ୍ଥୁରା waist chain
 ପାପ୍ (pap) - ଡାଲି dal
 ପାପାମ୍ (papam) - ପାପ sin
 ପାପିମ୍ (parpiim) - ଉଡ଼ାକା fly
 ପାପେ (pape) - ବେକ neck
 ପାପେପେକାଲ୍ (porpe pekal) - ଗୋଷ୍ଠୀ
 adoptedson
 ପାର୍ମ୍ (parm) - ଉଡ଼ାକା fly
 ପାର୍‌ଘାପିଟେ (parowapiṭe) ପାପ୍ pigeon
 ପାର୍‌ଘାମ୍ (arwam) - କୋଡ଼ି native spade
 ପାର୍‌ଦାନାଦ୍ (pardanad) - ଖାଣ୍ଡି can
 ପାର୍‌ନାନ୍ତ୍ର (paranṅḍa) - ଗାୟକ singer
 ପାରିକା (parikha) - ପରୀକ୍ଷା examination
 ପାରିକା ମାରିକାନ୍ତ୍ର (parikha maranṅḍa) - ପରୀକ୍ଷକ
 examiner

ପାଲ୍ (pall) - ଦାନ୍ତ tooth
 ପାଲ୍‌କ (palko) - ଅଂଶ share
 ପାଲ୍‌କଟଲ୍‌ଓଣ୍ଡ (palkoitolwõᅇᅇ) - ପାଲୁଆ
 toothless
 ପାଲ୍‌କାକୁର୍ (palcakur) - ଖିରି rice pudding
 ପାଲ୍‌କୟ୍ (palmiy) - ଦିଅ ghee
 ପାଲ୍‌ସା (palsa) - ପତଳା thin
 ପାଲ୍‌ସା ଚିଆକ (palsa ciᅇaki) - ପତଳା
 (ପତଳାକାଳେ) thin paper
 ପାସ୍ (pas) - ଉର୍ଦ୍ଧାଣ୍ଡି promotion
 ପାସ୍କାନାଦ୍ (paskanad) - ବାହୁନିକା bewail
 ପାହାନା (କାୟ୍) (pahana) (kayo) - କଞ୍ଚା (କଞ୍ଚାଫଳ)
 green (green fruit)
 ପାୟେ (paye) - ପରେ after
 ପିଅନ୍ (pion) - ପିଅନ୍ peon
 ପିଇତା (piita) - ପିତ୍ତ bile
 ପିଇୟ୍ (piiyoy) - ବାଡ଼ା stool
 ପିର୍କଗା (pirkgõᅇᅇ) - ଉଖୁଡ଼ା pop-corn
 ପିକେପେକର୍ (pikpekor) - ଗ୍ରହେଣୀ student
 ପିକର୍ (pikir) - ବାଳିକା girl
 ପିକର୍ (pikir) - କୁମାରୀ maid
 ପିକାସ୍ (pikas) - ଚଢ଼ିକା pickaxe
 ପିଜିଲ୍‌କାୟା - pijilgkaya) - ପିଲ୍‌କା guava
 ପିଟେକେଇଟ୍ (piᅇkeit) - ଗୁଣ୍ଡାକା make sound
 ପିଟେହୁକା (piᅇtuhuka) - ବସ nest
 ପିଣ୍ଡ (piᅇᅇ) - ଅଟା atta
 ପିଣ୍ଡ (piᅇᅇ) - ମଇଦା flour
 ପିଟାନାଦ୍ (pitanad) - ପାଞ୍ଚିକା pass wind

ପିପ୍‌ର (pipra) - ମୂତ୍ରଦାନ urethra
 ପିର୍କି (pirki) - ଭଜା fried rice
 ପିର (pira) - ବେଡ଼ିକା wring
 ପିରାନାଦ୍ (piranadd) - ବୁଝିକା milk (a cow)
 ପିଲ (pilla) - ନୀଳାଳ under-age
 ପିଲ୍‌ରାଞ୍ଡିଲ (pila raᅇᅇil) - ବାଳକରୀ child-
 widow
 ପିଲା (pilla) - ଶିଶୁ infant
 ପିସ୍କା (piska) - ଶେଷିକା press
 ପିସ୍କା (piska) - ଗୋଲେଇକା stir
 ପିସ୍କା (piska) - ଚଳିକା knead
 ପିସ୍ତଲ (pistol) - ପିସ୍ତଲ pistol
 ପିୟଡିଟ୍ (piyodit) - ଲୁପ୍ତକା be extinct
 ପୁଇଟିଟ୍ (puitit) - ଗନ୍ଧିକା smell
 ପୁଗାରକୋବି (pugarokobi) - ଫୁଲକୋବି
 cauliflower
 ପୂଜା (puja) - ପୂଜା worship
 ପୁଜିଠିକାନାଦ୍ (pujiᅇcanad) - ପୂଜିକା
 ପୁଟିଠିକାନାଦ୍ (putiᅇcanad) - ବେଇକା - bear, give
 birth to
 ପୁଟିଠିକାନାଦ୍ (putiᅇcanad) - ଜନ୍ମଦାନା procreate
 ପୁରାକୋବି (purakobi) - ବଜାକୋବି cabbage
 ପୁରୁୟା (puruya) - ପିତାକୋବି caterpillar
 ପୁରୁକ (puruk) - ଗୁଣ୍ଡା worm
 ପୁଦୁମ୍ (pudum) - ବାହୁନିକା stir
 ପୁନ (pun) - ଗୁଣ୍ଡିକା recognise
 ପୁନ (pun) - ଜାଣିକା know
 ପୁନଓଣ୍ଡ (punwõᅇᅇ) - ଅପରଣେ

ପୁନ୍ଦାନାଦ୍ (pundanad) - ବୁଝିବା
 ପୁନ୍ନାମ୍ (punnam) - ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ full moon
 ପୁନେମ୍ (punem) - ପୁଣ୍ୟ virtue
 ପୁପେ (pupe) - କଢ bud
 ପୁରୁତୁଗାନାଦ୍ (puratugganad) - ପୁରଣ କରିବା
 recoup
 ପୁଲା (pulla) - ଝଟା sour
 ପୁଲା (pulla) - ଝୋଳ soup
 ପୁଷ୍ଟା (pusta) - ପୃଷ୍ଠା page
 ପୁସ୍ (pus) - ପୌଷ pausa
 ପୁସ୍ତାମ୍ (pustam) - ବହି book
 ପେକାଟା (pekaata) - କୁଆ gambling
 ପେକାଲ୍ (pekal) - ଅନ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ର male child
 ପେକାଲ (pekal) - କୁମାର virgin
 ପେକାଲ୍ (pekal) - ବାଳକ boy
 ପେକେଟ୍ (pegket) - ଝାଲେ tile
 ପେର୍ଗ୍ (perg) - ବହି curd
 ପେଣ୍ଡୁଲ୍, ପେକାନ୍ ପାକାଟେ (pendul pekan
 pakator) ବରପାଣୀ marriage party
 ପେଣ୍ଡୁ ପୁଫୁକ୍ (pend puruk) - ଗୋବରଗୋବ
 beetle
 ପେଣ୍ଡୁଲ୍ ପେକାଲ୍ (pendul pekal) - ବର bride
 groom
 ପେନ୍ଦାରାସେ (pendarase) - ଗୋବରା nightingale
 ପେଟ୍ଟେ (pette) - ପିନ୍ଧୁଣ୍ଟ ant
 ପେଡ୍ଡା (pedda) - ଦଳପତ୍ର leader
 ପେଡ୍ଡାପାଣ୍ଡ (pedda paṇḍa) - ବୈଶାଖ baishakha
 ପେଡ୍ଡାମାଣ୍ଡ (pedda maṇḍa) - ଶ୍ରୀଷ୍ଟ summer

ପେଦେକାର୍ଗ୍ଗାନାଦ୍ ପୁସ୍ତାମ୍ (peddekarrgan pustam)
 ଉପସ୍ଥାନ ବହି attendance register
 ପେନସେଲ୍ (pensel) - ପେନ୍ ସିଲ୍ pencil
 ପେପି (pepi) - ଦଦେଲ great uncle
 ପେମାମାଠାନାଦ୍ (pemamaṇad) - ଆଦର କରିବା
 fondle
 ପେମିଆନାଦ୍ (pemiicanad) - ପସନ୍ଦ କରିବା
 choose
 ପେର୍କେ (perke) - ପଛରେ behind
 ପେର୍ସାନାଦ୍ (persanad) - ବଢ଼ିବା grow
 ପେଲନ୍ ଲନ୍ (pelanlon) - ପାଲିଖାନା latrine
 ପେଲାନାଦ୍ (pelanad) - ହରିବା defecate
 ପେସ୍ପାନାଦ୍ (pespanad) - ନିକାଡ଼ିବା drain out
 ପେସ୍ପାନାଦ୍ (pespanad) - ନିକାଲିବା drive out
 ପେସେଲି (peseli) - ଢଳି black-gram
 ପେହେକାନାଦ୍ (pehekanad) - ସାଉଟିକା
 ପେହେଟେଡ୍, ସୋଣ୍ଡେ (poretod sonde) - ଓଷ୍ଠ
 (ଉପର) upper lip
 ପାଇୟୁର୍ (paiyur) - ପାଟି mouth
 ପୁଗ୍ଗାର୍ (puggar) - ଫୁଲ flower
 ପୁଙ୍ଗାରମାଲ୍ (pungar mala) - ଫୁଲହାର garland
 ବ
 ବୋଟା (boota) ଆଙ୍ଗୁଳର ଅଗ୍ର (ଟିପ) finger tip
 ବକ୍‌ବାଲ୍ (bawkwal) - ନିଷ୍ଠା ଦୂର ଦୂର୍
 ବଗ୍‌ଗେଜିଲର୍ (baggejilor) - ଅରଣ୍ଡ calotropis
 ବଜି (baji) - ଭୋଜି feast

ବହ ମିଣ୍ଡା (boṭ miṇḍa) - ଆଣ୍ଟୁ knee
 ବଡ଼ (boṭ) - ନାଭି navel
 ବଡ଼ପୁସ୍ତକ (boṭapusta) - ବସ୍ତୁ rough book
 ବଡ଼ି (boṛi) - ଚଳା bald
 ବେପେପିଟେ (boṛepiṭe) - କପୋତ dove
 ବଣ୍ଡେକେ (bonḍeke) - ଗଳା throat
 ବନଗଲାଇ (bongolai) - ବଣମଣିଷ orangoutang
 ବମ୍ମାକଣ୍ଡା (bammakoṇḍa) - ଗୁନାଗ୍ର nipple
 ବମ୍ମା (bomma) - ଗ୍ରନ breast
 ବରା (bora) - କୋଳ lap
 ବରାୟନାଦ୍ (boraiṇcanad) ସେତେକିବା
 ବଲଇଚ୍ଛେଷ୍ଟ (boloiṇcicitoṇḍo) - ଭୁତେକିବା cheat
 ବଲଭୁ ଆରଦାନାଦ୍ (bolot ardanad) - ଦୁର୍ଘଟଣା
 accident
 ବଲ୍ଲାନାଦ୍ (bollanad) - ଠକାମି cheating
 ବଲନାଦ୍ (bolanad) - ଠିକିବା realize
 ବାଆକ୍ (baak) - ଧାର credit
 ବାଇଦେ (baide) - ଅଗଣା courtyard
 ବାକିଦାନାଦ୍ (bakidanad) - ଧାରଦେବା lend
 ବାକିଦେହେତାନାଦ୍ (bakdehetanad) - ବୁଝିବା
 repay
 ବାକ୍ ମାଞ୍ଜାନାଦ୍ (bak maṇanad) - ଧାର କରିବା
 borrow
 ବାକାରୁ (bakar) - ଖଇ gum
 ବାକିନଣ୍ଡ (bakinṇḍ) - ଗାଡ଼କ debtor
 ବାକ୍ ଦେହେତାନାଦ୍ (bak dehetanad) - ବୁଝିବା
 repay
 ବାଗା (baga) - ସୁସ୍ଥ healthy
 ବାଗ୍ରାମ୍ (baggram) - ସୁନା gold

ବାକାର (bajar) - ଦକାର market
 ବାଟ (baṭ) - ଭଣ୍ଡୋଇ brother-in-law
 ବାଟଲକଗା (baṭlakagga) - କଣ୍ଠିକର
 pond heron
 ବାଡ଼ି (bard) - ମଞ୍ଚا espalier
 ବାଣ୍ଡାଲ୍ (banjal) - ଭଗ୍ନା nephew
 ବାଣ୍ଡାକାରେ (baṇḍakacero) - କଣ୍ଠୁ bill hook
 ବାତା (bata) - କଣ what
 ବାଦକାନାଦ୍ (badkanad) - ବଞ୍ଚିବା live
 ବାଦଲମାଣ (badilmāṇa) - ବଦଳ କରିବା change
 ବାନ୍ଦ୍ (band) - ଅମିତା stop
 ବାନ୍ଦ୍ ମାଞ୍ଜାନାଦ୍ (band maṇanad) - ବନ୍ଦକରିବା
 shut
 ବାନ୍ତାଟା (bant aṭa) - ଫେଟୁଲେଲ foot-ball
 ବାନ୍ତୁପୁସ୍ତକ (bantuppe) - ଦେଉଳ mongoose
 ବାନ୍ତକାୟା (bantkaya) - ଫେଟୁ ball
 ବାବାଲ୍ (babal) - ବାପା father
 ବାବେଠୁଲ୍ (babwel) - ବାଦୁଡ଼ି bat
 ବାରେ (bare) - ପୁଣି and
 ବାରେ (barre) - ମଇଁଷି buffalo
 ବାଲ୍ ଡକେ (balḍoke) - ଝିଟିଟିକି lizard
 ବାଲବାର୍କା (balbarka) - ବୁଝିଆଣୀ spider
 ବାଲବାର୍କାଟ (balabarkat) - ମାଟି laterite
 ବାଲାରା (balara) - କଣ୍ଠା what ho
 ବାଲ୍ଲା (balla) - ପତା lease
 ବାଲ୍ଲା (balla) - ଚୂନା slate
 ବାଲ୍ଲେ (balṭe) - ବାଲ୍ଲେଟ୍ bucket
 ବାଲ୍ଲିଣ୍ଡ (balitṇḍ) - ଠକା cheat

ବାସ୍ମିଲା (basmila) - ଉଦ୍ଦେବା offer
 ବାସ୍ତା (basta) - ଧାତା sack
 ବାସ୍ତି (basti) - ନଗର city
 ବାସ୍ତି (basti) - ଉତ୍ତର town
 ବାର୍ସେ (barse) - ବାଣସି
 ବାୟାମ୍ (bayam) - ଡରା fear
 ବିଡୁଲ୍, ବରୁଚେ (birdul borocce) - ଚେଟା gilt
 head
 ବିରପିଟ୍ଟା (birpisutta) - ବିଡ଼ି cigarette
 ବିନ୍ଦେ (binde) - ପିତଳ brass
 ବିନ୍ଦେକୁଣ୍ଡା (bindekunḍa) - ଚାସ୍ ବ୍ରାସ୍ pitcher
 ବିମିନୁ଼ିଲ୍, (biminwil) - ବନ୍ଧୁରୁ rainbow
 ବିରାକାୟା (biirakaya) - ଲଞ୍ଜି ridge gourd
 ବିସାସାମ୍ (bisasam) - ବିଶ୍ୱାସ belief
 ବିସ୍ୱାସ-ସାକେରୁ (biswaso-saker) - ବିଶ୍ୱସ୍ତ (ବିଶ୍ୱସ୍ତ
 ସ୍ୱକର) faithful servant)
 ବିସ୍କେଟ୍ (bisket) - ବିସ୍କୁଟ୍ biscuit
 ବୁଲ୍ଲା (buula) - ହାଡ଼ bone
 ବୁକ୍ରାମ୍, (bukram) - ହାକ୍ ଉପର the hump of the
 shoulder of kine
 ବୁର୍କା (burka) - କାଲିଚୁରୁ calabash
 ବୁର୍କା (burka) - ଲଗ୍ଗୁ gourd
 ବୁଗ୍ଗୁରୁ଼ିସ୍, (buggur wis) - କଳାଚୁମ୍ବଳ black
 bee
 ବୁଗ୍ଗୁରୁ଼ିସ୍, (buggurwiso) - ଉପର auger
 ବୁଟ୍ (buta) - ବୁଟ୍ gram
 ବୁଟ୍ଟି (buti) - ଛୋଟ short
 ବୁଟ୍ଟୁଲ୍, (butul) - ଡାକ୍ ଟ୍ରେୟ tray

ବୁଡ଼େ (buḍde) - ଚେରୁ ochre
 ବୁର୍ଦାନେଟ୍ଟ (burdaneñj) - କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ black fort-
 night
 ବୁର୍ଦା (burda) - କାଦୁଅ clay
 ବୁର୍ଦା (burda) - ପତ୍ତ୍ ସେଡିମେଣ୍ଟ sediment
 ବୁଦ୍ଦାମ୍, (buddaram) - ବୁଧ wednesday
 ବୁର୍ଦା଼ୁ଼ାଟ୍, (burddawṭ) - ଶ୍ରାବଣ srabana
 ବୁମ୍ (bum) - ଶୁଳ୍ ଲାଣ୍ଡ land
 ବୁମ୍ବେସାୟାଟ୍ଟ (bumewosayatṇḍ) - ଚଣ୍ଡା
 peasant
 ବୁରେମ୍, (burem) - ଜଳ ଲହରୀ water waves
 ବୁହୁସିଟ୍ (buhusit) - କୁଳବା bark
 ବେଫିକା (beeñca) - ନଦୀ load
 ବେଫା (beefa) - ଦୋଣି a two anna piece
 ବେଫିକ୍, (bewigk) - କେଉଁଗୁଣ୍ଡା/କେଉଁଗୁଣ୍ଡା which
 ବେକର୍କ (bekorko) - କେଉଁମାନଙ୍କୁ whom
 ବେଗ୍ଗେ (begge) - କେଉଁକି/କେଉଁକି which
 ବେକ୍ଟ୍ ଡ୍ରେଲ୍ (becuṭwela) - ଯେତେବେଳେ while
 ବେଞ୍ଚ (beñc) - ବେନ୍ଚ bench
 ବେଣ୍ଡାକାୟା (beṇḍakaya) - ବେଣ୍ଡି ladies finger
 ବେଡ୍ରିଟ୍ (bedrit) - ଡରାକା
 ବେଡିକ୍, (bedigk) - କେଉଁକି/କେଉଁକି which
 ବେନକ୍, (benoṅk) - କାହାର / ଯାହାର whom
 ବେନଣ୍ଡ, (benonḍ) - କିଏ / ଯିଏ who
 ବେନର (benor) - କେଉଁମାନେ / କେଉଁମାନେ who
 ବେନର୍କ (benorko) - କେଉଁମାନଙ୍କୁ whom
 ବେନନାଦ୍, (benonad) - କାହାର whose
 ବେନରା଼ୁ, (benorawo) - କେଉଁମାନଙ୍କର whose
 ବେନରା଼ୁ, (benorawo) - କେଉଁମାନଙ୍କର whose

ମାତମା (marma) - ଗୋଠି heel	
ମାତମାଡ଼ା (maromara) - ବେଲ bael tree	
ମାଡ଼ା (marā) - କରବା do	
ମାଣ୍ଡୁଲକୁଣ୍ଡା (maṇḍulkunḍa) - ମାଠିଆ pitcher	
ମଣ୍ଡୁଲ୍ଲନ୍ (maṇḍullon) - ମାଟିଘର mud house	
ମାତ (mati) - ଯେ that	
ମାତ (mati) - କନ୍ତ but	
ମାନ୍ଦା (manda) - ଦଳ party	
ମାନ୍ଦାନାଦ୍ (mandanad) - ରହବା stay	
ମାନ୍ଦର (mandir) - ମନ୍ଦର temple	
ମାନ୍ଦଞ୍ଜ (manani) - ମାନ୍ଦଞ୍ଜ libel	
ମାନ୍ (man) - ଅଟକବା stop	
ମାନ୍ନାର୍ (mannar) - ଆମ୍ଭେ we	
ମାନ୍ଦାମାଡ଼ା (manamara) - ଶାନ୍ତକରଣ quite	
ମାନେକ୍, ଆଉକାନାଦ୍ (manegk aukanaḍḍo) - ନରହତ୍ୟା homicide	
ମାନ୍ତ୍ରୀକାନାଦ୍ (mantriḥkanad) - ମନ୍ତ୍ରଣା	
ମାନ୍ତ୍ରାମ୍, ତାନ୍ତ୍ରାମ୍ (mantram tantaram) - ତାନ୍ତ୍ରିକ sorcerer	
ମାପାନାଦ୍ (mapanad) - ହରାଇବା lose	
ମାମା (mamma) - ଆମ୍ଭେମାନେ we	
ମାମାଲ୍ (mamal) - ମାୟ୍ maternal uncle	
ମାମାଲ୍ (mamal) - ଶ୍ୱଶୁର father-in-law	
ମାମ୍ମେସାନ୍ତା (mammesanta) - ଆମ୍ଭେମାନେ ନଜେ ourselves	
ମାର୍ (mar) - କବାଟ door	
ମାର୍ (marr) - ପୁଅ son	
ମାରଗ୍ଗାନାଦ୍ (marogganad) - ଭୁଲିବା/ସାମୋଡ଼ିବା forget	

ମାର୍ମାୟାଡ଼୍ (marrmayar) - ଯତ୍ନ child	
ମାରମାତ୍ ମାତନାଦ୍ (maramat maranad) - ମରମତ କରବା repair	
ମାରସାନାଦ୍ (marsanad) - ବଦଳିବା be changed	
ମାଲ୍ (mallo) - ମୟୂର peacock	
ମାଲ୍ଲଟାକା (mallo tooka) - ମୟୂର ପୁଢ଼ peacock's train	
ମାଲଦାନାଦ୍ (maldanad) - ଲେଉଟିବା return	
ମାଲ୍ଦାନାଦ୍ (maldanad) - ନେଉଟିବା return	
ମାଲ୍ସୁରୀଅଡ଼୍ (malsuriar) - ଛୁଆଣ falcon	
ମାଲ୍ସୁଡ଼୍ଡାଦାନାଦ୍ (malsu wadanad) - ବାହୁଡ଼ିବା	
ମାର୍ଲାବଟେ (marlaboṭe) - ଶେଉଳ biggudeon	
ମାଲିକ୍ (malik) - ମାଲିକ master	
ମାବୁଡ଼୍ (mabwo) - ଆକାଶ sky	
ମାସଠା ତାଠାମ୍ (masoṭa tarām) - ଅକଣ୍ଠ python	
ମାସଲ୍ (masla) - ଦେହର mustard paste	
ମାୟା (mayota) - ଉତ୍ତେରବା erase	
ମାୟାତ୍ (mayar) - ଝିଅ daughter	
ମାୟାନାଦ୍ (mayanad) - ହରଣା be lost	
ମାୟାନାଦ୍ (mayanad) - ଲୁଗାଯିବା be wiped out	
ମିଠ୍ (miwa) - ଅପଞ୍ଜର thine, your	
ମିଠ୍ (miwa) - ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର your	
ମିଠ୍ (miwa) - ତୁମ୍ଭର your	
ମିକ୍ (mik) - ତୁମକୁ thee	
ମିକିକ୍ (mikigk) - ତୁମକୁ/ଆପଣଙ୍କୁ thee	
ମିକିକ୍ (mikigk) - ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ to you	
ମିଗ୍ଲିତ୍ (miglit) - ବଳିବା (ଅଧିକ ହେବା) twist	
ମିଗ୍ (migga) - ଚୁକିବା guip	
ମିଜା (miñja) - ଲୁଚିବା be hidden	

ମିଞ୍ଜା (miñja) - ଛପିବା hide
 ମିଞ୍ଜାଇ (miñjai) - ମିଠାଇ sweetmeat
 ମିଞ୍ଜା (mitta) - ଛୁଟିକିବା splash
 ମିଞ୍ଜଣ (miñṇo) - ଓଲଟିବା turn
 ମିଞ୍ଜନାଦ୍ (miñṇanad) - ପାଲଟିବା
 ମିଞ୍ଜାମ୍ (miñjam) - ଲଜାମରିତ chilly
 ମିଞ୍ଜିକ୍ (miñjik) - ଅଭୁ mica
 ମିଞ୍ଜା (miñḍa) - ଆଖିପତା eyelid
 ମିଞ୍ଜେ (miñḍe) - ଆଡ଼ୁର also
 ମିଞ୍ଜ (mink) - ମୁଗ green gram
 ମିନାଟ୍ (minar) - ସର cream
 ମିର (mir) - ତୁମ୍ଭେମାନେ you
 ମିର (mir) - ତୁମ୍ଭେ you
 ମିରୀ (mirra) - ଦଉଡ଼ିବା/ଧାଉଁଟିବା run
 ମିରୀ (mirra) - ଦୌଡ଼ race
 ମିରୀନାଦ୍ (mirranad) - ପଳେଇବା flee
 ମିରୀନାଦ୍ (mirranaddo) - ଧାଉଁଡ଼ିବା flee
 ମିରେସନ୍ତା (miresanta) - ତୁମ୍ଭେମାନେ ନିଜେ
 yourselves
 ମିସିନ୍ (misin) - କଲ machine
 ମିସକ୍ (misok) - ଜଣ moustache
 ମିସନାଦ୍ (mismanad) - ଖୋଟିବା fix
 ମିସ୍ତ୍ରୀ (mistri) - ରକମିସ୍ତ୍ରୀ mason
 ମେଟାନାଦ୍ (meitanad) - ପକାଇବା sharpan
 ମେକା (meka) - ଛେଳି goat
 ମେକ୍ସନାଦ୍ (meksanad) - ବଜାଇବା beat
 ମେଗାମ୍ (megam) - ମେଘ cloud
 ମେଟା (meṭa) - ପର୍ବତ mountain

ମେରାଲନ (meralon) - କୋଠାଘର building
 ମେଟିକାଡ଼ (metikarḍ) - କେସିବା
 ମେଟ୍ଟ (ମୋଟା) metto (moṭa) - କଥା (କଥା କଥା)
 flattering (flattering words)
 ମେଡକା (medka) - ଦସନ୍ତା ବା search
 ମେଡଲ୍‌ଡା (medolta) - ଦୁଲୁକିବା
 ମେଡଲାନାଦ୍ (medlanad) - ଦୁଲିବା
 ମେନ୍ଦୁଲ୍ (mendul) - ଶରୀର body
 ମେନ୍ଦୁଲ୍‌କେଲ୍‌କ (mendulkelko) - ଲୋମ fur
 ମେନାଗରାଟ୍ (menagoraṭ) - କୋକିଲି cuckoo
 ମେଲ୍‌ଡା (ମାନେ) melta (mane) - ଚମକାର (ଚମକାର
 ଲୋକ) remarkable (remarkable good
 man)
 ମେଲ୍‌ଡା (melta) - ଭଲ
 ମେଲ୍‌ଡା (କାବୁର) melta (kabur) - ଭଲ (ଭଲ ଖବର)
 good news
 ମେଲ୍‌ଡା (ଏର) melta (er) - ସତ୍ୟ (ସତ୍ୟପାଣି)
 purified water
 ମେଲ୍‌ଡାମାନେ ଆଇଅଣ୍ଡ (meltamane aionḍo) -
 ମନ୍ଦ (ମନ୍ଦବେକ) bad man
 ମେଷ୍ଟେ (meṣṭe) - ଶିକ୍ଷୟିଣୀ lady teacher
 ମେଷ୍ଟର (meṣṭer) - ଶିକ୍ଷକ teacher
 ମେସ୍ତା (mesta) - ଜଳିତା jute plant
 ମେହେଗ୍ଗା (mehegga) - ଅଣ୍ଡାଳିକା grope
 ମେହେଟାନାଦ୍ (mehetanad) - ହଲାଇବା shake
 ମେହେଗ୍ଗାନାଦ୍ (mehegganad) - ଚନ୍ଦ୍ର ବହିରା
 investigate
 ମେୟା (meya) - ଚରିବା graze
 ମୁଇଟନ୍‌ଡା (muitoṇḍo) - ବୃଦ୍ଧ oldman
 ମୁଞ୍ଜି (muñj) - ମାଙ୍କଡ଼ monkey

ମୁର୍କାମ୍ (murkam) - ମୂର୍ଖ dunce
 ମୁକ୍କୁର (mukkur) - ଥଣ୍ଡା beak
 ମୁର୍ଗାଲ (murgal) - କୁକା hump backed
 ମୁଗୁଲ୍ (muggul) - ଗ୍ରହଣୀ camp
 ମୁଚା (mucca) - ଢାଙ୍କିବା/ବୋତେଇବା cover
 ମୁଚୁକାପ (mucankap) - ଢାଙ୍କଣୀ lid
 ମୁଞ୍ଜୁ (muñj) - କପାଳ forehead
 ମୁଟ୍ଟା (mutla) - ହାତୁଡ଼ି hammer
 ମୁଠା (muṭa) - ମୁଠା fist
 ମୁଞ୍ଡା (muṇḍa) - ଡୁବିବା dive
 ମୁଞ୍ଡାନାଦ୍ (muṇḍanad) - ବୁଡ଼ିବା sink
 ମୁଞ୍ଡ (muṇḍ) - ମନଦ୍ୱାର anas
 ମୁଞ୍ଡାନାଦ୍ (muṇḍanad) - ବୁଡ଼ିଯିବା drown
 ମୁଞ୍ଡାକିଆନାଦ୍ (muṇḍakiyanad) - ଗାଳ abuse
 ମୁଞ୍ଡପାୟା (muṇḍo paula) - ବାଉଣୀ a twelve
 anna piece
 ମୂର୍ତ୍ତି (murti) - ମୂର୍ତ୍ତି idol
 ମୁତ୍ତେ (mutte) - ଘରଣୀ housewife
 ମୁତ୍ତେ (mutte) - ସ୍ତ୍ରୀ wife
 ମୁତ୍ତେର (muter) - ସିଦାଣି nasal mucus
 ମୁଦ୍କି (mudki) - ଅସାଧ asadha
 ମୁଦ୍ ପାଲ୍ (mudpal) - ଶ୍ୱାମୀ husband
 ମୁଦ୍ଡା (mudda) - ମୁଦ୍ ring
 ମୁନା (muna) - ଖାଗ bag
 ମୁନେ (mune) - ଆଗରେ before
 ମୁରୁଫ୍ (muruf) - ଖଲଣ dhak flower
 ମୁରୁସୁଲ୍ (mursul) - ମେଡୁଲ୍ଲା back-bone

ମୁଲଗାପାଣ୍ଡି (mulgga paṇḍi) - ବଲ୍ଲଭ ବାଉଣୀ
 tomato
 ମୁଲଗାକାୟା (mulggakaya) କୁଝି drum stick
 ମୁଲଗା (mulgga) - ଘନକାଗଛ drum-stick-tree
 ମୁଲା (mula) - ମୁଲା radish
 ମୁୟା (muya) - ଚୁପୁର tinkling anklet
 ମୁସ୍ ଗାଟେଲ (musgaṭel) - ଚୁରୁଆ mole
 ମୁସ୍କାନାଦ୍ (muskanad) - ଶୁଣିବା smell
 ମୁହତାନାଦ୍ (muhotanad) - ବୁଡ଼େଇବା dip

ଘ

ଘାଗର୍ତ୍ତୀ (jagarta) - ସାବରକା preserve
 ଘାବ୍ବା (jabba) - ବାଡ଼ି arm
 ଘାବ୍ବାଗିନା (jabbaginna) - ଶୁଆ glencid cavity
 ଘୁଗାମ୍ (jugam) - ଘୁଗା age
 ଘୁଜାନାଦ୍ (jujanad) - ଘୁଝିବା fight
 ଘୁରେଲ୍ (jurel) - କଳିକଟର ମୋଲି କ୍ରିକେଟ୍ mole cricket

ର

ରଠତାନାଦ୍ (rootanad) - ପଠାଇବା send
 ରକ୍ତକାଟେ (rokkate) - ନଗଦ cash
 ରଟେ (rote) - ଗାଝିରୁଟି loaf
 ରଠଡ଼ାକାଇ (roṭṭakai) - ବାମହାତ left hand
 ରମାନାଦ୍ (romanad) - ଚଣ୍ଡାମ କଣିକା rest
 ରସାନାଦ୍ (rosanad) - ଲେଖିବା write
 ରସା (roya) - ଚେରବା/ଅଭୁଜିବା lean
 ରାୟ (rait) - ପ୍ରଜା tenant

ବୃକ୍ଷମାଡ଼ା (raumarā) - ବନ banyan tree
 ବକ୍ଷେଷ୍ (rakkhes) - ଗୁଞ୍ଜ୍ୟ giant
 ବର୍ଗ୍ (ragg) - ରଙ୍ଗ colour
 ବରାଜ୍ (rajal) - ରାଜା king
 ବରଜିନମାର୍ (rajinmarr) - ବରଜିନ prince
 ବରଜମ୍ (rajem) - ରାଜ୍ୟ state
 ବରଞ୍ଜିଲ୍ (rañdil) - ବଧିକା widow
 ବରାଜିଲ୍ (ranil) - ବରଜିନମା princess
 ବରାଜିୟା (rabariya) - କମେଇବା earn
 ବରାମ୍ (rampam) - କରତ saw
 ବରାମ୍‌ଲାଗା (rampamlaga) - କରତବା saw
 ବରମେପିଟ୍ଟେ (ramepīṭe) - ବଣି myna
 ବରାଲାନାଦ୍ (ralanad) - ପତ୍ତଣୀ fall
 ବସ୍ (ras) - ରସ aluminium
 ବସା (rasa) - ଝିପିକା note
 ବସାନନ୍ଦ୍ (rasanand) - କବି poet
 ବସାନନ୍ଦ୍ (rasanand) - ଲେଖକ writer
 ବସାନକାତା (rasankata) - ଝିପିକାତା note book
 ବସିକାନାଟ୍ଟା (riukanatṭa) - ବାନ୍ଧିମାଟି wattled
 ବସିକାକେ (ripraike) - କଞ୍ଚୁଲିକା bodice
 ବସିମା (rimma) - ଲେମ୍ବୁ lemon
 ବୁଟି (ruṭi) - ରୁଟି bread
 ବୁପାୟା (rupaya) - ଟଙ୍କା rupee
 ବୁପାୟା (rupaya) - ଟଙ୍କାକିଆ one rupee note
 ବେଇଲ୍‌ଆର (reilar) - ରେଲପଥ railway
 ବେଇଲ୍‌ବାଣ୍ଡ (reil band) - ରେଲଗାଡ଼ train
 ବେୟମ୍ (reem) - ବରଦା bore
 ବେଙ୍ଗାପାଣ୍ଡ (rengapand) - ବରଦୋଳ jujube

ରେଡିଅ (repi) - ରେଡିଓ radio
 ରେଣ୍ଡ଼ୋ଼଼ାରାକ୍ (reñḍo warak) - ସକ୍ସ fort night
 ରେଣ୍ଡ଼ୋ଼଼ରୁପି (reñḍorupi) - ଦୁଇଟଙ୍କା a two rupee
 note
 ରେଲ୍‌ଡାଉରର୍ (reldaibor) - ଚାଳକ driver
 ରେଲ୍‌ଡାଗ୍ ଆଦାନର୍ (reldag addanor) - ବେଲପାଶୀ
 passenger
 ରେୟା (reya) - ଚକ୍ଷୁ shrimp

ଲ

ଲଅକାମ୍ (lookam) - ଜଗତ universe
 ଲକାମ୍ (lokam) - ପୃଥିବୀ world
 ଲଟ୍‌ବାଟ୍ (loṭbaṭ) - ଓଟ camel
 ଲଡ଼େଇଗୁଣାନାଦ୍ (lḍreitugganad) - ଲଢ଼ିବା fight
 ଲନ୍ (lon) - ବସାବଲ habitable
 ଲନ୍‌ଢ଼େସାନାଦ୍ (lonwesananad) - ଦର ଛପର କଣିକା
 thatch
 ଲନ୍‌କୁଟ୍‌ମାମ୍ (lonkuṭmam) - ପରିବାର family
 ଲୁପ୍ପ (lupp) - ହରିଣ deer
 ଲପା (lopa) - ଚିଲିକା swallow
 ଲପେ (lope) - ଛତରେ in
 ଲବା (loba) - ପଂଶା paw
 ଲାଇଟ୍ (lait) - ଲଣ୍ଠନ lantern
 ଲାଗା (laga) - ଟାଣିବା draw
 ଲାଗା (laga) - ଓଟାଣିବା pull
 ଲାଚି଼଼ାରାମ୍ (laciwaram) - ଗୁରୁବାର thursday
 ଲାଞ୍ଚାମ୍ (lañcam) - ଲକ୍ଷଣ bribe

ଲଡୁ (laru) - ଲଡୁ ball-shaped sweet	ସିସକାୟା (sisakaya) - ବୋତଲ bottle
ଲାବ୍‌ବା (labba) - ପାଲ୍ମ palm	ସିତାକାଲମ୍ (sitakalam) - ଶୀତକାଳ winter season
ଲାବାମ୍ (labam) - ଲାଭ profit	ସୁକାରାମ୍ (sukaram) - ଶୁକ୍ରବାର friday
ଲାବାମ୍ ମାଞ୍ଜାନାଦ୍ (labam mañanad) - ଲାଭକରିବା gain	ସୁଣ୍ଡି (suṇḍi) - ଶୁଣ୍ଢି distiller
ଲାମାଣ୍ଡେ (lamanḍe) - ଘରକୋର୍ଦ୍ଧିଆ domesticated son-in-law	ସୁନ୍ (sun) - ଉପି scurf
ଲେଇଅଣ୍ଡ (leiaṇḍ) - ଅବବାହୁତ unmarried	ସେମ୍ପା (sempa) - ଗାଲ cheek
ଲେଇଅଣ୍ଡ (leiaṇḍ) - କଶୋର adolescent	ସକଲିଲେ (sakile) - ଅସୁନ୍ଦର ugly
ଲେଇବାଚ୍‌ମୁତେ (leidarmute) - ଲୁଆସୁଣୀ, ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ grown up daughter	ସକମିନ୍ଦେ (sckminde) - ସୁନ୍ଦର handsome
ଲେଇବାଡ଼ (leidara) - କଶୋରୀ maiden	ସକ୍କା (sokka) - କମିକ shirt
ଲେଇବାଡ଼ (leidara) - ଅବବାହୁତ unmarried	ସର୍ପମାନ୍ (sorpoman) - ଚର୍ପଣ oblation
ଲେକ୍କାମାଞ୍ଜା (lekkamaṇa) - ଗଣିତା calculate	ସଭପତି (sobhapati) - ସଭପତି president
ଲେକ୍କାମାଞ୍ଜାନାଦ୍ (lekkamañanadd) - ହିସାବ account	ମସର ବୋସା (mosor bossa) - ନାକସୁତା nostrills
ଲେକେନ୍ (leken) - ପରି as	ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣାସ୍ (samwaram) - ଘୋମବାର monday
ଲେଗ୍ (legg) - ଲଗ୍ tonsil	ସାଗା (saiga) - ଠାଉବା wink
ଲେଗାନାଦ୍ (legganad) - ଡିଙ୍ଗିଆ untie	ସାଉକାର୍ (saukar) - ଡିବୋଟା money lender
ଲେତାନେଟ୍ (letaneṭj) - ଶୁଦ୍ଧପକ୍ଷ light fortnight	ସାଟ୍‌ମିଂଡିତ୍ (saṭmiṅdit) - ଡିଲିଟି ପଡ଼ିବା capsized
ଲେହେତାନାଦ୍ (lehetanad) - ଡିଙ୍ଗିଆ open	ସାତା (sata) - ଛତା umbrella
ସ	ସାଧନ୍ (sadhon) - ତପସ୍ୟା meditation
ସେ (sonḍhe) - ଶୁଣ୍ଢି trunk	ସାନାପ୍ (ଲେଗ୍) sanap (legg) - ମଧୁର (ମଧୁର ସ୍ୱର) sweet tone
ସାଗା (sagka) - କାନ୍ଧ armpit	ସାନାପ୍‌ନୁକା (sanap nuka) - ସବୁ (ସବୁ ଚାନ୍ଦ) fine rice
ସାଟ୍‌ସୁ (satwu) - ସବଳ strong	ସାପିଂକାନାଦ୍ (sapiñcanad) - ଡିଙ୍ଗିଆ curse
ସାନିସ୍‌ସାମ୍ (saniwaram) - ଶୁକ୍ରବାର saturday	ସାପ୍‌ସୁଗାନାଦ୍ (saptugganad) - ସଫାକରିବା cleanse
ସିକାର୍ ମାଞ୍ଜାନାଦ୍ (sikar mañanad) - ଡିଙ୍ଗିଆ hunter	ସାପା (sapa) - ଚାନ୍ଦ bedding
	ସାପିଂକାନାଦ୍ (sapiñcanad) - ଅଭିଶପ୍ତକା curse
	ସାବ୍ (sab) - ସାବୁନ୍ soap

ସାଦୁ (sadu) - ସାଧୁ saint
 ସାମସାରୁଣ୍ଡ (samsarund) - ଧନ richman
 ସାମାନ (saman) - ମାଲ goods
 ସାରକାର୍ (sarkar) - ସରକାର government
 ସାରେଟର (saretor) - ସମସ୍ତେ all (person)
 ସାୟାମ ମାଞ୍ଜାନାଦ୍ (sayam mañanad) -
 ସାହାଯ୍ୟ କରିବା
 ସିକ୍ଲେମ୍ (siklem) - ଡାଲ necklace
 ସିକ୍ଲେମ୍ (siklem) - ଚେନ୍ chain
 ସିକାର୍ (sikaṛ) - ଅନ୍ଧାର darkness
 ସିଟ୍ (sit) - ଚିଠି letter
 ସିଝ୍ଜେ (ସିଝ୍ଜା) siṛgge (guppa) - ସନ (ସନ ଜଙ୍ଗଲ)
 dense (dense forest)
 ସିମ୍ଠା (simṭa) - ଜୋଷ୍ଟା jostha
 ସିରା (sira) - କାଳ
 ସିଗ୍ରାମ୍ (sigram) - ଅଳଙ୍କାର ornament
 ସିଲେଆଞ୍ଚ (sileañc) - ପଶତକାର skirt of sari
 ସିଲେ (sile) - କୁରା cloth
 ସିଲେ ପଞ୍ଚା (sile pocca) - ଗାମୁଚା napkin
 ସିତାପାଣ୍ଡ (siita paṇḍ) - ଆଳ apple
 ସିସି (siise) - ସିସା lead
 ସୁଜ୍ଜ (suuj) - କୁହ୍ needle
 ସୁଜ୍ (suji) - ଡାମ୍ପିଣ୍ଗ packing needle
 ସୁଜି (suji) - ସୁଜ୍ sujee
 ସୁଟ୍ଟାନାଦ୍ (suṭṭanad) - ବେଢ଼ିବା surround

ସୁଟ୍ଟାମ୍ (suṭṭam) - ଅତିଥି guest
 ସୁଫି (suṭi) - କୁଟି holiday
 ସୁଫାକସ୍କୁଲ୍ (suṭaiskul) - ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ
 upper primary school
 ସୁଫାୟାୟ (suṭayayo) - ଶୁଭ୍ର aunt
 ସୁଫୁଗର୍ସେ (suṭuṭorse) - ଛୋଟ ଛୋଟ ସର hamlet
 ସୁଦୁଟ୍ (ଏର୍) (sudut (er) - ଅଳ୍ପ (ଅଳ୍ପ ପାଣି)
 a little water
 ସୁନାରି (sunari) - କଣିଆ goldsmith
 ସୁର୍କାଚେର୍ଦେ କଟାନାଦ୍ (sur kacerde kañanad)
 କୁସା ମାରିବା stab
 ସୁର୍କାଚେର (surkaccer) କୁସା knife
 ସେଉଟାଲ (seuṭal) - କାଲ deaf
 ସେନାମ୍ (senam) - ବଟାଳ chisel
 ସେବକ୍ (sebok) - ସେବକ attendant
 ସେମ୍ (semb) - ଡାଲ water pot
 ସୌକିଦାର (soukidara) - ଚୌକିଦାର watchman

ହ

ହେର୍ମେସ୍ଟର୍ (heromesṭer) - ପ୍ରଧାନ ଶିଳ୍ପକ head
 master

ସ୍ତ

ସ୍ତାୟ (yayo) - ମାତା mother
 ସ୍ତାୟ୍ଜେ (yagge) - ଭଉଳ sister-in-law

ଉତ୍ତରା - କୋୟା

ଅ

ଅଖା	-	ବାସ୍ତା
ଅଗଣା	-	ବାଇଦେ
ଅଙ୍ଗୁର	-	ଅଙ୍ଗୁରୁ
ଅକଗର	-	ମାସୃଡ଼ ଡାଡ଼ାମ୍
ଅଳା	-	ତାତାଲ୍
ଅଳାଡ଼ିକା	-	ତସ୍ତା
ଅଟକିକା	-	ମାନ୍
ଅଟା	-	ପିଣ୍ଡ
ଅଷ୍ଟା	-	କେରୁ
ଅଡ଼ାଲିକା	-	ତଲ
ଅଶନାତ	-	ନାଆତ
ଅଶା	-	ଆକା
ଅଶେଇକା	-	ତାତାକେଲ
ଅଷ୍ଟାସୁତା	-	ପାନଡ଼େ
ଅଶ୍ରୁକୋଷ	-	ଗୁଡ଼ୁମ୍
ଅଶ୍ରା	-	ଗାବାମ୍
ଅଶ୍ରା କେଶର	-	ଗାବାମ୍ ମାଜା
ଅଶ୍ରାଖୋଲପା	-	ଗାବାମ୍ ଡ଼କ
ଅଶ୍ରାଲିକା	-	ମେହେଜା
ଅଶ୍ରୁରସିଲ	-	ପେକାଲ୍
ଅତର	-	କାମିନୀଧି
ଅତସ୍ତ	-	ସୁଟାମ୍
ଅତା	-	ଅହାମ୍
ଅଧର୍ମ	-	ଅଧାର୍ମାମ୍
ଅନଶନ କଣିକା	-	କାନ୍ଦକେ ମାଜାନାକ୍

ଅନାହାରରେ ରହୁବା	-	କାର୍ତ୍ତିକ ମାଜାନାକ୍
ଅନୁମତ ଦେବା	-	ଅଡ଼ାଲିକା ଦାନାକ୍
ଅନୁମାନ କଣିକା	-	ଆନ୍ ମାନାପ୍
ଅନ୍ତ	-	ପକ୍
ଅକ	-	ଗୁଡ଼ୁଡ଼
ଅକାର	-	ପିକାଡ଼
ଅପସ୍ତ	-	ତାସ୍ତ
ଅପଶିତେ	-	ପୁନ୍ତୁଣ୍ଡ
ଅଫିମ	-	ଆପ୍
ଅଫିସ	-	ଆପିସ୍
ଅବତାର	-	ଅବତାର୍
ଅବବାହତ	-	ଲେଇଅଶ୍ରୁ
ଅବବାହତା	-	ଲେଇ ଦାଡ଼
ଅଭିନେତା	-	ଆକାଡ଼ୁଣ୍ଡ
ଅଭିଶାପ ଦେବା	-	ଆପିଶାନାକ୍
ଅଭ୍ର	-	ମିଡ଼ିକ୍
ଅମଳ କଣିକା	-	ପାଶା
ଅମୃତ କଣ୍ଡା	-	ପପିୟା
ଅମାବାସ୍ୟା	-	ଅମାସ୍
ଅମାର	-	ଗାମା
ଅରଣ	-	କସ୍ତୁରୀକାଡ଼
ଅଲଙ୍କାର	-	ପିଂ ରାମ୍
ଅଲ୍ପ (ଅଲ୍ପପାଣି)	-	ମୁଦୁକ୍ (ଏରୁ)
ଅଲ୍ପା	-	କେଲ୍ ଦାସ୍ତା
ଅଳିଆ	-	ତରୁପ
ଅଂଶ	-	ପାଲ୍ କ
ଅଶ୍ୱଶାଳା	-	ଗୁରୁମ୍ କଟାମ୍
ଅଶ୍ରୁ	-	କାଣ୍ଡି

ଅପରପା	-	କଢ଼େ
ଅସୁନ୍ଦର	-	ସକ୍ଲମେ
ଅସୁଖ	-	କାନ୍ଦ

ଅ

ଆ	-	ଅଇ
ଆସ	-	ବାବ୍
ଆକାଶ	-	ରସା
ଆକାଶିକା	-	ଭୃଷ୍ଟ
ଆକାଶ	-	ମାୟ
ଆଖି	-	କଣ୍ଠା
ଆଖର ନଳ	-	କାହିକ
ଆଖି କୋରଡ଼	-	କାଣ୍ଡି ଗୁଲକା
ଆଖି ଡୋଳା	-	ରବା
ଆଖିପତା	-	ମିଶ୍ରା
ଆଖିର ମଲକା	-	କାଣ୍ଡି
ଆଖୁ	-	ବେଶ୍ୟାମ୍ କାରୀ
ଆରବେ	-	ମୁନେ
ଆଲୁକର ଅକ୍ଷ (ଟିପ)	-	ବଅଟା
ଆସୁଡ଼ିବା	-	କସ୍ କାନାନ୍
ଆଠବା	-	ଅଟ୍ଟାନ୍ନା
ଆଡ଼ୁ	-	କାନ୍ଦା
ଆଡ଼େଇବା	-	ଭୂର୍ତ୍ତା
ଆଣ	-	କାବ୍
ଆଣିକା	-	କାଜକାନ୍
ଆଣ୍ଟ	-	ବହୁମିଶ୍ରା
ଆଜ	-	ସାଂତାପାଣ୍ଡ
ଆକ୍ରମଣ	-	ଗୁଣ୍ଡୁକାନାକ

ଆସା	-	ଅତୁମା
ଆସୀସୁ ସୁଜନ	-	କୁହମାତର
ଆଦର କରବା	-	ସେମାମାତାକାନ୍
ଆପଣ	-	ନମ୍ନା
ଆପଣକର	-	ମିଶ୍ରା
ଆପଣକୁ	-	ମିକଙ୍କ୍
ଆର୍	-	କାୟା
ଆମଦାନ	-	ପାଣ୍ଡା
ଆମୁଡ଼ା	-	ଆକାଳା
ଆମ୍	-	ମାର୍ଚ୍ଚା
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର	-	ମାଉଁସାକ୍
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ, ଆମ୍ଭକୁ	-	ମାକଙ୍କ୍
ଆମ୍ଭେ	-	ମାନ୍ଦାବ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ	-	ମାନ୍ନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ନିଜେ	-	ମାନ୍ନେ ସନ୍ନା
ଆରମ୍ଭ କରିବା	-	ପସ୍ ପାନାକ୍
ଆକ୍	-	ଅକ୍ମାଟି
ଆଲମାସ	-	ଆଲମେର୍
ଆଲେକ	-	ଓଡ଼ୁନେଲ
ଆର୍ଦ୍ଧିନ	-	କାସ୍ ବା
ଆଶା କରିବା	-	ଆଶ୍ଚି ହାନାକ୍
ଆଶାଡ଼	-	ମୁର୍ଦ୍ଦକ
ଆସିବା	-	ଓଡ଼ାବ
ଆହା	-	ଆହା
ଆହାର କରିବା	-	ତଦାନାକ୍
ଆହୁରି	-	ମିଶ୍ରେ
ଆହେ	-	ଅ

ଇ

- ଇଚ୍ଛା କରିବା - ଇଷ୍ଟାମ୍ ନାଡ଼ାନାଦ୍
- ଇଚ୍ଛା - ଇଚ୍ଛକୋତ୍ତରା
- ଇଚ୍ଛାପର - ଇଚ୍ଛକେଲନ୍
- ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ବିମିନ୍ଦ୍ରୁଲ୍
- ଇଶ୍ଵର - ଇଶ୍ଵର

ଉ

- ଉଇ - ଏଲମ୍ ପେତ୍ତେ
- ଉକୁର୍ଣ୍ଣା - ପକ୍ତି
- ଉଖାରିବା - କସ୍ତା
- ଉଖୁଡ଼ା - ପିକ୍‌ରଙ୍ଗା
- ଉଜ (ଉତ ପବ୍ତ) - ତେଜା (ମେଜା)
- ଉଜ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ - ସୁତାଲ୍‌ସୁକ୍ତଲ୍
- ଉଜ ବିଦ୍ୟାଳୟ - ବେଲ୍‌ଇସୁକ୍ତଲ୍
- ଉଜାଡ଼ିବା - ତସ୍ତାମ୍
- ଉଠିବା - ତେବା
- ଉଡ଼ାଇବା - ପାସିକ୍‌ମ୍
- ଉଡ଼ିବା - ପାମ୍
- ଉଡ଼ିବା - ତେହେମ୍
- ଉତ୍ତର ଦେବା - ଜାବାକ୍ କୋନାଦ୍
- ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵାସ୍ଥି - ପାୟ୍
- ଉତ୍ତରିବା - ଉତ୍ତରା
- ଉପବାସ - କାର୍ତ୍ତ୍ଵିନ୍
- ଉପବାସ କରିବା - କାର୍ତ୍ତ୍ଵିନ୍ ପାନ୍ନାନାଦ୍
- ଉପର ମହଲ - ପ୍‌ରାଗାଦ

- ଉପରେ - ପର୍
- ଉପସ୍ଥାନ ବନ୍ଧୁ - ପେଦେକାର୍‌ଜାନ୍ ସୁସ୍ତାମ୍
- ଉପାଡ଼ିବା - ତାହାକା
- ଉପି - ଶୁନ୍
- ଉଦ୍‌ଭେଦିବା - ମାୟୁତା
- ଉଲ - ମେଲ୍‌ତା
- ଉଷ୍ମ କରିବା - କାପା
- ଉଦ୍‌ହୁକ୍ତ - କସ୍‌ନେଗେଡ୍

ଊ

- ଊଷ୍ଠାତା - ସାଉକାର୍
- ଊରୁ - କାଲମ୍

ଏ

- ଏକ ମହଲ - ଡେ'ରଗାଦ୍
- ଏ ଗୁଡ଼ିକ - ଇର୍ଡ୍‌ଗୁ
- ଏଡ଼ିବା - କେଡ୍‌ମା
- ଏଣ୍ଡି ପୋକ - କୋକାସ୍ତା
- ଏଣ୍ଡି ପ - ତକ୍‌ନେ
- ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ - ଇନ୍‌ଡ୍‌ଥେନା
- ଏବ - ନ
- ଏମାନଙ୍କର - କାର୍ତ୍ତ୍ଵା
- ଏମାନେ - କାର୍
- ଏସବୁ - ଇର୍ଡ୍‌ଗୁ
- ଏହା - ଇଦ୍
- ଏହାକୁ - ଇଦ୍‌କ୍
- ଏହାର - କାର୍ତ୍ତ୍ଵାଦ୍
- ଏହିଟି - ଇଦ୍

ଏହୁପରି - ଭବ	କଙ୍କଡ଼ା - ଏଚି
	କଙ୍କଡ଼ାଗୁଣ୍ଡ - ଏଚେଗଡ଼ଡ଼େଲ
ଓ	ଗୁଣେ - କଙ୍କି
ଓ - ନ	କକେଳ - କାକାଲ୍
ଓ - ଅହା	କକାରୁ - ଗୁମ୍ମଡ଼
ଓଗାଲକା - ଅଗୁଆମାନାନ୍	କକ୍ଷୁଡ଼ିବା - ଉନ୍ଦା
ଓକନ - ଅକନ୍	କକଲ ପାଠ - ଆସପିଟେ
ଓକନ କରବା - ଗୁନକା ମାଡ଼ା	କକା (କକାଏଲ) - ପାହାନା (କାସ)
ଓକ - ଲଟିବାଟି	କକ୍ଷୁଲିକା - ଶିଶୁଲକକେ
ଓକାଲକା - ଲଗା	କକାସ୍ - ପରୁଡ଼େଡ଼ୁରୁକାଡ଼
ଓଡ଼ଣା - କକାଡ଼	କକ୍ଷି କର - ବାଟିଲକକା
ଓଦାକରବା - ନାଆଡ଼ାନାନ୍	କକ୍ଷୁଣ୍ଡ - ବାଣ୍ଡାକାଡ଼େରୁ
ଓନେଲକା - ଏଇମ୍	କଠଇ - କାଟୁଲ୍
ଓଲଟିବା - ମିଡ଼ଡ଼	କଣ୍ଡ - ଲେଇ
ଓଲଟି ପଡ଼ିବା - ଥାଟି ମିଡ଼ିକ	କଡ଼େଇବା - ପାକାତାମାନ୍
ଓଷ୍ଟ (ଉପର) - ପୋରେଇଦ ସୋଣ୍ଡେ	କଡ଼ - ପୁପେ
ଓଷ୍ଟ (ତଳ) - ଅର୍ଗେ	କଣ - ବାତା
ଓହରବା - ଗୁଡ଼ା	କଣା - ଗୁଡ଼ୁଡ଼
ଓହୁଇବା - ଡ଼ରଗା	କଣା - କରାଏ
	କକଳୀ - କେତାକାସ୍
କ	କକସ୍ ଅଇଲି - କାନ୍ ଓଡ଼ାଡ଼ୁ
କଅଁଲ (କଅଁଲ କଥା) - ମେଣ୍ଡା (ମୋଟା)	କକେସ୍ କଲ - ପଲେସ୍
କଅଁଲାଇବା - କଡ଼ପତା	କକ୍ୟା - କାକାଡ଼
କଇଁ - ଦୂର୍ଗାଦୁରା	କକ - ପାଣ୍ଡେମାଟି
କଇଁତ - ଏସ୍	କକମୂଲ - ପାଣ୍ଡେମାଟି
କଇଁଡ଼ - ବାଠରୁ	କପା - ଦୁଲ୍ ଏଟ୍
କଇଁ - ପଟ୍ଟକେ	କପାଲ - ମୁଞ୍ଚ
	କପୋତ - ବଡ଼େସିଟେ

କବାଟ	-	ମାଥରୁ
କବ	-	ସ୍ଵାଦନଶୁ
କମଳା	-	କମ୍ପଲକାସ୍ତା
କମାର	-	କାମାରୁ
କମିଳ	-	ସକଳା
କମେଇବା	-	ସ୍ଵାଗତ୍ୟୁ
କମିବା	-	ଓଁପାତକା
କମ୍ପଲ	-	କମଲ
କର୍ମସୁଖ	-	ନାହିକାରତଶୁ
କରତ	-	ସୁଖାସ୍
କରତବା	-	ସୁଖାମ୍‌ଲଗା
କରବା	-	ମାତା
କରେଇ	-	କଡ଼େଇ
କଲ	-	ମିସିନ୍
କଲଙ୍ଗିବା	-	କାର୍ଯ୍ୟପରତା
କଲସ	-	କୁଣ୍ଡା
କଳା	-	କାଶଗୁଡ଼
କଳାପଟା	-	କାଶବାସ୍ତା
କଳାଭ୍ରମର	-	କୁଳୁରୁଓଁସ୍
କଲମ	-	କାଲେମ୍
କଲ୍ପକତସ	-	ସ୍ଵରେଲ୍
କଲେଜ	-	କାଲେଜ
କଂସା	-	କରତ୍
କଂସାସ	-	କାମାରୁ
କହୁଡା	-	କେଣା
କହୁଡ଼ା	-	କୁଳକାସ
କାଉ	-	ଅଛି ଫେଡ଼େ
କାଉ	-	କାକାତ୍

କାକର	-	ଅକ୍ଷା
କାକୁଡ଼	-	ଓଁ, ହେଲୁମ୍‌କାସ୍ତା
କାଖ	-	ଶାକ୍ତା
କାଚ	-	କାଷ୍
କାଚକନିଷ	-	କାଷ୍
କାଟିବା	-	କଲମ୍
କାଠ	-	ଓଁକି
କାଠବର	-	ଓଁକିନ୍‌ଲନ୍
କାଠସିଡ଼	-	ଭାସା
କାଠି	-	କାଷ୍ତା
କାଠିକଲମ	-	କାଲେମ୍
କାଠୁରଥା	-	ଓଁକିନଶୁ
କାଠିବା	-	ଦସା
କାଣ୍ଡନଳ ସାପ	-	ଆଦାସ୍ତାଲି
କାଞ୍ଜିକ	-	ହଓଁପାତ୍
କାବୁଅ	-	ବୁଦ୍ଧା
କାନ	-	କେଉ
କାନଗିରି	-	କେଉରବା
କାନଫୁଲ	-	କେଉମୁଦା
କାନେଇବା	-	କେଣ୍ଡା
କାଢ଼	-	ନାଟା
କାଢ଼ସା	-	ନାଟାତ୍‌ସାଣ୍ଡା
କାଢ଼ବା	-	କେସ୍ତା
କାଢ଼	-	କାବା
କାଢ଼େଇବା	-	କେସ୍ତା
କାମୁଡ଼ିବା	-	କତା
କାରଖାନା	-	କାରୁକାମା
କାଲ	-	ସିର

କାଳେ - ଅନୁଷ୍ଠାନ	କୁମ୍ଭାଗଣାଳ - କୁମ୍ଭାନଳନ
କାଳ - ସେତୁକାଳ	କୁହିର - ମସଲ
କାର୍ଯ୍ୟକା - ତାତ୍ପର୍ୟସ୍ତ	କୁହିତି - ଗଡ଼ଡେଲ
କାହାକୁ - ବେନକ୍	କୁଲ - ଏତ
କାହାର - ବେନକାଦ	କୁଶଦାସ - ଦାଦାଗାଡ଼
କାପ - ବେନକ୍	କୁହୁଡ଼ି - ରାଜ
କାଶିକା - ଯାତ୍ରା	କୂଅ - ନୁଲ
କଳ୍ପ - ମାତ	କୁଷ୍ଠପକ୍ଷ - ବୁଢ଼ାକେଜ୍
କରୁଣା - ଗୁମ୍ଫାଳ	କେରୁଟ - କଳେପଲଦାନକ୍
କରୁଣିନ - କର୍ଷନାଲ	କେରୁଗୁଡ଼ିକ - ବେନା
କଶୋର - ଲେଲଅଣ୍ଡ	କେରୁଗୁଡ଼ିକୁ - ବେଉଁକ୍
କଶୋରୀ - ଲେଲଦାଡ଼	କେରୁଟି - ବେରୁଗେ
କହୋ - ବାଲକା	କେରୁଟିକୁ - ବେରୁକ୍
କାଟ - ପୁଡ଼ୁ	କେରୁମାନକର - ବେନରୁଡ଼ି
କୂଅ ପଥର - ଅବୁର ଗାଡ଼ା	କେରୁମାନକୁ - ବେନରୁକ
କୁ - କ୍	କେରୁମାନେ - ବେନରୁ
କୁକୁଡ଼ା - କର	କେତେକ - ବେସ୍
କୁକୁଡ଼ା କୁଅ - କର ପିଲ	କେରୁଣ୍ଡି - କମ୍ପାକଟକ
କୁକୁର - ନେଲ	କେଲା - ପଲଦାନକ୍
କୁହବା - ଓଁଞ୍ଚିଭରା	କୋଇଲ - କର୍
କୁଳା - ମୂର୍ଖାଲ	କୋଇଲି - ମେନାଗରଟ୍
କୁଡ଼ୁଆଦର - ଗୁଡ଼ସେ	କୋକଶିଆଳା - କଲ୍ୟା
କୁଣ୍ଡା - ପକ୍ଷ	କୋଲୋଖାଲ - କାରଟ୍
କୁଡ଼ି - ତାଡ଼ାକେଲ	କୋଟ - କଟ୍
କୁଠକା - ଅରୁକା	କୋଠରୀ - ରାଦ୍
କୁମାର - ପେକାଲ	କୋଠାଦର - ମେଡ଼ାଲନ
କୁମାରୀ - ପିକର	କୋଡ଼ି - ଗୁଡାଟ୍
କୁମ୍ଭାର - କୁମ୍ଭା	କୋଦାଳ - ଗୁଡାଟ୍

କୋଳ	-	କର
କୋଳଥ	-	କଡ଼େ
କୋଳ	-	ପାଣ୍ଡା
କୌଣସି	-	ବେଳା
କୌସିକ	-	ଗୟ

ଖ

ଖଇ	-	ପିରୁକ
ଖଇଁଡ଼ି	-	କାନ୍ତର
ଖଇର	-	ଇଞ୍ଜିର
ଖଇର	-	ନାକନା
ଖଇଁକରିବା	-	କାଉଁ ମାଡ଼ାନାଉ
ଖଜୁଣ୍ଡ	-	ଭଗ୍ନା
ଖଟ	-	କାଟୁଲ
ଖଟପୁଆ	-	କାଟୁଲକାଲ
ଖଟା	-	ପୁରୀ
ଖଡ଼ା	-	ଟିକ୍‌କୂଳିର
ଖଡ଼ୁ	-	ତାଣ୍ଡାଗାଡ଼ିସୁ
ଖଡ଼େ	-	କୁହିଷ୍ଟ
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିବା	-	ଢୁଙ୍କା ଢୁଙ୍କା ମାଡ଼ାନାଉ
ଖଡ଼	-	ନାଷ୍ଟମ୍
ଖନା	-	କନ୍ଦାଲ
ଖବର ଦେବା	-	କାକୁରୁ ଭାଗାନାଉ
ଖବଦ	-	ଆତା
ଖକା	-	କାଷ୍ଟାମ୍
ଖକାସୀ	-	କୁଲ୍‌ଦଣ୍ଡ
ଖସଡ଼ା	-	ବଡ଼ଡ଼ା
ଖସଡ଼ି ପଡ଼ିବା	-	କାଲ୍ ବଡ଼ମସ୍ତା

ଖଇବାସର	-	ଉଦାନଲନ
ଖାତକ	-	ବାକନଣ୍ଡ
ଖାଲେଇ	-	ଗାଡ଼ମ
ଖିଅର କରିବା	-	କରିସ୍ତାନାଉ
ଖିଡ଼ିକ	-	କୁଡ଼ିଟି
ଖିରି	-	ପାଲ୍‌ଗୁକୁରୁ
ଖୁଆ	-	ସାବ୍‌ବାଦିନା
ଖୁଡ଼ି	-	ସୁଡ଼ାସାୟ
ଖୁଞ୍ଚି	-	ଗୁଞ୍ଜେ
ଖୁନ୍‌କରିବା	-	ଆଉକାନାଉ
ଖୁନ୍ (ଖୁନ୍ ଗରିବ)	-	ଗାଟୁଟି (ବାଡ଼ାଓ଼ାନ୍ତା)
ଖୁମ୍ବ	-	ଗୁଞ୍ଜେ
ଖୁର	-	ମାଢ଼ା
ଖୁରା	-	ଗେଟା
ବେଚେଡ଼ି	-	କାମକାଲୁକୁର
ବେଳ	-	ଆଟା
ବେଳ ପଡ଼ିଆ	-	କାର୍ଯ୍ୟାନୁସ୍ତାଲ୍
ବେଲାଳୀ	-	କାର୍ଯ୍ୟାନଣ୍ଡ
ବୋସା	-	କୁପାର

ଗ

ଗଇଁଦ	-	ପିକାଣ
ଗଇଁଡ଼ି	-	ଗଲ
ଗଇର ଓଁସ୍ତକ	-	ଟଣ୍ଡା
ଗଇର ଦେର	-	ଝି଼ରେମ୍
ଗଇର ହେଲି	-	ତଲ୍‌କା
ଗଇର ଶାଖା	-	କଣ୍ଡା
ଗଡ଼ାଇବା	-	ତମ୍

ଚଢ଼ିବା - ନେଲ୍‌ପାଟା
 ଚଢ଼ିବା - ଉପରୁଭୁଜା
 ଚଣକ - ସାରେଚେ
 ଚଣିବା - ଲେକନାମାତା
 ଚଣ୍ଡି - ଗାଟକ୍
 ଚଣ୍ଡା - ଏଡମାଡ଼୍
 ଚେଦଇବା - ଦଦ୍ଦାଡ଼୍‌ଟା
 ଚଧ - ଗାଡ଼କେ
 ଚନ୍ଦକ - ଉପେଇ
 ଚନ୍ଦେଇବା - ଗାବୁ, କାମ୍
 ଚପ କଣବା - ଇନ୍ଦେଇଟି
 ଚୋର (ଉଇର ନୁଆ) - କୁଇଟ୍ (କୁଇ)
 ଚର୍ଚ୍ଚ - ଡକାନ୍
 ଚର୍ଚ୍ଚାବହା - ଡକାନ୍
 ଚରମ (ଉରମ ପାଣି) - ଦାଗ୍ରା (ଏକ୍)
 ଚରା - କଦେକୁଣ୍ଡା
 ଚରା - ବଣ୍ଡକେ
 ଚଳ - ଡ଼ିକ୍
 ଚଳବା - ଗାଡ଼କ୍
 ଚଲ୍ - କାଡ଼ତା
 ଚନ୍ଦମ - ରଦମା
 ଚନ୍ଦଳ - ଚୁରା
 ଗାଢ଼ବା - ପାଟପାଞ୍ଚ
 ଗାଡ଼କେବ - ଗାଦି
 ଗାଡ଼ନାଲ୍ - ଏର୍ବା
 ଗାଧୋଇବା - ଏର୍ମିମ୍
 ଗ୍ରମ - ନାବ୍
 ଗାମୁଛା - ସିଲେପତା

ଗାଲ - ମୁଣ୍ଡାକଦ୍‌ନାଦ୍
 ଗାଲଦେବା - ବେଷ୍ଟକାନାଦ୍
 ଗାଲିବା - ବେଷ୍ଟୁଡ଼୍‌ଆନାଦ୍
 ଗାଲ - ଶୋମା
 ଗାସୁକ - ପାଞ୍ଚନଶ୍ଚ
 ଗିରଫ - ଚହସ୍‌ଥକାନାଦ୍
 ଗିଲିବା - ଲପା
 ଗିଲସ - ଗିଲସ୍
 ଗ୍ରାଣ୍ଟ - ପେଦାମାଣ୍ଡ
 ଗ୍ରାଣ୍ଟୁକ୍‌ଟି - ଏକ୍‌ପୁଟି
 ଗୁଡ଼ - ବେଲ୍‌ମ୍
 ଗୁଡ଼େଇବା - ଇଦା
 ଗୁଣ୍ଡୁ, ଟମ୍‌ପା - ଚିକାଲ୍‌ଉପ୍‌ପେ
 ଗୁଞ୍ଜିବା - ଆକା
 ଗୁମା - ପାଡ଼କ
 ଗୁରୁ - ଗୁରୁଡ଼୍
 ଗୁରୁଣ୍ଡିବା - କାସମୁଡ଼କ୍‌କ୍
 ଗୁରୁଗାର - ଲଡ଼େଡ଼ାଗମ୍
 ଚେ - ଚେମ୍
 ଗୁଲ୍ - ପଦ୍‌ଲ୍
 ଗୁହାଲ - ଗଡ଼ଡ଼କଟାମ୍
 ଗେଞ୍ଜି - ଗେଞ୍ଜି ପଦକା
 ଗେଡ଼ା - ଗୁଟି
 ଗେଣ୍ଡା - ନାଡ଼କେ
 ଗେଣ୍ଡାଲିଆ - ଚେଲ୍‌କଜା
 ଗେଣ୍ଡୁ - ମକ୍‌ଲେ କୁଟାର
 ଗେରୁ - ବୁଡ଼କେ
 ଗୋଇଠି - ମାଡ଼ମା

ଗୋଖର - ନେଇତାର୍ଦ୍ଧ
 ଗୋଟିଏ - ଓଡ଼ିଏ ରଟ୍
 ଗୋଡ଼ - କାଲ୍
 ଗୋପବନ୍ଧୁ - କାଲ୍ ପାଇଶ
 ଗୋଦସ୍ - ତରଫାକାଲ୍
 ଗୋଧୁ - ଉର୍ପାଲ
 ଗୋଦରପୋକ - ପେଣ୍ଡା ପୁଡ଼ୁକ୍
 ଗୋଦସ୍ - ପେଣ୍ଡାଗୁଣେ
 ଗୋନେଇବା - ସିପ୍ କା
 ଗୋଲପା - ଗୁଲପ୍ ଗୁଲ୍

ଘ

ଘରୁଡ଼ିବା - ଚଳ
 ଘଡ଼ିଘଡ଼ି - ଘୁଡ଼ି ଖିର
 ଘଣ୍ଟା - ଗାଣ୍ଡେ
 ଘଣ୍ଟି - ଗାଣ୍ଡେ
 ଘନ (ଘନଜଳ) - ସିଞ୍ଚଣ (ସୁପ୍ତା)
 ଘରଚଢାଣ - ଅରୁନେଲ୍
 ଘରଚଞ୍ଚିଆ - ପାଣ୍ଡେପିଟେ
 ଘର ଛପର କଣ୍ଠା - ଲନ ଓଡ଼ିଏ ଥାନାକ୍
 ଘର କୋଇଁଆ - ଲମ୍ବୁଆଣ୍ଡେ
 ଘରଣୀ - ମୁଣ୍ଡେ
 ଘାଟ - ଏରୁମିଦାନ ଘାଟା
 ଘାଣ୍ଡିକା - ଘୁଡ଼ୁମ୍
 ଘାସ - ଗାଡ଼ୁଡ଼
 ଘାସ କାଟିବା - ଗାଡ଼ୁଡ଼କରକାଳାକ୍
 ଘିଅ - ପାଲ୍ କରୁ

ଘୁରୁକା - ଉଡ଼ିସା
 ଘୁରୁକା - ଉଡ଼ିସା
 ଘୁରୁଣ - ପାଦ
 ଘୋଡ଼ା - ଗୁରୁମ୍
 ଘୋଡ଼େଇବା - ମୁକ୍ତା

ଚ

ଚଉକାଠ - ଗୁମ୍ମାମ୍
 ଚଉକ - ଚର୍ଚ୍ଚା
 ଚଉଡ଼ିକା - ମାଡ଼ା
 ଚକ୍ - ତେଲ୍ ପୁଣ୍ଡା
 ଚକଟିକା - ସିଂହା
 ଚକ - ଜାଗା
 ଚଞ୍ଚି - ଏରେକ୍
 ଚଞ୍ଚୁ - ଉକରୁଡ଼
 ଚଞ୍ଚେଇ - ଟାଟି
 ଚଞ୍ଚିକା - ଡାବ୍
 ଚଣା - ଚେଲିଙ୍ଗା
 ଚନ୍ଦ୍ର - ନେହା
 ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ - ନେହା ଓଡ଼ି ନେଲ୍
 ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହର - ଗାର୍ଦୀ ପରଦତ୍
 ଚନ୍ଦ୍ରାହାର - ନେହେକ୍
 ଚନ୍ଦା - ଚନ୍ଦ୍ର
 ଚମ - ଚେଲିଙ୍ଗା
 ଚମକାଞ୍ଚିକା - ଓଡ଼ି ଦେଖିବା
 ଚମକାର (ଚମକାର ଚେକ) - ମେଲ୍ ପା (ମାନେ)
 ଚମାର - ଗୁମ୍ମାଗୁଲ୍

ବରଣା - ବର୍ଣା	ଚରାଦାସ - କୁକ୍କାଳ
ବରଦା - ବେସା	ଚେ - କାଶିଚାର୍ବ
ବରାଲଦା - ନାତପା	ଚେତର - ଚୋରଣ
ବର୍ଦ୍ଧ - ବର୍ଦ୍ଧ	ଚନ୍ଦ - ପାଞ୍ଚେଦାସ
ବସମା - କାଶ୍ଚିଆଦା	ଚୋ କରଦା - ଓଁଦାଶନାଦ
ବସା - ବୁମ୍ବୁର୍ଦ୍ଧାଶାସାଚଣ୍ଡ	ସୈଦା - ସିଦ୍ଧା
ବସିଦା - ଭୃମ	ସୈତଦା - ସିଦ୍ଧ
ବସୁଟିକା - ଓଁସୁକାମ୍	ସୈନିଟା - ସୈନିଟା
ସ - କାଶି	ସୈମୁଟିକା - କର୍ଷା
ସୁଭଳ - ମୁରଦା	ସେ (ବେକାଳ ପାଇଁ) - ଆନରକକନ୍ ମାଲଦକ୍
ସୁଦଲ - ବରମାନେ	ସୈକା - କାକା
ସୁଖିକା - ନାକା	ସୈଲ - ଗାଦା
ସୁଖିକା - ନାଆକା	ସୈମ - ଗାଞ୍ଜାଲ ସୁଞ୍ଜା
ସୁଭଦ - ଭୃଷେସିଞ୍ଜେ	ସୈଦା - ସୁନ୍
ସୁଦର - ବୁଫୁ	ସୈଦୁଦା - ମୁସ୍ତାଗାଟେଲ୍
ସୁସିଦା - ଅହମା	ସୈଡା - ଓଁକୂର୍ଦ୍
ସୁମୁଦ - କକକୁର୍ଦ୍	ସୈଦା - ଗୁଣ୍ଡାଲ୍ ମାଟା
ସୁସାତର - ମଦକେ	ସୈଲ - ଅକାଲ୍
ସୁଶଅଣା - ପାଲ୍ଲ	ସୈଆ ମୁଣ୍ଡା - ଚୁକ୍କୁର୍ ଉପ୍ପେ
ସୁନ - ଭୃପର୍	ସୈଡା - ଗାକ୍
ସୁନକ - ବେଲ୍ ଡାଲ୍ ବର	ସୈନ - ବୁମାମ୍
ସୁକିଦା - ନାତମ	ସୈକା - ତେଦା
ସୁକୁର୍ଦ୍ଧା - ନାକ୍	ସୈଟ - ବିତ୍ତୁଲ୍ ବଦେ
ସୁପକରଦା - ହୁଦାମାଦ୍	ସୈନ୍ - ସିକ୍ଲେମ୍
ସୁଫିକା - ହୁଦା	ସୈକ - ଚକଚ
ସୈଡା - ବେସା	ସୈର - ଚକାଲ୍
ସୈ - ସିକ୍	ସୈଶ - ଚକାଲ୍
ସୈକେଦା - ତପାମ୍	ସୈଶ କରଦା - ଚକାମାଦ୍

ସ୍ୱେଦେଇବା - ଅଲିଓଁ
 ବୌଦ୍ଧିକାର - ସୌକ୍ଷ୍ମକାର

ଛ

ଛତ୍ର - ଚେଲଚିତ୍ର
 ଛକ - ନେକ୍ସେନ୍
 ଛତାମୁକା - ପଟ୍ଟକାୟା
 ଛାଣାଣ - ମାଲିପୁରୀଅନ୍ତ
 ଛଡ଼ା - ଓଁଡ଼ିସ
 ଛତା - କୁର୍ବା
 ଛତା - କାନ୍ଥାଗାଉଡ଼
 ଛତା - ସାତା
 ଛେ - ବୁଦ୍ଧି
 ଛପିବା - ମିଷ୍ଟା
 ଛପେଇବା - ଇର୍ମି
 ଛଇ - ନିତା
 ଛିଦ୍ଧିଣୀ - ମୁକ୍ତଲ୍
 ଛିଡ଼ିବା - ଓଁଡ଼ି
 ଛିତ୍ର - ଇକ୍ସପ୍ଲ
 ଛିତ୍ର - ଗୁଣ୍ଡେ
 ଛିତ୍ର - ପାଟ୍ଟକାରସ୍ତ୍ରାକ୍ଷ
 ଛିତ୍ରଚିତ୍ରଣୀ - ପିକ୍ସେକର୍
 ଛିତ୍ରାକାସ - ଅଷ୍ଟେକ୍
 ଛିତ୍ରପୋତ - ନାସି
 ଛିତ୍ରକା - ଉତ୍ପା
 ଛିତ୍ର - ଠି
 ଛିତ୍ରକା - ମିଷ୍ଟା
 ଛିତ୍ରକେବା - ଛପକାକ୍

ଛିନ୍ତାଲୁଗା - ପତା
 ଛିନ୍ତାବା - ଦେଗା
 ଛିନ୍ତା - ମୂଲ୍ୟାକାୟା
 ଛିନ୍ତାବା - ବାଟା
 ଛିନ୍ତା - ମୁକ୍ତ
 ଛିନ୍ତା - ପୁଷ୍ଟି
 ଛିନ୍ତା - ପୁରୁକାରେକ୍
 ଛିନ୍ତା ମାରିବା - ପୁରୁ ବାବେକ୍ତେ କଟାକାକ୍
 ଛେଚିବା - ଦୋଗଟା
 ଛେଦିବା - ଉକ୍ତା
 ଛେପ - ଉତ୍ତଲ୍
 ଛେପ ପକାଇବା - ଉକ୍ତାକାକ୍
 ଛେଦିବା - ତକ୍ତା ଆଦାନାକ୍
 ଛେଲ - ମେବା
 ଛେଟ୍ (ଛେଟ୍ ପର) - ପୁରୁକେସେ
 ଛେଟା - କୁଟାଲ୍
 ଛେଟେଇବା - କୁଟା

ଜ

ଜଇ - ଅଲ୍ପ
 ଜଗତ - ଲକ୍ଷ୍ୟମ୍
 ଜଗିବା - ଦେଗା
 ଜଟ - କାଟେଲ୍
 ଜଡ଼ା - ଆମଦେ
 ଜଡ଼ାଚେଲ - ଆମ୍ ଦେକ୍ତୟ
 ଜନ୍ମଦେବା - ପୁଷ୍ଟିଆକାକ୍
 ଜବାବ - କାବ୍

କମା	-	କାମା
କଳ	-	ଏକ୍
କଳଦେବତା	-	ଏକ୍‌ଦେଉଣ୍ଡ
କଳପ୍ରପାତ	-	ଏକ୍‌କ୍‌ଏକ୍
କଳ ନିହସ	-	ହୁରେମ୍
କଳହୁଣ୍ଡା	-	ଏକ୍‌ଏକ୍
କଳ୍ପ	-	ସାବକାସା
କଦ	-	କୁରୁକ
କାକେଟ	-	କାକେଟ୍
କାଡ଼ବା	-	କାଲମ୍
କାଶିକା	-	ପଦ୍
କାହୁଡ଼ା	-	ଗାମ୍‌କା
କାମିନ	-	କାମିନ୍
କାମିନ୍‌ଦାର	-	କାମିନ୍
କାମ୍	-	କେଣ୍ଡାଣ୍ଡ
କାଳବା	-	କରଣା
କାଳ	-	ଓଁକା
କଥ	-	ଏକେପୁତ୍ୟ
କଡ଼ବା	-	କଡ଼ା
କର	-	କାଲ୍‌କେ
କରା	-	କରାକାସ
କରା	-	କରା
କର୍ଣ୍ଣ କରଣ	-	ଅଗିଷ୍ଠାନାକ୍
କଥ	-	ସେକାଅଟା
କୂଳକୃଷି ସୋକ	-	ଓଁ,ନେଲ ପୁଡ଼କ୍
କେକ	-	କେକ୍
କେକାଣା	-	କେକାନ୍
କୋକ	-	କେଡ଼ିଆ

କୋକା	-	ଏକ୍‌ପୁକ୍
କୋଶମାକା	-	ପାଲ୍‌କ୍
କୋଷ୍ଠ	-	ସିମ୍‌ଟା
କୂଳକ୍ (ଅଗ୍ନି)	-	କସ୍ (ଓଁ,ନେଲ୍)
କୂଳ	-	ଆଣ୍ଡ
		୪
କୃକ୍	-	କୃକ୍‌କାଲ୍
କୃକ୍‌ପୋକ	-	ଓଁ,ପୁକ୍
କୃକା	-	କଟ୍‌କ
କୃଗଣା	-	ତକ୍
କୃଷିମାଟି	-	କୃଷିକାକାକା
କୃଷଣ	-	କୃମ୍‌କୃଷଣାକାକ୍
କୃକା	-	ସିକାସ୍
କୃକା	-	କାକାକାମ୍
କୃକ	-	କୃକ୍
କୃକ୍	-	ମାସାକ୍
କୃକ୍	-	ଅକାସ୍
କୃକ୍‌କୃକ୍	-	କାଲ୍‌କେ
କୃକ୍‌କା	-	କଟ୍‌କେ
କୃକ୍‌କ୍	-	କୃକ୍‌କ୍
କୃକ୍	-	ଟାଟା
କୃକ୍‌କା	-	କାଲ୍
କୃକ୍‌କା	-	ଓଁ,କେମ୍
କୃକ	-	ପୁକା
		୪
କୃକ୍	-	କୃକାସ୍
କୃକ୍‌କଥ	-	କୃକାସ୍

ଝପିବା	-	ଜିଡ଼ା
ଝାଲି	-	ଫେକେଟ୍
ଝାଙ୍ଗିଆ	-	ଗଉଡ଼େଲ
ଝାଙ୍ଗିବା	-	ଓଡ଼ିଫ୍ରେମ୍
ଝାଣିବା	-	ଲଗା
ଝିକଟ	-	ଝିକେଟ୍
ଝିକଟ ଘର	-	ଝିକଟ ଲନ୍
ଝିଣ	-	ତାବା
ଝିପାଖାତା	-	ସ୍ଵାଧୀନକାତା
ଝିପିବା	-	ସ୍ଵାଧୀ
ଝୁଙ୍ଗାରିବା	-	ତାଲମିହମ୍
ଝେକିବା	-	ଏଣା
ଝେଣେଇ	-	ଝିରୁମିପିଟେ
ଝେସ	-	ଝେସାଲ
ଝେସୁଲ	-	ଝେସୁଲ
ଝୋପି	-	ଝପ୍
○		
ଠକାମି	-	ବନ୍ଧାନାଦ
ଠକିବା	-	ବାଲିତ୍ରସ୍ତ
ଠାଗିବା	-	ଥାଲଗା
ଠାକୁ	-	ତାଗାକ୍
ଠାବର	-	ତାଗ୍
ଠିକଣା	-	ଝିକିନା
ଠିକା (ଠିକା ମୂଲ୍ୟ)	-	ଗୁଣା (ଗୁଣଲ)
ଠିକିବା	-	ବନ୍ଧନାଦ
ଠୁ	-	ତାଗାକ୍
ଠୁକିବା	-	ଠୁକିଆ

ଠେକ	-	ଗୁର୍ତ୍ତ
ଠେକୁଆ	-	ମଲ୍ଲ
ଠେଙ୍ଗା	-	ଟେଙ୍ଗା
ଠେଲିବା	-	ଗୁରୁସା
ଠେସିବା	-	ଗୁରୁସା
ଡ		
ଡକାଇବା	-	କାଙ୍ଗା
ଡକାସୁତ	-	ଡକାନାଦ
ଡଗିବା	-	ବାସ୍ତାମ୍
ଡାଆଁଶ	-	ଦମେ
ଡାକପର	-	ପଶୁଆଦିସ
ଡାକଦଳା	-	ଡାକବାଙ୍ଗଲ
ଡାକବାଲ	-	ପଶୁମେନ୍
ଡାକ ମୋହର	-	ପଶୁମେନ୍
ଡାକିବା	-	କାଗୁଳା
ଡାକ୍ତରଖାନା	-	ଡାକ୍ତରକାନା
ଡାକ୍ତରୀ	-	ଡାକ୍ତେର
ଡାମ୍ପଣ	-	ସୁକ୍
ଡାଲ	-	ଗୁଟ୍‌ଲ
ଡାଲି	-	ପାପ୍‌ପ
ଡାହାଣ ହାତ	-	ଡନାକାର
ଡାହୁକ	-	ଝିକିପିଟେ
ଡୁଆଁ	-	ଡୁଆଁ
ଡୁମିଶ	-	ଡ୍ୟାମାଗୁ
ଡୁବିବା	-	ମୁଡ଼ନା
ଡେଇବା	-	ଗୁଣା
ଡେଇଶିଆ	-	ଡାଲତେମ୍

ଢାଳ (କାଢ)	-	କାଣ୍ଡ ଚନ୍ଦା
ଢାଉ	-	କାଢ଼
ଢୁ	-	ନିନ୍ଦା
ଢୁଟିବା	-	ଢେରୁଡ଼ା
ଢୁନହେବା	-	କଟମାନ
ଢୁମକୁ	-	ମିଳ
ଢୁମର	-	ମିଠୁା
ଢୁମେ	-	ମିର
ଢୁମେନକେ	-	ନିଶ୍ଚୟପତ୍ରା
ଢୁମୁକୁ	-	ମିଳକ୍
ଢୁମୁର	-	ମିଠୁା
ଢୁମୁମାନଙ୍କର	-	ମିଠୁା
ଢୁମୁମାନଙ୍କୁ	-	ମିଳକ୍
ଢୁମୁମାନେ	-	ମିର
ଢୁମୁମାନେ ନକେ	-	ମିରପତ୍ରା
ଢୁଲସୀ	-	ଢୁଲସ୍
ଢୁଲା	-	ଢୁଲ
ଢୁଲିବା	-	ଢୁଲିବା ମାଡ଼ାନାଦ୍
ଢୁସାର	-	ଆଦୁର ଗାଡ଼ଜା
ଢେଣ୍ଡି	-	ଆଦକ୍
ଢେନପନ	-	କାମିଆକ
ଢେଣ୍ଡା	-	ଢେଣ୍ଡା
ଢେଣ୍ଡୁଳ	-	କିରୁପାଣ୍ଡୁ
ଢେଲ	-	ନୟ
ଢୋଡ଼	-	ଢାରୁଣ୍ଡୁକକେ
ଢୋଡେ	-	ନୟ
ଢୋସ	-	ଢୁସାସ୍
ଢୋର	-	ନୟ

ଢୋରୁଣ୍ଡି	-	ଢେଣ୍ଡପର
ଢୋରକରବା	-	ଢୁଢୁସାନାଦ୍

ଥ

ଥକିବା	-	ଆଇଠୁା
ଥଣ୍ଡ	-	ମୁକକୁର
ଥଣ୍ଡା (ଥଣ୍ଡା ଜାଗା)	-	ଆଲା (ଜାଗା)
ଥଣ୍ଡା କରବା	-	ଆରୁପାନାଦ୍
ଥଟା କରବା	-	ଏସକେ ମାଡ଼ାନାଦ୍
ଥମିବା	-	ବାନ୍
ଥରବା	-	ଠୁାଡ଼କଦ୍
ଥଳ	-	ମୁଦା
ଥାନା	-	ତାନା
ଥାଳ	-	ତାଲ୍
ଥାଳଥା	-	ଟାଟ୍
ଥୁଣ୍ଡାଗଛ	-	ଠୁାଡ଼ିତା ମାଡ଼ା
ଥୋରବା	-	ଠୁାଟା

ଦ

ଦାଆ	-	ଏର୍ଦ୍ଧାକାରେରୁ
ଦାଢ଼ି	-	ଗାଡ଼କ୍
ଦାନ୍ତ ସମିବା	-	ପାଲ୍ ସମିବା
ଦାନ୍ତ	-	ପାଲ୍
ଦାମୁଡ଼	-	ପାଡ଼ଜାପେସ୍
ଦାମୁଗା	-	କନସ୍ପିଟି
ଦାହୁବା	-	ପଡ଼ମା
ଦାହୁ	-	ଢେଣ୍ଡୁଡ଼ା

ଦୟାସିଲ	-	କମ୍ପେଟେ
ଦୃଷିବା	-	ତଦତ୍
ଦୀର୍ଘ (ଦୀର୍ଘ ଜନନ)	-	ବାଣିରଞ୍ଜକ ବାଦକତର,
ଦୀପ	-	ଦୀପେମ୍
ଦୁଆଡ	-	ଦୁଆଡୁ
ଦୁଇଟଳିଆ	-	ଦ୍ୱେଶରୂପି
ଦୁଃଖ କରବା	-	ଦୁଃଖମ୍ ମାଡ଼ାନାଦ୍
ଦୁର୍ଘଟଣା	-	ବଳତ୍ ଅଭ୍ୱାନାଦ
ଦୁଧ	-	ପାଆଲ୍
ଦୁକଦାସ	-	ଶୁଭଗାହତ
ଦୁଧଲ	-	ଓଁ, ଚିଲେ
ଦୁଲ୍ଲଭା	-	ମେଦଲ୍ ତା
ଦୁର୍ଘିବା	-	ସିଦ୍ଧାନାଦ୍
ଦେଖାଇବା	-	ଢ଼ଅମ୍
ଦେଖା କରବା	-	ମକମ୍ ତଅମ୍
ଦେଖିବା	-	ଶ୍ରଦ୍ଧାନାଦ୍
ଦେଠେଇ	-	ଦେବୁସ୍ତାସ୍
ଦେବା	-	ଇମ୍
ଦେବା	-	ଦେଓ୍ବୁ
ଦେଶ	-	ଦେଶେମ୍
ଦୋକାନ	-	ଦୁକାନ୍
ଦୋଣି	-	ଦେଏତା
ଦୋଳ	-	ତଲ୍
ଦୋଷ	-	ଦୋଷମ୍
ଦୌଡ଼	-	ମିର୍ଦ୍ଦା
ଦ୍ୱାର, ଦେଇ	-	ଓଁ, ଲ
ଦଂଷ୍ଟିବା	-	କାଟେ
ଦଇଡ଼	-	କଡ଼େ

ଦଇଡ଼ିବା	-	ମିର୍ଦ୍ଦା
ଦଶଲ କରବା	-	କାବାର୍ ଦାସ୍ତ
ଦଣ୍ଡ	-	କାଷ୍ଟାମ୍
ଦଣ୍ଡକଣ୍ଠ	-	ଇଦ୍, ଶିଉକା
ଦଣ୍ଡଦେବା	-	କାଷ୍ଟାମ୍ ମାଡ଼ାନାଦ୍
ଦଣ୍ଡବତ ଦେବା	-	କାଷ୍ଟାମ୍ ମାଡ଼ାନାଦ୍
ଦଦେଇ	-	ପେସି
ଦନ୍ତାହାତୀ	-	ଏଦ୍
ଦର	-	ମଲ୍
ଦରଜ	-	ଦରୁଦ୍
ଦରମା	-	ଜିତାମ୍
ଦରୁଣିବା	-	ମେଦ୍, କା
ଦଲ	-	ମାଡ଼ା
ଦଲପତ	-	ପେଦା
ଦଳିବା	-	ଅରୁକା
ଦଶଟଳିଆ	-	ପାଦ୍, ରୂପି
ଦହ	-	ସେର୍ସ୍
ଦୟା କରବା	-	ଦୟାରୁକ୍ତି

ଧ

ଧଡ଼	-	ଆହ୍
ଧଣ୍ଡ	-	ତଣ୍ଡ, ଚାସ୍
ଧନଆଁ	-	ଦାନଆ
ଧନଆଁ ପତ	-	ଦାନଆ ଆକ
ଧନା	-	ସାମ୍, ଯାହୁଣ୍ଡ
ଧନୁ	-	ଓଁ, ଲ
ଧରୁଣିବା	-	ମିଦ୍, କାଦ୍
ଧର୍ମ	-	ଧର୍ମାମ୍

ଧର୍ମମାତା	-	ଆୟାସ୍
ଧରଣା	-	ପରମ୍
ଧଳା	-	ଏରା
ଧାର୍ଯ୍ୟ	-	ମିର୍ବା
ଧାନ	-	ଓଁଞ୍ଜି
ଧାର	-	ବାଆକ୍
ଧାର କରବା	-	ବାକ୍ ମାତାମାଦ୍
ଧାର ଦେବା	-	ବାକ୍ ଇବାମାଦ୍
ଧୂମ୍ପୁଷ	-	ଦୁମ୍ପୁଷ୍
ଧୂଆଁ ପତ୍ର	-	ପରୁଗଆକ୍
ଧୂପ	-	ଧୂପାମ୍
ଧୂପକାଠି	-	ଦୁପେମକାସ୍
ଧୂଳି	-	ଦୁମ୍ପି
ଧୂଳିଆନାଗ	-	ନେଇତାସ୍
ଧୋଇ	-	ଦର୍ପ୍ପାତ୍
ଧୋବା	-	ସୁକେଲ୍ ଓଁଞ୍ଜି

ନ

ନଇ	-	ପଟେରୁ
ନଇଁବା	-	ଆଡ଼ନା
ନକଲ ନରବା	-	ଉଡ଼ିରାସା
ନଖ	-	ନରୁ
ନକ୍ଷତ୍ର	-	ଉକାମ୍
ନରଦ	-	ରକ୍ତାତେ
ନରସ	-	ବାଡ଼ି
ନଡ଼ିଆ	-	ଇଟ୍ଟେ ରୁକାୟା
ନଡ଼ିଆ ତେଲ	-	ଗଟ୍ଟେ ରୁକୟା

ନଥ	-	ଚକ୍ଷୁଆସ୍
ନରବା	-	ବେଏଞ୍ଜା
ନମସ୍କାର କରବା	-	ମାମାସ୍କାର କରବା
ନରକ	-	ନରୁକ
ନରହତ୍ୟା	-	ମାନେକ୍, ଆଉକାନାଦ୍
ନଳିତା	-	ମେସ୍ତା
ନଷ୍ଟକରବା	-	ନାଷ୍ଟାମ୍ ମାତାମାଦ୍
ନାଉରୁସ୍ତା	-	ରୁର୍ବା
ନାକ	-	ମସରୁ
ନାକଦଣ୍ଡା	-	ମସରୁଡ଼ାଣ୍ଡେ
ନାକପୁତା	-	ମସରକସା
ନାଚବା	-	ଏରା
ନାଚୁବା	-	ଏରାନାଦ୍
ନାଡ଼	-	ନାଡ଼
ନାଚ	-	ନାଚପିରା
ନାଚୁଣୀ	-	ନାଚପିଚରୁ
ନାବାଳକ	-	ପିଲ
ନାବକ	-	ଅଡ଼ାତଣ୍ଡ
ନାଭ	-	ଚଡ଼
ନାଳ	-	ଇଲ୍ କା
ନାସ	-	ନାସ୍
ନସ	-	ଅକାମ୍
ନକାଲିବା	-	ସେସ୍ ପାନାଦ୍
ନଖ	-	ପରୁକ
ନଖଡ଼ିକା	-	ସେସ୍ ପାନାଦ୍
ନକାକରବା	-	ନେସ୍ ମାତାମାଦ୍
ନନ୍ଦ	-	ନନ୍ଦ
ନିସୋଧ	-	ବକାଲ୍

ପଲେଇବା	-	ମିର୍ଚାନାଦ୍
ପଞ୍ଜିବା	-	ଅସାନାଦ୍
ପଦ୍ମ କର୍କା	-	ପେମିଆନାଦ୍
ପହୁଡ଼ିବା	-	ଏରଦାନାଦ୍
ପହୁଣିବା	-	ଇନ୍ତାଡ଼େଇଦାନାଦ୍
ପହ୍ଲା	-	ଚେଡ଼କମା
ପାହାଡ଼	-	ଗୁଦ୍ଦାଲ୍
ପାକବା	-	ଦର୍ଜାନାଦ୍
ପାକଝାନା	-	ପେଲନ୍ ଲନ୍
ପାଈ	-	ମାକଦକ୍
ପାଉଁରୁଟି	-	ରଟେ
ପାକୁଆ	-	ପାଲ୍ କକଲ୍ ଓଁ ଶ୍ଵ
ପାକୁଲାଇବା	-	ଆଲ୍ ଓଁ ନାଦ୍
ପାକପୁଲୀ	-	ପଞ୍ଜା
ପାଟରେ	-	ଦରେ
ପାଗଲ	-	ପାଗ୍ ଲ
ପାଟେ	-	ପାଣ୍ଡାନାଦ୍
ପାଟଲ ବାଳ	-	ପାଣ୍ଡା କେଲ୍ କ
ପାତୁଡ଼ିବା	-	ଏହେସାନାଦ୍
ପାଞ୍ଚକିଆ	-	ଏକଜରୁପି
ପାଞ୍ଜି	-	ପୋରୁ
ପାଡ଼ିବା	-	ପିତାନାଦ୍
ପାଣି	-	ଏର୍
ପାଣିକୂଅ	-	ଏରକାକାଡ଼
ପାଚିହଂସ	-	ବେରବାକ
ପାଦ	-	ପାଦାନ୍
ପାନ	-	ପାନ୍
ପାକିଆ	-	ଇସାଡ଼

ପାପ	-	ପାପାନ୍
ପାପୁଲି	-	ଲଦବା
ପାପ	-	ପାପୁପାପିଟେ
ପାରିବା	-	ପାରିଦାନାଦ୍
ପାଲିବା	-	ପରୁପାନାଦ୍
ପାଲିବା (ପୋଷା)	-	ପରୁପାନାଦ୍
ପାଲିଟିବା	-	ମିଡ଼ନାନାଦ୍
ପାସୋରବା	-	ମାରଜାନାଦ୍
ପିଅନ	-	ପିଅନ୍
ପିଅଳ	-	ଉଦି
ପିଇବା	-	ଉଣ୍ଡାନାଦ୍
ପିଲ୍	-	କୂରକ
ପିଲ୍ଲ	-	ପିଲ୍ଲ କୋପା
ପିଞ୍ଚ	-	ଗୁଡ଼ି
ପିଠା	-	ଆର
ପିଠି	-	ମରୁକୁଲ୍
ପିତଳ	-	ବନ୍ଦେ
ପିତ୍ତ	-	ପିତ୍ତା
ପିମ୍ପୁଡ଼ି	-	ପେଡ଼ି
ପିତ୍ତଳ	-	ପିତ୍ତଳ
ପୁଅ	-	ମାବୁ
ପୁଣି	-	ବାରେ
ପୁଣ୍ଡମା	-	ପୁନ୍ଦାମ୍
ପୁଣ୍ୟ	-	ପୁନେମ୍
ପୁରଣ କରବା	-	ପୁରୁଦାନାଦ୍
ପୁରି	-	ଆର
ପୁରିବା	-	ଅଦାନାଦ୍

ପୁରୁଣା (ପୁରୁଣା ନୂଆ) - ପାଥନା (ଶିଳେ)
ପୁରୁଷ - ମାଷୁଣ୍ଡ
ପୁଂଲିଙ୍ଗ - ମାଷୁଣ୍ଡ
ପୂଜା - ପୂଜା
ପୂଜକା - ପୂଜକାନାଦ୍
ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ - ଦାଦ ପେପିରୁ
ପୁଅ - କୁନ୍ଦମ୍
ପେଶ - କୁଷ୍ଠପିଟେ
ପେଳ - ଘେଙ୍ଗୁ ଏରୁ
ପେଟ - ପଟା
ପେଟୁ - ଡବଲ୍
ପେଟେଇବା - ବଦଳାଇବା
ପେଡ଼ିବା - ଉଠାଇବା
ପେଣ୍ଡୁ - ବାନ୍ତନାସୀ
ପେଣ୍ଡୁଜେଲ - ବାନ୍ତଞ୍ଜା
ପେନ୍‌ସିଲ୍ - ପେନ୍‌ସେଲ୍
ପେଇବା - ଭୂର୍ତ୍ତୀନାଦ୍
ପୁସ୍ୟ - ଲକାମ୍
ପୁଷ୍ପା - ପୁଷ୍ପା
ପୋଖରୀ - ଏରୁଣ୍ଡ
ପୋହୁବା - ଉତ୍ତପାନାଦ୍
ପୋଟଳ - ପଟଲ୍ ବାସୀ
ପୋଡ଼ିବା (ବାଠ) - ପଡ଼ିଆନାଦ୍
ପୋଡ଼ିବା (ଦର) - ବାଉଁଶନାଦ୍
ପୋଡ଼ିବା (ମଦା) - ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱନାଦ୍
ପୋଡ଼ିବା - ମିଛାନାଦ୍
ପୋକ୍ତମାଣ୍ଡର - ପଦ୍ମମେଷ୍ଟେରୁ
ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର - ପାପେପେକାଲ୍
ପୌଷ - ପୁଷ୍ପ

ପୌଡ଼, ସାବାଲକ - ଦେଶଅଣ୍ଡ
ପ୍ରଭୁ (ପ୍ରଭୁ ଲଭ) - ଗାନ୍ଧିଲବାମ୍
ପ୍ରଜା - ସ୍ୱଇଚ୍
ପ୍ରଜାପତି - ଗୁଗେ
ପ୍ରଧାନ - ମନେଶ୍
ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ - ହେଉଁମେଷ୍ଟେରୁ
ପ୍ରଶ୍ନ କରବା - କେଉଁତ୍ରା
ପ୍ରସାର କରବା - ଓଁ, ଡ଼ାକ୍ତାମାନାଦ୍
ପ୍ରାର୍ଥନା - କୁହାବୁ

ପ

ଫଟାଇବା - ଅହୁତାନାଦ୍
ଫଣା - ତେବ୍
ଫଲିବା - ଆଦାନାଦ୍
ଫଳୀ - ଦର୍ପେଲ୍ କିକେ
ଫସଲ - ପାଣ୍ଡା
ଫାଟକ - ଦୁଆରୁ
ଫାଟିବା - ପାଇଦାନାଦ୍
ଫାଡ଼ିବା - ଲଦାନାଦ୍
ଫାଲଗୁନ - ପାଗୁନ୍
ଫାଗ - ଉୟ୍
ଫାସ - ଉୟ୍
ଫାସି - ଉୟ୍ ଆହାତଣ୍ଡ
ଫିଙ୍ଗିବା - ଏରୁନାଦ୍
ଫିଟାଇବା - ଲେହେତାନାଦ୍
ଫିଟିବା - ଲେଇନାଦ୍
ଫୁଜିବା - ଅସନାଦ୍
ଫୁଟେଇବା - ଅହୁତାନାଦ୍

ଫୁଲ	-	ଫୁଗାରୁ
ଫୁଲକୋବି	-	ଫୁଗାର କୋବି
ଫୁଲମାଳ	-	ଫୁଗାରୁ ମାଳ
ଫୁଲୁବା	-	ତସ୍ତାନାଦ୍
ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍	-	ଦରୁବା
ଫୋଡ଼ିବା	-	କାଟାନାଦ୍
ଫୋପାଡ଼ିବା	-	ଏତାନାଦ୍
କ		
କଙ୍କାଲିବା	-	ଓଁ, ଲଂ, ସାନାଦ୍
କଳିବା	-	ଟାଉଟାଉ
କଖାଣିବା	-	ଟାଉଟାଉ ମାଟା
କଗ	-	କଜା
କଗିରୁ	-	ଗୁଡ଼େ
କଦାରିବା	-	ତାଲିକ୍ ପଡ଼ିସାନାଦ୍
କହୁବା	-	ବାଦ୍ କାନାଦ୍
କଜାଲିବା	-	ମେକ୍ ସାନାଦ୍
କଜାର	-	ବାଜାରୁ
କଜୁକାପା	-	କାଜୁମ୍
କଟାଳ	-	ସେନାମ୍
କଡ଼ (କଡ଼ପୁଅ)	-	କେରୁ
କଡ଼ିକାଳ	-	ଦାଦାଲ୍
କଡ଼ ମୁଣ୍ଡା	-	ଉପପେ
କଡ଼ାଲିବା	-	କଦାନାଦ୍
କଢ଼ିବା	-	ପେରୁସାନାଦ୍
କଢ଼େଇ	-	କାରୁପେଶୁ
କଠ ମଣିଷ	-	କନ୍ ପଲଲ
କଣ୍ଠ ହେବା	-	ଆରିକାଉଡ଼, ଆଦାନାଦ୍
କଣ୍ଠି	-	ସ୍ୱମେସିଟେ

କଣିଆ	-	ସୁନାଶ
କଢାଲିବା	-	କେତାନାଦ୍
କରୁଣିବା	-	ନାନ୍ନାନାଦ୍
କଧାଲିବା	-	ଦଦାନାଦ୍
କଦଳ କଣିବା	-	ବାଦ୍ ଲିମାଡ଼ା
କଦଳିବା	-	ମାର୍ସାନାଦ୍
କଧିବା	-	ନାଉକାନାଦ୍
କନ୍ଦୁଆକଣ୍ଠା	-	ଗାଲମ୍
କନ୍ଦୁଆକଣ୍ଠ	-	ଗାଲିଶଉକା
କନ୍ୟା	-	ପଟେରୁ ପକ୍ତା
କନ୍ଦ କଣିବା	-	ବାଦ୍ ମାଡ଼ାନାଦ୍
କନ୍ଦା କୋବି	-	ପୁଡ଼ାକୋବି
କନ୍ଦା ପକାଇବା	-	ତାକକେ
କନ୍ଦୁକ	-	ରୁପାଲ
କନ୍ଧ୍ୟା	-	ଓଁ, ଖୁଲ୍
କରଗଛ	-	ରୁଡ଼ି ମାତା
କର	-	ପେଣ୍ଡୁଲ୍, ପେକାଲ୍
କରକୋଳ	-	ରେକାପାଣ୍ଡୁ
କରଟ	-	ଆଦୁର ଗାଉଡ଼ା
କରଘାଣି	-	ପେଣ୍ଡୁଲ୍ ପେକାଲ୍ ପାନାତରୁ
କରୁଡ଼	-	ଅଡ଼ ଓଁ, ପାଦ୍
କଳଦ	-	କେଡ଼ା
କଳି	-	ଉଇରାମ୍
କଳି ଦେବା	-	ଉଇରାମ୍, ଲଦାନାଦ୍
କଳିବା	-	ଓଁ, ଉନ୍ନାନାଦ୍
କଳିବା (ଅଧିକ-ହେବା)	-	ମିରକ୍‌ହୁ
କର୍ଷ	-	ଓଁ, ଧାର୍ମାମ୍
କର୍ଷା	-	ଓଁ, ଧାର୍ମାକାଲମ୍

କର୍ପିତା	- ଓଁନାଡ଼଼ଗିଡ଼ି	ବାଧକା	- ଆଇଓଁନାଡ଼
କସନ୍ତ	- ପାଞ୍ଚାଳୀମ୍	ବାନର	- କର୍ପେ
କପା	- ପିଠେରୁଡ଼ିକା	ବାନ୍ତ କରକା	- ପରୁସାକାଡ଼
କପାଳକା	- କୁମ୍ଭପାନାଡ଼	ବାଗକା	- ଚିତ୍ରକାକାଡ଼
କସାପର	- କନ୍	ବାପା	- ବାବାଲ
କସିକା	- କୁଦା	ବାମହାତ	- ରତ୍ନତାକାଲ
କହ	- ପୁସ୍ତାମ୍	ବାମ୍	- ଆଉଁର୍ପୁ
କହକା	- ବାଲ୍ ଚିତ୍ତ	ବାର	- ଦାନାମ୍
କହତାଲିକା	- ପୁସ୍ତାମ୍ କିତ୍ତ	ବାରଣା	- ମୁଣ୍ଡ ପାଉଲ
ବାଃ	- ଅବା	ବାରଣ୍ଡା	- ଅବ
ବାଲକଣ	- ଅପାତାସ୍	ବାର୍ଣ୍ଣି	- ବାର୍ଣ୍ଣି
ବାଲକା	- ତଳ ପେଞ୍ଚାନାଡ଼	ବାଲକ	- ପେକାଲ
ବାପ	- ରୁର୍ପୁ	ବାଲକସକା	- ପିଲ ବର୍ଣ୍ଣିଲ
ବାପୁଣି	- ଚାତୁଚାତୁର୍ପୁ	ବାଲିଆ	- ଓଁକ୍ କଦେ
ବାହୁକା	- ଏଞ୍ଚାନାଡ଼	ବାଲିକା	- ପିଲରୁ
ବାଲସ	- ବାକାଳକା	ବାଲିକି	- ବାଲିକେ
ବାଳକା	- ଚାଉରକିକ	ବାଲି	- ରୁପ
ବାକୁ	- ଚାଣ୍ଡାଗାଡ଼କସ୍	ବାସକ	- ରିନେକା ପେଲ
ବାକେ (ବାକେ ଖରତ)	- ରୁଣେକାଡ଼	ବାସିକା	- ଆଉଁରା
ବାକିକା	- ନରୁନାଡ଼	ବାସୀ	- ଆଉଁରା
ବାଡ଼	- ରୁଚ୍ଚ	ବାହାଡ଼ା	- ଚାଅକାକାସ୍
ବାଡ଼େଇକା	- ଓଁପୁସ୍ତାକାଡ଼	ବାହୁ	- ଘାଡ଼ା
ବାଢ଼ିକା	- ରୁସାନାଡ଼	ବାହୁଡ଼ିକା	- ମାଲ୍ ପ ଓଁପାକାକାଡ଼
ବାଣିକା	- ଦେପାଡ଼	ବାହୁକା	- ପାସ୍ କାକାକାଡ଼
ବାଢ଼ିକା	- ରୁସାନାଡ଼	ବାସ୍ତା କଡ଼େଇ	- ଗାତ୍ ଚପିକେ
ବାଦାମ	- ତେଲକା	ବାସୁ	- ଗାଆଲ
ବାଦାମ ତେଲ	- ତେଲକାକସ୍	ବକସିକା	- ପୁଚିତୁ
ବାଦୁଡ଼	- ବାଦେକ୍	ବକକା	- ଅମ୍ପାନାଡ଼
		ବକସ୍	- ଅମ୍ପା

ବିକିରଣ	-	କପାସ୍ ଆଦାନାଦ୍	ବୁଡ଼ିଯିବା	-	ମୃତ୍ୟୁନାଦ୍
ବିକ୍ରଣ	-	ସାପା	ବୁଡ଼େଇବା	-	ମୃତ୍ୟୁନାଦ୍
ବିଚ୍ଛୁ	-	କେନ୍ଦ୍ର	ବୁଢ଼ା	-	ମୂଳକଣ୍ଠ
ବିଚ୍ଛୁଇବା	-	ତାରିନାଦ୍	ବୁର୍ଜ୍ ଅର୍ଥା	-	ବାଲବାର୍ଦ୍ଧା
ବିଞ୍ଚ	-	ବିକ୍ରୟକ୍	ବୁଣିବା	-	ଅଲ୍ଲନାଦ୍
ବିଚାରଣ	-	କାଳମ୍ ଏହ୍‌ସାନାଦ୍	ବୁଣିବା (ଧାନ)	-	ଓଁକାନାଦ୍
ବିଦ୍ୟାଳୟ	-	ଇସ୍କୁଲ୍	ବୁଧ	-	ବୁଦ୍ଧାସମ୍
ବିଧବା	-	ବର୍ଣ୍ଣିଲ୍	ବୁଲଇବା	-	ଉତ୍ତମନାଦ୍
ବିନା	-	ଓଁକ୍‌ସି	ବୁଲିବା	-	ଉତ୍ତମନାଦ୍
ବିଲବା	-	-ରେପମ୍	ବୃଥା (ବୃଥାକଥା)	-	ଉଦ୍ଦେ (ମାଟା)
ବିରାଟ (ବିରାଟ ସଭା)	-	ବେଲ୍ ମିଟିଙ୍ଗ୍	ବେଇବା	-	ପୁଣିଆନାଦ୍
ବିର	-	ପେପେଲ୍	ବେଳ	-	ପାପେ
ବିରୁଦ୍ଧ	-	କାଣ୍ଟ୍ରାମ୍	ବେଙ୍ଗ	-	ପାଣ୍ଡେ
ବିଲତ ବାଲଗଣ	-	ମୁଲକାପାଣ୍ଡି	ବେଡିବା	-	ପୁଞ୍ଜିଆନାଦ୍
ବିଲୁଆ	-	ନାକ୍‌ଫା	ବେଣା	-	କୁଞ୍ଜାନ୍
ବିଲେଇ	-	ଓଁବୁକାଡ୍	ବେଦ୍‌ବ	-	ବେଷ୍
ବିଶ୍ୱସ୍ତ (ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବୁଦ୍‌ର)	-	ବିଶ୍ୱାସ (ସାଦେଲ୍)	ବେପାଣ୍ଡ	-	ଓଁପାବ୍‌ବେଣ୍ଡ
ବିଶ୍ୱାସ	-	ବିଶ୍ୱାସୀମ୍	ବେଲ	-	ମାଡ଼ମାଡ଼ା
ବିହୀନ କରିବା	-	ରମାନାଦ୍	ବେଶ୍ୟା	-	ଦାରି
ବିଷ	-	ଓଁଷାମ୍	ବେସର	-	ମାସ୍‌ଲ
ବିଷଦାନ୍ତ	-	ଓଁଷାମ୍ ପାଞ୍ଚ	ବୈଶାଖ	-	ପେଦାପାଣ୍ଡ
ବିଦର୍ଭନ	-	ପଞ୍ଚତକାତ	ବୋକା	-	ଓଁବୁକ୍
ବିସୁଦ୍ଧ	-	ବିସୁଦ୍ଧ	ବୋଟାଲିବା	-	ତସ୍ ପିତାକାଦ୍
ବୁଦ୍ଧିବା	-	କାଣ୍ଡସିହ୍‌ତାନାଦ୍	ବୋଲେ	-	ଫିଟାକାସ୍
ବୁଦ୍ଧାଭବା	-	ଫେଲ୍‌ସ୍‌ମ୍	ବୋମା	-	ବୋମ୍
ବୁଦ୍ଧିବା	-	ପୁରଦାନାଦ୍	ବୋଲିବା	-	ଓଁବୁକାନାଦ୍
ବୁଦ୍ଧ	-	ବୁଦ୍ଧ	ବୋଲିବା	-	ଫେଡାନାଦ୍
ବୁଦ୍ଧିବା	-	ମୃତ୍ୟୁନାଦ୍	ବୋହୁବା	-	କାଞ୍ଜାନାଦ୍
			ବୋହୁ	-	କତ୍‌ସ୍‌ବୁ

ବ୍ୟଠକ - ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରପୁତ୍ର
 ବ୍ୟାପିକା - ଏକାମ୍ ଅବାକାନ୍
 ବ୍ୟାପକାୟ - ଏକପାୟାମ୍
 ବ୍ୟାୟ - ବର୍ତ୍ତ

ଭୃ

ଭୃକ୍ଷୀ - ଏ ଭକ୍
 ଭୃକ୍ଷା - ବାପକାଲ
 ଭୃକ୍ଷାୟ - ଗାଦଲନ୍
 ଭୃକ୍ଷାୟ - କେଲ୍ କ କଲଦାନଶ୍ଚ
 ଭଦ ଭଦକଥ - କାମକା ପିତ୍ରଭୃ
 ଭୃକ୍ଷେକ - ବେଭୃମାନେ
 ଭର - ବୁଝୁରୁଶ୍ଚିପ
 ଭଜ - ଭକ୍ତା
 ଭଲ (ଭଲ ଖବର) - ମେଲ୍ ତା (କାବୁର)
 ଭସ୍ତବକା - ଶ୍ରେୟଦାନାନ୍
 ଭସ - ତାମୁଶ୍ଚ
 ଭସକ - ସ୍ଵାଦେ
 ଭସୁର - ଦୁଲ୍ ପାକତେ
 ଭସ୍ତା - ଭୃକ୍ଷତାନାନ୍
 ଭଜକା - ଶ୍ରେୟାତାନାନ୍
 ଭଜ - ଭୃକ୍ଷୁର
 ଭଜୁକ୍ଷ - କରୁକାୟା
 ଭଜୁକ୍ଷ - କାଳକ୍ଷୋ
 ଭସ (ଭସକ୍ଷର) - ପାଟି (ଏଭକ)
 ଭଜକା - ଶ୍ରେୟଶ୍ଚାନାନ୍
 ଭଜୁ - ଏଭକ
 ଭଜିକା - ପଦ୍ମକେରୁ

ଭଜ ମାଗିକା - ତାଲ୍ କରନାନନ୍
 ଭଜା - ତାଲ୍ କରନାନନ
 ଭଜିକା - ନାନାନାନ୍
 ଭଜିକା - ଗବନାନ୍
 ଭଜୋଲ - ବାଟ
 ଭଜରେ - ଲପେ
 ଭୃକ୍ଷପୁଣୀ, ସୁବତ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ - ଲେଇତାତ୍ ମୁତେ
 ଭୃକିକା - ଦୁହୁସିତ୍
 ଭୃକେଇକା - ଦଲଇହନଶ୍ଚ
 ଭୃଲ କଶିକା - ତାପ୍ମାତାନାନ୍
 ଭୃକିକା - ମାରଜାନାନ୍
 ଭୃସୁକ୍ଷିକା - ଶିଲଗାଲ ଅବାକାନ୍
 ଭୃସିଦେବା - କଟାନାନ୍
 ଭୃସିକା - କଟାନାନ୍
 ଭେଟିକା - କାଲଲନାନ୍
 ଭେଶ୍ଚି - ବେଶ୍ଚାକାୟା
 ଭେଜ - ବଜ

ମ

ମଇତା - ପିଣ୍ଡ
 ମଇସି - ବାରେ
 ମକା - କନ୍ଦା
 ମକଳ - ମାଟ୍ କରମ୍
 ମକିକା - ମଜାନାନ୍
 ମକୂସ - ଭୂଲ୍
 ମକୂସ୍ୟ - ଭୂଲ୍ ଦଶ୍ଚ
 ମକା - ବାକ୍ତ
 ମକ୍ଷୁ - କେଲ୍ ଜା
 ମକ୍ଷିକା - ମଅକାନାନ୍

ମଦ	-	କାନ୍ଧ
ମଦଦୋଳାନ	-	କାନ୍ଧବାଟ୍
ମଧରେ (ଦୁଇଜଣ)	-	ଲଗ୍ନିଠୁ ଉଲ୍ଲସେ
ମଧ ବଦ୍ୟାଳୟ	-	ଏମ୍‌ଲସ୍ କୁଲ
ମଧରେ (ଦୁଇରୁ ଅଧକ)	-	ଲଗ୍ନିଠସେ
ମଧୁର (ମଧୁର ସ୍ତର)	-	ସାମାପ୍ (ଲେଜ୍)
ମନଅପର	-	ପଞ୍ଚି ନାଗ୍ ଡାକରୁ ଅତାନାଦ୍
ମନୁଶିବା	-	ମାନ୍ତ୍ରଷ୍ଟାନାଦ୍
ମନ୍ଦା	-	ମନ୍ଦା
ମନ (ମନଲୋକ)	-	ମେଲ୍ ତାମାନେ ଅଇଅଣ୍ଡ
ମନ୍ଦର	-	ମନ୍ଦରୁ
ମରମତ କରବା	-	ମାର୍‌ମତ୍ ମାତାନାଦ୍
ମରବା	-	ତର୍କାନାଦ୍
ମଳ	-	ପିଲ୍‌ୟ
ମଲଦ୍ୱାର	-	ମୂତ୍ରତ
ମନ୍ତ୍ରୀ	-	ମଲ୍‌ହୁନାର
ମଣା	-	ନୁଷ୍ଟେ
ମଣାଶ	-	ନୁଲେଠ୍‌ମାଲ
ମହଲିକା	-	ଠୁଁ ସ୍ୱାଦାମ୍ ଅଦାନାଦ୍
ମହନ୍ତ	-	ଏକନଣ୍ଡ
ମହାବଦ୍ୟାଳୟ	-	କାଲେଜ
ମହୁ	-	ଉରୁଠେଁ
ମହୁମାହ	-	ଉରୁଠେଁ ଓଁ ମ୍
ମୟୁର	-	ମାଣ
ମୟୁର ପୁଞ୍ଜ	-	ମାଣ ତଅଦା
ମୟୁରୀ	-	ତାତତ୍‌ମାଣ
ମାଞ୍ଚି	-	ପଦ୍ମେ
ମାଞ୍ଚତ	-	ମୁଢ଼ିତ୍

ମାଙ୍କଡ଼ା	-	ବାଲଗାର୍‌କାଟ୍
ମାଞ୍ଚିନୀ	-	ନହୁକାନାଦ୍
ମାଗିବା	-	ତାଲ୍‌କତାନ
ମାଗୁର	-	ମାତସ୍
ମାର୍‌ଗିର	-	ସାଆଣ୍ଡ
ମାସ	-	ମାଗ୍
ମାଛ	-	କନେ
ମାଛଦାତ	-	କନେ ଉଲ୍‌କା
ମାଛରଂକା	-	କର୍‌କାଲ୍
ମାଛ	-	ଠୁଁ ସ୍
ମାଙ୍କବା	-	ନହୁକାନାଦ୍
ମାଞ୍ଚିଆକୁ	-	ମାଞ୍ଚି
ମାଞ୍ଚିସର	-	ମାଣ୍ଡୁଲ୍ ଲନ
ମାଠିଆ	-	ମାଣ୍ଡୁଲ୍ କୁଣ୍ଡା
ମାଡ଼ବା	-	ଅସ୍ତାନାଦ୍
ମାଣ୍ଡିଆ	-	ଗର୍‌କା
ମାଢ଼ା	-	ସ୍ୱାସ୍
ମାଗାଲ୍	-	ଅସେଠେଁ ଶାକଣ୍ଡ
ମାଢ଼ବା	-	ଅଥାନାଦ୍
ମାନହାଳ	-	ମାନହାତ
ମାଳବା	-	କେନ୍ଦ୍ରାନାଦ୍
ମାମୁଁ	-	ମାମାଲ୍
ମାଣନ (ଝବନରେ)	-	ଅଉକା
ମାଣିବା	-	ଠୁଁ ଚାନ୍ଦାନାଦ୍
ମାଲ	-	ନେହେକ୍
ମାଲ୍	-	ସାମାଦ୍
ମାଲିକ	-	ମାଲିକ୍
ମାସ	-	ନେହା

ମାଂସ - ଅରୁଙ୍ଗ	ମୋଡ଼ରା - ମାଡ଼ୁପାନାଦ
ମିଠା - ଉଦପା	ମୋଡେ - ନାକ
ମିଠାଇ - ମିଟାଇ	ମୋର - ନାଡ଼ୁଆଦ
ମିଳାଇବା - କାଲପାନାଦ	ଯ
ମିଳାଇବା (ଘୋର) - ଜହ୍ନପାନାଦ	ସଦ - ଅକର୍ତ୍ତୃଲ୍ଲ
ମିଳାଇବା (ସୋଡ଼ିବା) - କାଲପାନାଦ	ସଦର୍ତ୍ତ - ଅକର୍ତ୍ତୃଲ୍ଲ
ମିଳିବା (ମିଶିରିବା) - କାଲକିରୁ	ସାଆଁଲା - କାଉଲିକପିଲ୍ଲ
ମିଳିବା (ପାଇବା) - ଦକିରୁ	ସାଜବା - ବାସମିଲ୍ଲ
ମିଶ୍ରି - କାଲଗାଡ଼ୁ	ସାହା - ବେନା
ମୁଗ - ପାଲମୁରୁ ମିଳିତ	ସାହାକୁ - ବେନଙ୍ଗ
ମୁଠା - ମୁଟା	ସିଏ - ବେନଶୁ
ମୁଣ୍ଡନଶ୍ରୀ - କାସାକଲଏ	ସୁଗ - ସୁଗାମ
ମୁଣ୍ଡବାଳ - ଚାଲକେଲ୍ଲ	ସୁରିବା - ସୁଜାନାଦ
ମୁଣ୍ଡାଇବା - ଜ୍ଞାନାଦ	ସେ - ମାତ
ମୁଦ - ମୁଦା	ସେକିଗୁଡ଼ିକ - ବେନା
ମୁହାଣ - ବଲ୍ଲବା	ସେକିଗୁଡ଼ିକୁ - ବେଡ଼ୁଙ୍ଗ
ମୁଁ - ନାକ	ସେକିଟି - ବେଗଗେ
ମୁଁ ଜଳେ - ନାନ୍ଦେସନ୍ତା	ସେକିଟିକୁ - ବେଦଙ୍ଗ
ମୁହାଲବା - ମଙ୍ଗାଇବା	ସେକିମାନଙ୍କର - ବେନଗୁଡ଼ୁ
ମୁର୍ଖ - ମୁର୍ଖାମ୍	ସେକିମାନେ - ବେନରୁ
ମୂତ - ଝରା	ସେକିମାନଙ୍କୁ - ବେକକର୍ଡ
ମୂତକାଳ - ପିପ୍ପୁଡ଼ୁ	ସେକେବେଲେ - ବେକୁଟ୍ଟେଲ୍ଲ
ମୂର୍ତ୍ତି - ମୂର୍ତ୍ତି	ସେସର - ବେଲ
ମୁଲଧନ - ଅସାଲ୍‌ଗାଦ୍	ସୋରାଡ଼ିବା - ବଡ଼ପାନାଦ
ମୂଳା - ମୂଳ	ସୋରୁଁ - ମାଲଦଙ୍ଗ
ମେଘ - ମେଘମ୍	ସୋଡ - ମାକବା
ମେଦୁଦଣ୍ଡ - ମୁରୁସୁଲ୍	ସୌବନ - ଓଁଲସ୍
ମେଲିବା - ଏରୁଡ଼ିପିସା	

ର

ର	-	ନାଡ଼ାଦ୍
ରକ୍ତ	-	ନେତ୍ରରୁ
ରକ୍ଷିକା	-	ଓଁ, ଶାନାଦ୍
ରକ୍ଷକା	-	ନହକାନାଦ୍
ରକ୍ଷକା	-	କେକାଂଓଁ, ଶାନାଦ୍
ରଣା	-	ଆଦାଗ୍ର
ରବି	-	ଆଦାଓଁ, ଶାନାଦ୍
ରମ୍ଭା	-	କେଶାଦିଲ୍
ରସ	-	ରାସ୍
ରହବା	-	ମାନାନାଦ୍
ରକ୍ଷସ	-	ରକ୍ଷସ୍
ରକ୍ଷିକା	-	ଆଦାନାଦ୍
ରକ୍ଷକେମା	-	ରକ୍ଷଲ୍
ରକ୍ଷସ୍ତ	-	ରକ୍ଷନ୍
ରକ୍ଷମିତ୍ତା	-	ମିତ୍ତା
ରକ୍ଷ ହଂସ	-	କେଶାଦାଅକ୍
ରକ୍ଷା	-	ରକ୍ଷଲ୍
ରକ୍ଷ୍ୟ	-	ରକ୍ଷମ୍
ରକ୍ଷିକା	-	ଓଁ, ଶା
ରକ୍ଷିକା	-	କହାନାଦ୍
ରକ୍ଷିକା	-	ପିତେକେକରୁ
ରକ୍ଷି କେଲ	-	ରୁକ୍ମନ୍ଦ୍ରସ୍
ରକ୍ଷି	-	ରୁକ୍ମକ୍
ରୁ	-	ରାଗାଦ୍
ରୁକ୍ଷହେବା	-	ରୁକ୍ଷାନାଦ୍
ରୁକ୍ଷ	-	ରୁକ୍ଷ

ରୁକ୍ଷିକା	-	କପାମ୍
ରୁପା	-	ଓଁ, ଶ୍
ରେ	-	ଭାଗ୍
ରେକ୍ଷିତ	-	ରେକ୍ଷିତ
ରେକ୍ଷକା	-	ରେକ୍ଷକା
ରେକ୍ଷପଥ	-	ରେକ୍ଷପଥ
ରେକ୍ଷକା	-	ରେକ୍ଷକା
ରେକ୍ଷକେର	-	ଓଁ, ଶାଲନ୍
ରକ୍ଷ	-	ରକ୍ଷ

ଲ

ଲକ୍ଷିକା	-	ଆକ୍ଷକା
ଲକ୍ଷାଥମ୍	-	କ୍ଷମାଗ୍ର
ଲକ୍ଷାମଗତ	-	ମିତ୍ତାଥମ୍
ଲକ୍ଷଲ	-	ନାକେଲ୍
ଲକ୍ଷକା	-	କର୍ମାନାଦ୍
ଲକ୍ଷ	-	ଲକ୍ଷ
ଲକ୍ଷିକା	-	ଲକ୍ଷକା
ଲକ୍ଷିକ	-	ଲକ୍ଷକ୍
ଲକ୍ଷା	-	କ୍ଷମା
ଲକ୍ଷକା	-	କେବଳା
ଲକ୍ଷା (ଲକ୍ଷାକ୍ଷି)	-	ପଥକ (ପୂର୍ବ)
ଲକ୍ଷିକା	-	ପଥକ ଆଶାନାଦ୍
ଲକ୍ଷ	-	କ୍ଷମା
ଲକ୍ଷିକା	-	ମୟାନାଦ୍
ଲକ୍ଷ	-	କ୍ଷମା
ଲକ୍ଷ	-	କ୍ଷମା

ଲକ୍ଷକରକା	-	ଲକ୍ଷମ୍, ମାତାମାତ୍
ଲଳ	-	ଦାକାର୍
ଲଳେଇବା	-	ଜଳେଇବା
ଲସିବା	-	ଭସାମାତ୍
ଲଭିବା	-	ପ୍ରିୟହର୍ତ୍
ଲଭିଯିବା	-	ମାୟାମାତ୍
ଲଭା	-	ସିଲେ
ଲଭୁକମା	-	କର୍ତ୍ତାମାତ୍
ଲଭିବା	-	ମିତ୍ରା
ଲଭ	-	ଅର୍ଥ, ର୍
ଲଭିବା	-	ତର୍କିଅଦାନାତ୍
ଲଭା	-	ଲଳମ୍
ଲଭାସିଦୁତ	-	ଲଳମ୍‌ଗଲ୍‌ପୁମ୍
ଲେଉଟିଆ	-	ଟଟକୁଳିରୁ
ଲେଉଟିବା	-	ମାଲ୍‌ଦାନାତ୍
ଲେଉଟକ	-	ସ୍ଵାଧୀନଶ୍ର
ଲେଖିବା	-	ରସାମାତ୍
ଲେମ୍	-	ଶକ୍ଷା
ଲେସିବା	-	ମେତକାତ
ଲେଖିବା	-	ଦେଲ୍‌ପାଟାନାତ୍
ଲେଡ଼ିବା	-	ପଟନାଡ଼ିକାତ
ଲେମ	-	ଦେଲ୍‌କ୍

ଶ

ଶର	-	ଓଁରଦାମ୍
ଶର	-	ଶାନ୍ତଓଁରାମ୍
ଶସିବା	-	ସାପ୍‌କଟାନାତ୍

ଶରତ	-	ଦାସୁରକାଲମ୍
ଶରୀର	-	ମେନ୍‌ଲ୍
ଶରା	-	ଏରୁଓଁଶ୍ର
ଶରୀର	-	ମାମଲ୍
ଶକ୍ତେଟକିଆ	-	ଓଁଦାନାରୁପି
ଶାଶୁଲିବା	-	ଉନ୍‌କୋତ
ଶାଗ	-	ଟଟକୁଳିରୁ
ଶାଗୁଣା	-	ତାମରୁ
ଶାନ୍ତ କରବା	-	ମାନାମାତା
ଶାବଳ	-	କୁଭୁକ୍ଷ
ଶାମୁକା	-	ନାଗୁକେ
ଶାଳ	-	କର୍ତ୍ତାମ୍
ଶାଶୁ	-	ପଦ୍ମେ
ଶିକାରୀ	-	ଶିକାର୍ ମାତାଜଶ୍ର
ଶିଖାଇବା	-	ଦେରୁସାଧନାତ୍
ଶିଖିବା	-	ନେର୍ଦ୍ଦାନାତ୍
ଶିକ୍ଷକ	-	ମେଷ୍ଟ୍ରେରୁ
ଶିକ୍ଷୟଣୀ	-	ମେଷ୍ଟ୍ରେ
ଶିକ୍ଷା	-	ସ୍ଵର୍ଦ୍ଧ୍
ଶିକ୍ଷ	-	କଅକ
ଶିମ୍ବ	-	କୋରୁକାସା
ଶିଳ	-	କାମକାକାଲ୍
ଶିଶୁ	-	ପିଲା
ଶିଷ୍ୟ	-	ଦେରୁସାଧନଶ୍ର
ଶୀତ	-	ଶୀତକାଲମ୍
ଶୀତଳାଇବା	-	ଅଷ୍ଟାନାତ୍
ଶିଅ	-	କଡ଼ିସୁପିଟେ
ଶିକ୍ଷ	-	ଶୁକାସମ୍
ଶିକ୍ଷପଣ	-	ଲୋକାଦେଷ୍ଟ୍

ଶୁଖାଇବା	-	ଓଁସ୍ ପାନାନ୍
ଶୁଣିବା	-	ଓଁତାନାନ୍
ଶୁଣିଆ	-	ଓଁତାକକେ
ଶୁଣିବା	-	ମୁସ୍ତାନାନ୍
ଶୁଣିବା	-	ବାକ୍ଦେହେତାନାନ୍
ଶୁଣିବା	-	କେଜ୍ଜା
ଶୁଣି	-	ସୁଣି
ଶୁଣି	-	ସଣ୍ଠେ
ଶେଉଳ	-	ମାଲ୍ ଦାକେ
ଶୋଇବା	-	ଉଜ୍ଜାନାନ୍
ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ	-	ରୁଦାଓଁକ୍
ଶ୍ରେଣୀ	-	କଲସ୍
ଷଣ୍ଠ	-	ଅମୁତ୍

ସ

ସଉରୁଣୀ	-	ଆଓଁରାକ୍ରେଣ୍ଡ
ସକଳ	-	ମୁଲଜା
ସକାଳବା	-	କାକନେ
ସକଳଗ୍ରା	-	ଆର୍
ସନ୍ତାନ	-	ମାର୍ମାୟାତ୍
ସପ୍ତାହ	-	ଓଁସମ୍
ସଫା (ସଫା ପାଣି)	-	ମେଲ୍ ତା (ଏକ୍)
ସଫା କରିବା	-	ସାପଲୁଜାନାନ୍
ସବଳ	-	ସାତ୍ତୁ
ସର୍ବାକ୍ଷୟ	-	ସୁଜ୍ଜୟ
ସବୁଅଡ଼େ	-	ଏକାମ୍
ସବୁକ	-	ପାକାବ୍

ସକଳ	-	ଉପାଏତ୍
ସକ୍ଷପଣ	-	ସକ୍ଷପଣ
ସମୁଦ୍ର	-	ବଦାର୍
ସମୁଦ୍ରରେ	-	ଉନକଓଁନ୍
ସମୁଦ୍ର	-	କଜ୍ଜାମ୍
ସର	-	ମିନାତ୍
ସରକାର	-	ସାର୍କାର୍
ସରକା	-	କେକାନ୍
ସରୁ (ସରୁ ଗୁଡ଼ଳ)	-	ସାନାସ୍ତୁକା
ସହର	-	ବାଟ୍
ସହଜ	-	ତତ୍
ସାକ୍ଷରତା	-	ରାଗାର୍ତୀ
ସାକ୍ଷିକା	-	ପେହେକାନାନ୍
ସାକ୍	-	କକାଣ୍ଡେ
ସାଧୁ	-	ସାତ୍
ସାପକାତ	-	ତାସ୍ ଉଇକା
ସାପକୃଜା	-	ତାସ୍ ବୃତ
ସାଗୁନ୍	-	ସାକ୍
ସାରଥ	-	ତଡ଼୍ ଦଣ୍ଡ
ସାରିବା	-	ଡେସ୍ ପାନାନ୍
ସାରୁ	-	ଏମାମାଟି
ସାହାଯ୍ୟ କରିବା	-	ସାହାୟମ୍ ମାଡାନାନ୍
ସିଦ୍ଧିବା	-	ଅଲ୍ ସାନାନ୍
ସିଦ୍ଧାଣ୍ଡି	-	ମୁଡେର୍
ସିଦ୍ଧିକା	-	ଓଁଦାନାନ୍
ସିଦ୍ଧିକା	-	ଇଲ୍ ସା
ସିଦ୍ଧି ମାରିବା	-	ଉସତ୍ ଉଦାନାନ୍
ସିଦ୍ଧିର	-	କୂମ୍ କାମ୍

ପଠାଳ	-	ପଲେସ୍	ପୁଲ	-	ପୁମ୍
ପାଂଦ	-	ପଣ୍ଡାସ୍	ସାମୀ	-	ମୁଦାପାଲ୍
ପାଂସା	-	ପାଂସେ			ହା
ପୁଳ	-	ପୁଳ	ହକାଲବା	-	ଉକ୍ତାନାଦ୍
ପୁରିନା	-	ବାନ୍ଦେହେତାନାଦ୍	ହରିବା	-	ପେଲ୍‌ନାଦ୍
ପୁନା	-	ବାଜ୍‌ସମ୍	ହକାଲବା	-	ମାପାନାଦ୍
ପୁଦର	-	ହକ୍‌ମିତେ	ହକ୍‌ବା	-	ମାସ୍‌ନାଦ୍
ପୁସ୍	-	ବାବା	ହତ୍ୟା କରିବା	-	ଆଉକାନାଦ୍
ପୁର୍ଣ୍ଣ	-	ପତଦ୍	ହରତ	-	କାନ୍‌ଲ୍
ପୁର୍ଣ୍ଣପରା	-	ପତଦ୍‌ଗାନା	ହରାକବା	-	ଅଡ଼୍‌ଗାନାଦ୍
ପୁର୍ଣ୍ଣମୂର୍ତ୍ତୀ	-	ପତଦ୍‌ସ୍ତୁରାଗ	ହରିତା	-	କାର୍‌କାବା
ସେ (ସା)	-	ଆଦ୍	ହରିଣ	-	ଲୁସ୍
ସେ (ସାହୁଷ)	-	ଉଣ୍ଡ	ହଲଦା	-	କାମ୍‌କା
ସେଗୁଡ଼କ	-	ଆଡ଼୍‌ଆନ୍ତା	ହଲଦ୍‌ଆ	-	କାମ୍‌କାସ୍‌କା
ସେନକେ	-	ଉଣ୍ଡେସନ୍ତା	ହଲଦା ବସନ୍ତ	-	କାମ୍‌କା ପିଞ୍ଜେର୍
ସେପର	-	ଆଲ୍	ହଲିଆ	-	ଅର୍‌କାଡ଼୍‌ଗୁ
ସେବଦ	-	ସେବଦ୍	ହଲକବା	-	ମେହେତାନାଦ୍
ସେମାନକର	-	ଉର୍‌ଡ଼୍‌କାଦ୍	ହଲିବା	-	ମେଦ୍‌ଲ୍‌ନାଦ୍
ସେମାନକ୍	-	ଉର୍‌କକ୍	ହସ୍‌ବା	-	କାଉକାନାଦ୍
ସେମାନେ	-	ଉର୍	ହାକୁଡ଼	-	ଉକ୍‌ସମ୍
ସେମାନେ ଜକେ	-	ଉର୍‌ସନ୍ତା	ହାଟ	-	ଆହ୍
ସେସର	-	ଆଡ଼୍	ହାଡ଼	-	ଉର୍‌ହଲ
ସେଟ	-	କାହା	ହାଣିବା	-	କାଉକାନାଦ୍
ସୋମ	-	ସମ୍‌ଡ଼୍‌ସମ୍	ହାଣ୍ଡି	-	ବୁଣ୍ଡା
ସୋରଷ ତେଲ	-	ତାସ୍‌ନ୍‌ନସ୍	ହାଜ	-	କାଜ
ସୋରଷ	-	କାର୍‌ନ୍	ହାତକଡ଼	-	ତେସ୍‌ ଅଦାନାଦ୍
ସ୍ତନ	-	କମ୍ପା	ହାତା	-	ଏଦ୍
ସ୍ତନାସ୍	-	କମ୍ପାକଣ୍ଡା			
ହା	-	ମୁହେ			

ହାରୁଡ଼ି - ମୁଟିଲ
ହାରୁଡ଼ିକା - ବାରିଲନାଦ୍
ହାରି - ସିକଲେମ୍
ହାରିକା - ଅଡ଼ାନାଦ୍
ହାସ୍ - ଅସ୍ତ୍ର
ହାସକ - ଲେକକା ମାଡ଼ାନାଦ୍

ହୁଲସିଲ୍ - ଉସିଲ୍
ହୁକୁମ ଦେବା - ଆଡ଼ଗଲବାନାଦ୍
ହୁଗୁଲିକା - ବୁହାନାଦ୍
ହେଜିକା - ଏଦେମାଡ଼ାନାଦ୍
ହେମନ୍ତ - ଦିର୍ଘ୍ନାଡ଼
ହୋ - ଅସ୍ତ୍ର
ହୋଟେଲ - ଅଟେଲ୍

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ସୂଚୀ

- Burrow, T. and Emeneau, M. B. 1931 A Dravidian Etymological Dictionary
Oxford : Oxford University Press
- Burrow, T. and Emeneau, M. B. 1968 A Dravidian Etymological Dictionary
(Supplement), Oxford : Oxford University Press
- Cain, Reverend J. 1881 The koi, a southern tribe of the Gond,
Journal of the Royal Asiatic Society :
13 : 410-414.
- Grierson, G. A. 1906 Linguistic Survey of India, Vol. IV
Muṇḍa and Dravidian Languages.
Delhi : Motilal Banarasidass
- Mahapatra, K. 1990 Tribes of Orissa, T H R.T.I. Orissa
- Mohapatra, Ch. P. K. 1970 No. 4 Adibasi bulletin of the Orissa
Tribal Research Bureau, Bhubaneswar
- Natarajan. G. V. 1985 Abujhmaria Grammar, CIIL Mysore-6
- Subrahmanyam, P. S. 1968 A Descriptive Grammar of Condi
Annamalai Nagar, Annamalai University
- Shesh, S. 1965 'Abujhmaria phonology'. Bulletin of the
Tribal Research Institute. Vol. 5
No. 1 & 2. Bhopal
- Tyler, Stephen A. 1964 Koya Kinship, the relation between
rules and behaviour, unpublished Ph.D.
dissertation, stanford University.
- Tyler, Stephen A. 1965 Koya language morphology and
Patterns of Kinship behaviour. American
Anthropologist, 67, 1428-1440
- Tyler, Stephen A. 1969 Koya-An outline Grammar (Gommu
Dialect). Berkeley, University of
California Press.

